

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

16'ncı Toplantı

15 Kasım 2022 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, İstanbul İstiklal Caddesi'nde gerçekleşen terör saldırısına ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, bütçe görüşmelerinde söz hakkı verilmesiyle ve söz süresiyle ilgili uygulanan usule ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın Adalet Bakanlığının 2023 yılı bütçesi üzerindeki soruları cevaplarken çıkan tartışmaya ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.-2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285) ile Sayıştay tezkereleri

a)Adalet Bakanlığı

b)Anayasa Mahkemesi

c)Yargıtay

ç)Danıştay

d)Kişisel Verileri Koruma Kurumu

e)Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu

f)Türkiye Adalet Akademisi

g)Hâkimler ve Savcılar Kurulu

ğ)Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Ağrı Milletvekili Ekrem Çelebi'nin, Adalet Bakanlığının 2023 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

2.- İstanbul Milletvekili Feti Yıldız'ın Antalya Milletvekili Feridun Bahşi'nin Adalet Bakanlığının 2023 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Antalya Milletvekili Feridun Bahşi'nin, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

16'ncı Toplantı

15 Kasım 2022 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.04'te açılarak dört oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz,

İstanbul İstiklal Caddesi'nde terör saldırısına, ve Komisyonun bugünkü gündemine,

Bütçe görüşmelerinde söz hakkı verilmesiyle ve söz süresiyle ilgili uygulanan usule,

Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın Adalet Bakanlığının 2023 yılı bütçesi üzerindeki soruları cevaplarırken çıkan tartışmaya,

İlişkin açıklama yaptı.

2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285) ile Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Adalet Bakanlığının,

Anayasa Mahkemesinin,

Yargıtayın,

Danıştayın,

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun,

Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun,

Türkiye Adalet Akademisinin,

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun,

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun,

2023 yılı bütçeleri ile 2021 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Ağrı Milletvekili Ekrem Çelebi, Adalet Bakanlığının 2023 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Feti Yıldız, Antalya Milletvekili Feridun Bahşi'nin Adalet Bakanlığının 2023 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine,

Antalya Milletvekili Feridun Bahşi, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

16 Kasım 2022 Çarşamba günü saat 10.30'da toplanmak üzere saat 22.46'da toplantıya son verildi.

15 Kasım 2022 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.04

BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Değerli Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 16'ncı Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, İstanbul İstiklal Caddesi'nde gerçekleşen terör saldırısına ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gündeme geçmeden önce, geçtiğimiz pazar günü İstanbul'un kalbi İstiklal Caddesi'nde gerçekleşen hain ve alçak terör saldırısını lanetlediğimi ifade etmek istiyorum. Saldırıda hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, yakınlarına ve milletimize başsağlığı diliyorum, yaralı olan vatandaşlarımıza da acil şifalar diliyorum. Devletimiz hiçbir zaman teröre ve uzantılarına aman vermemiştir, bundan sonra da kararlılıkla mücadelesini her zaman ve her yerde sürdürecektir.

Değerli arkadaşlar, şimdi, gündeme geçiyorum.

Gündemimizde Adalet Bakanlığı, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları ile Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Türkiye Adalet Akademisi, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun bütçe ve kesin hesapları bulunmaktadır.

Şimdi, Sayın Bakanımıza söz vereceğim ama sunumdan önce Bakan Yardımcılarımızdan başlamak üzere arkadaşlarımızın kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum arkadaşlar.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.-2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285) ile Sayıştay tezkereleri ()*

a) Adalet Bakanlığı

b) Anayasa Mahkemesi

c) Yargıtay

ç) Danıştay

d) Kişisel Verileri Koruma Kurumu

(*) (1/286) ve (1/285) esas numaralı Kanun Teklifleri 21/10/2022 tarihli 3'üncü Toplantı Tutanağı'na eklidir.

e)Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu

f)Türkiye Adalet Akademisi

g)Hâkimler ve Savcılar Kurulu

ğ)Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Bakanımız dışında 4 ayrı kurumumuz da kısa kısa sunumlar yapacaklardır.

İlk sözü şimdi Sayın Bakanımız Bekir Bozdağ'a veriyorum.

Sayın Bakanım, süreniz otuz dakikadır.

Buyurun lütfen.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok Kıymetli Başkanı ve saygın üyeleri, Bakanlığımızın 2023 yılı bütçesi ve 2021 yılı kesin hesabı üzerinde Bakanlığımızın görüşlerini arz etmek üzere huzurlarınızdayım. Bu vesileyle Gazi Meclisimizin, Plan ve Bütçe Komisyonunun Değerli Başkanı ve saygın üyelerini şahsım, Bakanlığım ve katılanlar adına saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, öncelikle, önceki gün İstanbul Beyoğlu ilçemizde İstiklal Caddesi'nde meydana gelen terör saldırısını lanetleyerek başlamak istiyorum. Her türlü terörü, kim tarafından yapılsa yapılsın, lanetlediğimizi bir kez daha ifade etmek isterim. Terör örgütleri ve teröristler, insanlığa düşmandırlar ve masum insanların hayatlarını söndürmekle kalmadıkları gibi, pek çok kötülüğü de icra etmektedirler. Türkiye Cumhuriyeti devleti, terörle etkin ve kararlı mücadelesini dün olduğu gibi bugün de yarın da sürdürmekte kararlıdır. Bu vesileyle hain terör saldırısında hayatını kaybeden her bir vatandaşımıza Cenab-ı Hak'tan ayrı ayrı rahmet diliyorum; ailelerine, yakınlarına başsağlığı ve sabır diliyorum; yaralılara acil şifalar diliyorum. Hiç kuşkusuz ki Türkiye Cumhuriyeti devleti terörle mücadelesini sürdürmekte kararlıdır. Şunu da görüyor ve biliyoruz ki: Terör örgütleri birer taşerondur. Esasında Türkiye, adları "a" veya "b" olan terör örgütleriyle sadece mücadele eden ülke değildir, aynı zamanda onlara silah sağlayan, finansman temin eden, eğitim veren ve onları her daim koruyup kollayan pek çok ülkeyle ve karanlık güçle de mücadele etmektedir. Biz, bu bilinçle bundan sonra da mücadelemizi sürdüreceğiz.

Tabii, hain terör saldırısının arkasından devletimiz bütün kurumlarıyla, imkân ve kabiliyetiyle olayı aydınlatmak için çalışmalar yürütmüş ve kısa bir süre sonra, terör eylemini gerçekleştiren teröriste ulaşılmış ve yakalamıştır. Arkasından, bu teröriste yardımcı olan ve bu teröristle temas hâlinde olduğu değerlendirilen pek çok kişiye ulaşılmış ve bunlar da gözaltına alınmıştır. Dün itibarıyla gözaltı sayıları 46'ydı, şimdi şu an itibarıyla 50'ye ulaşılmış durumdadır. Elbette, ifadeler alındıktan, sorgular yapıldıktan ve diğer elde edilen dokümanlar incelendikten sonra ortaya çıkan veriler değerlendirilince maddi hakikati bütün boyutlarıyla görme imkânı da olacaktır ve bu tür hadiseler karşısında devletimiz, kurumlarımız, güvenlik güçlerimiz, sürekli müteyakkızdır, bundan sonra da bu müteyakkız hâli aralıksız devam edecektir. Türkiye'nin huzurunu, birliğini, dirliğini, güven ortamını ve istikrarını hiçbir terör örgütü ve hiçbir güç bozamayacaktır, bozmaya da güçleri yetmeyecektir. Türk milletinin basireti, devletimizin gücü, güvenlik güçlerimizin ve adalet sistemimizin sağlıklı ve güçlü işleyişi sayesinde her tür saldırı, her tür hesap, her tür oyun boşa çıkarılacak ve bundan sonra da hedeflerine ulaşamayacaklardır.

Tekrar, şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum. Rabb'im bir daha böylesi saldırılarla milletimizi ve devletimizi karşı karşıya bırakmasın diye de temennide bulunuyorum.

Değerli Başkanım, adalet, devleti ve milleti ayakta tutan ve koruyan en büyük güçtür. Hakkı ve adaleti ayakta tutmak, adalet terazisinin doğru tartmasını Sağlamak, herkesin hak ve hürriyetini korumak, herkese hakkını vermek, adil bir hukuk düzeni kurmak ve bu düzeni adil işletmek devletin vazgeçilmez, devredilmez, ihmal edilemez ve tehir edilemez asli görevidir. Son yirmi yıl içinde adalet hizmetleriyle ilgili çalışmalarımız bu anlayışla yürütülmüş, sorunların çözümü yolunda köklü adımlar atılmıştır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; hükümetlerimiz döneminde demokrasimizin standartlarının yükseltilmesi, hukuk devletin tahkim edilmesi, yargının tarafsızlığının ve bağımsızlığının güçlendirilmesi ve hak arama yollarının artırılması başta olmak üzere pek çok konuda gerçekleştirdiğimiz tarihî ve reform niteliğindeki adımlarımızın bazılarını siz değerli üyelerimizin bilgisinde olduğunu bilmeme rağmen, izinizle burada özetle arz etmek isterim.

Temel hak ve hürriyetleri bu dönemde güçlendirdik, kadınlar için pozitif ayrımcılık ilkesini benimsedik. Ayrıca, çocuklar, engelliler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile gaziler için de pozitif ayrımcılık getirdik. Herkese kişisel verilerinin korunmasını istemeyi ilk defa anayasal bir hak olarak düzenledik. Vatandaşlarımızın yurt dışına çıkma hak ve hürriyetinin idari kararlarla sınırlandırılmasına son verdik ve Türkiye’de yurt dışına çıkma hürriyetinin ancak suç soruşturması ve kovuşturması sebebiyle hâkim kararı olmadıkça sınırlandırılmayacağı bir anayasal uygulamayı benimsedik. Basım, yayım ve ifade hürriyetini tahkim etmek maksadıyla, kanuna uygun şekilde basım işletmesi olarak kurulan basımevi ve eklentileri ile basın araçlarının suç aleti olduğu gerekçesiyle zapt ve müsadere edilmesini ve işletilmekten alınulmasını Anayasa hükmüyle yasakladık. Çocuk haklarını ilk defa Anayasa’ya koyduk. Sendikal hakları genişlettik ve güçlendirdik. Memurlar ve diğer kamu görevlilerine toplu sözleşme yapma hakkı verdik. Herkesin kendiyile ve kamuyu ilgili bir konuda bilgi edinmesini anayasal güvenceye kavuşturduk. Herkese idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetlerini kamu denetçisine iletme hakkı verdik. “Ülkemizin taraf olduğu, usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve hürriyetlere ilişkin milletlerarası antlaşmalar ile kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır.” hükmünü Anayasa’ya koymak suretiyle temel hak ve hürriyetler konusunda büyük bir reforma imza attık.

Cumhuriyetimizin hukuk devleti vasfını tahkim ettik, bir yandan temel hak ve hürriyetlerle ilgili yaptığımız değişiklikler bu vasfı tahkim ederken diğer yandan gerçekleştirdiğimiz diğer reformlar da bu vasfı daha da tahkim etmiştir. Yargı yetkisini Türk milleti adına kullanan bağımsız mahkemelerin aynı zamanda tarafsız mahkemeler olduğu Anayasa’da açıkça ifade edilerek yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı daha da tahkim edilmiştir. Daha önce kanunla uyarma ve kınama cezalarının yargı denetimi dışına çıkarılmasına imkân veren Anayasa hükmünü “Disiplin kararları yargı denetimi dışında bırakılmaz.” şeklinde değiştirerek uyarma ve kınama dâhil disiplin kararlarını kanunla olsa dahi yargı denetimi dışına çıkarma yasağını anayasal düzeyde koyduk. Sıkıyönetim ilanına izin veren Anayasa hükümlerini yürürlükten kaldırdık.

Cumhurbaşkanımızın Anayasa ve diğer kanunlarda Başbakan ve ilgili bakanın imzalarına gerek olmaksızın tek başına yapabileceği belirtilen işlemleri dışındaki bütün kararlardan, Başbakan ve ilgili bakanlar imzalarken ve bu kararlarda Başbakan ve ilgili bakanın sorumluluğu söz konusu olurken, diğer bir ifadeyle Cumhurbaşkanının hukuki hiçbir sorumluluğu yokken, yaptığımız değişikliklerle Cumhurbaşkanını yaptığı her iş ve eylemden dolayı hukuken tam sorumlu hâle getirdik. Belli şartlar altında, sadece vatana ihanetle suçlandırılabilen ve bunun dışında hiçbir cezai sorumluluğu bulunmayan Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğunu istisnasız sağladık. Yargının denetim yetkisinin sadece idari

eylem ve işlemlerinin hukukuyla sınırlı olduğuna ilişkin Anayasa hükmünün altını bir kez daha çizerek, yürütmenin takdir yetkisini ortadan kaldıracak bir karar verilemeyeceğine vurgu yaparak yargısal aktivizmin doğma ihtimalinin önüne geçtik.

Askerî mahkemeleri, Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesini kaldırarak yargıdaki sivil ve askerî yargı ayrımını sonlandırdık ve ülkemizde yargı birliğini sağladık. Devlet Güvenlik Mahkemelerini ve özel yetkili mahkemeleri kaldırdık. Anayasa Mahkemesini yeniden yapılandırdık. Anayasa Mahkemesine Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesi üyelerinin üye seçimine son vererek Anayasa Mahkemesi üyelerinin ilk defa halkın seçtiği Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisince seçilmesi usulünü de benimseyerek mahkememizin demokratik meşruiyet vasfını güçlendirdik.

Hâkimler ve Savcılar Kurulunu yeniden yapılandırdık. Seçilen üye sayısını, üye kaynaklarını, üye usulünü değiştirdik. Daha önce Hâkimler ve Savcılar Kurulunun sekreteryaya hizmetleri Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü tarafından yürütülürken bugün Kurulun sekreteryaya hizmetleri Kurul bünyesindeki Genel Sekreterlik tarafından yürütülmektedir. Hâkim ve savcılar denetimi Adalet Bakanlığına bağlı Teftiş Kurulundan alınarak Hâkimler ve Savcılar Kuruluna bağlı Teftiş Kuruluna verildi. Hâkimler ve Savcılar Kurulu Başkanı olan Adalet Bakanı dairelerin çalışmalarına ve disiplin dosyalarının görüşüldüğü Genel Kurul toplantılarına katılmamaktadır. Hâkimler ve Savcılar Kurulunu ayrıca idari ve mali özerkliğe kavuşturduk.

Arz ettiğim bu reformlar cumhuriyetimizin hukuk devleti vasfını güçlendirdiği gibi hiç şüphesiz yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını da güçlendirmiştir.

Değerli Başkan ve kıymetli milletvekili arkadaşlarım; cumhuriyetimizin demokratik devlet vasfını güçlendiren önemli reformları da hayata geçirdik. Anayasa'ya göre 30 olan milletvekili seçilme yaşı önce 25'e, daha sonra 18'e indirerek gençlerimizin milletvekili seçilmesinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsilinin önünü açtık. Anayasa'nın 76'ncı maddesinin ikinci fıkrasındaki "ideolojik ve anarşik eylemlere" ibaresini "terör eylemlerine" şeklinde değiştirerek siyasi hakları ve seçilme hakkını kısıtlayan bir seçilme engelini daha kaldırdık ve böylelikle milletvekili seçilme yeterliliğinin kapsamını genişlettik. Askerlik yükümlülüğünü milletvekili seçilmesine engel olmaktan çıkardık. Bir ilin veya seçim çevresinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde süresiz temsilcisz kalmasına son verdik.

Bilinen Türk tarihinde ilk defa, devletin başı olan Cumhurbaşkanını doğrudan seçme hakkını Türk milletine verdik ve Türk milletinin doğrudan seçtiği ilk Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan olmuştur. Yürütme organının yetki ve göreviyle donatılmış, diğer bir anlatımla, devletin başı ve yürütme organı olan Cumhurbaşkanını doğrudan seçme hakkını da bu dönemde ilk defa Türk halkına verdik ve Türk halkı, doğrudan, ilk defa, Cumhurbaşkanını 24 Haziran 2018'de seçti. Yürütme organı yetki ve göreviyle donatılmış, yürütme organı olarak seçilen ilk Cumhurbaşkanı Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan olmuştur.

Bir siyasi partinin kapatılmasına sebebiyet veren milletvekillerinin milletvekilliğinin mahkeme kararıyla düşürülmesini de kaldırdık. Parlamenter hükümet sisteminden Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtik. Kesin hesap ve bütçe kanun teklifi hariç, kanun teklif etme yetkisini sadece milletvekillerine münhasır kıldık. Devletin başı Cumhurbaşkanının siyaset yapma yasağını kaldırdık. Millî Güvenlik Kurulunun yapısını daha demokratik hâle getirdik. Yüksek Askerî Şûrayı yeniden yapılandırdık. Siyasi partilere devletin yardım yapabilmesi için milletvekili genel seçimlerinde almaları gereken oy oranını yüzde 7'den yüzde 3'e indirdik. Hem yerel hem de genel seçimlerde her türlü propagandanın, Türkçenin yanı sıra farklı dil ve lehçelerde de yapılabilmesinin önünü açtık.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hak aramanın önündeki bazı engel ve yasakları da kaldırdık. Cumhurbaşkanının resen imzaladığı kararlar ve emirler aleyhine, Anayasa Mahkemesi dâhil, hiçbir yargı mercisine başvurulamıyordu, Anayasa yasak koymuştu, bunu kaldırdık. Cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işlemlere karşı Anayasa’yla kapatılmış olan yargı yolunu açtık. Yüksek Askerî Şûranın terfi işlemleriyle kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma hariç her tür ilişik kesme kararları ile Hâkimler ve Savcılar Kurulunun meslekten çıkarma kararlarının önündeki yargıya başvuru engelini kaldırdık. Anayasa’daki geçici madde 15’i yürürlükten kaldırmak suretiyle 12 Eylül 1980 tarihinden ilk genel seçimler sonucu toplanacak Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanlık Divanı oluşturuluncaya kadar geçecek süre içinde çıkarılan kanunlar, kanun hükmünde karamameler ile 2324 sayılı Anayasa Düzeni Hakkında Kanun uyarınca alınan karar ve tasarruflar hakkındaki Anayasa’ya aykırılık iddiası yasağını kaldırarak bunlar hakkında defî yoluyla Anayasa Mahkemesine başvuru yolunu açtık ve darbeciler ile bu dönemde görev alanların “...cezaî, mali ve hukuki sorumluluk iddiası ileri sürülemez ve bu maksatla yargı mercisine başvurulamaz.” yasağını kaldırmak suretiyle darbecilere yargı yolunu açtık.

Hukukumuzda yeni hak arama müesseseleri kazandırdık. Biraz önce ifade ettim, kişisel verilerin korunmasını anayasal bir hak olarak düzenledik ama bu verilerin etkin bir biçimde korunması için de Kişisel Verileri Koruma Kanunu’nu çıkardık, Kişisel Verileri Koruma Kurumunu kurduk. Herkese bilgi edinme hakkını verdik. Demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin esas ve usulleri düzenlemek amacıyla Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’nu çıkardık ve bu konudaki uygulamaları, şikâyetleri denetlemek maksadıyla da Bilgi Edinme ve Değerlendirme Kurulunu oluşturduk.

Anayasa’da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasında bulunan herkese Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunma hakkı tanıdık. Hiç şüphesiz, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yeni bir hak arama yoludur.

İnsan haklarının korunması ve geliştirilmesi ile hakları ihlal edilen ya da ayrımcılığa uğrayan herkesin başvurularını almak ve karara bağlamak üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunu kurduk. Yeni hak arama yollarıyla devleti âdetâ doğrudan vatandaşlarımızın denetimine açtık. Sağlanan şeffaflık ve saydamlık hem demokrasiyi hem de hukuk devletini daha da güçlendirmiştir.

İşkenceye ve kötü muameleye karşı sıfır tolerans anlayışını benimsedik. Bu politikanın gereği olarak işkence suçlarında zaman aşımını, cezaların paraya çevrilmesini ve ertelenmesini, soruşturma için gerekli olan mülki idare amirinin iznini kaldırdık. Ayrıca işkence suçunun cezasının alt sınırını ve üst sınırlarını değiştirdik ve yükselttik. “İşkence ve kötü muameleye sıfır tolerans” politikası bugüne kadar tavizsiz uygulanmıştır, bundan sonra da tavizsiz uygulanmaya devam edecektir.

Ceza, adalet ve infaz sistemimizi bu dönemde yeniledik. Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Tanık Koruma Kanunu, Cezaî Konularda Uluslararası Adli İş Birliği Kanunu, Kabahatler Kanunu, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu gibi kanunları yürürlüğe koyduk ve yeni bir ceza ve infaz sistemini hayata geçirdik.

Adli sicil ve istatistik alanında da önemli değişiklikler yaptık. E-devlet şifresiyle gerçek kişilere Adli Sicil Bilişim Sistemi üzerinden doğrudan adli sicil ve arşiv kaydı alma imkânı getirdik. Bakanlığımızın geliştirdiği yeni Adli Sicil Bilişim Sistemi’yle cumhuriyet başsavcılığı nezdindeki adli sicil birimlerinden, yurt dışı temsilciliklerimizden ve e-devlet üzerinden İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Felemenkçe, Danca, Portekizce, Korece, Japonca, Çince, Slovakça, Makedonca, Rusça, Rumence, Letonca, Bulgarca, Arnavutça ve Arapça dillerinden olmak üzere 19 yabancı dilde tercüme edilmiş adli sicil belgesi verilmekteyken dün bunlara yenilerini ilave ettik. Dün itibarıyla,

Boşnakça, Hırvatça, Kazakça, Kırgızca, Moğolca, Özbekçe, Sırpça, Tacikçe ve Türkmençe dillerinde olmak üzere toplam 9 dil ilave etmek suretiyle bugün Türkiye 28 dilde adli sicil belgesi verme hizmetini yürütmektedir. Vatandaşlarımızın bulunduğu bütün diğer ülkeleri de göz önünde bulundurmak suretiyle önümüzdeki zamanda bu hizmetin kapsamını daha da genişleteceğiz.

Arşiv kayıtlarının silinmesi için Adli Sicil Kanunu'nda öngörülen seksen yıllık süreyi, bir hak yoksunluğuna neden olan mahkûmiyetler bakımından, yasaklanmış hakların geri verilmesi kararı alınması koşuluyla on beş yıla, bu koşul aranmaksızın otuz yıla indirdik. Kamu kurumlarının on-line uygulama yapabilmelerine imkân sağlayarak vatandaşlardan adli sicil belgesi istemi uygulamasını sonra sona erdirdik. Adli sicil kayıtlarının e-devlet üzerinden yapılan başvuruya silinmesi uygulamasını başlattık. Uygulamanın yürürlüğe girdiği 18 Ağustos 2022 tarihinden bugüne kadar e-devlet üzerinden 255.185 başvuru alınmış, bunların 215.162'si neticelendirilmiştir. Bu rakamlar vatandaşlarımızın kısa sürede uygulanmaya ne denli ilgi gösterdiklerini göstermektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; yargılamaların makul sürede tamamlanmasını sağlayacak adımlar da attık. Hâkim, savcı ve personel sayıları ile ilk derece genel ve ihtisas mahkemeleri sayılarını bu maksatla artırdık. İstinaf kanun yolunu ülkemize kazandırdık; yüksek mahkemelerin iş yükünü azalttığı ve pek çok karar da yüksek mahkemelere gitmeden kesinleştiği için istinaf, yargılamaların makul sürede karara bağlanmasına önemli katkı sunmaktadır.

Teknolojinin yargıda daha etkin kullanımını sağladık; yargı teşkilatında tüm işlemler bilişim sistemi üzerinden yapılmakta ve birçok bilgi, belge bilişim sistemlerindeki entegrasyon sayesinde kısa sürede temin edilmektedir. Örneğin, daha önce tapudan bir kaydın gelmesi aylarca beklenirken bugün anında bu kayda ulaşılabilir. Adli süreçlerde SEGBİS ve e-duruşma uygulamalarını başlattık. Vatandaşlarımıza internet üzerinden dava açabilmeleri ve işlemlerini yapabilmeleri imkânı tanıdık. Elektronik tebligat uygulamasına geçtik; zamandan ve pek çok ekonomik harcamadan tasarruf ettik. Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerini, uzlaştırma ve ara buluculuk müesseselerini hukuk sistemimize kazandırdık. Vatandaşlarımızın mirasçılık belgelerini noterlerden de alabilmesini sağlayarak yargının iş yükünü azalttık. İdari yargıda ivedi yargılama, ceza muhakemesinde basit yargılama ve seri muhakeme usullerini yürürlüğe koyduk. Daha önce suç olarak kabul edilen bazı ceza hükümlerini idari para cezasına tabi kılarak suç olmaktan çıkardık. İlk derece adli ve idari yargı ile adli tıp kurumlarının hedef süre uygulamasına uymaları için hedef süre uygulamasını hayata geçirdik. Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından, hedef sürelere uyulması ve uygulanması için Performans Esaslı İzleme ve Değerlendirme Sistemi kuruldu. Bütün bu değişiklikler ve gelişmeler yargılanmaların makul sürede sonuçlandırılmasına önemli katkılar sunmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından kamuoyuna açıklanan “Türkiye Yüzyılı” vizyonunun en önemli başlığı yeni bir anayasanın hayata geçirilmesidir. Herkesin ve her kesimin kendini hür hissettiği ve katkı verdiği demokratik bir ortamda yeni anayasa yapmak bizim değişmez ve değiştirilemez gündemimizdir, vazgeçilmez hedefimizdir. Türkiye’de yeni anayasayı parti programına ve seçim beyannamesine koymayan parti neredeyse yoktur. Bu gerçekliğe rağmen bugüne kadar Türkiye’de maalesef yeni anayasa yapılamamıştır. Türkiye’de herkesin ve her kesimin üzerinde müttefik olduğu hâlde yapamadığı tek şey yeni anayasadır. Cumhuriyetimizin 2’nci yüzyılına ve diğer bir anlatımla Türkiye Yüzyılı’na yeni anayasayla başlamak ülkemizi ve milletimizi daha da güçlendirecektir. Cumhuriyetimizin 2’nci yüzyılı Türkiye Yüzyılı olarak inşa edebilmemiz için yeni ve sivil bir anayasaya olan ihtiyacımız tartışmalıdır.

Hiç şüphesiz ki yeni anayasayı hazırlamak ve yürürlüğe koymak Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerimizin yetkisindedir. Adalet Bakanlığı olarak bizim yeni anayasa çalışmalarına azami katkı verme hususunda büyük bir gayret içerisinde olduğumuzu, Türkiye'nin bugüne kadarki müktesebatını inceleyip nasıl bir yeni anayasa oluşturulacağı konusunda çalışmalar yürüttüğümüzü ve bu konularda hem Meclisimize hem de hazırlık çalışması yürüten komisyonlarımıza destek vereceğimizi buradan bir kez daha ifade etmek isteriz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adalet ve erdem Türkiye Yüzyılı vizyonumuzun en önemli yapı taşlarından biridir. Biliyoruz ve inanıyoruz ki adalet devleti ve milleti ayakta tutan ve koruyan en büyük güçtür. Adaletle güveni ve yargı hizmetlerinden memnuniyeti artırmak bizim Bakanlığımızın ve Hükümetimizin değişmez gündem maddelerinden biridir. Dün ve bugün olduğu gibi gelecekte de vaktinde tecelli eden adalet ve öngörülebilir adalet, üzerinde en fazla çalışacağımız konulardan olacaktır.

2002 yılından bu yana adalet hizmetleriyle ilgili politikalarımızı; adaletle güveni artırmak, yargı hizmetlerinde memnuniyeti yükseltmek, mülkün temeli olan adaleti ayakta tutmak, adaletin vaktinde tecellisini sağlamak, yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını tahkim ile cumhuriyetimizin hukuk devleti vasfını daha güçlendirmek esasları üzerine inşa ettik. Bu hedeflere ulaşmak için pek çok konuda köklü değişiklikler ve önemli reformlar yaptık. Aynı anlayışla yeni dönemde de çalışmalarımızı ve adalet politikalarımızı geliştirmeye devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geride bıraktığımız süreçte masumiyet karinesini koruyup güçlendirmek adına da önemli adımlar attık. Masumiyet karinesinin doğal bir sonucu olan lekelenmeme hakkını temin etme üzere Ceza Muhakemesi Kanunu'muzda değişiklik yaptık. Bu değişiklikten sonra mesnetsiz ihbar ve şikâyete maruz kalan vatandaşlarımız şüpheli sıfatı almamaktadır, verilen karar ayrı bir sisteme kaydedilmekte ve kişinin toplum nezdinde zarar görmesinin önüne geçilmektedir. Ayrıca, hak arama hürriyetini de göz ardı etmeyerek ihbar ve şikâyette bulunanlara, soruşturma yapılmasına yer olmadığına ilişkin kararlara karşı itiraz hakkı da tanıdık. Böylece lekelenmeme hakkı ile hak arama hürriyeti arasında gerekli dengeyi kurduk.

Düzenlemenin yürürlüğe girdiği 2017 yılının Eylül ayından bugüne kadar 1 milyon 900 bin ihbar dosyası açılmış ve bu dosyalardan 711.732'sinde soruşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiştir. Bu sayede birçok kişi mesnetsiz ihbar ve şikâyetlere karşı korunmuştur.

Masumiyet karinesi kapsamında hayata geçirdiğimiz diğer bir düzenlemeyle de iddianameelerde iddia konusu olaydan başka özel hayata ilişkin konulara girilmesini yasakladık. Ayrıca, iletişim kayıtlarının kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar üzerine imha edilme usulünü beraat kararları için de benimseyerek vatandaşlarımızın hukuki güvencelerini güçlendirdik.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ceza adaleti politikamızda temel yaklaşımlarımızdan biri de mağdur odaklı adalet anlayışının güçlendirilmesi olmuştur. Mağdurun mağduriyeti yalnızca suçlunun cezalandırılmasıyla giderilmekten öte bir hukuki ve vicdani sorundur. Mağdurun korunması, desteklenmesi ve hak arayışına ortak olunması hukuka olan güveni ve inancı da artıracaktır.

Dünya genelinde adalet sistemine ilişkin yeni yaklaşımlar sadece yaptırıma dayalı olmaktan uzaklaşmakta, uğranılan zararın telafı edilmesine ve onarıcı uygulamaların geliştirilmesine önem ve öncelik vermektedir. Önümüzdeki dönemde sistemimize onarıcı ve telafi edici adalet uygulamalarını daha yaygın bir şekilde kazandırmakta kararlıyız. Suçtan zarar görenin mağduriyetinin tam olarak giderilmesi, bu kapsamda üzerinde çalıştığımız ve öncelik vereceğimiz önemli konular arasında yer

almaktadır. Bu ihtiyaç doğrultusunda, mağdur odaklı politikalarımızın koordinasyonunu geliştirmek üzere Bakanlığımızda Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığını kurduk ve şu anda 81 il, 161 adliyede adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlükleri bulunmaktadır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, normal süreniz tamamlanmıştır. On beş dakika ek süre veriyorum.

Kapsamlı bir kitapçık dağıttınız, birçok konuyu arkadaşlarımız oradan takip edebilirler. Bazı konuları atlayarak tamamlayabilirsiniz seviniriz.

Buyurun lütfen.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Tabii, bu alanda yaptığımız önemli değişikliklerden biri adli görüşme odalarıdır. Adli görüşme odalarında faille yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen öncelikli olarak mağdur, tanık, suça sürüklenen çocukların, cinsel suç ve aile içi şiddet suçu mağdurları ile diğer kırılgan gruplara mensup mağdurların ifade ve beyanlarının uzman eşliğinde alınması sağlanmaktadır. Hâlihazırda 81 il, 147 adliyede toplam 152 adli görüşme odası bulunmaktadır. Adli görüşme odalarında bugün itibarıyla 22 binin üzerinde adli görüşme gerçekleştirilmiştir.

Değerli Başkanım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; kadına yönelik şiddetle ilgili de çok önemli değişiklikler yaptık, önemli adımlar attık. Bunlarla ilgili kısımları zaten siz de biliyorsunuz ama bizim yaptığımız bu değişiklikler sonucunda önemli gelişmeler olduğunu buradan ifade etmek isterim.

Son yirmi yılda kadın haklarının etkin korunması için köklü mevzuat değişiklikleri yaptığımız gibi, yeni kurumsal yapılar da oluşturduk. Pek çok yeni uygulamayı da sistemimize kazandırdık. 2003 yılında aile hukukundan kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü için aile mahkemelerinin kurulması, 2012 yılında 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un kabul edilmesi ve kadına karşı işlenen suçlarda daha ağır ve caydırıcı cezaların getirilmesi bunların başlıcalarındandır. Cumhuriyet başsavcılıkları bünyesinde aile içi ve kadına yönelik şiddet büroları kuruldu ve burada uzmanlaşmış cumhuriyet savcıları tarafından bu soruşturmaların yürütülmesi sağlandı. Hâlihazırda 81 ilde ve 144 ilçede adliyelerimizde bu bürolar faaliyet göstermektedir.

Değerli Başkan, kıymetli milletvekilleri; geride bıraktığımız süre içerisinde çocuk adalet sisteminin onarıcı adalet yaklaşımıyla yeniden yapılandırılması ve mağdur odaklı bir yaklaşımla çocuğun etkin korunması ve çocuklara özgü tedbirlerin etkinliğinin artırılması konusunda da önemli çalışmalar yapıldı. 2005 yılında Çocuk Koruma Kanunu'nun kabulüyle başlayan süreç, 2010 yılında çocuk haklarının ilk defa anayasal koruma altına alınmasıyla devam etti. Çocuklara karşı işlenen suçların cezalarının artırılması, suça sürüklenen çocuklara özgü muhakeme ve yaptırım sistemimizin oluşturulması da bu dönemde sağlandı. Her bir muhakeme süreci ve yaptırım sisteminin bir parçası çocuklara özgü düzenlemelerle yeniden yapılandırıldı. Örneğin, kamu davasının ertelenmesi, uzlaşma ve tutuklama tedbirlerine azami süre getirilmesi gibi her bir hukuki müessese çocuklara özgü, istisna ya da ayırık hükümler konularak çocuklara uygun hâle getirildi. Bu konudaki temel prensibimiz çocuklarımızın lekelememe hakkının daha etkin kullanılması ve onların hayatlarına güven içinde devam etmelerinin sağlanmasıdır.

İzniniz olursa tabii, bazı yerleri atlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Onları kitapçıktan takip edebilir arkadaşlarımız.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Yani 41'inci sayfadan tekrar başlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; infaz aşaması, ceza adaleti sisteminin en önemli parçalarından biridir. Ceza infaz kurumlarına ilişkin faaliyetlerimizi, tutuklu ve hükümlülerin devlete emanet olduğu düşüncesiyle, hassasiyet içerisinde yürütüyoruz. İnfaz sistemimizdeki temel amaç, suçlunun toplumla

yeniden bütünleşmesini sağlayacak modern bir yapıyı oluşturmaktır. Ceza infaz sistemi dönüşümüyle infaz mevzuatı insani hükümlerle yenilenmiş, tutuklu ve hükümlü haklarına yönelik uygulamalar uluslararası standartlara da katkı sağlayacak şekilde genişletilmiştir. Hükümlü ve tutuklulara yönelik bireysel bazda ele alınan rehabilitasyon programları ve psikososyal müdahale programları geliştirilmiştir. Bu kapsamda, ceza infaz kurumlarında 2022 yılının ilk altı aylık döneminde bireysel görüşmelere 355.010, grup çalışmalarına 24.603, seminerlere 7.947 hükümlü ve tutuklu katılmıştır.

Öte yandan, infaz alanındaki uluslararası gelişmeler de yakından takip edilmektedir. Türkiye pek çok uluslararası örgüte bugün aktif katılım sağlamış durumdadır. Tabii, ceza infaz kurumlarımız hem ulusal hem uluslararası denetime de açıktır. Bu kapsamda, kurumlarımız Türkiye Büyük Millet Meclisimizin İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, Dilekçe Komisyonu, Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, izleme kurulları, cumhuriyet savcıları, infaz hâkimleri ile Bakanlık müfettişleri ve kontrolörleri tarafından her zaman habersiz olarak denetlenebilmektedir. Ayrıca, uluslararası düzeyde Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği, Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu, Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Komite ve İşkencenin Önlenmesi Alt Komitesi tarafından da denetlenmektedir.

Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların eğitimine de büyük önem verdiğimiz ifade etmek isterim. Bugün itibarıyla bütün ceza infaz kurumları kütüphane ve kitaplığa kavuşmuş olup şu an 1 milyon 330 bin kitap bulunmaktadır. Ayrıca, Kültür ve Turizm Bakanlığımızla yaptığımız iş birliği çerçevesinde Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı il ve ilçe kütüphanelerinde bulunan 17 milyon süreli ve süresiz yayından da cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlüler faydalanabilmektedir.

Ceza infaz kurumlarındaki hükümlü ve tutuklularımıza yönelik mesleki eğitimler düzenlenmesi ve bu suretle onların tahliye sonrası hayata hazırlanması konusunda da çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda açılan okuma yazma kurslarına 2022 yılı içerisinde 3.246 tutuklu ve hükümlü katılmıştır.

Hükümlü ve tutukluların mesleki, manevi, sosyal, kültürel, sportif gelişmelerinin sağlanması amacıyla 2022 yılı içinde 6.051 kurs açılmış, 43.828 hükümlü ve tutuklu kursları başarıyla tamamlayarak sertifika almıştır.

Tutuklu ve hükümlülerin eğitimleri için de ayrıca önemli çalışmalar yapılmaktadır. Şu anda ceza infaz kurumlarımızda açık öğretim ortaokulunda 7.187, açık öğretim lisesinde 32 bin, açık öğretim fakültesinde 7.994, örgün öğretimde 1.679, uzaktan eğitimde 187, yüksek lisans ve doktora da 208 olmak üzere toplam 49.265 kişi eğitimine devam etmektedir. Bunların eğitimlerinde her türlü kolaylığın sağlandığını da yüksek heyetinize ifade etmek isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teşkilat yapısı ve adalet hizmetleri konusunda da izninizle bazı verileri paylaşmak isterim. Adalet hizmetlerinin gecikmeksizin sunulması güçlü bir kurumsal yapıyı ve nitelikli bir insan kaynağını gerektirmektedir. Güçlü bir kurumsal yapının temini için bugüne değin yaptığımız çalışmalarda önemli mesafeler aldık. 2002'de 9.349 olan hâkim ve savcı sayımızı 2022 yılında 22.747'ye çıkardık, artış oranı yüzde 143. Savcı sayımıza bakarsanız rakamlar orada da farklı, 3.226 savcımız varken 2002'de, şu anda 7.411; artış oranı yüzde 129. Hâkim sayımız 2002'de 6.113'ken şu anda 15.326; artış oranı yüzde 151.

Kadın-erkek hâkim ve savcı sayısı rakamlarını da izninizle paylaşmak isterim: Kadın hâkim sayımız 2002 yılında 1.725'tir, 2022 yılında bu rakam 7.106'ya çıkmıştır; artış oranı yüzde 312. Kadın savcı sayımız 2002'de 122'dir, bugün itibarıyla bu rakam 1.223'e çıkmıştır; artış oranı yüzde 902'dir. Adalet Bakanlığı olarak yargı görevi yapanlar içerisinde kadın hâkim ve savcılarımıza büyük değer verdiğimiz ve onların sayısının göreceli olmaktan öte kat kat artırıldığını buradan özellikle ifade etmek isterim.

Tabii, hâkim ve savcılarımızın sayısı yanında, çalışan personelin sayısı da son derece önemli. 2002 yılında Adalet Bakanlığında ve diğer kurumlarımızda yardımcı personel olarak 51.681 çalışan varken şu anda -2022- bugünkü rakam 159.265; artış oranı yüzde 208. Hâkim ve savcılarımızın işlerinde yardımcı olmak üzere bu personelin iyi yetiştirilmesi maksadıyla da eğitim tesislerimiz bulunmaktadır. Türkiye’de 3 tane personel eğitim merkezimiz faaliyette, 5 tane de ceza tevkif evlerinde görevli personelin eğitim faaliyetlerini yürüten eğitim merkezlerimiz faaliyette bulunmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; makul sürede yargılamayı sağlamak ve kararlardaki isabet oranını artırmak maksadıyla yaptığımız işlerden birisi hiç şüphesiz hâkim ve savcı sayımızın artırılmasıdır. Buna ilişkin rakamları demin verdim ama bir diğer rakamsa mahkeme sayılarının artırılmasıdır. Adli yargı ilk derecede 2002’de 3.581 mahkeme varken şu anda 6.950 mahkememiz var; yüzde 94’lük bir artış sağladık. İlk derece idari yargıda 146 mahkememiz varken şu anda 214 var; yüzde 147 artış sağladık. Ayrıca, müstakil ihtisas mahkemeleri sayılarını çoğalttık ki kararlarda isabet artsın, ayrıca yargılama makul sürede sonuçlansın. 2002’de Türkiye’de 74 iş mahkememiz varken şu anda 465 iş mahkememiz var; artış yüzde 528. 2002’de Türkiye’de aile mahkemesi yoktu, 2003’de ilk defa yürürlüğe koyduk, şu anda Türkiye’de 406 aile mahkemesi var. 2002’de -müstakil mahkeme bunlar, yanlış anlaşılmasın değerli üyelerimiz tarafından, yoksa asliye hukuk mahkemelerimizin hepsi bu sıfatlarla görev yapabiliyorlar ama bunlar müstakil mahkemeler- 47 müstakil ticaret mahkemesi varken şu anda 113 müstakil ticaret mahkememiz var; artış yüzde 119. Tüketici 5’ken şu anda 99; artış yüzde 1.880. Fikrî ve sinai haklar ceza hukuku 7 taneyken şu anda 23’e, çocuk ve çocuk ağır ceza 17’yken şu anda 95’e yükseltilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine, bu dönemde yaptığımız önemli reformlardan bir tanesi hiç şüphesiz istinaf kanun yolunun hukuk sistemimize kazandırılmış olmasıdır. Bundan önce hâkim ve savcı yetersizliğinden 1924’te kapatılan istinaf mahkemelerini yeniden hukuk sistemimize kazandırmak için farklı hükümetler döneminde 10 kanun tasarısı hazırlanmış ama maalesef yasalaşma imkânı bulunamamıştır. 2016 yılının 20 Temmuzunda istinaf mahkemelerimizi faaliyete geçirdik. 20 Temmuzdan bugüne kadar geçen zaman içerisinde başlangıçta 7 bölgede faaliyete geçirdiğimiz istinaf mahkemelerinin sayısı önce 15’e, sonradan kurduğumuz Denizli, Malatya, Tekirdağ İstinaf Mahkemeleriyle birlikte 18’e çıkarılmıştır. Ayrıca 7 olan idari istinaf mahkemesinin sayısını da 9’a çıkardık. Hâlen adli istinafta 214 ceza, 226 hukuk dairesinde toplam 2.561 hâkim ve savcı bulunmakta, idari istinafta 59 idari dava, 26 vergi dava dairesinde toplam 447 hâkim görev yapmaktadır. Bugün itibarıyla bölge adliye mahkemelerinin ceza dairelerine gelen toplam dosya sayısı 2 milyon 950 bin 541’dir. Bu dosyaların 2 milyon 510 bin 619’u yani yüzde 85’i karara bağlanmıştır. Hukuk dairelerine gelen toplam dosya sayısı da 2 milyon 790 bin 755’tir, bu dosyaların da 2 milyon 167 bin 367’si yani yüzde 77,66’sı karara bağlanmıştır. 2016 yılından bu yana, ceza ve hukuk dairelerinin yıl içerisinde gelen dosyaların yüzde 83’ünü karara bağladığını görüyoruz. Bu rakam altı yıllık dönemin ortalamasıdır. Hâlihazırda karara bağlanma oranı yıl bazında yüzde 90 üzerindedir. Bölge idare mahkemelerine gelen toplam dosya sayısı 1 milyon 711 bin 20’dir, bu dosyaların da 1 milyon 546 bin 267’sinin yani yüzde 90,3’ünün karara bağlandığını görüyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, ek süreniz de doldu. Son bir on dakika ek süre veriyorum, toparlarsanız bu on dakikada.

Buyurun.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ – Peki Başkanım, süreye riayet edeceğim inşallah.

İstinaf mahkemelerinin faaliyete geçmesiyle birlikte Yargıtay ve Danıştayımızın iş yükü önemli ölçüde azaldı. 2015 yılında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına yıl içinde 433.650 dosya gelmekteyken bu sayı 2021 yılında 163.580'e inmiştir yani Yargıtay ceza dairelerine gelen dosya sayısı yüzde 62 oranında azalmıştır. 2015 yılında Yargıtay hukuk dairelerine yıl içinde 548.715 dosya gelmekteyken bu sayı 2021 yılında 176.622'ye düşmüştür yani Yargıtay hukuk dairelerine gelen dosya sayısında yüzde 68 oranında azalma olmuştur.

İstinaf kanun yolu faaliyete geçmemiş olsaydı karşı karşıya kalacağımız manzarayı da vurgulamak isterim. Bugün itibarıyla Yargıtayın önündeki dosya sayısı şimdikinden yaklaşık 5 milyon daha fazla olacaktı. Bu durumda, kanun yolu incelemesi çok daha uzun sürecek, vatandaşlarımızın davalarının sonuçlanması için zaman uzadıkça uzayacaktı. Davaların görülme sürelerine baktığımızda da istinaf mahkemelerinin devreye girmesinden sonra bir azalma olduğunu görüyoruz. Zaman zaman "İstinaf, Yargıtayla ilk derece arasına girdi, yargılama uzadı." şeklinde değerlendirmelerin hiçbirisi gerçek veriler tarafından doğrulanmamaktadır. Sadece arada bir mahkemenin olması yargılamaları uzatmaz, aksine bütün rakamlar istinafin yargılama süreçlerini kısalttığını göstermektedir.

Birkaç örnek üzerinden ifade etmek gerekirse, dolandırıcılık suçunun yargılaması dokuz yüz doksan beş günden 2021 itibarıyla altı yüz doksan sekiz güne düşerek yüzde 30 azalma göstermiştir. Cinsel taciz suçunda dokuz yüz seksen dört günden istinafin devreye girmesiyle dört yüz doksan bir güne düşerek yüzde 50 azalma göstermiştir. Benzer azalmaların hukuk mahkemelerinde de olduğunu görüyoruz. Ayrıca, istinaf kanun yolunun devreye girmesiyle birlikte Danıştaya gelen dosya sayısının da yüzde 60'ın üzerinde azaldığını görüyoruz. Tabii, Danıştay ve Yargıtayımıza gelen dosya sayılarının azalmasının hiç şüphesiz Danıştay ve Yargıtayımızın esas vasfı olan içtihat mahkemesi vasfını daha etkin ve güçlü bir şekilde yerine getirmesine katkı sağladığından hiç kuşku duyulmamaktadır.

Tabii, istinafin faaliyete geçmesi kararlardaki isabet oranını da yükseltmiştir. İkinci derecede yargılama yapan istinaf mahkemelerinin ilk derece mahkemelerinde görülen ve karara bağlanan dosyaları, heyet hâlinde ele alması ve karara bağlaması hiç şüphesiz isabet oranını yükseltmiştir. 2021 yılı verilerine göre -bu kesin veriler olduğu için 2021'i esas aldık- bölge adliye mahkemeleri hukuk dairelerinin verdiği kararlardan temyiz incelemesine gidenlerin Yargıtay tarafından onama oranı yüzde 88, bozma oranı yüzde 12'dir; temyiz için ceza dairelerine giden kararların onama oranı yüzde 88,9, bozma oranı yüzde 11,1'dir. Danıştayda da benzer rakamları görüyoruz. Bu rakamlar istinaf mahkemelerinin kararlardaki isabet oranının çok yüksek olduğunun da somut göstergesidir. Önümüzdeki dönemde, istinaf kanun yolunun daha etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak, uygulamadan kaynaklanan sorunları gidermek için yeni adımlar atacağımızı da burada huzurlarımızda ifade etmek isterim.

Son olarak Sayın Başkan -daha notum çok ama onları arkadaşlarımızın inşallah konuşma metnimizden okurlar- adliyelerimizin fiziki durumuyla ilgili bir rakamı paylaşmak isterim. 2002'de 78 olan müstakil adliye sayımızı geçen zaman içerisinde 278 yeni ve müstakil adalet sarayı inşa ederek 354'e çıkardık. Adalet hizmetlerinin sunulduğu toplam kapalı alan 2002 yılında 569.059 metrekareyken bugün bu rakam 6 milyon metrekareye ulaşmıştır. Önümüzdeki dönem içerisinde biz, adalet hizmeti sunan yerler olan adliyelerimizin daha iyi fiziki koşullara kavuşması için önemli adımlar atacağız, bunlarla ilgili çalışmalarımız yürümektedir. Kalan bütün adalet saraylarını, adliyelerimizi, daha doğrusu yeni müstakil adliyesi olmayan ilçe ve illerdeki adliyelerimizi tamamlayarak o bölgedeki insanlarımızın hizmetine sunacağımızı ifade etmek isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; huzurunuzda gelmeden önce, hiç şüphesiz ki 2021 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'yle yine aynı şekilde 2023 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi'ni inceledik ve değerlendirdik. Bizim için, çok net söylüyorum Sayıştayımızın hazırladığı rapor çok kıymetlidir. Ben, bütün arkadaşlarıma önceki dönemde de bu dönemde de aynı şeyi söylüyorum: Sayıştay raporundaki yapılan tespitlerin hepsi bizim için yol göstericidir, rehberlik edicidir; bizim uygulamadaki eksiklerimizi gösterir. Ben, bu raporlar geldiği zaman, gelecek sene aynı raporda aynı eksiklik tekrar edilirse o zaman kendi arkadaşlarıma bunu soruyorum: Rapor bize yol gösterdi, rehberlik etti, bizim bu eksikliği gelecek seneki çalışmalarımızda telafi etmemiz, tekrar etmememiz lazımdı... Neden tekrar edildiğini soruyor ve orada eğer bir eksik varsa onunla ilgili işlem yaptığımızı da yüksek heyetin burada bilmesinde fayda görüyorum. Biz, Sayıştay raporlarından bir rehber olarak istifade ediyor, eksiklerimizi, yanlışlarımızı görme fırsatı buluyor ve bir sonraki yılda da bunları düzeltmek üzerine çalışmalarımızı yürütüyoruz. Sayıştayımızın 2021 yılı raporu da bizim açımızdan, o açıdan kıymetli bir rapordur, Bakanlığımız bunun üzerinde de duracaktır.

Bütçemiz, tabii, hükümetlerimiz döneminde Adalet Bakanlığına hazırlanan bütçe rakamları üzerinden de değerlendirildiğinde gerçekten ülkemizin ekonomik şartları bakımından oldukça önemli bir noktaya gelmiş durumdadır. O yüzden, 2002 yılında Adalet Bakanlığımızın bütçesi 808 milyon 141 bin TL iken 2023'te teklif edilen, Komisyonumuz, Meclisimiz kabul ettiği takdirde yasalaşacak olan bütçemiz 75 milyar 603 milyon 176 bin TL'dir. Artışa baktığımız zaman, toplam bütçe içindeki payı 0,83 iken şu anda 1,57'ye yükselmiştir.

Biz bu bütçeyle, inşallah adalet hizmetlerinin etkin ve verimli yürütülmesi için Bakanlık olarak elimizden gelen gayret ve çabayı 2023'te göstereceğiz.

Komisyonumuzun çok saygın Başkan ve üyeleri beni sabırla dinledikleri için her birine ayrı ayrı şahsım ve arkadaşlarım adına teşekkürlerimi sunuyorum. Görüşlerinden, önerilerinden Bakanlık politikalarımızın oluşturulmasında ve geliştirilmesinde istifade edeceğimizi de buradan ifade ediyor, hepimizi saygıyla Allah'a emanet ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu kapsamlı sunumundan ötürü Sayın Bakanımıza çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, kurumlarımız var, ayrı ayrı sunum için söz vereceğim.

İlk olarak, Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı Sayın Faruk Bilir'e söz vereceğim.

Sayın Bilir, süreniz on dakikadır, hassasiyetle uyanızı bekliyorum.

Buyurun lütfen.

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR - Sayın Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, İstanbul İstiklal Caddesi'nde terör saldırısında hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bildiği gibi kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı 2010 Anayasa değişikliğiyle anayasal güvenceye kavuşturulmuştur. 7 Nisan 2016 tarihinde ise Kişisel Verilerin Korunması Kanunu yürürlüğe girmiş ve kanunla birlikte Kişisel Verileri Koruma Kurumu kurulmuştur. Kurumumuz, kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren kendisine verilen görevler çerçevesinde çalışmalar yapmıştır. Bu kapsamda, Kurumumuzun gerçekleştirdiği faaliyetlerden kısaca bahsetmek istiyorum.

Kurulun çalışmalarına başladığı 12 Ocak 2017 tarihinden bugüne kadar 27.415 başvuru alınmış, bunlardan 25.441'i sonuçlandırılmıştır. Bu zaman zarfında Kuruma 952 veri ihlal bildirimleri yapılmış, gelen bildirimlerden 219'u Kurumun resmi internet sayfasından ilan edilmiştir. Kurulun görev alanına giren konularda 869 hukuki görüş verilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda 133 milyon 513 bin Türk lirası idari yaptırım uygulanmıştır. Yurt dışına kişisel veri aktarımını düzenlemeye yönelik taahhütname ve bağlayıcı şirket kuralları açıklanmıştır. Kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasıyla ilgili yeterli nitelikleri taşıyan 5 taahhütnameye Kurul tarafından izin verilmiştir.

Pandemi sürecinde olduğu gibi, normal süreçte de çeşitli kamuoyu duyuruları yayımlanarak kişisel verilerin korunmasına yönelik tavsiyeler kamuoyuyla paylaşılmıştır. Diğer yandan, Kurumumuz tarafından kişisel verilerin korunmasına yönelik farkındalığın geliştirilmesi amacıyla rehber, broşür ve dokümanlar hazırlanmıştır. Bu çerçevede Çerez Uygulamaları Hakkında Rehber, Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Bankacılık Sektörü İyi Uygulamalar Rehberi ve Kanun Hakkında Doğru Bilinen Yanlışlar çalışmaları yayımlanmıştır. Ayrıca yapay zekâ, biyometrik veri ve unutulma hakkıyla ilgili rehber çalışmaları da yayımlanarak kişisel verilerin korunmasına yönelik yol gösterici nitelikte tavsiyelerde bulunulmuştur. Bu çerçevede 46 rehber, broşür ve dokümana Kurum internet sitesinden yayınlanmıştır. Erişim kolaylığı olması bakımından, yayımlanmış Kurul Kararları ile ilke kararları konularına göre tasnif edilerek kamuoyuyla paylaşılmıştır. Diğer yandan, çocukların kişisel verilerinin korunması konusunda broşürler yayımlanmış ve ayrıca çocuklara yönelik “Veri Tayfa” adıyla etkinlikler serisi gerçekleştirilmiştir. Kurumun faaliyete geçtiği Ocak 2017 tarihinden Nisan 2022 tarihine kadar gerçekleştirilen kurumsal faaliyetlerimiz genel başlıklar altında derlenerek “5. Yılında Kişisel Verileri Koruma Kurumu” adıyla kamuoyunun bilgisine sunulmuştur. Bununla birlikte kişisel verilerin korunmasına toplum genelinde dikkat çekmek amacıyla kamu spotu ile farkındalık ve bilgilendirme videoları yayınlanmış, kişisel verilerin korunmasıyla ilgili farkındalık toplantıları yapılmış, sektörel bazda kanunun doğru uygulanması amacıyla çalıştaylar düzenlenmiştir. Buna ek olarak, kişisel verilerin korunması hususunda meydana gelen sorunlara çözüm üretmek ve güncel gelişmeleri değerlendirmek amacıyla konferanslar, paneller, sempozyumlar ve zirveler düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra ticaret ve sanayi odalarına yönelik farkındalık ve bilgilendirme projeleri gerçekleştirilmiş, birçok ilde ticaret ve sanayi odalarının personeli ile üyeleri kanun hakkında bilgilendirilmiştir. Bu çerçevede, 2022 yılı içerisinde 72 farkındalık ve bilgilendirme toplantısı, 38 etkinlik, 17 çarşamba semineri, 15 çalıştay düzenlenmiş ve/veya katılım sağlanmıştır. Kamu kurumları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ise kanunla ilgili bilgilendirmeler yapılmıştır. Öte yandan, üniversite öğrencileri arasında Kişisel Verileri Koruma Gönüllüsü Yetiştirme Projesi'nin ikinci bölümü hayata geçirilmiş, proje kapsamında 35 üniversiteden 162 öğrenciye kişisel verilerin korunması ve önemi, yapay zekâ alanında kişisel verilerin korunması, kişisel verilerin korunması özelinde blok zincir, “metaverse” ve kişisel veriler ile kişisel veri güvenliği gibi konularda değerlendirmeler yapılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kişisel verilerin korunması konusunda en önemli organizasyonlardan biri olarak kabul edilen Küresel Mahremiyet Konferansı'nın 44'üncüsü 25-28 Ekim 2022 tarihlerinde Kurumumuz ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir. İstanbul Haliç Kongre Merkezi'nde “Bir Denge Meselesi: Hızlı Teknolojik Gelişme Çağında Mahremiyet” temasıyla düzenlenen konferansa birçok ülkenin veri koruma otoritelerinin başkanları ve üst yöneticileri de dâhil olmak üzere geniş bir katılım sağlanmıştır. Konferans kapsamında yapay zekâ, blok zincir, büyük veri, sınır ötesi veri transferi ve “metaverse” başta olmak üzere birçok konu alanında uzman isimler tarafından ele alınmıştır. Konferansa 58 ülkeden 83 veri koruma otoritesi ve gözlemci kuruluş katılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son olarak bütçemize ilişkin rakamlardan bahsetmek istiyorum. Kurumumuza 2022 yılı için 65 milyon 945 bin Türk lirası bütçe tahsis edilmiş, bu bütçenin yaklaşık olarak yüzde 46'sı personel giderleri, yüzde 6'sı Sosyal Güvenlik Kurumu giderleri, yüzde 32'si mal ve hizmet alım giderleri, yüzde 4'ü cari transferler ve yüzde 12'si sermaye giderleri için ayrılmıştır. 2023 yılı bütçesi için toplam 148 milyon 665 bin Türk lirası teklifte bulunulmuştur.

Bu düşüncelerle, yeni yıl bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Başkanım. Vakti tasarruflu kullanımınız için de ayrıca teşekkür ediyorum

Şimdi sırasıyla Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştaydan gelen temsilcilere söz vereceğim. Sadece birer dakika bütçeleriyle ilgili ve kesin hesaplarıyla ilgili büyüklükleri Komisyonumuzla paylaşmak üzere.

Anayasa Mahkemesinden başlıyorum.

Sayın Murat Şen'e söz veriyorum, buyurun lütfen.

ANAYASA MAHKEMESİ GENEL SEKRETERİ MURAT ŞEN – Teşekkürler Sayın Başkanım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir dakika Anayasa Mahkemesine hakaret olur Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Eskiden bu da yoktu biliyorsunuz. Bu son yıllarda rakamsal bir veriyi paylaşmaları... Size daha fazla zaman kalsın diye.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok efendim merakını anlatsınlar, biz merak ediyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ANAYASA MAHKEMESİ GENEL SEKRETERİ MURAT ŞEN – Sayın Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

Anayasa Mahkemesi Başkanlığının 2023 yılı bütçe teklifi 260 milyon 919 bin Türk lirasıdır. Anayasa Mahkemesi Başkanlığının 2021 yılı kesin hesabında ise Anayasa Mahkemesi Başkanlığı bütçesine 7258 sayılı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu ile 86 milyon 522 Türk lirası ödenek konulmuştur. Bu ödeneğin 73 milyon 878 bin 352 lira 16 kuruşu harcanmış, 12 milyon 643 bin 647 lira 84 kuruşu ise harcanmayarak tenkis edilmiştir

Saygılar sunuyorum efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Yargıtay Genel Sekreteri Sayın Fevzi Yıldırım'a söz veriyorum.

YARGITAY GENEL SEKRETERİ FEVZİ YILDIRIM – Sayın Başkan, Sayın Bakan; Plan ve Bütçe Komisyonunun saygıdeğer üyeleri, değerli meslektaşlarım, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İstanbul'da gerçekleşen terör eylemini lanetliyor, hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun.

2023 yılı bütçe rakamları: Yargıtay Başkanlığı bütçesi 1 milyar 276 milyon 421 bin TL olarak teklif edilmiş, bu rakamın 701 milyon 845 bin TL'si personel giderleri, 100 milyon 566 bin TL'lik kısmı sosyal güvenlik kurumlarına ait devlet primi giderleri, 389 milyon 898 bin TL'lik kısmı mal ve hizmet alım giderleri, 42 milyon 612 bin TL'lik kısmı cari transferler, 41 milyon 500 bin TL'lik kısmı da sermaye giderlerinden oluşmaktadır.

2021 yılı kesin hesabında ise 2021 yılı Yargıtay Başkanlığı bütçesine 1 milyar 446 milyon 440 bin Türk lirası ödenek verilmiştir. Yıl içinde Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinde yer alan yedek ödenek tertibinden 914 milyon 99 bin 716 TL aktarılmış, ilave olarak 5 milyon 365 bin 284 TL ödenekle toplam 2 milyar 365 milyon 905 bin TL'ye ulaşmıştır. Bu tutardan 1 milyar 996 milyon 123 bin 553,19 TL'lik kısmı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü bütçesine aktarılmıştır. Kalan bütçe tutarı 369 milyon 781 bin 446,81 Türk lirası olmuştur. Yıl sonu itibarıyla bu rakamın yüzde 99'u olan 367 milyon 784 bin 221,74 Türk lirası harcanmış, kalan 1 milyon 997 bin 225,07 TL merkezî yönetim bütçesine iade edilmiştir.

Bildiğiniz üzere, 2021 yılı içerisinde Yargıtay yeni binasına kavuşmuştur. Bu vesileyle de bu imkânı sağlayan yüce Meclise teşekkürlerimizi, şükranlarımızı sunuyorum.

2023 yılı bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum, saygılarımı ve en iyi dileklerimi sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Danıştay Genel Sekreteri Sayın Kemal Açıkgöz'e söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

DANIŞTAY GENEL SEKRETERİ KEMAL AÇIKGÖZ – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli katılımcılar; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Başkanlığımızın 2023 yılı bütçe teklifi bilgileri: Personel giderlerine 499 milyon 605 bin, sosyal güvenlik kurumlarına, devlet primi giderlerine 66 milyon 40 bin, mal ve hizmet alım giderlerine 86 milyon 152 bin, cari transfer giderlerine 13 milyon 810 bin, sermaye giderlerine 139 milyon 800 bin olmak üzere 2023 yılı için kılıf edilen toplam 805 milyon 407 bin TL ödeneğin 393 milyon 776 bin lirası hukuk ve adalet programına, 411 milyon 631 bin TL'si ise yönetim ve destek programına ayrılmıştır.

Başkanlığımızın 2021 yılı kesin hesap verileri ise: Başkanlığımızın 2021 yılı bütçe başlangıç ödeneği 235 milyon 675 bin TL olup yıl içinde eklenen ve düşülen ödeneklerle beraber yıl sonu ödeneği 258 milyon 227 bin TL'ye ulaşmıştır. Bu ödeneğin 254 milyon 579 bin 521 TL'si harcanmış, harcamanın yıl sonu ödeneğine oranı ise yüzde 98,59 olarak gerçekleşmiştir.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Çok teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, bütçe görüşmelerinde söz hakkı verilmesiyle ve söz süresiyle ilgili uygulanan usule ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Değerli arkadaşlar, böylece, bütçe ve kesin hesaplar üzerindeki sunumlar tamamlanmıştır.

Şimdi, müzakerelere geçiyoruz.

Önce, her zaman yaptığımız gibi, her gruptan bir arkadaşımıza grup sözcüsü olarak söz vereceğiz. Bu arkadaşlarımıza yirmi dakika söz hakkı tanıyoruz. Ardından, Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerimiz öncelikli olmak üzere, diğer vekil arkadaşlarımıza söz vereceğim. Komisyon üyelerinin söz hakkı on dakika, diğer değerli vekillerimizin söz hakkı beş dakika şeklinde sınırlandırılmıştır.

Diğer yandan, her gruptan Komisyonumuza üye kaç milletvekilimiz varsa bunun 2 katı kadar Komisyon üyesi olmayan arkadaşımızın gelip burada fikirlerini paylaşma imkânı vardır. Biz bunları tamamen parti gruplarından istiyoruz, --hangi isimleri verirlerse- ve bütün partilere eşit kuralları uyguluyoruz, hiçbirine bir ayrıcalık tanımıyoruz. Biliyorsunuz, geçmişte 2 bakanlık görüşülürdü bir

günde, son yıllarda her bir gün 1 bakanlık görüşülüyor. Dolayısıyla, daha uzun konuşma süreleri oluyor ama ne kadar uzun olursa olsun tüm dünya parlamentolarında olduğu gibi bizim parlamentomuzda da kurallar var, belli sınırlar var, bu sınırlar içinde hareket etmek durumundayız. Herhangi bir partimizden bu sayının üzerinde bir isim listesi gelirse ya arkadaşlarımıza “Tekrar revize edin.” diyeceğiz veya ister istemez diğer partilerle eşitlik açısından, toplam sürenin değişmemesi bakımından daha az süre kullandırmak durumunda kalacağız. Arkadaşlarımız kendi grupları içinde bu meseleleri hallederlerse bize de bir sıkıntı oluşmamış olur. Bunu özellikle istihdam ediyorum bütün parti gruplarından sağlıklı, verimli bir müzakere süreci için. Ne kadar konuştuğumuz elbette önemli ama herhâlde bundan daha önemli olan süreyi ne kadar etkili değerlendirdiğimiz diye de ifade etmek istiyorum.

Şimdi, gruplar adına konuşacakların isimlerini ilan ediyorum: Cumhuriyet Halk Partisinden grup sözcüsü olarak Sayın Muharrem Erkek konuşacak, HDP’den grup sözcüsü olarak Sayın Mehmet Ruştı Tiryaki konuşacak, İYİ Partiden grup sözcüsü olarak Sayın Ayhan Erel konuşacak, MHP’den grup sözcüsü olarak Sayın Feti Yıldız konuşacak, AK PARTİ’den grup sözcüsü olarak aynı zamanda Adalet Komisyonu Başkanımız olan Sayın Abdullah Güler konuşacak.

İlk sözü şimdi Cumhuriyet Halk Partisinden Muharrem Bey’e veriyorum.

Muharrem Bey, süreniz yirmi dakikadır, süreye riayetinizi özellikle istihdam ediyorum.

Buyurun lütfen.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.-2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Adalet Bakanlığı (Devam)

b) Anayasa Mahkemesi (Devam)

c) Yargıtay (Devam)

ç) Danıştay (Devam)

d) Kişisel Verileri Koruma Kurumu (Devam)

e) Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu (Devam)

f) Türkiye Adalet Akademisi (Devam)

g) Hâkimler ve Savcılar Kurulu (Devam)

ğ) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (Devam)

MUHARREM ERKEK (Çanak kale) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcıları, yüksek yargı organlarımızın değerli temsilcileri, Adalet Bakanlığının sayın bürokratları, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, milletvekili arkadaşlarım, basınımızın değerli çalışanları; ben de herkesi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Pazar akşamı gerçekleşen terör saldırısını kınayarak başlamak istiyorum. Masum insanlara, çocuklara yönelik terör, nereden gelirse gelsin bir insanlık suçudur ve teröre karşı hep birlikte kararlılıkla mücadelemizi sürdüreceğiz.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli hazırun; aslında gerçekleri konuşmak zorundayız burada; çok ciddi bir adalet sorunuyla karşı karşıyayız ve bu da sistemle doğrudan bağlantılı çünkü Türkiye’nin, bugün, içinde bulunduğu sistemle bağımsız ve tarafsız yargıyı tesis etmesi mümkün değil. Nasıl bu hâle geldik? 2010 ve 2017 referandumları, maalesef, yargıyı ele geçirmek amacıyla yapılan referandumlardı.

2017 referandumunu OHAL döneminde gerçekleştirildi, normalde olağanüstü hâl dönemlerinde köklü sistem değişiklikleri referandumları olmaz, olağanüstü hâl dönemlerinde Cumhurbaşkanlığı seçimi, milletvekili seçimi olmaz ama maalesef, iktidar bunların hepsini yaptı. OHAL niçin ilan edilmişti? Hain darbe teşebbüsüyle, FETÖ'yle mücadele için. OHAL'i bitirirsiniz, normal döneme geçersiniz, demokratik bir zeminde referandum da yaparsınız, seçim de yaparsınız. Maalesef, darbeye teşebbüsü Allah'ın lütfu olarak niteleyen iktidar, suiistimalci bir Anayasa değişikliğiyle OHAL döneminde ülkeyi bir tek adam sistemine sürükledi, demokratik hukuk devletinden çok ciddi bir kopuş oldu. Montesquieu 1748 yılında Kanunların Ruhu kitabında yazmış "Yasama, yürütme, yargı erkleri tek elde toplanırsa o ülkede her şey mahv olur." diyor. Evet, maalesef, ülkemiz bugün bunu yaşıyor, her şey mahv oldu çünkü hukuk devleti yok, adalet yok.

Bakın, şimdi bütçeyi konuşuyoruz, geçen yıl, bir yıl önce, bütçe Meclisi sunulduğunda dolar 9 liraydı, Genel Kurula geldiğinde 14 lira oldu, on ay sonra bugün, yine bütçe geldi, bugün herhâlde -takip edemiyorum ama- 18,6 lira falan dolar. 1 Bulgar levası olmuş 10 lira. Milyonlarca asgari ücretli, milyonlarca emekli, milyonlarca ev kadını, milyonlarca işsiz genç, nüfusun yarısından fazla insan, milyonlarca aile derin bir yoksullukla karşı karşıya bırakıldı. Toplumun bir kesiminde sorun yok; bizler de, burada oturanlarda hiçbir sorun yok ama toplumun önemli bir kesimi, halkın önemli bir kesimi derin bir yoksullukla karşı karşıya. Neden? Adalet olmadığı için. Adaletin olmadığı yerde aş, iş, ekmek olur mu? Zaten mahkeme salonlarında adalet tecelli etmiyor; gelir dağılımında da adalet yok, sosyal adalet de yok, fırsat adaleti de yok. Yazılıdan 90 almış, 100 almış pırl pırl başarılı gençler mülakattan elenebiliyor mesela; liyakat de yok.

Hiçbir yapısal reform yapmadınız. Birçok paket getirdiniz, tamamı belli kanunlarda değişiklik yapan kanunlar. Gerçek anlamda bir yargı reformu yapmadınız, yapamadınız. Amaç, yargıyı ele geçirmektir; yargıyı ele geçirdiniz ama ülke de maalesef, mahv oldu. Yargının içerisinde tabii ki hukuka bağlı; hukuka göre, vicdanına göre görev yapan birçok yargıç, savcı var ama yargının önemli bir bölümü de ciddi şekilde siyasallaştı.

Şimdi bazı örnekler vereceğim, sürem de çok olmadığı için: Şimdi, öyle bir hâle geldi ki yargı... Tabii bu sistem de partili Cumhurbaşkanlığı sistemi olduğu için, yürütmeyi temsil eden Cumhurbaşkanı aynı zamanda da bir siyasi partinin Genel Başkanı, partisi de Mecliste çoğunluğa sahip... "Hâkimler ve Savcılar Kurulu" diyoruz Sayın Bakan, Hâkimler ve Savcılar Kurulunu kim belirliyor? Hâkimler ve Savcılar Kuruluna Cumhurbaşkanı yani yürütmeyi temsil eden kişi üye atıyor, Danıştaya üye atıyor, Anayasa Mahkemesine üye atıyor ve aynı zamanda da bir siyasi partinin Genel Başkanı. Benim Genel Başkanım dâhi olsa bir siyasi partinin genel başkanı mahkemeye yargıç atamamalı, yargıya güven kalmaz.

Yargı öyle bir hâle geldi ki... Tabii, parti genel başkanlığı yoluyla devleti ve Hükümeti yönetmeye kalkarsanız maalesef, işte, bu sistemde devletin temeli olan adaleti de çürütürsünüz. İşte, gerçek beka sorunu budur. Şimdi, yargı o kadar siyasallaştı ki bir bakıyorsunuz İçişleri Bakanı, İstanbul Anadolu Başsavcısını arıyor hesap soruyor: "Bu soruşturmada niçin böyle yaptınız? Bu yargılamada niçin bunu ayırdınız?" Mahkeme ayırmışsa Başsavcı ne yapacak? Nasıl bir soruşturmaya müdahale edebiliyor İçişleri Bakanı; bu hakkı, bu yetkiyi kendinde nasıl görebiliyor? Başsavcımız da güzel bir cevap vermiş "Lütfen muadilinizi arayın, Sayın Adalet Bakanını arayın." diye. Yakın zamanda, Ulaştırma Bakanı, Danıştay Başkanına gidiyor -önemli bir ihale- Ankara-İzmir Hızlı Tren Yolu ihalesinin feshi davasıyla ilgili Danıştay Başkanıyla görüşüyor.

Ya, o kadar çok örnek var ki böyle, anlatacağım: Man Adası davası görülüyor Yargıtayda. Karar oy çokluğuyla, 3'e 2 çıktı, biliyorsunuz. Heyet görev yaparken Daire Başkanı heyeti değiştirmeye kalkıyor. Birçok yerel mahkemede hâkimin durumuna göre bakıyorlar, hâkimler değiştiriliyor. Yani burada en büyük kötülüğü memlekete yaptığımızın farkında mıyız? Man Adası davasında Yargıtay oy çokluğuyla karar verdi; vergi cenneti olan Man Adası'ndaki bir off-shore hesabından Türkiye'deki Halkbank şubesine para transferleri yaptığını sabit gördü Yargıtay. Çok ciddi bir şey, değil mi? Bakın, bunu bir hukukçu olarak, bir vatandaş olarak çok üzülererek söylüyorum. Bir ülkeyi yöneten, devletin başı dediğimiz Cumhurbaşkanının birinci derece ve ikinci derece yakınlarının off-shore hesaplarından para transferi yaptıkları sabit görüldü çünkü MASAK raporu var, banka şubesinin yazıları var, şu var, bu var. Ne kadar acı değil mi? Normal bir ülkede, hukuk devletinde olsak o Cumhurbaşkanının istifa edip yargılanması gerekir. Ne oluyor? Adalet nasıl olacak? Çıkm sokakta sorun, adaletle güvenen insan kalmadı memlekette, memleketi ne hâle getirmişiz. Ne kadar acı bir tablo değil mi?

Daha böyle o kadar örnek var ki: İşte, yüksek yargı organları başkanlarına bakıyoruz, bir siyasi partinin şarkısını alkışlıyorlar. Ya, yargı bağımsız ve tarafsız değil de bari bağımsız ve tarafsız görünelim, bari vatandaşa bu saygıyı gösterelim. Bağımsız ve tarafsız görünelim, bu çok önemli.

Şimdi, yargıyı ne hâle getirmişiz? Anayasa Mahkememiz 30 bin tane hak ihlali kararı vermiş bireysel başvurular Sonucunda, 30 bin tane hak ihlali kararının yüzde 70'i adil yargılanma hakkının ihlali. Karar bunlar, karar; başvuru değil. 30 bin ihlal kararının yüzde 70'i adil yargılanma hakkı ihlali, bunların da büyük çoğunluğu makul sürede yargılanma hakkının ihlali. Şimdi, hepimiz biliyoruz, Anayasa'mızın 141'inci maddesinin son fıkrası "Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir." diyor. Şimdi, bütçeyi konuşuyoruz, değil mi? Vatandaşlarımızın vergi verdiği paralarla biz bütçe yapıyoruz burada ve bunu Adalet Bakanlığı da yargı da kullanıyor. Peki, yargı görevini yapıyor mu? Bakın, ne diyor burada? "En az giderle ve en makul sürede sonuçlandırmak yargının görevidir." diyor. Anayasa Mahkememizde 30 bin hak ihlali kararının yüzde 70'i adil yargılanma hakkının ihlali ve Anayasa Mahkemesi Başkanının konuşmasından da bir bölüm okuyacağım, burada yargı mensuplarımız da olduğu için önemli: "Bireysel başvurunun objektif etkisi Anayasa Mahkemesi herhangi bir mesele hakkında Anayasa'yı yorumlayıp ihlal kararı verdikten sonra aynı meselenin tekrar tekrar bireysel başvuruya konu olmamasını gerektirir. Bu da ancak kamu makamlarının ve derece mahkemelerinin aynı meseleye ilişkin uygulamalarını ihlal kararında ifade edilen ilke ve esaslar doğrultusunda gerçekleştirmelerine bağlıdır. Bu yapılmadığında aynı mahiyetteki uyumsuzluklar yeni başvurulara konu olacak ve sürekli olarak Anayasa Mahkemesinin önüne taşınacaktır. Mahkememizin birçok kararında hatırlattığı üzere bu şekilde işleyen bir bireysel başvuru yolunun sürdürülebilmesi ise imkânsızdır." diyor. Yani yargıyı da ne hâle getirmişiz. Adil yargılanmanın olmadığı bir düzende adaletten bahsedilebilir mi? 1954'te Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni imzalamışız, 1989'da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yargı yetkisini kabul etmişiz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları uygulanmıyor ki, Anayasa Mahkemesi kararları bile uygulanmıyor, Meclis bile görevini yapıp gerekli kanunları, düzenlemeleri yapamıyor. Bir tane örnek vereyim zamanımız çok olmadığı için: Osman Kavala beş yıldır cezaevinde. Ben de bir ceza avukatı olarak dosyayı a'dan z'ye inceledim kaç kere. Suçsuz bir insan beş yıldır cezaevinde, AİHM'in kararı var ama cezaevinde. Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı Anayasa'da açıkça yazdığı hâlde Anayasa Mahkemesi kararını milletin gözünün içine baka baka uygulamayan, bilerek ve isteyerek uygulamayan hâkim nerede şu anda? Yani İrfan Fidan Anayasa Mahkemesi üyesi seçiliyor, Yargıtayda bir dosyanın kapağını açmamış. Olur mu böyle bir şey? Ama bunların hepsini düzelteceğiz. Bakın, göreceksiniz. "Yeni anayasa" dedi Sayın Bakan, yeni anayasayı yeni Meclis yapar. Bir kere, yeni anayasa için önce sistemde uzlaşmak lazım. Anayasayı nasıl yazacaksınız, yasamayı, yürütmeyi? Biz güçlendirilmiş parlamenter sistem diyoruz,

siz “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi” diyorsunuz. Biz bu sistem değişmeli diyoruz, siz “Bu sistem devam etsin, bu sistemi tahkim edelim.” diyorsunuz. Hâkimler ve Savcılar Kurulunu da birbirinden ayırmak lazım; hâkimler kurulu ayrı olmalı, savcılar kurulu ayrı olmalı. Adalet Bakanı ve bakan yardımcısı ya da parlamenter sistemde müsteşar hâkimler kurulunda olmamalı, savcılar kurulunda olmalı. “Hâkimler idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdır.” cümlesi Anayasa’da duruyor hâlâ ya. Hâkimlerin idari görevi mi olur? Yargısal görev yapar yargıçlar. Niye Adalet Bakanlığına bağlı olsun herhangi bir yönden? Hâlâ savunma makamı ile iddia makamı arasında silahların eşitliğini sağlayamamışız ama bunların hepsini yapacağız, bunlar zor işler değil ama siz yapmıyorsunuz, sizin derdiniz gerçek anlamda bir yargı reformu değil, makyaj. Onun için, adalet de tecelli etmiyor.

Bakın, bu sistem öyle bir sistem ki 2014 yılında 1 çocuk hakkında Cumhurbaşkanına hakaretten dava açılmış. Gelmişiz 2021’e –Adalet Bakanlığının istatistiklerinde bunlar- kaç çocuk hakkında açılmış dava? 300’ün üzerinde, 305 çocuğa –çocuk, 18 yaşından küçük hepsi- Cumhurbaşkanına hakaretten dava açılmış, 22’si mahkûm edilmiş. Öyle bir sistem ki çocukları bile Cumhurbaşkanına hakaretten yargılayabiliyor. Herhâlde, bugün, Cumhurbaşkanına hakaretten soruşturma dosyası 200 bine yaklaşmıştır; en son baktığımda, işte 180 bin falandı. Bir siyasi partinin Genel Başkanı... Niye duruyor o madde hâlâ Türk Ceza Kanunu’nda? Parlamenter sistemde, gerçek anlamda, bir siyasi partiyle bağı olmayan tarafsız bir Cumhurbaşkanı için koruma hadi düşünün; bu sistemde niye? Cumhurbaşkanına hakaretten geldiğimiz noktaya bakın, tutuklamalara bakın, üniversite öğrencileri tutuklanıyor. En son bir fırıncı tutuklandı; Ekmek Sendikası Başkanı Kolivar’dı değil mi; tutuklandı. Yani adamın söylediklerine bakıyorsunuz -söylediklerine katılırsınız, katılmazsınız, çıkar cevabını verirsiniz- ya, bir insan bu sebeple tutuklanır mı? Ya, güler misin, ağlar mısın? Ondan sonra, Anayasa Mahkememizin içtihatları var ifade özgürlüğüyle ilgili... İşte adalet olmadığı için kişi başına buğday tüketiminde dünyada 1’inci sıradayız; keşke et tüketiminde üst sıralarda olsak, keşke çocuklarımızın süt tüketiminde 1’inci sıralarda olsak. Bu memleketin çocuklarının üçte 1’i şiddetli yoksulluk çekiyor, üçte 1’i; bu memleketin güzel çocukları şiddetli yoksulluk çekiyor. Ne demek bu şiddetli yoksulluk? Yeterli protein alamıyor, sağlıklı bir barınması yok, iyi evlerde oturamıyor, daha birçok sorun. Neden bunlar? Adalet olmadığı için, adalet. Adaleti nasıl sağlayacağız? Bu sistemde nasıl sağlayacağız adaleti? Bu sistemde, yargı, bağımsız ve tarafsız olabilir mi? Mümkün mü böyle bir şey? Onun için önce bu sistemi değiştireceğiz çünkü sistemle adalet doğrudan bağlantılı, sistemle ekonomi doğrudan bağlantılı ve lütfen, Adalet Bakanlığımız cezaevi inşaatlarıyla övünmesin. Ya, bizim görevimiz cezaevi yapmak olmamalı; suçla mücadele etmek olmalı, suçun işlenmesini önlemek olmalı, masum insanları korumak olmalı. “Şu kadar cezaevi inşa ediyoruz.” diye övünüyoruz. Bir de bütçede bir şey dikkatimi çekti: Cezaevi tanıtımı için -134 bin lira- bir kalem var. Cezaevi tanıtımı için niye bir kalem olur, onu tabii bilmiyorum da... Nasıl tanıtacağız cezaevlerimizi yani? İşte, fırıncı Cihan Kolivar tutuklandı, girdi, “Ya, merak etmeyin, Silivri soğuk değil, daha sıcak.” dedi. Mesela “Silivri artık soğuk değil.” diye bir tanıtım yapalım. Cezaevlerinin tanıtımı için de bütçe koymuşuz. Şu adalet saraylarının da ismini değiştirin lütfen, “adliye” yapın ya. Adalet sarayı ne demek? “Adliye” yazmalı o binalarda. Niye “Adalet Sarayı” yazıyor?

Şimdi, sorunlarımız, tabii, çok ağır ama Türkiye’nin çözülemeyecek hiçbir sorunu yok. Bakın, “Yargının kurucu unsuru savunma.” diyorsunuz. Yargının kurucu unsuru Anayasa’da yer alıyor mu? Yargının kurucu unsuru Anayasa’da yok ama yargının kurucu unsuru olarak savunmaya Anayasa’da da yer vereceğiz. Avukatlık Kanunu’nu da değiştireceğiz, çoklu baro uygulamasını bitireceğiz, temsilde adaleti sağlayacağız. Neredeyse 5 bin üyesi olan baroyla 100 üyesi olan baroyu aynı konuma getirdiniz. Niye yaptınız bunu? Değdi mi yani? Bir barolar birliği başkanlığı seçimi için değer miydi? İşte yine kaybedildi veya kazanıldı, çok önemli değil ki. Bunları bırakmamız lazım. Önce bir zihniyet reformuna

ihtiyacımız var. Şu memleket neler yaşıyor ya? İşte İstanbul'da görülen Ekrem İmamoğlu davası, sosyal medyada "ahmak davası" olarak geçiyor, biliyorsunuz. Bu davalarla niye meşgul ediliyor memleket? İçişleri Bakanı bir şey söylemiş, İstanbul'un seçilmiş Belediye Başkanı da, 2 kere seçilmiş Belediye Başkanı da ona bir cevap vermiş; ceza davası konusu yapılıyor. Orada da bir hâkim değişikliği oldu, orada da bir sürü sorun var yani cevap vermeyeceğiz mi? Cevap vereceğiz, her zaman cevap vereceğiz, verilmesi lazım zaten. Ya, bir siyasi tartışma, polemik ceza davası konusu yapılır mı? Öbür tarafta, İçişleri Bakanı Soylu -tarihini de not ettim, bir hukukçu olarak çok üzüldüğüm için bunu da söylüyorum tekrar, dilimizde tüy bitti söylemekten de- 24 Mayıs 2021'de -bir buçuk yıl olmuş- çıktı televizyonda, milyonların huzurunda "Mafyadan her ay 10 bin dolar rüşvet alan siyasetçi var." dedi. İşte burada, yargı burada, Adalet Bakanlığı burada. Yargılanıyor mu bu siyasetçi? İçişleri Bakanı söylüyor bunu, sıradan bir insan değil. Mafyadan her ay düzenli rüşvet alan siyasetçi yargılanıyor mu? Kim? Nasıl adaletten bahsedeceğiz, nasıl mücadele eden bahsedeceğiz? İşte hukuk devletinden uzaklaştıkça başka yerlere yaklaşırsınız; en büyük sorun bu. İşte, ne dedi yine İçişleri Bakanı? "Haftada 5 bin uyuşturucu satıcısını, torbacıyı yakalıyoruz." dedi. Sayın Bakan da "Cezaevindeki tutuklu ve hükümlülerin -herhâlde şu anda 300 binin üzerinde- üçte 1'i uyuşturucuyla ilgili..." Yani memleket ne hâle gelmiş, böyle miydi bizim memleketimiz? Haftada 5 bin torbacı yakalanıyorsa -uyuşturucu baronları yakalanmıyor, ayrı konu da- bu memleketi ne hâle getirmiş ya bu iktidar? Orta Amerika mı burası, Meksika mı burası, Kolombiya mı burası? 5 bin kişi yakalanıyormuş. O zaman gerçekten bol bol yeni cezaevi inşa etme zorunluluğu var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son bir dakikanız.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Son bir dakikam mı? Peki.

Bu sorunları artık yeni bir yönetim anlayışı çözecektir; yeni bir Meclis, yeni Cumhurbaşkanı çünkü mevcut iktidarın demokratik hukuk devletini tesis etmesi mümkün değil; hele hele bu sistemde zaten mümkün değil, bu gerçeği de lütfen görelim. Ama hiçbir zaman umutsuz olmayacağız. Türkiye'nin şu anda çok ağır sorunları var ama çözülemeyecek hiçbir sorunu yok ülkemizin. Yapacaklarımız belli, özellikle yargıda gerçek anlamda reformu tesis etmemiz lazım çünkü 85 milyon gerçekten adaletle susadı.

Güzel bir sözle bitirelim: Adaletle susamış bir insanın susuzluğunu dünyanın tüm nehirleri bir araya gelse gideremez.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Muharrem Erkek tamamladı konuşmasını. Şimdi HDP'den Sayın Mehmet Ruştı Tiryaki'ye söz vereceğim.

Süreniz yirmi dakikadır Sayın Tiryaki, buyurun.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Anayasa Mahkemesinin, Yargıtayın, Danıştayın ve kurumların saygıdeğer temsilcileri, Bakanlığın değerli bürokratları, sayın milletvekilleri, değerli basın emekçileri; hepimizi grubum adına selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, önceki gün gerçekleştirilen bombalı saldırıyı kınıyor, bu saldırıda yaşamını yitirenlere Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum. Ayrıca, yaralı yurttaşlarımızın bir an önce sağlıklarına ve sevdiklerine kavuşmalarını diliyorum. Bütün kalbimle temenni ediyorum

ve umuyorum ki ülkemiz bir daha böyle bir saldırıyla karşı karşıya kalsın ve ülkemizin içinde ve dışında bu tür saldırılardan siyasal olarak veya başka biçimde nemalanmak isteyen hiç kimse amacına ulaşmasın.

Şimdi, Türkiye'nin en çok tartışılan Bakanlığının, en çok tartışılan konuyu yönetme iddiasında olan Bakanlığın, Adalet Bakanlığının bütçesini görüyoruz. Kuşkusuz, bir kişinin beş, on, yirmi dakikada Türkiye'nin adalet sorunu değerli toplu biçimde tartışması beklenemez, beklenmemelidir. Hepimiz gün boyu tartışacak, eleştirilerimizi sunacak, önerilerimizi dile getirecek ama bitirdiğimizde pek çok konuya giriş bile yapamadığımızı fark edeceğiz; ben de bir girizgâh yapmayı umuyorum.

Aslında adında “adalet” olan Adalet ve Kalkınma Partisi katıldığı ilk seçimde biraz da seçim sistemi sayesinde oyların yüzde 34'ünü alarak tek başına iktidara geldi. İktidara geldikten sonra pek çok şeyi değiştirmek istedi. Önemli bir kısmını değiştirdiğini düşünüyorum, bir kısmını ise yargı, hukuka engel, hukuka aykırı bulduğu için değiştiremedi. AKP iktidara geldiğinde bence gerçekten yargının bağımsız olmasını istiyordu çünkü yargıya kendisini cumhuriyetin bekçisi olarak görenlerin egemen olduğuna inanıyor ve bunu yürüttüğü siyaset açısından bir engel olarak görüyordu. Yayımladığı genelgeler ve emirler iptal ediliyor, bunun için yönetmelikleri değiştiriyordu; yönetmelik değişiklikleri iptal ediliyor, pek çok konuda yasal düzenlemeler yapıyordu ama Adalet ve Kalkınma Partisi yargı kararlarına saygılı davranmak yerine bu kararları ortadan kaldırmak için her yolu deniyordu. Adalet ve Kalkınma Partisi yargıyla çatışarak bu sorunu çözemeyeceğini anlayınca yeni bir strateji geliştirdi, gerçek anlamda yargı bağımsızlığının temelini atmak yerine -ki böyle bir fırsatı, böyle bir olanağı, böyle bir gücü vardı- yargı kurumlarını kontrol etme yolunu seçti. Bunun için başta Fetullahçılar olmak üzere pek çok grupla, cemaatle iş birliği yaptı ve sonunda amacına ulaştı; yargıyı önemli oranda kontrolü altına aldı. Aslında, daha sonra, “FETÖ” denilen cemaatle çatışana kadar Adalet ve Kalkınma Partisi açısından sorunlar çözülmüş gibi görünüyordu; ne adli yargıda ne idari yargıda ne Danıştayda ne Yargıtayda ne Sayıştayda ne Anayasa Mahkemesinin 2008'deki kapatma davasını reddetmesiyle birlikte Yüksek Seçim Kurulunda ne de Anayasa Mahkemesinde ciddi bir sorun kalmamıştı ama cemaat Hükümetle iktidar yarışına girince yeni bir sorun baş gösterdi. ÇHD Genel Başkanı sevgili Selçuk Kozağaçlı'nın geçen hafta savunmasında da dile getirdiği gibi yargı yürütmeden tamamen bağımsızlaştı. Öyle ya, hâkimler ve savcılar Hükümetin başındaki Başbakanın, Cumhurbaşkanının, İçişleri Bakanının, Sanayi Bakanının, Avrupa Birliği Bakanının telefonlarını dinliyor; MİT Başkanı hakkında gözaltı kararı almaya hazırlanıyor; Hükümet üyeleri hakkında yolsuzluk soruşturması yürütüyordu. Evet, yargı Hükümetten, yürütmeden tamamen bağımsızlaşmıştı ama ortada gerçek anlamda bir bağımsızlık yoktu çünkü yargı cemaatlerin kontrolü altına girmişti.

17-25 Aralıkta başlayan hesaplaşma 15 Temmuzda doruğa çıktı; fiilen hâkimlik, savcılık, Yargıtay, Danıştay, HSK, AYM üyeliği yapan binlerce hâkim ve savcı herhangi bir soruşturmanın veya yargılamanın sonucu beklenmeden, idari kararlarla, evet, idari kararlarla görevden alındı; cumhuriyet tarihindeki en büyük tasfiye hareketiydi bu ama bu da yargıda gerçek anlamda bir bağımsızlık getirmedi. Aralarında Adalet ve Kalkınma Partisi ve MHP'nin il ve ilçe yöneticiliğini yapmış olan; belediye başkan adaylığı, milletvekili adaylığı olan binlerce hâkim ve savcı atandı, bunların büyük bir bölümü yeterli eğitimi almamıştı, avukatlıktan geçenlerin avukatlık deneyimi hâkim ve savcılık için yeterli görülmedi.

İktidara o kadar bağımlı bir yargı yaratıldı ki iktidara yakın olan hiç kimse yargılanamaz, soruşturulamaz, dokunulamaz olarak görüldü. Hükümetleri devirecek kadar ciddi iddialar hakkında soruşturma bile açılmazken muhaliflerin üç yıl önce, beş yıl önce, dokuz yıl önce attıkları “tweet”ler, yaptıkları açıklamalar gece yarısı operasyonlarıyla gözaltına alınmalarına, tutuklanmalarına ve hapis

cezasıyla cezalandırılmalarına gerekçe yapıldı. Türkiye yargı bağımsızlığı açısından dünyanın en kötü ülkeleri arasında anılır oldu. Bütün dünya, pazarlıkla, Türkiye’de yargının istediği kararı alabileceğine inanıyor. Cumhurbaşkanı kameraların önünde adeta ABD’yle, Suudi Arabistan’la, Birleşik Arap Emirlikleri’yle, Almanya’yla ve pek çok ülkeyle yargı pazarlığı yapıyor. Türkiye’nin dünyadan görünen resmi budur

Şimdi, belli başlı birkaç sorunla ilgili görüşlerimi paylaşmak istiyorum Sayın Bakan. Bir tanesi -az evvel de söyledim- şu: Hükûmete yönelik, Hükûmet üyelerine yönelik, iktidara yakın kişilere yönelik herhangi bir soruşturma yürütülmüyor. Bakın, 17-25 Aralık yolsuzluk ve rüşvet operasyonu, 2013 Türkiye yolsuzluk skandalı, 2013-2014 yıllarında yürütülen ve bazı kamu kurum ve kuruluşları ile aralarında 4 Bakanın da yer aldığı kamu görevlilerinin görevi kötüye kullanma ve rüşvetle suçlandığı soruşturmalar. Soruşturmaların ardından Egemen Bağış Avrupa Birliği Bakanlığı görevinden alındı; İçişleri Bakanı Muammer Güler, Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan, Çevre ve Şehircilik Bakanı Erdoğan Bayraktar Bakanlık görevinden istifa ettiler. 5 Ocak 2015’te Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılan oylamada eski Bakanların Yüce Divana gönderilmesi engellendi; hani, şu, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun kahkahalarla “çak” yaptığı oylamayı bu.

Görevinden alınan Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan’a ait şirketin Bakanlığa, piyasanın üzerinde bir fiyatla dezenfektan sattığı ortaya çıktı; Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, fahiş fiyata dezenfektan satışıyla devleti dolandıran Bakan hakkında şikâyet dosyasını işleme koymadı. 10 Temmuz 2018’den 21 Nisan 2021 tarihine kadar Ticaret Bakanı Sayın Pekcan görevini yürütmeye devam etti, nisan ayında Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle görevden alındı ama hâlâ bu konuda bir soruşturma yürütülmüyor.

Organize suç örgütü lideri Sedat Peker onlarca ifşaatta bulundu, yargı harekete geçmedi. Son olarak yaptığı paylaşımlarda, SPK Başkanı ile kardeşi AKP Erzurum Milletvekilinin Marka Yatırım Holdingin sahibi kişiye 12 milyon TL rüşvet verdiğini iddia etmişti. Peker, Sineren’in bu parayı ödeyemeyeceğini söylemesi üzerine, bir arkadaşı tarafından Cumhurbaşkanı danışmanına yönlendirildiğini öne sürdü ama bu iddialarla ilgili olarak da savcılar harekete geçmedi.

Urfa’nın Suruç ilçesinde Şenyaşar ailesinin iş yerlerini ziyaret etmişti AKP milletvekili ve milletvekili adayı İbrahim Halil Yıldız. Aile fertlerine bir saldırı gerçekleşti, Şenyaşar ailesinin 3 ferdi katledildi. Saldırıdan dört yıl dört ay sonra bir iddianame hazırlandı ve o iddianamenin içerisinde de o gün orada olan milletvekili hakkında herhangi bir soruşturma işlemi yok. Gariptir, Valinin, kamu otoritesinin, kamu yöneticilerinin tamamının olduğu bir yerde hiçbir kamera kaydı bulunamadı. Neden? Çünkü olayın taraflarından birisi AKP milletvekiliydi.

Yargıda ciddi bir kadrolaşma sorunu var; -uzun uzun anlatmayacağım ,-Muharrem Bey biraz önce söyledi- bu kadrolaşmanın bir örneği, en önemli örneği, bir hâkimin, hakkında çokça iddia olan bir hâkimin korunurcasına Bakan Yardımcısı yapılmasıdır. Haklarındaki iddialara rağmen pek çok hâkim hakkında soruşturma başlatılmadığını biliyoruz.

Türkiye’de ciddi bir tutuklu gazeteciler sorunu var. Sınır Tanımayan Gazetecilere göre 9 gazeteci tutuklu; Gazetecileri Koruma Komitesine göre sayı 18, Türkiye Gazeteciler Sendikasına göre sayı 38, Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneğine göre sayı 59. Bu konuda kesin bir sayı bile verilemiyor ve gazetecilere yönelik operasyonlar, tutuklamalar devam ediyor. Bu yetmezmiş gibi, yakın bir tarihte “sansür yasası” olarak bilinen internet medyası ve sanal medyayı kontrol altına almaya çalışan bir yasayı Adalet ve Kalkınma Partili milletvekilleri, MHP’li milletvekilleriyle birlikte Parlamenteoya getirdiler ve o da, o teklif de yasalaştı.

En önemli sorunların başında cezaevlerindeki hak ihlalleri geliyor. Sadece sağlık hakkı ve yaşama hakkı ihlaline uğramıyorlar; darp, tehdit, işkence, tek kişilik hücrede tecrit, çıplak arama, yemeklerin kötü, porsiyonların küçük olması, disiplin cezalarının keyfi biçimde uygulanması, kitap ve yayınların verilmemesi, toplatılması, keyfi ve sık yaşanan koğuş baskınları, keyfi olarak yazılara el konulması, sohbet hakkı, spor ve kültürel faaliyetlerin kısıtlanması, kaloriferlerin yanmaması, anneleriyle birlikte cezaevinde kalan çocukların ihtiyaçlarının gözetilmemesi, kantin fiyatlarının fahiş olması gibi onlarca sorun var cezaevinde. Her ay basında cezaevlerindeki -bakın, hak ihlalleri değil- 60'ı aşkın insanlık dışı uygulamalara ilişkin haber geçiyor.

F ve S tipi cezaevleri var. Tecrit içinde tecrit diyebileceğimiz katmanlı bir tecrit yaşanıyor burada. 3 kişilik koğuşlardan, tek kişilik koğuşlardan oluşan cezaevleri bunlar. Tecridi biz bir insanlık suçu olarak görüyoruz. Hem ruhsal hem de bedensel acı verdiren bir işkence uygulamasıdır bu. Tek kişilik yerde yüksek güvenliklı ve S tipi cezaevlerinde tek tutulan mahpuslar günün bir saatinde başka bir yere havalandırmaya götürölüp sonra da geri getiriliyor. Koğuşun kendine ait bir havalandırması yok. Çamaşlarını aynı odada, kaldıkları yerde asıyorlar. Bir kişinin yirmi dört saat içinde tek başına tutulması bir işkencedir. Türkiye, uluslararası sözleşmelere aykırı davranmaktadır. Dolayısıyla Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı bu uygulamadan derhal vazgeçmelidir.

İdari ve Gözlem Kurulu kararları var. Bu kararlar o kadar haksız ve hukuksuz ki yani neredeyse aldıkları cezanın tamamının cezaevinde çekirilmesine yönelik uygulamalardan söz ediyoruz. Bir kişi altı yıl üç ay örgüt üyeliğinden hapis cezası alıyor, dörtte 3'ünü yatması gerekiyor; dört yıl sekiz ay. Dört yıl sekiz ay bile büyük bir eşişsizlik çünkü koşullu salıverilmeden yararlandırılmıyor, denetimli serbestlikten yararlandırılmıyor. Dört yıl sekiz ay yetmezmiş gibi altı yıl üç ay yatırılmak isteniyor. Otuz yılını doldurmuş mahpuslar var ve bunların da disiplin cezaları ve benzeri nedenlerle tahliyeleri engellenmeye çalışılıyor. Oysa rüşvetten, yolsuzluktan, dolandırıcılıktan, başka bir suçtan yargılanmış olsa, altı yıl üç ay hapis cezası almış olsa, üç yıl on beş gün; cezasının infazı olacak, iki yıl denetimli serbestlik ile üç yıl şartlı koşullu salıverilmeden yararlandırıldığında on beş gün sonra tahliye edilmesi mümkün. Bir hükümlüyü altı yıl üç ay, diğer hükümlüyü ise on beş gün yatan bir infaz sistemi var.

Cezaevlerinde yaşamını yitiren çok sayıda mahpus var ve her gün, her hafta mahpuslar yaşamını yitiriyor. Sayısı iki yılda 144... Sadece bu yıl 63 tutuklu ve hükümlü yaşamını yitirdi. 2021 yılında 52 kişi yaşamını yitirmişti. Ayrıca, tahliye olduktan çok kısa bir süre sonra yaşamını yitirenler de var. Tedavi olmaları imkânsız olan bir raddeye geldikten sonra tahliye edildikleri için yaşamını yitiriyorlar.

Cezaevlerinde intihar olayları tekrar gündeme geldi; şüpheli ölümler olarak görüyoruz, yaşam hakkı ihlallerini gündeme getiren bir diğer olgu da bu. Yaşamını intihar etmek suretiyle sonlandırdığı iddia edilen mahpusların cezaevinin hukuk dışı uygulamaları yüzünden intihara sürüklendiğine inanıyoruz. Ayrıca, cezaevlerinde şüpheli şekilde yaşamını yitiren ya da intihar ettiği iddia edilen mahpusların çoğu hukuka aykırı şekilde tek başına hücrelerde tutulan mahpuslardan oluşuyor.

Cezaevlerindeki en büyük sorunlardan bir tanesi de hasta mahpuslar sorunu. Şimdi, sayı o kadar yüksek ki Sayın Bakan yani sivil toplum kuruluşları var, demokratik kitle örgütleri var, insan hakları örgütleri var; bunlar, rapor yayınlıyorlar ve bunların raporlarına göre şu anda 504'ü ağır olmak üzere 1.605 hasta tutsak bulunuyor. Burada resimlerini astıklarımızdan sadece birkaç tanesini okuyalım: Serdal Yıldırım, belden aşağısı felçli, yüzde 98 engelli olarak tekerlekli sandalyeye bağlı olarak yaşıyor, tahliye edilmiyor; Engin Aktaş, 2 eli yok, KOAH hastası, tahliye edilmiyor; Mehmet Emin Özkan, bugüne kadar 5 kez kalp krizi geçirdi, "Cezaevinde kalamaz" raporu olmasına rağmen serbest bırakılmıyor. Resimlerini gördüğünüz bütün mahpuslar yaşam savaşı veriyorlar. Sayın Bakan, bu kişilerin öldükten sonra mı cezaevinden çıkmalarına izin vereceksiniz?

Şimdi, başta da söyledim, Türkiye'nin ciddi sorunlarından bir tanesi tecrit. "Tecrit" dediğimiz şey yani sadece 1 kişilik, 3 kişilik koğuşlarda tutulmasından, yalıtılmasından söz etmiyoruz; yasal, anayasal ve yönetmelikle güvence altına alınmış haklarını kullanamamalarından söz ediyoruz. Bakın, 5275 sayılı yasanın 59'uncu maddesi avukat ve noterle görüşme hakkını düzenliyor; 83 maddesi aile yakınlarının hükümlüyü ziyaretini düzenliyor. Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik var; bu yönetmeliğin 7, 8, 9, 10, 11, 12'nci maddeleri kapalı görüşü; 13, 14, 15, 16, 17, 18'inci maddeleri açık görüşü; 19'uncu maddesi tutukluların müdafii, uzlaştırmacı ve arabulucuya görüşmesini; 20'nci maddesi hükümlünün avukat, uzlaştırmacı ve arabulucuya görüşmesini düzenliyor. Yasa hükmü de yönetmelik hükmü de çok açık "Hükümlü ile avukatı, meslek kimliğinin ibrazı üzerine, -herhangi bir izne tabi değil- tatil günleri dışında ve çalışma saatleri içinde, bu iş için ayrılan görüşme yerlerinde, konuşulanların duyulmayacağı, ancak; güvenlik nedeniyle görülebileceği bir biçimde, açık görüş usulüne uygun olarak görüştürülür." Peki, gerçekten yasanın ve yönetmeliğin bu hükümleri uygulanıyor mu? Sayın Bakan, İmralı Cezaevinde bunun uygulanmadığı çok açık. Avukatlar ve aileler her hafta Bursa savcılığına başvurarak izin istiyorlar. Bakın, böyle bir izin yükümlülükleri yok; hafta içi mesai saatleri içerisinde sadece cezaevine gidip görüşebilmeleri gerekirken savcılık iznine bağladınız ve savcı da ya cevap vermiyor ya da aradan yıllar geçtikten sonra görüşmelerini bir biçimde yasakladığını söylüyor. On bir yılda, bakın, on bir yılda yalnızca 5 görüşme yapabilmiş Sayın Öcalan, en son avukat görüşü üzerinden de üç yıl geçmiş durumda. İmralı'ya Mart 2015 döneminde nakledilen Sayın Konar, Sayın Yıldırım ve Sayın Aktaş ise bugüne kadar hiçbir şekilde yani yedi yıldır hiçbir şekilde avukatlarıyla görüşmemişler. Sekiz yılda yalnız beş aile görüşü; İmralı'da buldukları süre boyunca Konar ile Aktaş yalnızca 3 aile görüşü; Yıldırım ise yalnızca 2 kez aile görüşü yapabilmiş. Yirmi üç yılı aşkın İmralı tarihinde yalnızca 2 kez telefon görüşmesine olanak tanıdınız; bunlardan bir tanesi Covid dönemi idi, bir diğeri de Sayın Öcalan'ın yaşamını yitirdiğini dair haberler üzerine verdiğiniz. Bu mutlak şekilde tecrittir; 5275 sayılı Yasa'nın, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in, uluslararası sözleşmelerin yok sayılması anlamına gelmektedir. CPT raporlarına da konu olmuş bu konuda Adalet Bakanlığının biran önce adım atmasını bekliyoruz. Bakın, Türkiye'de rehin alınan siyasetçiler var yani 2016 yılından bugüne, 4 Kasım 2016 tarihinde HDP'li 12 vekil, 4 farklı ilde yürütülen ayrı soruşturmalar kapsamında fakat âdeta savcılıklarca ortaklaşa yürütülmüş bir operasyonla gözaltına alındılar. Daha sonra Eş Başkanlarımız, temel suçlama 6-8 Ekim olayları, fezlekesi, olan suçlamayla tutuklandılar. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 20 Kasım 2018 tarihinde Demirtaş'ın Ankara 19'uncu Ağır Ceza Mahkemesinde görülen davasında siyasi gerekçelerle tutuklu olduğunu tespit etti, 18'inci maddenin ihlal edildiğine karar verdi ve derhâl serbest bırakılmasını istedi; hâlâ, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararı yerine getirilmiş değil. Yine daha sonra HDP'li vekiller; Aysel Tuğluk, Gültan Kışanak, Sebahat Tuncel, başka dosyalardan Kandıra Cezaevinde tutuklu olmalarına rağmen Ekim 2020'de bu dosya kapsamında bir kez daha tutuklandılar. 27 Haziran 2022 tarihinde başlayan periyotta, kimlik tespiti için hasta tutuklu siyasetçi Aysel Tuğluk'un 28 Haziranda görülecek olan duruşmada hazır edilmesine karar verilmiştir. Aysel Tuğluk "Benim özel bir durumum var, hasta olduğum için kendimi ifade edemiyorum, bu hastalıktan dolayı savunmamı daha sonra yapacağım." demişti. 4 Haziran 2020'de vekillikleri düşürülen Demokratik Toplum Kongresi Eş Başkanı, HDP Hakkâri Milletvekili Leyla Güven ve HDP Diyarbakır Milletvekili Musa Farisoğulları tutuklandı, vekillikleri düşürüldü.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Yerel yönetimlere yönelik olarak da hukuk dışı operasyonlar devam ediyor. 19 Ağustos'tan bugüne, 3'ü büyükşehir, 5'i il, 33'ü ilçe, 7'si belediye olmak üzere toplam 48 belediye başkanımız görevden uzaklaştırıldı; 84 belediye eş başkanımız çeşitli

tarihlerde gözaltına alındı; 21’i kadın olmak üzere 39 belediye eş başkanımız tutuklanarak cezaevine hapsedildiler. Hâlen 4’ü kadın belediye eş başkanımız olmak üzere 8 belediye eş başkanımız tutuklu ve onlarca arkadaşımız ev hapsine tutuldu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım, tamamladınız sürenizi.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Özet olarak, çok sayıda hukuksuzluk var; ben bunların sadece birkaç tanesine değinebildim. Ha, bu kısa süre içerisinde, sekiz ay kalmışken seçime, bunları çözebilecek misiniz, çok umutlu değilim ama emin olun, Adalet Bakanlığının bu konuda atacağı adımları toplumun önemli bir kesimi destekleyecektir diyorum. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

İYİ Partiden Sayın Ayhan Erel’e söz veriyorum şimdi.

Süreniz yirmi dakikadır Sayın Erel.

Buyurunuz lütfen.

AYHAN EREL (Aksaray) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları, Bakanlığın çok değerli bürokratları ve yüksek yargı organlarının temsilcileri, kıymetli basın mensupları; Adalet Bakanlığı bütçesinin ve bütçenin tümüyle birlikte ülkemize, milletimize, adaletimize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

İstanbul’da meydana gelen terör olaylarında hayatlarını kaybeden vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet diliyorum, yaralılara acil şifalar diliyorum. Terörün amacı, milletin birliğini beraberliğini bozmak, onlar arasında korku ve panik yaratmak ancak bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da amacına ulaşamayacaktır. Terörü, teröre bulaşanları, terörü destekleyenleri şiddetle, nefretle kınıyorum.

Kişilerin ve milletlerin hayatlarının en önemli erdemi adalettir. “Adalet mülkün temelidir.” Bu söz devletlerin varlığının devamının ancak adaletle sağlanacağını ifade eder. Temeli olmayan yani adaleti olmayan devletin uzun ömürlü olması beklenemez. Tüm dinlerin ortak ve merkez değeri adalettir; Tevrat’ta, İncil’de, Kur’an-ı Kerim’de adalet ön plandadır. Şüphe yok ki adaletin bu önemi, onu uygulamakla görevli olan hâkimlerin sırtına çok ağır bir yük ve sorumluluk yüklemektedir. “Adalet, önce devletten gelir çünkü hukuk, devletin toplumsal düzenidir.” demiştir Aristo. Yine, suçlunun beraat ettiği yerde yargıç hüküm giyer. Masumu, suçsuzu, haklıyı ezen bir hâkim aslında kendisini mahkûm eder. Hukuk devletinin en temel organı mahkemelerdir. Mahkemelerin yani yargının olmazsa olmazı da bağımsız, tarafsız ve korkusuz olmasıdır. Yargı, bir tür, en güçlü silahsız kuvvettir çünkü yargı gücünü devletten alır, hükmünü de büyük Türk milleti adına verir. Bu nedenle devletin en önemli ve değerli gücü adalet olmak zorundadır. Eğer ülkede bu kuvvet yok edilirse veya bir grubun vesayeti altına girerse, kişisel ve siyasi menfaatlere alet edilirse, kısacası devletin adaleti elinden alınır, işlemez hâle getirilirse, bu temel yapı yok edilirse ortaya çıkacak tabloyu takdirlerinize bırakıyorum. Bir ülkede adalet olan güven kaybolmuşsa devletin tüm birimlerine olan güven ortadan kalkar. Bu bağlamda yargı, devletin onuru, namusu, şerefidir çünkü milletin tek güvencesi, umudu ve geleceğidir. Bu nedenle, toplumsal barışın, temel hak ve özgürlüklerin, dengenin, düzenin, eşit insan haklarının, devlete olan güvenin, Türk milletinin hukuka olan güveninin sönmeyen ışığıdır adalet.

İzmir’in Karaburun ilçesinde yaşanan bir hadisede, bir partinin ilçe başkanını tutuklamaya sevk eden ve tutuklayan hâkimlerin buldukları İzmir’den Urfa Siverek’e nakilleri yani sürgünlerine dair iddialar, yine, İmamoğlu dosyasına bakan hâkimin “İstenilen talebi yerine getiremem.” dediği için

bir yılı doldurmadığı hâlde başka bir yere -Samsun'a- naklen tayin edilmesi ve buna benzer yüzlerce iddialar var. Bu iddiaların olması dahi adalete olan güveni yerle bir etmektedir. Adalete olan güven her gün erozyona uğramaktadır.

Siz, Sayın Bakanım, keşke bu kararları nedeniyle yerlerinden edilen hâkim ve savcıların kararlarının arkasında durup “Yargı bağımsızdır; beğenilmeyen kararların üst yargı merci sürgün yerleri değildir, bu kararların itiraz yeri üst mahkemelerdir. Ben savcıların, hâkimlerin verdiği kararların bir hukukçu olarak, bir Adalet Bakanı olarak arkasındayım.” deseydiniz. İşte o zaman savcı ve hâkimler kararları nedeniyle kendilerini güvencede hissedebilirlerdi. Siz bu tavrınızla hâkim ve savcılara sahip değil, onların Türk milleti adına vermiş olduğu kararlara sahip olacaktınız.

Çok eski yıllarda İngiltere’de bir gelenek varmış; sıradan bir vatandaş öldüğünde kilisenin çanı 1 kere, bir asil öldüğünde 2 kere, kralın yakını öldüğünde 3 kere, kral öldüğünde de 4 kere çan çalmış. Günün birinde hak aramak için sığındığı bir mahkeme bir vatandaşı haksız yere mahkûm etmiş ve kilisenin çanı tam 5 kez çalmış. Vatandaş çok merak içerisinde “Kraldan daha üstün kim var ki 4 yerine 5 kez çaldı?” diye merak içinde papaza koşmuşlar “Ey papaz efendi, nedir bu?” deyince papaz yanıt vermiş: “Kraldan önemli bir şey var; adalet öldü.” Sayın Bakanım, bugünlerde adalet öldü sözcükleri ne kadar çok konuşulur oldu, öyle değil mi?

Yine bir öykü var: Prusya Kralı II. Frederick 1750 yılında Potsdam’dan geçerken bir yeri çok beğenir ve oranın alınmasını, oraya bir saray yapılmasını emreder ancak saray yapılacak yerde bir değirmen var, sahibi satmıyor. Vatandaş kralın huzuruna çıkarırlar, adam “Değirmen bana atalarımın kaldı, ben de çocuklarıma miras olarak bırakacağım. Kral bile olsa değirmen satılık değildir.” der. Kral “Unutma ki ben kralım, inat etme, istesem ben burayı bedava alabilirim. Sen hangi cüretle direniyorsun?” deyince değirmenci buna karşılık şu unutulmaz cevabı verir: “Asıl sen unutma, Berlin’de hâkimler var, alamazsın. Hiçbir iktidar, hiçbir güç, hiçbir siyaset kral bile olsa adaletten üstün değildir.” Bu haddini bilmez vatandaşa karşı tüm gözler krala çevrilir; kral ne yapacak? Kral daha önce uygulamaya koyduğu reformların sonuçlarını görmekten mutlu olarak tarihe geçen şu cümleyi kurar: “Hiçbir güç, hiçbir siyaset, hiçbir iktidar kral bile olsa adaletten üstün değildir, hiç kimse adaletin üstüne çıkamaz.” Değirmen korunmuş, saray onun yanına yapılmış, kral burada kaldığı zamanlarda “Adalet bana her sabah sıcak bir ekmeğin kokusuyla gelirdi.” demiş. O değirmen hâlâ bir adalet simgesi olarak sarayın yanında duruyor; bugün Almanya’da insanlar rahatlıkla “Berlin’de hâkimler var.” diyebiliyor. Son zamanlarda -ki bu, sizinle ilgili değil- adaletin iyi işlemediği, haklıdan yana değil, güçlüden yana kararlar alındığı çok söylenir oldu ve maalesef, üzülerek ifade etmek zorundayım ki vatandaş “Ankara’da hâkimler var.” diyemiyor. Bunun için ne yapmak lazım? Defalarca dile getirdim -bu, AK PARTİ için geçerli değil, tüm siyasi partiler için geçerli- bir siyasi partide üst düzey yöneticiliği yapmış, belediye başkanlığı yapmış, milletvekili aday olmuş, il genel meclisi üyeliği yapmış insanlar, avukatlar arasından hâkim atamaları lütfen yapmayın. Neden? Diyelim ki AK PARTİ’de veya Z partisinde, C partisinde il başkanlığı yapmış bir avukat arkadaşı hâkim yaptığımızda, onun önüne gelen aynı partili bir genel başkan yardımcısının dosyasını incelediğinde, genel başkan yardımcısı yerden göğe kadar haklı olsa bile hâkimin vermiş olduğu karar karşısında vatandaş “E, hâkim Z partili, diğer taraf Z partili, dolayısıyla buradan benim lehime karar çıkması mümkün değildi, benim hakkımı yediler, batsın bu adalet.” demek zorunda kalacak.

Yine “Hâkim ve savcılar için coğrafi teminat getirilecek.” denildi. Sayın Cumhurbaşkanı benim de katıldığım 30 Mayıs 2019 tarihinde Yargı Reformu Strateji Belgesi’ni açıklarken “Hâkim ve savcılar için coğrafi teminatı getiriyoruz. Coğrafi teminat, hâkim ve savcıların isteği olmaksızın çalıştığı yerden başka bir yere tayin edilememesi anlamına geliyor.” dedikten bir gün sonra 3.722 hâkim ve savcının yeri değişiyor; bu sayı içerisinde ne kadarı isteğe bağlı, bilen yok.

Yine, hâkim, savcı atamalarında izlenen usul bakımından yazılı sınav haricinde mülakat ve referans gibi denetlenebilirlikten uzak bir yol izlenmesi başka bir sorundur. Adalet Bakanlığı yılda bir iki defa yazılı sınav yapmakta, yazılı sınavda başarılı olanları mülakata davet etmektedir; ne var ki mülakat objektif değerlendirilmeden uzak, bilgi ve beceri ölçmeye elverişsiz. Uygulamada mülakata davet edilenler arasında yazılıda en yüksek puanı alan mülakatta elenirken yazılıda daha az başarılı olanların mülakatta başarılı olarak hâkim ve savcı olması adı “adalet” olan Bakanlıkta maalesef vicdanları sızlattmaktadır. Hukuk devletinde her sınavın, her atamanın güvencesi devlettir. Devlet yönetimine egemen siyasi iradenin keyfi yanlı tutumu bireyin devlete olan güvenini sarsmakta, devlete olan sadakatini sorgulamaktadır. Hâkim ve savcılar dünya görüşüne, düşüncelerine ve ideolojilerine göre değil, nitelikleri ve yetkinlikleri dikkate alınarak seçilmelidir.

Sayın Bakanım, bilindiği gibi, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimin bağımsızlığı bir bütündür. Bu bağlamda, mahkemelerin bağımsızlığı, yasama ve yürütme erkinden emir ve talimat almaması ile mahkeme kararlarının uygulanmasının bu erkler tarafından engellenmemesi demektir. Hâkimin bağımsızlığı ise hâkimlerin tayin, terfi, nakil, azil, disiplin cezası gibi özlük işlemlerinin siyasi organların emir ve talimatları dışında olması anlamına gelir.

Modern demokraside olduğu gibi ülkemizde de hâkimlik teminatının sağlanması ve yargı bağımsızlığının sağlanması adına hâkimlerin özlük işleri HSK tarafından yapılmaktadır. Bunun amacı, siyasi makamların mahkemeleri baskı ve etki altına almasının önlenmesi. Ne var ki kamuoyunda oluşan kanaat, Türkiye Cumhuriyeti son yıllarda modern demokrasiden uzaklaşmış, otoriter bir siyasi irade tarafından dizayn edilen ülke hâline gelmiş; HSK bağımsız ve siyasetüstü bir kurum olmaktan çıkarılmış. Yargı bağımsızlığından ve tarafsızlığından bahsedebilmenin ön koşulu, demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü benimsemiş bir hukuk devletinin varlığıdır; Türkiye özelinde hukukun üstünlüğünden bahsetmek imkânsız hâle gelmiştir.

Vatandaşımızda diğer bir kanaat, siyasi iktidara muhalefet eden kişiler, bizzat siyasi iktidarın atadığı hâkimler ve siyasi iktidar tarafından ihdas edilmiş mahkemeler tarafından yargılanmaktadır. Üzülerek ifade edelim ki Türk yargısı, iktidarın beğeneceği ya da istenilen kararı veren hâkimlerin ödüllendirildiği, iktidar taleplerine karşı karar vermeyen hâkimlerin cezalandırıldığı bir yargı sistemine dönmüştür. Ülkemizde din, vicdan, fikir ve düşünce hürriyeti, protesto ve gösteri yapma hakkı birçok temel hak ve özgürlükler cezaevi tehdidiyle kullanılmamaktadır.

Yargının bağımsızlığa kavuşturulması, toplumun sarsılan adalet inancını geri getirmek bir zorunluluktur. Kişileri kanun önünde eşit ve adil yargılamak hukuk devletinin mecburiyetidir. Vatandaşların hak ve özgürlüklerini korumak, ayrımcılık yapmamak, adil düzeni sağlamak devletin sorumluluğudur. İlk derece mahkemesi, istinaf ve temyiz mahkemeleri, HSK, YSK, Anayasa Mahkemesi gibi ülkenin hukuk kurumlarının siyasi makamların baskı ve etkisindeki görüntüden arındırılması gerekmektedir.

Adaletin en kötüsü geç tecelli eden adalettir. Sonunda hüküm isabetli olsa bile geciken adalet zulümdür. Gerçekten geciken adalet, adalet değildir. Bu nedenle mahkemelerin etkililiği ile verimliliğinin artırılması, özellikle yargılama sürelerinin kısaltılması, toplumun devlet hayatı açısından önem arz etmektedir. Adil yargılanma hakkı kapsamında davaların makul sürede karara çıkması

vatandaşın temel hakkıdır. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruların başladığı 23 Eylül 2002 tarihinden bu yana verilen ihlal kararlarının yüzde 60'ından fazlası makul sürede yargılanma hakkı ihlalleri olmuştur. İlk derece mahkemelerinde hâkim ve savcılar yargılamayı uzatan işlemlerden dava dosyasına hâkim olamamakta ve dosya sayısının çokluğundan kaynaklı bilirkişi görevlendirmeleri mahkemeleri uzatmaktadır. Çok gereksiz yere duruşmaların ertelenmesi, duruşmaların haddinden fazla ileriye bırakılması, hâkim değişikliği nedeniyle dosyanın tekemmül edememesi gibi durumlar insanlarda adalet duygusunu zedeleyen ortamı meydana getirmektedir. Davanın açılmasıyla ön inceleme tarihi altı, sekiz ay gibi zamana tekabül etmekte olup karmaşık olmayan ve usul işlemlerinden ibaret olan bir davanın ilk derece mahkemelerinde sonuçlanmasının iki ile dört yıl arası uzamakta olduğu görülmektedir. Yargılamanın uzun sürmesini engellemek için ihdas edilen istinaf mahkemeleri yargılamanın kısa sürede sonuçlanmasına katkı sağlamaktan ziyade temyiz edilebilen kararlarda yargılamayı uzatmakta, çelişkili kararlarıyla içtihat birliğini bozmaktadır. Üst mahkeme niteliğine haiz olacak kararlar vermemekte, birçok kararı Yargıtayda bozulan, düzeltilen âdeta 2'nci bir yerel mahkeme görevini görmektedir. İstinaf mahkemesine gönderilmiş bir dava dosyasının incelemeye alınması bir yıldan fazla sürmektedir; bu da adil yargılanma hakkını zedelemektedir. Makul sürede yargılanma hakkı devlet eliyle ihlal edilmektedir. Yargıtay ve Danıştaya giden dosyalar -daha önce de söylediğim gibi- Osmanlı Dönemi'nde Yemen'e giden askerlerimiz gibi "Giden gelmiyor." desem, yeridir.

Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun açılmasıyla dünyada dosya yoğunluğunun en fazla olduğu mahkeme Anayasa Mahkemesi olmuştur; âdeta süper mahkeme göreviyle karar vermeye başlamıştır. Anayasa yargısının işlevi Anayasa'da güvence altına alınmış bir hakkın ihlal edilip edilmediğinin denetiminin sağlanması iken her türlü kararın Anayasa Mahkemesi denetimine gönderilmesi ilk derece, istinaf ve temyiz mahkemelerinin vermiş olduğu kararların tatmin edici olmaktan uzak, mahkemelere olan güvenin neredeyse ortadan kalktığını ve hukuka aykırı kararlar verildiğini göstermektedir. Mahkeme kararının denetime tabi olması hukuk devleti ilkesi olsa da her türlü kararın anayasal denetim için Anayasa Mahkemesine gönderilmesi bu mahkemenin suistimaline sebep olmaktadır.

Sayın Bakanım, iki cümle de -sürem yettiği kadar- Aksaray'la ilgili, adliyeden aldığımız bir bilgiyi paylaşmak istiyorum: Sayın Başsavcımız mevcut adliye binamızda atıl alan bırakmadı; neredeyse bütün alanları, boşlukları kullanılabilir hâle getirdi. Şimdi de sağladığımız ödenekle -teşekkür ediyoruz- bin metrekairelik yeni çalışma alanları ve duruşma salonları kazanmaya çalışıyor. Neredeyse adliyemiz artık -inşallah bir gün uğrarsınız- bahçeye taştı, oralara da ek binalar yapıyor. Bu eklemelerle Aksaray Adliyesi beş altı sene ihtiyaca cevap verir. İnşallah bu sürede yeni bir bina tamamlanır diye düşünüyoruz. Adliyemiz, şu anda, 3 binada hizmet vermekte ve yorucu olmaktadır. Aksaray'da üniversitenin yanında yaklaşık 230 bin metrekairelik bir taşınmaz Bakanlığımıza adliye yapılması için tahsis edildi, burasının bu sene en azından yatırım planına alınır ve iki sene sonra da ihale aşamasına geleceğini düşünüp yapımı da üzerine koyarsak beş altı yıl sonra Aksaray adalet sarayına kavuşur. Onun için, Aksaraylı hemşehrilerimizin bu konuda sizden özel bir isteği var.

Yine Sayın Başsavcımızın -çalışkan Başsavcımızın- girişimiyle, Sayın Çevre Bakanımız Murat Kurum Bey'le Adalet Bakanlığına ait bir arsanın TOKİ'ye verip karşılığında 150 lojman yapılacağı konusunda görüşmüşler, Sayın Bakan bunu sıcak karşılamış. Bu konuda da Adalet Bakanı olarak sizin desteğinizi beklediğimizi belirtmek isterim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamamladınız mı?

AYHAN EREL (Aksaray) – Sürem kalmadı diye orayı araya sıkıştırdım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dakikanız vardı.

AYHAN EREL (Aksaray) – Tamam, devam edeceğim efendim.

Diğer bir yargı sorunu da İnsan Hakları Mahkemesinin vermiş olduğu ihlal kararlarının iç hukukta uygulanmaması. Uluslararası hukuk kurallarına aykırı davranılması hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmıyor. Ben bir hukukçu olarak, Türk Anayasası'nın ve kanunların, düzenlenmiş normların uluslararası hukuk ilkelerine uygunluğu bahsinde bir tartışma görmüyorum; adaletin tesis edilme nedeni olarak hukuk normlarının keyfiyetle uygulanmaması veya kanuna aykırı uygulanmasından kaynaklanan sorunlar görüyorum, yani yasalarımız, Allah'a şükür, tüm ihtiyaçlara cevap verecek durumda, sorun uygulayanlarda.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yirmi saniyeniz.

AYHAN EREL (Aksaray) – Bunlarla ilgili -arkadaşlar bahsetti- tutuklamayı gerektirecek normlar var, kriterler var ama buna rağmen bazen savcı suçun vasıf ve mahiyetini değiştirip başka ek fezleke, ek görüşler bildirerek maalesef tutuklamaya sevk ediyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Erel, son cümlemenizi alalım.

AYHAN EREL (Aksaray) – Genelde bu gereksiz yere tutuklamalar da vatandaşın adalete olan güvenini sarsıyor diyor, tekrar bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Feti Yıldız'a söz veriyorum.

Sayın Yıldız, buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakikadır.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Sağ olun Başkanım.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, Sayın Adalet Bakanı, Değerli Bakan Yardımcıları, kıymetli bürokratlar, basının değerli temsilcileri; Adalet Bakanlığı, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Ceza İnfaz Kurumları, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Adalet Akademisi bütçeleri üzerinde, aklın ve bilimin hâkim, hukuk ve adaletin üstün olduğu bir iklim yaratmak için tüm varlığıyla çalışan Milliyetçi Hareket Partisi adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, İstanbul'da İstiklal Caddesi'nde PKK-PYD terör örgütü tarafından yapılan bombalı saldırı sonucu üç aileye mensup -ana ile kızı, baba ile kızı ve genç evli bir çift olmak üzere- 6 insanımız şehit oldu, 81 insanımız yaralandı. Bu saldırıyı yapanları, koruyanları, kollayanları, yanında duranları biliyoruz. Kendi konforları için dünyanın tüm kaynaklarını sömüren, bulunduğu her yeri gözyaşı ve ateşe boğan emperyalizmi ve işbirlikçilerini biliyoruz; bunlardan, akan kanın hesabını tek tek soracağız. Bölücü terör örgütünü arkalayan, siyasi istikbalini Batı medeniyetinde, Batı mahfillerinde arayan, Türk Silahlı Kuvvetlerini utanmaz bir şekilde kimyasal silah kullanmakla suçlayan, ABD derin devletinin istihbarat oyunlarına balıklama atlayanlardan hesap sorarken Milliyetçi Hareket Partisi olarak biz de orada olacağız.

Sayın Başkan, demokrasilerde temsil ve yönetim yetkisinin kaynağı seçimlerdir. Yönetenler ve temsilciler, seçimler vasıtasıyla yönetim yetkisini kazanır, seçimler vasıtasıyla yönetim ve temsil kabiliyetini kaybederler; bütçe harcamalarının denetlenmesi yetkisini de elbette millet iradesinden alırlar. Millî irade, kuruluş ve kurtuluşumuzun karargâhı Gazi Mecliste tecelli eder. Bu Gazi Meclisin üyeleri olarak, demokrasimizi güçlendirmek, hak ve özgürlükleri koruyup geliştirmek, asil Türk

milletinin istiklalini ve istikbalini, hakkını hukukunu korumak hepimizin görevidir. Bu faaliyetler sırasında asla adaletten ayrılmayacağız; adalet, siyasi bir ideal, hukuki bir olgu, ahlaki bir erdemdir. Hazreti Ömer’in söylediği gibi “Adalet, mülkün temelidir.”

Şanlı tarihimize baktığımızda şu gerçeği görürüz: İmparatorluğun güçlü olduğu dönemlerde yüksek yargıyı temsil eden şeyhülislamlık makamı bir dokunulmazlık makamıdır. Bu dönemde, şeyhülislam, azledilemez, katledilemez, mallarına el konulamazdı. İmparatorluk zayıflamaya, soğumaya başladıktan sonra şeyhülislam görevinden azledilmiş hatta bazıları katledilmiştir. Osmanlı Türk devletindeki siyasal mücadelelere maalesef bu şeyhülislamın fiilen katıldığı da görülmüştür, verdikleri fetvalarla birçok insanın haksız yere can vermesine sebep olmuşlardır.

Yine, kısa bir zaman önce adalet sistemimiz içerisinde yapılanmış bir istihbarat yapılanması olan FETÖ terör örgütünün ihanetiyle, komplolarıyla karşılaştık. Örgüt hiyerarşisine bağlı hâkim görünümü militanlar, bilerek ve isteyerek sistem içinde derin yaralar açtı ancak Allah’a çok şükür, bu yaralar çabuk zamanda sarıldı, sarmalandı. Muhalefetin koro hâlinde, KHK’yle sistemin dışına çıkarılan bu unsurların tekrar göreve iade edileceklerine dair açıklamaları, bu yöndeki beyanatları ve çırpınışları ibretle izlenmektedir. Devlet, kendisine sadakat göstermeyenleri, Pensilvanya’daki Kardinal’den emir alanları, onun hiyerarşisine girenleri bünyesinde tutmak zorunda değildir; bunu hiçbir zaman da akıldan çıkarmayalım.

Adaletten söz edildiği zaman, insanımızın aklına hukuki ihtilaflardan çok, ceza adaleti gelir. Bilindiği gibi, ceza adaletinin aşamaları soruşturma, kovuşturma ve cezaların infazından ibarettir. İnsan Hakları Eylem Planı doğrultusunda, adalet sistemimizde kapsamlı güzel şeyler yapılmıştır. Mesela, sulh ceza hâkimlerinin tutuklama ve adli kontrol kararlarına karşı dikey itiraz yolu kabul edilerek itiraz yolu güçlendirilmiştir. Yine, tutuklulukta geçirilecek azami süre, konutu terk etmeme yükümlülüğünün cezadan mahsup edilmesi, basit yargılama, seri yargılama usulü, ceza muhakemesinde uzlaşma, dijital dönüşüm, hukuki uyumsuzluklarda arabuluculukla çözüm ve dava şartı olarak kabulü önemli sonuçlar doğuran yeniliklerden bazılarıdır. Terör örgütüyle etkin mücadele ve çok sanıklı dosyaların usulüne ve adalete uygun şekilde karara bağlanması ve pilot dava uygulamalarında birçok ülkeye örnek olunmuştur.

Bu yapılan işlerin yanı sıra, bir adım geriye gidersek, 2016 yılından önce, yargının, FETÖ terör örgütü eliyle bir silah gibi kullandığı bazı kişi ve kuruluşları yok etmek için her türlü kumpası kurduğunu hepimiz biliyoruz. Çok şükür -demin de söylediğim gibi- bunlar sistemin dışına atılmıştır.

Değerli arkadaşlar, son günlerde, AK PARTİ ile Milliyetçi Hareket Partisinin hazırlığını yaptığı Anayasa’nın 24 ve 41’inci maddelerindeki değişiklik teklifi unutmaya başladığımız bir tartışmayı yeniden gündeme taşımıştır. Ülkemizde üniversitelerde ve kamu kurumlarında kadınlara yönelik başörtüsü yasağı uzun yıllar kamuoyunu meşgul etmiş, binlerce kişi kılık kıyafeti sebebiyle istikbalini kaybetmiş, büyük mağduriyetler yaşamıştır. O yıllarda Anayasa Mahkemesi bu başörtüsü yasağına hukuki kılıf hazırlamayı kendine bir görev bilmiştir. Anayasa Mahkemesinin benzeri yapıları milletimiz yabancı değildir, Osmanlı Türk Devleti’nde “Divan” adıyla şikâyet ve hak ihlallerini çözüme bağlayan kurumlar mevcuttur.

Biraz hızlı okuyorum zamanın yetmesi için, inşallah söylediklerim anlaşılıyordur.

Değerli arkadaşlar, Anayasa Mahkemesi -maalesef 27 Mayıs askerî darbesinden sonra- 1961 Anayasa’sıyla sistemimize girmiştir. Kurulduğu günden bu yana da kanunların Anayasa’ya uygunluğunu denetlemektedir. 2012 yılından itibaren bireysel başvuruları inceleyerek hak ihlallerini karara bağlamıştır. Anayasalar, devletin kullandığı gücün sınırlarını çizen, temel hak ve özgürlükleri

güvence altına alan, üstün ve bağlayıcı kurallar bütünüdür. Türklerde bilinen en eski yasa Bilge Kağan Yazıtı'dır, 7'nci yüzyılda Göktürkçe yazılmış olup "töre" diye bilinir, 33 maddeden ibarettir; devleti, olayları anlatır, öğütler verir.

Değerli arkadaşlar, en zayıf, en fakir olanın kendini en güçlü ve en zengin kadar güvende hissettiği yerde adalet hakkıyla tecelli etmiştir. Yargı mensuplarının kurumsal güvencesi elbette Hâkimler ve Savcılar Kuruludur. Anayasa Mahkemesi, 2008 yılında başörtüsü yasağını kaldırmaya yönelik Anayasa değişikliğinde, yetkisini aşarak yasama organını etkisizleştirmiş ve kendisi yasama organı yerine geçmiştir. Kuruluş kanununa ve işleyişine de aykırı olarak Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekilinin vermiş olduğu dilekçeyi, yani Anayasa'nın 10'uncu ve 40'ıncı maddelerinde yapılan değişikliğin iptal dilekçesini esasa girerek karara bağlamıştır ve iptal etmiştir. Bu, neresinden bakarsanız bakın, çok acımasız bir karardır ve yargısal aktivizmin doruklarıdır. Şimdi, buna tabii bir de bahane bulması gerekir, bulunduğu bahane, Anayasa'nın 4'üncü maddesinde ifade edilen "değiştirilemezlik" ilkesine aykırı düşeceğini büyük bir pişkinlik içinde iddia etmiştir.

Değerli arkadaşlar, Parlamentodaki çoğunlukların potansiyel tehlike taşıdıkları düşüncesi halkın verdiği yetkiye yapılacak en büyük saldırdır; bunu aklınızdan çıkarmayın. 2008/16 esas sayılı davanın sonuçlarını biliyoruz. Elbette Anayasa Mahkememiz bu kararı verdi ama bir de özgürlüklerin Avrupa'daki koruyucu meleği olarak kendini her zeminde tekrarlayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de Büyük Dairede maalesef Anayasa Mahkemesinin bu yorumunun Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin temelindeki değerlerle uyumlu olduğunu belirtmişti. Bazı şeylere itiraz ederken, bazı mahfillere müracaat ederken gerçekleri bir an için olsun aklımızdan çıkarmamamız lazım. Aradan dört yıl geçti -yani 2012 yılında- aynı mahkememiz, Anayasa Mahkemesi bu sefer, başörtüsü taktığı için işine son verilen devlet memurunun anayasal haklarının ihlal edildiğine hükmetti ve çok güzel bir karar verdi ve devamında başörtüsünün din ve vicdan özgürlüğünün bir gereği olduğunu, başörtüsüne yönelik yasağın hiçbir kanuni temeli olmadığını ve bu yasağın inanç temelinde ayrımcılık teşkil ettiğini vurguladı; nihayet doğruyu buldu.

Değerli arkadaşlar, şimdi, Anayasa Mahkememizin günümüzde yükü ağır, biliyoruz, bireysel başvurular 450 bin, 500 bin sınırına gelmiştir yani kanun yolunda kesinleşerek vatandaşımızın memnun olmadığı tüm kararlar aşağı yukarı Anayasa Mahkemesine şikâyet yoluyla gitmektedir. Buna bir çözüm bulunması şarttır yani bireysel başvuru yolu sınırlandırılmalıdır; adaletten, haktan ayrılmadan sınırlandırılmalıdır. Kanun yolu incelemesi sırasında görülecek, dikkat edilecek şeyler bireysel başvuruda elbette kullanılmamalıdır ancak, bu konuda biz vatandaşımıza meseleyi doğru dürüst, iyi anlatamadık; kim kararı beğenmezse son olarak Anayasa Mahkemesinin yolunu tutmaktadır. Bu konuda, idareye, yargıya, yasama organına, bizlere büyük görevler düşmektedir.

İhlalin kanundan kaynaklandığı ve bir kanun hükmünün iptal edildiği durumlarda yasama organı olarak hızlı hareket etmek ve gereken yasal boşluğu doldurmak zorundayız. Bu konuda çok şey anlatılabilir ama vakit o kadar hızlı geçiyor ki son altı dakikaya gelmişiz.

Tabii, parti kapatma davaları bizim cumhuriyetimizle yaşıttır. 1925 yılında Terakkiperver Cumhuriyet Fırka'sıyla Bakanlar Kurulu kararıyla başlayan bu serüven sonunda, 12 Eylülde sıkıyönetim mahkemesi kararıyla tüm partiler kapatılmış. 1990'lı yıllardaki şeyi de biliyoruz, uzayıp gider; yani Refah Partisinden Fazilet Partisine, Demokratik Kitle Partisinden Halkın Demokrasi Partisine, son olarak da HDP'ye açılan kapatma davasını biliyoruz.

Değerli arkadaşlar, 7 Haziran 2021’de açıldı bu dava. Bu dava için bir şey söyleyecek değilim, Sayın Tiryaki’nin geçen bütçe konuşmasında söylediği gibi, burası bu konuda karar verecek yer değil elbette; ne komisyonlar ne bizler ne de yasama organı; kararı verecek olan Anayasa Mahkemesidir. Ancak, aradan bu kadar zaman geçmiştir yani Türkiye’de parti kapatma davalarının hangi sürelerde bittiğini biliyoruz, bir de burada...

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – En kısası sekiz ay, en uzununu altı yıl.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Bak, önemli parti kapatma davalarından... Tabela partilerinden bahsetmiyorum. Konuşuruz sonra Sayın Tiryaki.

Şimdi, burada en önemli şey şu: Burada bütçeyi konuşuyoruz, 1’inci ayın 10’una kadar siyasi partilerin alacağı hazine yardımları belli. Yani Anayasa Mahkemesinden çıkacak karar; davanın reddi, kısmen ya da tamamen hazine yardımından yoksun bırakma ya da partiyi temelli kapatmadır. 1’inci ayın 10’una kadar partinize girecek olan -yani konuştuğunuz için size söylüyorum Sayın Tiryaki-partinizin hesabına girecek para... Eğer partiniz kapatılırsa bunun iadesi nasıl olacaktır?

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Mal varlığımız fazlasıyla...

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Bakın, bu konuda 540 milyon lira bir hazine yardımı vardır. Bunu bir kasıtlı falan söylemiyorum. Mahkeme öyle ya da böyle hukuka, akla, vicdani kanaatine göre bir an önce karar vermelidir değerli arkadaşlar.

Şimdi, tabii, daha önemli konular da var. Mesela, kadına, aileye ve çocuğa karşı sinsice faaliyet gösteren kirli ve hastalıklı biri... Buna prim verilmemesi gerekir. Bunları görüyoruz, pedofili niteliği taşıyan suçlara yönelik cezaların ağırlaştırılmasının yanı sıra, LGBT propagandası ve tıbbi zorunluluk dışına cinsiyet değişikliğini teşvik etmeyi yasaklayan düzenleme yapılması düşünülmelidir. Kadına karşı şiddet konusunda, mağdur sayısının azalmasına rağmen, maalesef istenilen yerde değiliz. Milliyetçi Hareket Partisi olarak Meclis Başkanlığına sunmuş olduğumuz ruh sağlığı yasa teklifi bir an önce Meclis Genel Kuruluna getirilmelidir.

Önünüzde bir sürü hasta tutukluların resimlerini görüyoruz; bunu her zeminde, Genel Kurul Salonu’nda, her yerde gösteriyorsunuz. Milliyetçi Hareket Partisinin görüşü, tutumu şudur: Eğer kendi ihtiyaçlarını kendisi yerine getiremiyorsa, temin edemiyorsa hasta hükümlülerin bir an önce bilimsel raporlar alınarak hekim raporları doğrultusunda infaz ertelemesi yapılmalıdır. Bunun için, siyasi kanaat bize göre hiç önemli değildir, mesele insan olmasıdır.

Başka bir konu da: Kurul hâlinde çalışanlara hakaret etmeyi artık bazılarımız bir sanat hâline getirmiştir. Sayın Tanal, aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda ya da kurul hâlinde çalışanlara karşı verilen cezalar maalesef caydırıcı olmaktan uzaktır yani temel cezaya bir artırım yapılması, kurul hâlinde çalışanların uğradığı mağduriyetin karşılığı değildir. Bu konuda da...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Adalet Bakanı olsam...

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Bak, hayır, baktığın için...

Bu konuda da bir düzenlemeye ihtiyaç vardır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Adalet Bakanı olduğumda...

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Bütün bunlar... Adalet Bakanı olup olmayacağını bilmem ama yani Beyoğlu’nda, sağda solda yaptığın şeyleri, tankların topların üzerine çıktığını, efendim yerlerde yatığını, her türlü aktivitenin içinde olduğunu biliyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Her türlü haksızlığa karşı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Tanal, sıra gelince fikrinizi ifade edersiniz, rica ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bana sataşmada bulunuyor Sayın Başkanım.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Şimdi, değerli arkadaşlar; adalet, hukuka uygun kararlar iyi yetişmiş hâkimler eliyle kurulabilir. Yargısal aktivizm -dönüp dönüp gelmek zorundayım- daha çok hâkimlerin verdikleri kararlarda hukukun kendilerine tanıdığı sınırın dışına çıkılması şeklinde ifade edilmektedir yani yargıçlar yasayı takip eder, onunla mücadele edecek ya da değiştirecek şekilde örgütlenmemiştir. Yani anayasaların denetimi yarı yasa yapmak gibi... Hâkimlerin yarı yasa yapmak gibi bir fonksiyonları yoktur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Yıldız, son yarım dakikanız.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – On bir saniye kaldı.

Bütçemizin adaletin hızlı ve etkin şekilde tecelli etmesine vesile olmasını diler, hepinizi saygıyla selamlarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Yıldız.

Son olarak gruplar adına Sayın Abdullah Güler’e söz veriyorum.

Sayın Güler, süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Çok kıymetli Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli milletvekilleri, çok Saygıdeğer Bakanım, Değerli Bakan Yardımcılarım, Adalet Bakanlığımızın çok değerli bürokratları, Danıştay, Yargıtay, Anayasa Mahkemesi, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Türkiye Adalet Akademisi, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu ve Kişisel Verileri Koruma Kurumundan değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Adalet Bakanlığımızın 2023 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Sözlerime başlamadan önce, pazar günü Beyoğlu’nda alçak bir terör saldırısıyla karşı karşıya kaldık. Orada vefat eden 6 kardeşimize Allah’tan rahmet diliyorum, mekânları cennet olsun; 81 yaralımız var, onlara da Rabb’imden acil şifalar diliyorum.

Tabii, terör birlik ve beraberliğimizi ve istikrarımızı her zaman hedef almıştır, inşallah bundan sonra da hedeflerine ulaşamayacaktır. Ülke olarak, yürütme olarak, Meclis olarak hep beraber güçlü bir duruşla inşallah bunların da üstesinden geleceğimize inancımız tamdır.

Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisimiz, Adalet Bakanlığımız ile Adalet Komisyonu yasama faaliyetinin yürütülmesinde birlikte uyum ve iş birliği içinde bugüne kadar birçok yasal düzenlemeye imza attık. Birlikte çalışarak 6 yargı paketini, milletimizin ve adalet teşkilatımızın ihtiyacı olan kanun düzenlemelerini yoğun, detaylı hazırlık çalışmaları neticesinde yasalaştırmayı da gerçekleştirmiş olduk. Bu süreçle ilgili tüm bakanlıklarımız gibi Adalet Bakanlığımızın da uygulamadan gelen tecrübesi ve birikimiyle bizlere en üst düzeyde katkı sunduğunu ifade etmek isterim; bu katkılarından dolayı da Adalet Bakanımız Bekir Bozdağ’ın şahsında tüm Adalet Bakanlığı bürokratlarına teşekkür ediyorum.

AK PARTİ olarak, tabii, iktidara geldiğimiz dönemden bugüne kadar, ölüm cezasının kaldırılması, Devlet Güvenlik Mahkemeleri ve Özel Yetkili Mahkemelerin kapatılması, Cumhurbaşkanını seçme yetkisinin halka verilmesi, kadın-erkek eşitliğini sağlayacak pozitif tedbirlerin önünün açılması, Kamu Denetçiliği Kurumunun kurulması, Çocuk Koruma Kanunu, bilgi edinme hakkı, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru hakkı, milletvekili seçilme yaşının 30’dan 18’e indirilmesi, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmesi gibi çok sayıda örnek vermek mümkündür.

Ben, tabii, burada, Sayın Cumhurbaşkanımızın 2019 yılında açıklamış olduğu Yargı Reformu Strateji Belgesi ve devamındaki İnsan Hakları Eylem Planı kapsamında bugüne kadar Adalet Komisyonumuzla birlikte Genel Kurulumuzda çıkarılan 6 tane yargı paketi üzerinde açıklamalarda bulunacağım. Açıklanan 250 faaliyetin 175'inin uygulamaya geçtiğini ifade etmek isterim. Burada birinci yargı paketini izah etmeden önce biraz önce değerli hatiplerimizin ifade ettiği birkaç hususa değinip daha sonra yasal düzenlemeler üzerinde açıklamalarda bulunacağım.

Değerli hatipler öncelikle tabii gündemimiz Adalet Bakanlığımızın bütçesi olmasına rağmen farklı açıklamalarla beraber adaleti değerlendirmeye ve adalet terazisini anlatmaya çalıştılar ama tabii bunlarda ne derece başarılı oldular kendilerine sormak lazım. Mesela, bir hatibimiz dedi ki: "Türkiye dünyada buğday tüketen ülkeler sıralamasında 1'inci sırada." Neye dayalı olarak söyledi ben anlamış değilim yani, internete gerseniz FAO'nun, Gıda ve Tarım Örgütünün açıklamalarında Türkiye'nin hangi sırada olduğunu çok rahat görürsünüz; bir dönem önce 10'uncu sırada, 8'inci sırada, bu dönemde de 7'nci sırada.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Aç değiliz diye mi sevinelim?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ciddiyete davet etme adına söylüyorum.

Yine, ben Güney Kore Dostluk Grubu Başkanım. 1 dolar 1.407 Won'dır, yine 1 dolar 135 Japonya Yeni'dir. Yani buradan ekonominin neresini izah edersiniz? Şu anda da 1 dolar 18,5 liradır. Neyi kıyaslıyoruz? Neyi anlatmaya çalışıyoruz yani? Garip bir durum.

Yine mesela çoklu baro anlatıyor "Adalette temsil." diyor, "Çoklu baro niye yanlış?" diyor, "Biz kaldıracacağız." diyor; mesela, son İstanbul Barosu seçimleri... 56.300 kayıtlı avukat var, seçilen Başkan -rakamı yanlış söylemeyelim- 7.096 oyla seçiliyor yani yüzde 12,5'la bir baro yönetimi seçiliyor, burada temsilde adaletin sağlandığını söylüyor yani bu nasıl bir seçimse. Yani 56 bin avukatın sadece 7 bini bu arkadaşı, yönetimini desteklemiş,

CAVİT ARI (Antalya) – Başka oy kullananlar yok mu?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Tabii doğru yani olabilir. Haklısınız...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sıra geldiğinde fikrinizi söylersiniz.

Cavit Bey, rica ediyorum, herkes fikrini söyleyecek, teamül içinde de dinleyeceğiz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Arkadaşlar, ben de cevap verebilirdim, bir cümle olarak cevap verebilirdim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Karşılıklı konuşma usulümüz yok.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Herkes dinledi yani lütfen dinleyin.

CAVİT ARI (Antalya) – Dinliyoruz da yani.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Biz Muharrem Bey'e müdahale ettik mi Cavit Bey? Etmedik, lütfen ya.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Çok söylenecek söz vardı, niye söylemedik ki acaba?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok ağır sözler söylendi ve dinlendi, herkes tahammül etti yani, sırası gelince konuşacak insanlar.

Cavit Bey, rica ediyorum...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Mesela, böyle, nerede hazırlandığı belli olmayan garip bir şekilde Hukukun Üstünlüğü Endeksi üzerine şöyle bir şey başladı: Uluslararası bir dernek, kim fonluyor, nasıl fonluyor? "Hukukun Üstünlüğü Endeksi"nde Türkiye -en son baktım Google'dan, yine

uyduruk bir rakam- 139 ülke arasında 117'nci sırada.”ymış. Mesela, öncesindeki ülkelere bakıyorsun, garip garip ülkeler. Mesela diyorsun ki: Kardeşim başlık ne? Hangi başlıkta Türkiye’ye geldin? Kaç kişiye hangi soruları sordun? Ne zaman sordun? Hangi bölgede sordun? Kimlere sordun? Hani mesela, arkadaşlar söz alırken böyle hep bilimsel verilerden bahseder, bilimsel veri... Arkadaşlar, lütfen, bilimsel verilere dikkat edelim... Dikkat edin. Efendim, en son endeksi 100 bin kişide yapmış. Nerede yapmış mesela? İran’da, Pakistan’da, Hindistan’da hangi bölgede yaptın? Verilerini bir açıkla bakayım. Verilerden, başlıklardan biri de şu: Şeffaflık, hesap verilebilirlik.

Bazı ülkeler var, devlet yapısı yok yani mesela Afrika, Orta Doğu, Avrupa ülkelerinde -arkadaşlar nasıl ziyaretler ediyor, bilmiyorum- Bazı mahallelere, bölgelere giderken uyarılırsınız: Gece şu saatten sonra çıkmayın. Açıkta bir para mara alışverişi yapmayın. Avrupa ülkelerinde söylerler bunu. Metrolardan çıkışta şunu yapın, bunu yapın derler ama hukuk orada çok üstündür, hukukun güvenliği vardır oralarda. Nasılsa yani? Garip.

Mesela, son dönemlerde, başta Almanya olmak üzere -insan utanır biraz, bu, Avrupa Birliği Komisyonunda da rapor hâline geldi- 100 binin üzerinde mülteci çocuk kayıp, 100 binin üzerinde; benim yüreğim yanıyor. Hangi mafya grubuna, hangi uyuşturucu kaçakçılara, hangi organ kaçakçılara bu çocuklar teslim edildi? Nerede hukuk orada? Nerede güvenlik? Ayıptır yani ülkenizi değerlendirirken bilimsel veriler ışığında ciddi, doğruluğundan emin olunmuş bir şeyler söyleyin.

Mesela adı bilmem kim? Söyleyelim: Efendim, Türk Tabipleri Birliği Başkanı televizyonda bir şey seyrediyor “Kimyasal silah kullandığına dair veriler var.” diyor, doktor bunu diyen. Ya, insan bir utanır. Fiziki muayene yaptığında bile insanların genel tahlilini, filmini ve diğer hususlarını incelemeyen bir doktorun bu şekilde beyanda bulunması mümkün mü? Türk Tabipleri Birliği Başkanıymış... Bir tane de böyle tarafsız, kendi ciddi, tıpçı olan birisi demedi ki: Ya, sen ne utanmaz bir insansın. Bizim mesleğimize hakaret ediyorsun, mesleğimizi lekeliyorsunuz.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Abdullah Bey, “İddia var.” diyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Televizyondan seyrederek bir insanın, bir tıpcının böyle bir bilgi vermesi söz konusu mu?

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Hakaret etmek hakkını sana vermez, siz de hukukçusunuz, size yakışmaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sırası gelince herkes fikrini söyleyecek, rica ediyorum.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – “İddia var.” diyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Arkadaşlar, avukatlığını yapanlar çok var o arkadaşların, önemli değil. Ya, meslek etiği, meslek kuralları ne zaman geçerli olacak? Televizyondan adam tıbbi inceleme yapıyor, komikliğe bakar mısınız, gülünçlüğe bakar mısınız?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – “İddia var.” diyor, araştırmasını yapıyor, bunda bir sorun yok, mesleğinin gereğini yapıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, herkes sırası gelince fikrini ifade edecek, böyle bir usulümüz yok.

Lütfen hatibe laf atmayalım, rica ediyorum... Hatibi dinleyeceğiz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Arkadaşlar, yine, böyle çok güvenli ülkeler var. Mesela, 2021 yılında -kendi ülke devletlerinin sonuçlarını açıklıyorum, çok güvenli ya bunlar, hukukun üstün olduğu ülkeler- Amerika Chicago’da son yirmi beş yılın bir özeti yayınlanmış -ben 2021 bir yılını anlatmak

istiyorum. ABD'nin en büyük 3'üncü şehri Chicago, 2021 yılında 3.561 silahlı saldırı olmuş, 797 kişi hayatını kaybetmiş -bunlardan yarısına yakını çocuk- 75 polis memuru görev başında vurulmuş, yaklaşık 2,7 milyonluk şehirde 23 bin hırsızlık, 14 bin silahlı soygun gerçekleşmiş. Buralar hukukun üstün olduğu, hukuk güvenliğinin olduğu, devlet güvenliğinin olduğu...

CAVİT ARI (Antalya) – Güvenlik zafiyeti ayrı, hukuk zafiyeti ayrı, hukukla ilgili bir değerlendirme...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – İşte, bunu açıklayın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bakın, sürekli laf atarak bitiremeyiz, rica ediyorum.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yani o hukukun üstünlüğü endeksi yayınlarını yapanlar bu ülkeleri ilk sıralara koyuyorlar ne hikmetse.

Yine, Avrupa'nın böyle çok ünlü ülkeleri vardır, intiharda 1'inci sıradadır. Çok güvenli ya, hukuk böyle çok güvenli orada, huzur var falan, intiharda 1'inci sırada. Mesela çocuk tacizinde, çocuk istismarında falan hep ön sıralarda, işte, aile içi şiddette hep ön sıralarda ama bakıyorsunuz, o yayınlar nedense bu Hukukun Üstünlüğü Endeksi'ne girmiyor çünkü belli, birileri fonluyor, o fonlarla diyor ki: Kardeşim, şu ülkeleri yaz, çık. Belli işte, günümüzde de ülkemizde masa başında anket yapanların yapmış olduğu raporlar gibi burada görmüş oluyoruz.

Yine, arkadaşlar, tabii, burada bu özeti geçtikten sonra –sekiz dakikamız var- en son, altıncı yargı paketini çıkarmıştık, toplamda 6 yargı paketini 27'nci Yasama Dönemi içerisinde sizlerin değerli katkılarıyla beraber Genel Kurulumuzda çıkarmış olduk.

“Birinci yargı paketi” olarak bilinen 7188 sayılı Kanun'la uyuşmazlıkların daha hızlı çözülmesi amacıyla alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak seri muhakeme ve basit yargılama usulü ceza muhakemesi sistemimize kazandırılmıştır. Yine, kamu davasının açılmasının ertelenmesi ve uzlaştırma gibi kurumların kapasitesi genişletilmiştir. Soruşturma evresi için azami tutukluluk süresi getirilmiştir. Mağdur haklarının korunması ve ikincil örselenmenin önlenmesine yönelik olarak düzenlemeler yine bu kapsam içerisinde değerlendirilmiştir. Özellikle adli görüşme odaları (AGO) ve çocuk izlem merkezlerinin (ÇİM) yasal dayanağı da bu kanunumuzla beraber oluşturulmuştur.

Yine, ikinci yargı paketimizde, 7242 sayılı Kanun'la koşullu salıverilme oranlarında yaptığımız değişikliklerle ceza infaz kurumlarında geçirilmesi gereken süreler yeniden belirlenmiştir. Denetimli serbestlik uygulamasına ilişkin geçici düzenlemeler yapılarak özellikle terör suçları, uyuşturucu ticareti suçları, cinsel saldırı ve istismar suçları, kasten adam öldürme, yüzün sürekli değişikliğine sebebiyet veren kasten yaralama suçu ve kadına karşı şiddet suçları, işkence ve eziyet suçları ile özel hayatın gizliliğine ilişkin suçlar hariç olmak üzere, 30 Mart 2020 tarihine kadar işlenen suçlarda bir yıllık denetimli serbestlik süresi üç yıla çıkarılmış bu kanuni düzenlememizle beraber.

Yine, burada açık ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler ile denetimli serbestlik tedbiri uygulanan hükümlülerin Covid-19 salgın hastalığı sebebiyle izinli sayılmaları sağlanmış ve bu izin, bilindiği üzere 7207 sayılı Kanun'la 31 Temmuz 2023 tarihine kadar uzatılmıştır.

Yine, kamuoyunda “üçüncü yargı paketi” olarak bilinen 7251 sayılı Kanun'la hukuk yargılamasında sulh ve arabuluculuğun etkinliğinin artırılması amacıyla hâkime sulhun ve arabuluculuğun esasları, süreci ve hukuki sonuçları hakkında tarafları aydınlatma ve böylece bu müesseseleri teşvik görevi verilmiştir. Ayrıca, elektronik haciz işleminin gerçekleştirilmesi de sağlanmıştır altyapı geliştirilmesiyle beraber. Yine, burada, hukuki işlem güvenliğinin sağlanması ve hak sahiplerinin korunması amacıyla

sigorta tazminat alacaklarının takibini yapabilecek kişiler de açıkça belirlenmiştir. Yine, çok önemli bir şekilde, ticari davalarda uygulanan basit yargılama usulüne ilişkin olarak parasal sınırnın 100 bin Türk lirasından 500 bin Türk lirasına çıkarıldığını da ifade etmek isterim.

Değerli milletvekilleri, kamuoyunda “dördüncü yargı paketi” olarak bilinen 7331 sayılı Kanun’la da hak arama hürriyetinin daha da geliştirilmesi amacıyla idari başvurulara cevap verme süresi altmış günden otuz güne, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem tesis edilmesi talebiyle üst makama yapılan başvurulara cevap verme süresi de altmış günden otuz güne indirilmiştir.

Yine, kasten adam öldürme, kasten yaralama, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, boşanılan eşe karşı işlenmesi hâlinde bu suçların “nitelikli hâl olarak” düzenlenmesi bu kanunumuzda yer almıştır. Sulh ceza hâkimliğinin tutuklama ve adli kontrol kararlarına karşı dikey itiraz usulü getirilmiş ve bu kararların asliye ceza mahkemesi tarafından denetlenmesi de sağlanmıştır. Ayrıca, yine, adli kontrol tedbirinin devam edip etmeyeceği hususunun en geç dört aylık aralıklarla incelenmesi de bu kanuni düzenlememizde sağlanmıştır. Adli kontrol tedbiri için azami süreler konulmuştur. Bu süreler, ağır ceza mahkemesinin görevine girmeyen işlerde en çok iki yıl, ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde ise en çok üç yıl olarak belirlenmiştir, zorunlu hâllerde, gerekçesi gösterilmek suretiyle bu sürelerin uzatılma imkânı da getirilmiştir. İddianamede, yüklenen suç oluşturulan olaylar ve suçun delilleriyle ilgisi bulunmayan bilgilere de yer verilemeyeceği hususu açıkça düzenlenmiştir.

Yine, kamuoyunda “beşinci yargı paketi” olarak bilinen 7343 sayılı kanuni düzenlememizle de beraber, 1932 yılından beri icra ve iflas dairelerince uygulanan fiziki satış usulü kaldırılarak icra satışlarının bütünüyle elektronik ortamda yapılması imkânı getirilmiştir. Hacizli mallarda satış isteme sürelerinin yeknesak hâle getirilmesi amacıyla taşınır ve taşınmaz mallar açısından satış isteme süreleri de bir yıl olarak yeniden belirlenmiştir. Alacaklı ve borçlunun menfaat dengesini sağlayabilmek adına borçluya, haczedilen malını, icra dairesinin gözetiminde ve icra mahkemesinin denetiminde rızaen satabilme imkânı da getirilmiştir. 1932 yılından beri uygulanan, çocuk teslimine veya çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının icra dairelerince yerine getirilmesi uygulamasına son verilmiş, bu kararların infazı icra sisteminin dışına çıkarılmıştır. Çocuk teslimine veya çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair görev, icra dairelerinden alınmış ve Adalet Bakanlığının hizmet birimi olan Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığına bağlı taşra birimi olan Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüklerine verilmiştir. Çocuk teslimine veya çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair işlemlerin, çocuğun üstün yararı gözetilerek psikolog, pedagog, sosyal çalışmacı, çocuk gelişimci ve rehber öğretmen gibi uzmanlar veya öğretmenler marifetiyle gerçekleştirilmesi de sağlanmıştır. Çocukla kişisel ilişki kurulması işlemleri bakımından uygulanan zor kullanma usulü de bu kanunumuzla birlikte kaldırılmıştır.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu’na eklenen geçici maddeyle, avukatların görev suçlarıyla ilgili bölge adliye mahkemesince 2016 ile 2021 arasında verilen kesin nitelikteki kararlarına karşı da temyiz kanun yolu bu kanuni düzenlememizle beraber açılmıştır.

Son olarak, kamuoyunda “altıncı yargı paketi” olarak bilinen 7406 sayılı Kanun’la takdiri indirim nedenleri belirli konulara münhasır kılınarak tahdidi hâle getirilmiş ve maddenin uygulama alanı sınırlandırılmıştır. Böylelikle, failin pişmanlık içermeyen, salt indirim almaya yönelik davranışlarının takdiri indirim nedeni olarak kabul edilmemesi de sağlanmıştır.

Kadına karşı şiddetle daha etkin mücadele edilebilmesi ve caydırıcılığın sağlanabilmesi amacıyla aşağıda belirtilen suçların kadına karşı işlenmesi hâlinde ceza artırılmıştır. Kasten yaralama, tehdit, işkence, eziyet suçları da bu kanuni düzenlememizle beraber yer almıştır.

Kamu hizmetlerinden yararlanma hakkının engellenmesi suçunun konusunun sağlık hizmeti olması hâlinde verilecek cezanın 1/6 oranında artırılması da bu kanuni düzenlememizle beraber kabul edilmiştir.

Israrlı takip fiilleri müstakil suç olarak düzenlenmiştir. Buna göre, ısrarlı şekilde fiziken takip etmek, haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak, bu fiillerin mağdurda ciddi bir huzursuzluk oluşmasına ya da mağdurun kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olması hâlinde suç olarak düzenlenmiştir.

Değerli milletvekilleri, yine, vekili bulunmayan şiddet mağduru kadınlara istemleri hâlinde baro tarafından ücretsiz olarak avukat görevlendirilmesinin sağlanması da bu kanun kapsamında. Kasten yaralama, ısrarlı takip, işkence, eziyet, çocukların cinsel istismarı suçlarında avukat görevlendirilmesi öngörülmüştür.

Değerli Komisyon üyeleri, bahsettiğimiz yargı paketlerinin yanı sıra, yine, yasama dönemimiz içinde, hayvanların korunmasına yönelik, askerî yargıya yönelik ve infaz hukukuna ilişkin olarak da birçok kanuni düzenlemeyi hayata geçirmiş olduk. 7328 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'umuzla, mevzuatla ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle belirlenen ilkeler çerçevesinde ceza infaz kurumları ve tutukevleri yönetim, işleyiş ve uygulamalarına yönelik olarak izleme kurulları tarafından düzenlenen raporların bir örneğinin Kamu Denetçiliği Kurumu ile İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna gönderilmesi de sağlanmıştır. Hükümlülere, gerekli teknik altyapının bulunduğu kurumlarda elektronik yöntemle de mektup alıp gönderebilme imkânı sağlanmıştır. Hükümlü tarafından resmî makamlara veya savunması için avukatına gönderilen mektup, faks ve telgrafların da posta yoluyla veya elektronik ortamda alıcısına ulaştırabilmesine de imkân tanınmıştır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım, bitti süreniz maalesef.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bir dakikaya bitiriyorum Başkanım.

Hükümlülerin ziyaret süresinin üst sınırı bir buçuk saate çıkarılmıştır. Cumhuriyet savcılarınca hazırlanan ve iddianamede takipsizlik ve yetkisizlik gibi, soruşturmayı sonlandıran kararlarla ilgili olarak uygulamada oluşabilecek farklılıkların önlenmesi ve bu kararların kanuna uygunluğunun denetlenmesi açısından da cumhuriyet başsavcılarımıza özel yetkiler verilmiştir.

Daha birçok hususu belirtecektik ama zannedersen, bu açıklamalarımız yeterlidir.

Ben Adalet Bakanlığımızın 2023 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum. 2021 yılında 28 milyar 251 milyon, 2022 yılında 46 milyar 574 milyon ve bu sene, 2023 yılı için de 75 milyar 603 milyon liralık bütçenin hayırlı olmasını diliyor, başarılarının devamını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, böylece grupların söz hakkı kullanılmış oldu.

Şimdi, yemek arasından önce partileri şöyle bir turlamayı düşünüyorum doğrusu, üyelere söz talebi olduğunda üyelere öncelik vermek kaydıyla.

Cumhuriyet Halk Partisinden üyelerimizin bir talebi yok, o yüzden, orada üyemiz olmayan bir arkadaşımıza üç dakika söz vereceğim çünkü 24 arkadaşımız yazdırıldı Cumhuriyet Halk Partisinden, diğer partilerle eşitlik adına üçer dakika ancak söz verebiliyorum.

Ali Haydar Bey burada.

Süreniz üç dakikadır.

Buyurun lütfen.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Kıymetli Bakanlarım, bürokrat arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben, İnsan Hakları Komisyonu üyesiyim ve Cezaevi Alt Komisyonu üyesiyim aynı zamanda, dün de Giresun Espiye Cezaevindeydik. Bugüne kadar 21 cezaevi ziyaretimiz oldu ve hepsinde benzer sorunları raporladık Komisyon olarak ve Bakanlığa sunduk ama sizden önceki Bakanımızdan da sizden de maalesef bugüne kadar bir sonuç elde edemedik, rapora rağmen. Defalarca gönderdik, kamuoyuyla paylaştık ama bir türlü olmadı, cezaevlerinde sorunlar devam ediyor.

Temel sorun, sağlığa erişim sorunu. Mahkûmlar sağlığa erişmekte zorluk çekiyorlar, doktor sayısı yeterli değil “Bakanlık ile Sağlık Bakanlığı arasındaki protokolün yenilenmesi lazım.” dedik ama bugüne kadar bir sonuç elde edemedik. Elektrik faturalarından yakınıyorlar, elektrik faturaları inanılmaz yüksek geliyor çünkü cezaevi ticarethane statüsünde elektrik faturası ödüyor, bununla ilgili de ciddi sorunlar yaşıyor mahkûmlar ve ödeme güçlüğü yaşıyorlar; en çok da bundan şikâyet ediyorlar.

Mahkûm sorunlarının yanında bir de infaz koruma memurlarının sorunları var. İnfaz koruma memurları aslında güvenlik işi yapıyor, özellikle de şu pandemi sürecinde yoğun bir şekilde, haftalarca cezaevinden ayrılmadan, aileleriyle görüşmeden cezaevinde kaldılar ama bu insanların statüsünü değiştirtmediniz yani bir güvenlik sınıfına geçmek istiyorlar ve kadrolu ile sözleşmeli arasında farklar var, bu farkların da kaldırılmasını istiyorlar. Hem güvenlik statüsüne geçmek hem de kadro farkının kaldırılması suretiyle de kadroda ilerleme hakkı istiyorlar; bu hakların da kendilerine teslim edilmesi için çalışma yapılması lazım.

Ben üç yıldır bunu her komisyonda, her kürsüde dile getirmeme rağmen maalesef ufacak bir yol alınmadı. Elektrik faturaları için “Genel Kurulda çözeceğiz.” denildi, bir ay geçti üzerinden, o kadar basit bir işlem, bu dahi çözülmedi. Onun dışında, mahkûmların sevk talepleri de kapalı, şöyle ki: Pandemiye gerekçe gösterip iki buçuk yıldır sevkleri kapatmıştınız, pandemi bitti hâlâ sevk yapılmıyor.

Aile görüşü için iki günlük yola gidip geliyor mahkûm yakınları, sadece kırk beş dakika veya bir saat görüş yapıp geri dönüyor. Böyle de bir eziyet hem mahkûma hem mahkûm yakınına yapılıyor. Sevklerin de bir an önce önünün açılması ve mahkûmların da ailelere yakın yere sevk edilmesini üç yıldır söylüyoruz, buna dair herhangi bir ilerleme maalesef kaydedilmedi.

Onun dışında, mahkûm yakınlarının ve mahkûmların ortaklaşa sorunlarının çözümüne dair üç yıldır bizim sunduğumuz raporu Adalet Bakanlığına sunmamıza rağmen Komisyonda dediler ki: “Sayın Bakanla bir kahvaltı yapalım.” Kahvaltıyla çözülecek bir husus değil, Meclisin size yönelik yazılı raporlarının bir an önce sonuçlandırılarak somut adımların atılmasını bekliyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Hakverdi, bir dakika ek süre veriyorum, Cumhuriyet Halk Partisinden herkese de aynı şekilde yapacağım, dört dakikaya çıkarmış olacağız.

Buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Benim için yeterli Sayın Başkanım, Enis Vekilime veriyorum bir dakikalık süremi.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Efendim, usulünüz hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Usule ilişkin üyemiz olmayanlara söz veremiyoruz, böyle bir usulümüz yok.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Efendim, Türkiye Büyük Millet Meclisi milletvekillerinin adalet gibi bir konuda konuşma arzusunu zaten beş dakikayla sınırlıyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tam tersine, adalet konusunda herkesin daha hassas olması lazım, aynen katılıyorum dediğinize, adaleti konuşurken partiler arası eşitlik ve adalet konusunda çok daha eşit olmamız lazım.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Siz nasıl böyle bir tasarrufa gidebilirsiniz? Gidemezsiniz efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hukuku, adaleti konuşuyoruz, partiler arası adalet konusunda çok daha hassas olmamız lazım, rica ediyorum.

HDP Grubundan üyemiz Sayın Paylan’a söz veriyorum şimdi, süreniz on dakikadır.

Böyle bir hakkınız yok, usul olarak böyle bir hakkınız yok Sayın Özkan.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Ben milletvekiliyim efendim, nasıl öyle bir hakkım yok!

SALİH CORA (Trabzon) – Yeter artık ya!

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Neyi yeter ya!

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Milletvekili olmanız “İstediğim her şeyi keyfi olarak yaparım.” diye bir hak vermez size, lütfen. Dünyanın bütün parlamentoları kurallarla çalışırlar, milletvekili olabilirsiniz, buna saygı duyuyoruz ama milletvekilleri, kural koyan bir kurumun üyeleri olarak kurallara çok daha hassas davranmak durumundadırlar, rica ediyorum. Bu kurum, kural koyan bir kurum; kural koyan bir kurumda kurallara çok daha hassas davranacağız, rica ediyorum, böyle bir usulümüz yok.

(Gürültüler)

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Açıkladığımız beş dakikayı vereceksiniz!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hiç öyle bir hakkınız yok, hayır efendim, yok öyle bir şey.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Sizi dava edeceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yapın, istediğinizi yapın.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ama Sayın Başkan...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Böyle şey olur mu!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Milletvekili olmak demek keyfimin istediğim her şeyi yaparım demek değil, böyle bir hakkınız yok.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Ben keyif için burada değilim.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Ya, niye bağıryorsun?

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Ben Adalet Bakanlığı bütçesinde...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bağırmayın, bağırmayın... Sakin olun, sakin olun... Böyle mi temsil edeceksiniz milleti?

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Siz böyle mi temsil edeceksiniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle mi temsil edeceksiniz?

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Yazık size!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yazık size! Masayı yumruklayarak mı temsil edeceksiniz?

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Size karşı masa da yumruklanır, dava da açılır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tabii, masanın üstüne de çıkabilirsiniz isterseniz.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Onu siz yaparsınız, bana yakışmaz, o size yakışır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, buyurun lütfen...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Beş dakika konuşacağım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok öyle bir hakkınız.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Nasıl yok öyle bir hakkım? Beş dakika konuşacağım.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Ya, ne bağıryorsun?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hiç öyle bir hakkınız yok, şov yapmayın lütfen.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Beş dakika...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok öyle bir hakkınız.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Kısıtlayamazsınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok öyle bir hakkınız.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Sınırlayamazsınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Haksızlık yapamazsınız, başkalarının hakkına, hukukuna tecavüz edemezsiniz. Eşit davranmak zorundayım ben.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Siz benim söz hakkıma...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Eşit davranmaya devam edeceğim ve bunu siz bozamayacaksınız.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – O taraf beş dakika, bu taraf üç dakika; öyle mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen, lütfen...

Buyurun Sayın Paylan, süreniz on dakikadır...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ali Mahir'den örnek aldın herhâlde ya, o da mahkemeyi basıyordu; gerek yok buna ya!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Terbiyesizlik yapma!

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ne biçim konuşuyorsunuz?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Ne konuşuyorsun kendi kendine? Kim basıyor mahkeme?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sana ne oluyor ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hatibe söz verdim, rica ediyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Terbiyesiz!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Örneğini de aldın, yapma böyle şey ya!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Orda mıydın sen?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, ben gereğini söylüyorum, lütfen müdahale etmeyelim, lütfen. Ben gereğini söylüyorum, eşit bir şekilde davranmaya devam edeceğim.

Sayın Paylan, buyurun lütfen...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Terbiyesiz!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sensin terbiyesiz!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Parmak sallama.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sen niye parmak sallıyorsun?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi... Sayın Çelebi, teşekkür ediyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Haddini bileceksin tabii!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Haddini sen bileceksin!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi... Sayın Çelebi, ben gereğini söyledim, teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, yüksek yargının değerli temsilcileri, basının değerli emekçileri ve bu salonda bize hizmet eden değerli emekçi kardeşlerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlarken önceki gün İstiklal Caddesi'nde gerçekleşen terör saldırısını kınıyor ve lanetliyorum, hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet ve yaralılara acil şifa diliyorum.

Değerli arkadaşlar, bizim görevimiz biliyorsunuz yalnızca kınamak ve lanetlemek değil, yaşadığımız hadiselerin adaletini sağlamak ve çözüm bulmak. Sayın Bakan, bu konuda size de çok önemli bir görev düşüyor ve yüksek yargı temsiline çok önemli bir görev düşüyor. Bakın, geçmişte yaşadığımız pek çok provokasyonla ilgili biliyorsunuz önemli bir sembol cümle var: “Bir tuğlayı çekersem duvar yıkılır.” Biliyorsunuz bu tip provokasyonlara çoğu zaman devlet içinde belli güçler yol verir, hatta planlar, hatta tezgâhlar. Bunlar ilerleyen yıllarda hep ortaya çıkmıştır bu tip provokasyonların kimler tarafından devlet içinde yol verdiği, planlandığı, tezgâhlандığı. Bunlar da hep belli darbe dinamiklerinin veya siyaseti de dizayn etme operasyonlarının aparatı olarak kullanılmıştır. Ne zaman ki memleket seçime gidiyorsa, ne zaman ki siyasette bir gerilim varsa, ne zaman ki toplumda kampaşma, kutuplaşma varsa devlet içinde belli odaklar siyaseti dizayn etmek için belli provokasyonlara yol verirler. İşte, o noktada devlet aygıtları yani devlet kendisini koruyabilirse ya da devlet içindeki yargı, Meclis, sivil toplum kuruluşları gibi aygıtlar bu karanlık odakları ortaya çıkarabilirse o oyunlar bozulur ve darbe planları, siyaseti dizayn etmek isteyen aygıtlar devre dışı bırakılır. Sayın Bakan, maalesef bu konuda bütün siyaset kurumu olarak sınıfta kalmış durumdayız.

Ben bugün bir araştırma önergesi versem Meclise, biliyorum ki -bakın, AK PARTİ, MHP Grubu burada- biz “Gelin arkadaş, bu İstiklal Caddesi'nde olan hadiseyi araştıralım.” desek ne diyecekler biliyor musunuz? “Olay yargıya havale edilmiştir.” diyecekler. Oysa, Meclis bu konular için var, bu konuların araştırılması için var ama iktidar partisi maalesef ortağıyla birlikte diyor ki: “Bu meseleler yargıya havale edilmiştir.” yani size havale ediyor, yüksek yargıya ve sizlere havale ediyor.

Peki, yargı ne yapıyor Sayın Bakan? Geçmişte yaşadığımız pek çok provokasyonla ilgili ne yaptı? Ne yapabildi? Bakın, değerli arkadaşlar, bu olayla ilgili bir yayın yasağı getirildi ya, yayın yasağı! Ben kınamayı bile saatinde yapamadım, VPN'den gelip yapabilenler yapmış, ben sabah yapabildim kınamayı, sabahın köründe yapabildim ama bir kişi konuştu yalnızca, İçişleri Bakanı Sayın Süleyman Soylu konuştu. Gece dedi ki: Bu kişi Kobani'den emir almış, Afrin'den geçmiş, gelmiş bu bombayı patlatmış. Bu, PKK'li.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın böyle durumlarda, böyle durumlarda derinlemesine düşünmemiz lazım hem ülkenin atmosferini hem de uluslararası atmosferi düşünmemiz lazım. Sayın Bakan, biliyorsunuz, yıllardır, çözüm süreci bitti, 2015 seçim dönemlerinde pek çok provokasyonlar yaşandı ve yedi yıldır partimize karşı ve seçmenlerimize karşı onulmaz baskılar, zulümler var. Şimdi, bu politika devam ediyordu, bir ay önce politikada belli yumuşama adımları gördük. Nedir efendim? Sayın Aysel Tuğluk, hakkı çerçevesinde... Bakın hak dışı değil zaten zihinsel yeteneklerini kaybetmiş durumda

olan bir kişinin tutuksuz yargılanması gerekiyor, serbest bırakılması gerekiyor; bu hak teslim edilmiş. Bunun yanında, AKP heyeti, sizin içinde olduğunuz bir heyet HDP'yi ziyaret etmiş, siyasette acaba bir yumuşama mı olacak havası oluşmuş. Selahattin Demirtaş, yine hakkı çerçevesinde diyorum yani hak dışında bir olay yok, hakkı çerçevesinde babası kalp krizi geçirmiş ziyaret etmiş.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatipleri dinleyelim, sıramız geldiğinde fikirlerimizi ifade edelim, rica ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu, HDP'nin ziyaretini MHP lideri Sayın Devlet Bahçeli: “Ya, olumlu bir adımdır.” demiş. Ya, siyasette de acaba bir normalleşme mi oluyor yani normal olan adımlar mı atılıyor, partilerin birbiriyle konuşması üzerine belli adımlar mı atılıyor diye belli bir izlenim var. Tam bu izlenimlerin olduğu anda İstiklal Caddesi'nde bir bomba patlatılıyor. Arkadaşlar, bakın, hepimiz akıllı olmalıyız, aklımızı önümüze koymalıyız. Elbette duygularımız da var, hepimiz yaralandık, kırıldık ama şimdi aklımızı önümüze koyma zamanı. Bana bu neyi anımsatıyor biliyor musunuz? Çözüm sürecini hatırlatıyor. Çözüm süreci devredeydi ama çözüm sürecini devlet içinde bozmak isteyen dinamikler de vardı. AKP, cemaatle, FETÖ'yle kavga hâlindeydi, bu kavga içinde cemaat darbeyi bir hedef olarak koymuştu. Yani “AKP'yi iktidardan etmek için darbeye doğru yürüyeceğim; bunun için de ne yapacağım? Çözüm sürecini bozacağım ve Kürt meselesinde gerilimi artıracacağım, çatışmalar başlayacak, toplum kamplaşacak, kutuplaşacak ve biz darbeye yürüyeceğiz.” diyordu. Bakın, ben bu olayı aynı 22 Temmuz 2015'te gerçekleşen, Ceylânpınar'da 2 polisimizin öldürülmesi meselesine eş değer tutuyorum. 2 polis öldürüldü, o gün istihbaratın içinde olan, polisin içinde olan, savcılığın içinde olan “Cemaatçi” denilen unsurlar bu meseleyi efendim “Örgüt yaptı.” diye doğrudan dönemin Başbakanı Sayın Ahmet Davutoğlu'na istihbarat verdiler, bu istihbaratı onlar verdiler. 4 masum insan gözaltına alındı. “Bunlar örgüt üyesi.” dendi, “PKK”li dendi ve savcılar onları tutukladılar, masum oldukları hâlde; daha sonra tahliye edildi bu insanlar, beraat ettiler ama Sayın Davutoğlu'na “Bunu örgüt yaptı.” diye istihbarat gitmişti, Sayın Davutoğlu da emri verdi orduya, beklenen emirdi. Kandil bombalansın, dağ taş bombalansın, çatışmalar başlasın. Çatışmalar başladı ve binlerce insanımız hayatını kaybetti, çözüm süreci devreden çıktı ama o günlerde ben Mecliste on kere bu sıralardan darbe dinamiği devrede arkadaşlar dedim, darbe dinamiği devrededir dedim, darbe dinamiği devrededir dedim ama sizler dinlemediniz. Gelin, bu olayı aydınlatalım dedim. Ceylânpınar'la ilgili araştırma önergesi verdik, Suruç'ta 33 yurttaşımız bombalandı araştırma önergesi verdik, 6-8 Ekimdeki provokasyonlarla ilgili araştırma önergesi verdik Meclise, hepsini de siz, Abdullah Bey, arkadaşlarımız dediniz ki: “Yargıya havale ettik bu meseleyi, bu mesele yargının konusu.” dediniz; araştırmadınız. Oysa o günlerde araştırmış olsaydık siz de bu darbe dinamiğini görebilirdiniz, biz gördük siz de görebilirdiniz. Biz nerede gördük? Arkadaşlar, Cizre'de o “çukur” dediğiniz hendek, barikat meseleleri vardı. Biz 80 milletvekiliyle Meclise girmiştik, 80 milletvekilinin 65'i, 2 de bakanımız var Hükûmetteyiz, Cizre'ye doğru gidip o çatışmaları durdurma niyetindeydik. Karşımıza askerler çıktı, üç yıldızlı generaller çıktı “Gidemezsiniz.” dediler. Neden “Gidemezsiniz.” diyorlardı arkadaşlar bir düşünün. Çünkü biz gidersek çatışmaları durdururduk ama bizim gitmemizi engelleyen dinamikler vardı, çatışmanın büyümesini isteyen dinamikler vardı. Biz köy yollarından öyle, böyle gittik arkadaşlar. Yine o hendek denilenlerin başında, baktık ki bazı gençlerin içinde ajanlar var, onlar da bizi hedef gösteriyorlar diyorlar ki: “Biz şöyle yapacağız, böyle yapacağız; siz engelliyorsunuz.” Yani hem asker tarafında hem oradaki başka gençler tarafında ajanlar vardı, provokatörler vardı, toplumu birbirine düşüren dinamikler vardı. Bunu boşa çıkarmak kimin görevi arkadaşlar? Meclisin görevi. “Gelin, bunu aydınlatalım.” dedik. “Darbe dinamiği var.” diye on kere bağırdım ben burada; bakmadınız, dediniz ki: “Terör var, terör var.”

Değerli arkadaşlar, mesele terör meselesi değil, mesele darbe dinamiği. Bakın, yeniden seçimlere gidiyoruz değil mi? Yeniden bir darbe dinamiği var, ben iddiayla söylüyorum. Siyaseti darbelemek isteyen bir dinamik var. Birileri gücü elinde tutmak istiyor, birileri gücü eline geçirmek istiyor. Şimdi, bu tip olaylara bu meseleler dâhilinde bakmazsak bizlere karşı yeni oyunlar oynanabilir. Bakın, dönemin Başbakanı ne diyor? Yakın bir zamanda açıkladı. “İleride bir gün Türkiye Cumhuriyeti tarihi yazıldığı zaman en kritik dönemlerinden biri 7 Haziran-1 Kasım arasındaki dönem olacaktır. Defterler açılırsa birçok insan, insan yüzüne çıkamaz.” diyor Ahmet Davutoğlu.

SALİH CORA (Trabzon) – 6’lı masaya söyle bunu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son bir dakikanız...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Değerli arkadaşlar, Sayın Ahmet Davutoğlu bunları diyor. Bununla ilgili biz bir araştırma komisyonu kurup Sayın Ahmet Davutoğlu’nu çağırarak mıyız Meclise? Çağırmadığımız sürece bu karanlıkların önü aydınlatılamaz ve yeni oyunlar devreye geçer.

SALİH CORA (Trabzon) – Çıksın, konuşsun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Bakın, Türk Tabipleri Birliği Başkanı Sayın Şebnem Korur Fincancı bir iddiada bulundu.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Olacak şey mi?

SALİH CORA (Trabzon) – Hainlik yaptı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Şunu diyemezsiniz: “Devlet içinde yanlış yapan hiçbir zaman olmamıştır.” O üç yıldızlı komutanlar, biz Cizre’ye gitmeye çalışırken bizi engelliyorlardı, şimdi onlara “terörist” diyorsunuz, “hain” diyorsunuz, değil mi?

SALİH CORA (Trabzon) – Türk Silahlı Kuvvetleri kimyasal silah kullanmadı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Bakın, devlet içinde yanlış yapanlar her zaman vardır, her zaman vardır. Bunları ortaya çıkarmak da bizlerin görevidir. Biz ortaya çıkarmazsak, yargı görevini yapmazsa, o tuğla çekilmese, arkadaşlar, o zalim mekanizma hepimize zulmetmeye devam eder, siyaseti dizayn etmeye devam eder.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Paylan, son cümlelerinizi alalım, bitti süreniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Arkadaşlar, bu açıdan Meclis sorumluluğunu yerine getirsin, yargı sorumluluğunu yerine getirsin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Bu işin devlet içindeki ve uluslararası bağlantılarını ortaya çıkarsın. Gelin, bu meseleyle ilgili bir araştırma komisyonu kuralım, yargı da en etkin denetimini yapsın ki bu oyunları bozalım değerli arkadaşlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, İYİ Partiden şu an itibarıyla söz talebi yok gördüğüm kadarıyla.

Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Mevlüt Karakaya size söz veriyorum.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) - Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakan, Bakanlığımızın değerli temsilcileri; çalışmaların ülkemiz için hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Ben, tabii, öncelikle şunu ifade edeyim: Biraz önceki konuşmacı Sayın Devlet Bahçeli'nin, AK PARTİ'nin HDP'yi ziyaretini olumlu bir gelişme olarak ifade ettiğini söyledi. Sayın Genel Başkanımızın bu konudaki ifadeleri çok açık ve net. Kendisine bu konu sorulduğunda "Kiminle görüşüldüğüne değil, aslında nasıl çözüm olacağına bakıyoruz." ifadesiyle birlikte, bu ziyaretin de doğal ve doğru bir adım olduğunu söyledi. Bu ifadeleri hiç kimsenin bir açılım saçmalığına götürecek şekilde değerlendirmesi doğru değil. Milliyetçi Hareket Partisi ve Sayın Genel Başkanımızın HDP konusundaki görüş ve düşünceleri çok açık ve nettir. Bugün de grup toplantısında "Türkiye'de ve hiçbir yerde terörist siması görmek istemediğimiz gibi, Türkiye Büyük Millet Meclisinde de görmek istemiyoruz." diye görüşlerini çok açık bir şekilde ortaya koydu.

Değerli milletvekilleri, Komisyonumuzun değerli üyeleri; evrensel hukuk normları, hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü doğrultusunda yargılama sürecinin hızlı, adil, etkin, güvenli ve doğru bir biçimde işlemesi adalet sisteminin temel amacı. İyi işleyen, etkili bir adalet sistemi ekonomide öngörülebilirliğin artması, yatırım ortamının ve iklimin daha uygun bir hâle gelmesi bakımından da son derece önemli.

Değerli milletvekilleri, biz yaklaşık kırk yıldır başta PKK olmak üzere terör örgütleriyle mücadele ediyoruz. Bu uğurda 40 binden fazla insanımızı kaybettik. Canlarımız gitti ama bunun yanında biz giden malımızdan, ekonomimizden bahsetmedik; canlar giderken bunu konuşmak olmazdı. Bugün bakıyoruz ki bu terör örgütlerine destek veren kesimler ekonomiden dem vuruyorlar. Kırk yıldır arkasında her türlü emperyal güçlerin desteğini alan, kara para kaynaklarını yöneten PKK gibi bir terör örgütü ve onların türevleriyle mücadele etmenin çok külfetli, çok maliyetli olduğunu da görmemiz gerekir. Resmî unsurların, resmî ağızların ifadelerine göre bugüne kadar PKK terör örgütüyle mücadelede ve onların ekonomiye verdikleri zararları bir bütün olarak dikkate aldığımızda 2 trilyon dolar gibi bir rakam ifade ediliyor. Değerli milletvekilleri, bunun yarısını alın 1 trilyon dolar, onun da yarısını alın 500 milyar dolar eder. Bakın, bugün Türkiye PKK gibi bir terör örgütüyle mücadele ediyor olmasa idi bir kuruş dış borcu dahi olmayacaktı. Sayın Kılıçdaroğlu yurt dışında temiz para arıyor, buyurun terörün kökünü kazıyalım. Bugüne kadar terör için harcadığımız paraları, terörün dolaylı olarak ekonomiye indirdiği darbeyi olumlu bir duruma çevirelim. Bunlar da önemli kaynakla. Her gün, her alanda kaynak önerenler, şu anda tavanları seyredenler hiçbir gün Türkiye'nin terörle mücadelede harcadığı ekonomik kayıpları ve bunların ekonomiye getirdiği zararları konuşmamışlardır. Onun için artık terörün kökünün kazınması lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz bitmiştir, son cümlelerinizi rica edeyim.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Bugün terör sadece canımızı almıyor, malımızı da alıyor.

Ben, bu vesileyle, tekrar çok teşekkür ediyorum. Pazar günü İstanbul'daki saldırıda hayatlarını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyor, yaralılara şifa diliyorum ve arkasında olduğu belli olan PKK terör örgütünü de lanetliyor ve bu konuda gerekli işlemlerin yakın zamanda yapılacağına inanıyorum.

Çok teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, öğle arasından sonra... CHP'den 2 arkadaşımıza söz verip öyle öğle arası vereceğim. Sıraya göre gidiyorum, şeyde olmayanları atlayarak. Benim görebildiğim Mahmut Bey var burada şu anda.

Mahmut Bey, süreniz dört dakikadır.

Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli Bakanım, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Öncelikle, Taksim'deki katliam nedeniyle ölenlere Allah'tan rahmet diliyorum, yaralılara acil şifalar diliyorum. Terör gerçekten nereden gelirse gelsin, ne olursa olsun bir insanlık düşmanıdır, hukuk devleti düşmanıdır, insanlık düşmanıdır, demokrasi düşmanıdır. Şiddetle kınıyoruz, onunla sonsuza kadar da mücadele yapıp bir an önce yok etmek lazım. İşin gerçeği bu yani terörün olduğu yerde bereket de olmaz, huzur da olmaz, demokrasi de olmaz, adalet de olmaz.

Konumuza geldiğimizde, değerli Bakanım, ben sizi dikkatlice dinledim. Bu altmış dokuz sayfalık sunuşta bazı şeyleri hiç göremedim. Bir, kadına yönelik cinayetlerle ilgili bir açıklama yok. İki, çocuklara yönelik suçlarla ilgili, çocukların mağduriyetiyle ilgili var, doğru ama çocuklara yönelik suçlarla ilgili bir açıklama yok. Üçüncüsü, Cumhurbaşkanına yönelik hakaret suçlarıyla ilgili bir açıklama yok. Bu konular burada işlenmemiş, neden? Onu bilemiyorum ancak görebildiğimiz başka bir husus daha var. Yani, burada, siz hâkim-savcı sayısında, personelin sayısında geçmişe göre artış yaptığınızı açık, net yazmışsınız. Yalnız, şunu kabul etmek lazım yani Sayın Adalet Bakan Yardımcımız daha önce de Bursa Baro Başkanımızdı ve siz de bir meslektaşımızsınız, avukatsınız aynı zamanda. Hâkim-savcı sayısının yeterli olması veya çok olması orada adaletin hızlı tecelli edeceği anlamına gelmiyor. Neden gelmiyor? Çünkü personel yetersiz, personel eğitimsiz, personelin o mahkemeye, o savcılığa karşı bir aidiyet duygusu yok yani bu olmayınca, bu geliştirilemeyince, meslek içi eğitim olmayınca orada kararlar çıkmıyor Değerli Bakanım.

Gelelim bir başka soruna: Hemen düşme kararları veriliyor, takipsizlik kararları veriliyor. Tabii ki düşme kararı ve takipsizlik kararının verilmesi iyidir. Biz ne deriz? Yani eğer gerçekten dava açılmayacak bir konumdaysa boşu boşuna davayı açmayın. Bu ne oluyor peki? Düşme kararı verilenlerin hepsinin masrafı kimden karşılanıyor? Suçüstü ödeneğinden karşılanıyordu, o da Adalet Bakanlığının bütçesinden karşılanıyor. Burada, ceza yargılamasında kusurlu olan kimse, bu paranın ondan tahsil edilmesi gerekmez mi?

Aynı şekilde, bakıyoruz, Sosyal Güvenlik Kurumuyla ilgili dünya kadar sahtecilik suçları var. Bin kişi aleyhine dava açılıyor, bin kişinin 1'i hüküm giyiyor, 999'u beraat ediyor. Peki, buradaki masrafı hesap ettiğiniz zaman, mahkeme masrafından tutun, avukatlık ücretinden tutun, bunların hepsi hazededen gidiyor yani burada mümkün olduğu kadar... Rahmetli Sulhi Dönmezer Hoca bize derdi ki: "Çocuklar, yarın öbür gün siz bir yargı makamına geldiğiniz zaman, halının ilmeklerini ince ince dokuduğunuz gibi bunu da böyle yapın." Hakikaten ekonomik anlamda baktığımız zaman bunlar büyük sıkıntılar oluşturmaktadır.

Şimdi -sürem bitiyor, bitmek üzere- mesela, Yargıtay Başkanlığınca düzenlenen eğitimler var, yurt dışı eğitimleri. Neye göre seçiliyor? O kriterleri sizden istirham ediyoruz. Yurt dışına giden Yargıtaydaki hâkimlerden yabancı dil bilmeyen arkadaşlarımız var, orada diyeceksiniz "Tercüman var." vesaire ama bunun bir kriteri olması lazım.

Lojmanları yetersiz.

Aynı zamanda, mesela, oraya getirilen raportörler hâkimin veya Yargıtay dairesinin herhangi bir görüşü alınmadan getiriliyor, görüşü alınmadan gönderiliyor yani bu anlamda bunlar gerçekten sıkıntılı.

Gelelim mesai sorununa: Ben geçen sene burada söyledim ama yine söyleyeyim...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümleliz olsun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Son cümlem.

Cuma günleri Ankara’da Yargıtay üyelerini yerinde bulamıyorsunuz Sayın Bakanım; olmaz. Ben sizden istirham ediyorum...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) –Son dakika, bitiyor.

İki üç tane öneride bulunacağım: Bir, adil yargılanma hakkı ilkeleri için sav, savunma, karar üçlüsü öngörülmesi; çevre yargısı kurulmalı, Yüce Divan yetkisi Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay arasında paylaşılmalı, Yüksek Seçim Kurulu seçim yargısı olarak yeniden düzenlenmeli, Anayasa Mahkemesi Avrupa modeline uygun yeniden yapılmalı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Çok teşekkür ediyorum.

Dokümanı verebilirsiniz Sayın Bakana.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Son cümle, bitiriyorum Başkanım, özür diliyorum.

Sayıştay yüksek yargı merci olarak düzenlenmeli, eksik...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkürler Sayın Tanal, çok aşık süreyi.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Danıştay üyelerinin seçilme usulü değiştirilmeli.

Bitiyor, özür diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Bitti ama değerli kardeşim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın İbrahim Kaboğlu’na söz verip kapatacağım, öğleden sonra, yemek arasından sonra kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Sayın Kaboğlu, buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Süleyman Girgin beş dakikasını bana verdi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O kuralı kaldırdık, geçen sene vardı. Bakın, arkadaşlar, tekrar izah edeyim, yanlış anlaşılmasın.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama İç Tüzük’te kalkmıyor Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Biz bütçe süreci başlamadan bütün gruplarla bir araya geldik; CHP’nin de, HDP’nin de, İYİ Partinin de, bütün partilerin sözcüsü vardı orada, istişare ettik, kurallar belirledik, bunu da Komisyonumuzda oyladık, kabul ettik. Bu kurallar gereğince -geçen yıl vardı bu uygulamamız- bütün partiler uzlaşa hâlinde “Bu, farklı bir uygulamaya yol açıyor, bunu kaldıralım.” diye konuştuk, burada da oyladık ve kaldırdık bu kuralı. Böyle bir uygulamamız yoktur, o yüzden rica ediyorum, süreniz içinde...

Buyurun lütfen.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Şu hâlde ben eylemli İç Tüzük değişikliğinden söz ederek sözüme gireyim çünkü madde 29’a göre “...istem sırasına göre söz verilir.” deniyor. Anayasa Mahkemesine bir dakika verildi, bana Anayasa Komisyonu üyesi olarak dört dakika; demek ki toplam beş dakika. Anayasa Mahkememiz üzerinde duracağım, Anayasa Mahkemesi Türkiye’de ne kadar değerli bunun üzerinde duracağım ama tabii ki Sayın Bakanın söz ettiği bu yargı reformu paketlerinden hareketle ona değineceğim çünkü 19 yasa önerisi Adalet Komisyonunda yasalaştırıldı, bunların 6’sı “yargı reformu” adı altında yapıldı. 88 yasada değişiklik yapan bu düzenlemeler iki yönden eksik; bir, hiçbirinde etki analizi yok, nasıl uygulanmış, ne sonuç alınmış yok, hepsi torba niteliğinde. Buna

karşılık, biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, 5 partinin katılımıyla hazırladığımız, 189 maddeden oluşan 12 yasa önerisi bir buçuk yıldır ilgili komisyonların önünde beklediği hâlde “Adil Yargılanma Hakkı Yasa Önerileri” başlığı altında hiçbir gündeme alınmadı. Neden önemli bu? Çünkü Anayasa Mahkemesinin önünde bekleyen onbinlerce dosya, adil yargılanma hakkı gerekleri yerine getirilmediği için mahkemelerden çıkan hak ihlallerine karşı Anayasa Mahkemesine yapılan başvurulardan oluşmaktadır, bunların da önemli bir kısmı makul süre kaydına ilişkindir. Bu nedenle genel bir reform gereği açıktır, acildir; biz, muhalefet olarak bunu yaptık ama çoğunluk bunu engelledi.

Şimdi, burada, özellikle, Meclisimiz tarafından Anayasa Mahkemesinin uyulmayan kararlarına değinmek istiyorum: Anayasa Mahkemesi iptal ettiği hâlde, ısrarla aynı konuda yeniden düzenleme yapmaktayız. Tipik örneği 7162 sayılı Yasa, 7221 sayılı Yasa’yla yeniden düzenleme yaptık ve yasaya aykırı olarak başlatılan Ahlat Sarayı’nın inşaatı devam ediyor. 7176 sayılı Yasa, yine kamulaştırmasız el atmaya ilişkin, yeniden yasa yaptık aynı konuda, neyse ki Anayasa Mahkemesi iptal ettiği hâlde -neyse ki- itiraz yoluyla gündemine geldi ve iptal etti, umarım üçüncü kez yapmayız. Benzeri şekilde, güvenlik soruşturmasına ilişkin Anayasa Mahkemesinin iptal kararları olduğu hâlde 7315 sayılı Yasa’da iptal nedenlerini dikkate almadan yeniden düzenleme yaptık. Hakeza, pilot niteliğinde de olan internet ortamında düzenlemeye dair olan 7418 sayılı Yasa da yine Anayasa Mahkemesinin iptal kararına karşın yapılıyor ve Anayasa Mahkemesinin bu iptal kararları karşısında hiçbir zaman Anayasa Komisyonu toplanmadı, bu da bir zihniyet sorunu demiyorum, bu bir “dignitâ” sorunudur, bir haysiyet sorunudur yani bizim içtiğimiz andın gereklerini yerine getirmeme sorunudur ve çok ciddi bir sorundur. Tabii, böyle olunca, Meclis, Anayasa Mahkemesi kararlarına uymayınca, hâliyle yürütme de ikide bir Anayasa Mahkemesini tehdit edebilmekte, Anayasa Mahkemesini kapatmakla tehdit etmekte, kararlarına saygı duymamakta ve Sayın Bakan, böyle olunca, kesinleşmiş Anayasa Mahkemesi kararlarına dayanılarak verilen ağır ceza mahkemeleri kararları... Özellikle bir örnek olarak söylüyorum, barış akademisyenlerine ilişkin. Adalet Bakanlığı itiraz etmemiş, kesinleşmiş ama idare mahkemeleri ve Olağanüstü Hal İşlemlerini İnceleme Komisyonu “Ben uymuyorum.” diyor yani onlar Anayasa’nın üstünde ve açıkça Anayasa suçu işlemektedirler, böyle bir ortamda bulunuyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Dolayısıyla, Sayın Bakan, ben, yeni Anayasa yerine -çünkü yasama, yürütme ayrılığı söz konusu, Anayasa yetkisi yasamaya ait- yürürlükteki Anayasa’ya saygı üzerine vurgu yapmanızı beklerdim; o önemli bir eksiklik bütçe sunuşunuzda. İnsan hakları açısından olsun, Anayasa’nın üstün hükümlerine saygı bakımından olsun, çok ciddi sorunlarla karşı karşıya bulunuyoruz ama tabii ki bu sorunları dile getirme ortam ve olanağına bir milletvekili olarak sahip olmadığımızı ve hâliyle, yeniden, İç Tüzük eylemli değişikliğini hatırlatarak sözlerime son veriyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Kaboğlu, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, 14.15’te kaldığımız yerden devam etmek üzere birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati 13.39

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 14.39****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 16'ncı Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Biraz gecikmeli başladık, özür diliyorum.

İYİ Parti'den Durmuş Bey; bir programı da var, müsaadenizle onunla başlıyorum.

Buyurun Durmuş Bey.

Süreniz on dakikadır.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de benden önceki konuşmacı arkadaşlarım gibi İstanbul'da meydana gelen elim terörist olayını lanetleyerek başlıyorum. Ölenlere rahmet diliyorum, kalanlara da acil şifalar diliyorum. Ülkemizin başı sağ olsun.

Değerli milletvekilleri, Saygıdeğer Bakanım, değerli bürokratlar, basınımızın değerli mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Efendim, hukuk son derece önemli bir konu. Hayatın tadını alabilmemiz için yerleşik kuralların olması lazım, ileriye yönelik belirsizliklerin ortadan kalkması lazım ve dolayısıyla da bugünden ileriye yönelik davranışlarımızı ona göre ayarlayalım ki başımıza bir şey gelmesin, mutlu ve mesut bir şekilde hayatımızı devam ettirelim. Hukuk bunun için gerekli ama maalesef, uygulamada bu her zaman böyle olmuyor; bazı zamanlar belirsizlik öyle artıyor ki yarın neyle karşılaşacağınızı bilemiyorsunuz.

Şu anda ülkemizde ciddi bir adalet sorunu var, bunu kabul edelim. Sayın Bakanım, sunumunuzu yaptığınız bu kitapta belirlediğiniz hususlara ve yine geçen seneki Adalet Bakanlığının bütçesiyle ilgili yapılan sunumda dağıtılan kitapçıklarda yazılanlara baktığımızda aslında çok şey yapıldı, gerçekten çok şey yapıldı. Buradaki yapılanlar gerçekten hayatta uygulanabilir olsa yeryüzü cenneti gibi bir şey var; mağdurların hakları, lekelememe hakkı, efendim, görüşme odaları, küçüklerin teslimi vesaire, Abdullah Bey sabah buna benzer çok şey söyledi. Bütün bunların hepsi yapıldı fakat maalesef, bu, Türkiye'de hukuk sorunu olmadığı anlamına gelmiyor; ülkemizde kesinlikle ve kesinlikle bir uygulama sorunu var.

Bu uygulama sorununun temelini de maalesef, ele geçirme kültürü ortaya çıkarıyor. Muktedir olanlar, elinde imkânı olanlar güç kuvvet kullanmaya geldiklerinde kendilerinden önce yapılan yanlışlıkları bu dönemde yapmamak gibi bir erdem göstermiyorlar, orada yapılan yanlışları aynen devam ettirerek bu kez başka bir grubu mağdur ediyorlar. Geçmişe baktığımızda biz neler görmedik. Mesela, “367 garabeti” diye bir hukuk garabeti çıkardılar. Efendim, şiir okudu diye bir siyasiyi siyasi hayattan men etmek için ellerinden gelen yapılmadı mı? Yapıldı. Efendim, Devlet Güvenlik Mahkemesi hâkimi gecenin bir yarısında Merve Kavakcı'nın evine gitmedi mi? Gitti. Bütün bunlar neydi? Bütün bunlar, gerçekten hukukun politize olması, hukuk aktivizmi ve dolayısıyla da “Elime fırsat geçti, bu fırsatı ben kullanayım.” zihniyeti. Ele geçen fırsatta “Benden öncekiler yanlış yaptı, ben artık bu yanlış yapmayayım.” demek gibi bir erdem gösterilseydi bugün bambaşka bir yerde olacaktık. Bütün bunların

hepsi yanlış yani burada hukuk gerçekten siyaseten motive olmuş vaziyette ve dolayısıyla da başlangıç noktası, çıkış noktası herkesin hakkını hukukunu teslim etmek değil; belli bir amaca yönelik olarak uygulamalar var. Bu, maalesef son derece yanlış, bunun yapılmaması lazım.

Tekraren söylüyorum; bunun da altında yatan, ele geçirme kültürü. Eğer bu kültür böyle devam ederse yarın sizin iktidarınız gider, bizim iktidarımız gelir; biz de aynı kültürü devam ettirirsek, eğer biz de bunu böyle yapmaya devam edersek bu ülkenin buradan kazanç çıkaracağı bir fayda vesaire de yok. Onun için öncelikle ve öncelikle bu kültürün değişmesi lazım. Biz başörtüsü yasağı sırasında el ele kortejler yaptık ve YÖK Kanunu'na lanetler okuduk, YÖK'e lanetler okuduk fakat bugün geldiğimiz noktada YÖK Kanunu'nu noktasına virgülüne dokunmadan hâlâ uyguluyoruz. Sistem maalesef bu, dolayısıyla çok önemli sorunlarımız var.

Adalet Bakanlığının ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının performansını ölçmek için bence belli kriterler olmalı. Adalet Bakanlığının performans kriteri şu olmalı: "Bana tahsis edilen parayla ben, yurttaş ile yurttaşın arasındaki hukuk sorunlarını, yurttaş ile devlet arasındaki cezai ve kamusal sorunları acaba ne kadar azaltabildim? Dolayısıyla da bunun sonucunda topluma ne kadar huzur getirdim? Yaptığımız hapishanelerle değil kapattığımız hapishanelerle övünebilme noktasına gelmem lazım." Fakat maalesef bizim ülkemizde böyle bir şey söz konusu değil. Biz, tahsis edilen paralarla maalesef yurttaş ile yurttaşın arasındaki sorunu, yurttaş ile devletin arasındaki sorunu azaltamıyoruz, azaltmak gibi bir gayretimiz, çabamız da yok. Bunu nereden biliyoruz? Siz de sunumunuzda söylediniz; yargının yüküne baktığımızda, yargının yükü gerçekten ağır. 2012 yılı ile 2021'i -kesin rakamlar var- kıyasladığımızda, bunu ister ceza mahkemelerindeki davalar açısından kıyaslayalım ister hukuk mahkemelerindeki davalar açısından kıyaslayalım gerekse Anayasa Mahkemesine yapılan başvurular açısından kıyaslayalım yani buralardaki sayılar maalesef azalmıyor, artıyor. Siz sunumunuzda birtakım azalmalardan söz ettiniz, bu azalmalar doğru fakat bu arada bir istinaf mahkemesi kuruldu, dolayısıyla, örneğin Yargıtayın yükü onun için azaldı, bazı mahkemelerin yükü de onun için azaldı. Aynı şekilde, dolayısıyla burada size tahsis edeceğimiz bütçenin harcanmasındaki amaç elbette daha iyi fiziki alanlar olmalı ama asıl amaç, yurttaş ile yurttaşın arasındaki sıkıntıyı, hukuk mahkemelerindeki dosyaların sayısını azaltmak olmalı, efendim, yurttaş ile devlet arasındaki sorunların içine girdiği dosyaların sayısını azaltmak olmalı.

Şimdi, 2021 yılında cumhuriyet başsavcılıklarında örneğin, faili meçhul dosyaların yüzde 90'ı zaman aşımına uğramış ve dosya kapatılmış. Keşke bunlar zaman aşımına uğramadan üzerine gidilse de bunların yanlış olduğu, böyle bir şeyin olmadığı, dolayısıyla devletin milletine, vatandaşıma adil şekilde davrandığı söyleneceydi de bu dosyalar böyle kapansaydı, bu çok daha takdire şayan olurdu.

Onun dışında, dediğim gibi, hukuk sorunu da devam ediyor. Anayasa Mahkemesine baktığımızda, Anayasa Mahkemesine yapılan başvuru sayısı sürekli olarak artıyor. Eğer gerçekten yurttaşımız devletimizin 6 pakette yaptığı hukuk reformunun doğru dürüst uygulandığını ve kendisine birtakım yansımaların olduğunu fark etseydi eminim hiç kimsenin gidip de Anayasa Mahkemesine başvurması vesairesi gerekmezdi ama bu sayı giderek artıyor, giderek arttığı gibi de burada mesela "Hangi konularda başvurular artıyor?" diye baktığımızda toplam başvuru sayısı 392.758; bunun 311.097'si sonuçlandırılmış ve bununla sonuçlandırılanların içerisinde de hakkın ihlal edilmediği kararı yüzde 0,3. "Diğer" diye bir kalem var; o da yüzde 0,5. İdari ret yüzde 4,1 "En az bir hakkın ihlali" denilen konu yüzde 9,1. Yani bunların içerisinde de adil yargılanma hakkında yüzde 70,80 gibi bir oran yükseliyor. Demek ki ülkede yurttaşlar adil yargılandıklarına inanmıyorlar.

Dolayısıyla -sürem az kaldı- Sayın Bakanım, söylemek istediğim şey şu: Biz size bütçe veriyoruz, bunu yurttaş ile yurttaşın arasındaki, yurttaş ile devletin arasındaki sorunları azaltacak şekilde kullanırsanız ki bu da temel insan haklarına saygıdan ve bunun da gereğinin yerine getirilmesinden geçiyor. Herkes “Benim hakkımı devlet gözetim ve denetim altında tutuyor, dolayısıyla ben buna göre davranıyorum.” diyebildiğinde kimsenin Anayasa Mahkemesine vesaireye gitmesine gerek yok. Yapılması gereken şey, eğer becerebilirseniz, kalan süreniz ile ömrünüz yeterse, şu ele geçirme kültürünü toplumdaki bir çıkartın ve gerçek hukuku hukuk şeklinde de uygulamaya yönelin ve dolayısıyla da kanunlar lafzıyla neyse uygulamada da aynı şekilde birey olarak bana yansısın, topluma yansısın ve toplum bu ülkede adalet olduğunu, hukuk olduğunu öğrensin ve bilsin ve dolayısıyla da şu masrafları yapmaktan kaçınalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok sağ olun.

Değerli arkadaşlar, şimdi devam ediyoruz.

Bir liste okuyayım arkadaşlarımızın hazırlanması bakımından: HDP’den Sayın Abdullah Koç’a söz vereceğim, ardından CHP’den Sayın Mehmet Bekaroğlu’na sonra MHP’den Sayın Nurullah Sazak Bey’e, sonra tekrar CHP’den Turan Aydoğan Bey’e şeklinde devam edeceğim.

Sayın Abdullah Koç, süreniz beş dakikadır.

Buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Değerli Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar, saygıdeğer basın emekçileri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, sözlerime başlamadan evvel, İstanbul Taksim’de meydana gelen patlama nedeniyle hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet, yaralılara da acil şifa diliyorum ve bu saldırıyı şiddetle de kınıyorum.

Sayın Bakan, şimdi, ben bu konuşmamda özellikle, Adalet Bakanlığının bütçesi görüşülürken Anayasa’nın üzerindeki mevcut olan bir gölgeden bahsetmek istiyorum. Anayasa’nın İkinci Bölümü’nde yer alan kişi hak ve hürriyetlerinin üzerindeki gizli gölge ve yine Anayasa’nın İkinci Bölümü’nde yer alan sosyal ve ekonomik haklar ve ödevler, Anayasa’nın Dördüncü Bölümü’nde yer alan siyasi haklar ve ödevler üzerindeki mevcut olan bir gölgeden bahsedeceğim, gizli bir ölçütten bahsedeceğim size. Ölçüt nedir? Ölçüt, maalesef Terörle Mücadele Yasası’nın 7/2’nci maddesinin bu Anayasa üzerinde ve Türkiye adaleti üzerindeki gölgesi ve uygulamalarını birkaç örnekle sizlerle paylaşmak istiyorum Sayın Bakan.

Şimdi, biz, Adalet Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz, maalesef Türkiye’de önemli bir sorun hâline gelen ve neredeyse bütün sorunların temel kaynağı hâline gelen bir adaletsizlik ve adalet sorunuyla karşı karşıya kaldığımızı çok net bir şekilde görüyoruz. Bu nedir peki? Bu gizli ölçüt, Terörle Mücadele Yasası’nın mevcut olan uygulamasıyla en son 4 Eylül 2022 tarihinde Venedik Komisyonunun hazırlamış olduğu raporda da yine Terörle Mücadele Yasası’nın Türkiye adaleti üzerinde ve adalet sistemi üzerindeki olan gölgesinden bahsediyor. Bu gölge ne demek? Bu gölge şu demek: Öncelikle, Anayasa’nın 22’nci maddesi olan haberleşme hürriyetini ciddi şekilde kısıtlayan bir gölgeden bahsediyor. Yine, Anayasa’nın 25’inci maddesi olan düşünce ve kanaat hürriyeti, 26’nci maddesini belirleyen düşünceyi yayma ve açıklama hürriyeti ve 27’nci maddeyi belirleyen bilim ve sanat

hürriyeti, süreli ve süresiz yayın yapma hakkı, basın hürriyeti, basın araçlarının korunması hürriyeti, dernek kurma hürriyeti ve toplantı gösteri ve yürüyüş hakkını düzenleyen hakkı ihlal eden ve bunun üzerine ciddi bir şekilde gölge olarak, ölçüt olarak duran Terörle Mücadele Yasası'ndan bahsediyoruz.

Şimdi, biz, Halkların Demokratik Partisi olarak, her sokağa çıktığımızda, her seferinde toplantı ve gösteri yürüyüş hakkımızı kullanmak istediğimiz zaman karşımızda güvenlik güçlerini görüyoruz ve toplantı ve gösteri yürüyüş hakkını düzenleyen 34'üncü maddesini ihlal edecek şekilde güvenlik güçlerini kendi karşımızda bulunuyoruz. Dolayısıyla toplantı ve yürüyüş düzenleme hakkı ve düşüncüyü açıklama hakkımızı kullanmak isterken bunun karşısında valilerin kararlarını görüyoruz ve yapmış olduğumuz bütün basın açıklamaları bu Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2 maddesi karşısında haklarımızda fezlekeler düzenleniyor ve biz bu şekilde bir baskı altında kalıyoruz.

Diğer bir mesele ise, yine, bu mevcut olan, 28'inci madde olan basın hürriyetine ilişkin olan meselede halkın haber alma hakkını kullanan 58 gazeteci şu anda cezaevinde, en son 16 gazeteci göz altına alındı ve haklarında hâlâ bir iddianame hazırlanmış değil. Bunun yanı sıra, yine, Anayasa'nın Üçüncü ve Dördüncü Bölümü'nde yer alan eğitim ve öğrenim hakkı, sendikal faaliyetlerle ilgili olan haklar ve siyasi partileri düzenleyen haklarla ilgili çok ciddi kısıtlamalarla biz karşı karşıyayız. Kendi faaliyetlerinden dolayı sendikalara karşı operasyonlar düzenleniyor ve sendikalar gözaltına alınıyor. Siyasi partilere ilişkin olarak da HDP üyesi olan parti üyelerimiz ve yöneticilerimiz, 16 bin kişi gözaltına alındı ve 5 bine yakın parti yöneticimiz ve partilimiz şu anda cezaevinde.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Dolayısıyla, bu mevcut olan Anayasa'nın üzerinde gerçekten, bu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarına da girdi ve Venedik Komisyonunun da kararında mevcut. Bu Terörle Mücadele Yasası gerçek bir ölçüt hâline gelmiş ve bir gölge hâlidir. Bunun derhâl ele alınması ve bunun değiştirilmesi gerektiğini belirtiyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bekaroğlu'na söz vereceğim.

Buyurun Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum

Ya, bu ülkede “büyük devlet”, “beka” ya, bu söylemlerden geçilmiyor. Öbür taraftan da yani herkes belki böyle hissetmeyebilir ama büyük bir çoğunluk ciddi bir yozlaşma, bir çürümeden söz ediyor. Sayın Bakan uzun uzun anlattı yaptıklarıyla ilgili fakat hâlâ insanlarımızın büyük çoğunluğunun kendilerine bir haksızlık, yanlışlık yapıldığında haklarının kendilerine iade edileceğine dair inancı çok zayıf, yok. Sayın Bakanım, bu ülkede bunun en temel sebebi: Cezasızlık. Özellikle devlet ve devlet görevlilerinin dâhil olduğu olaylarda bir şey var yani “cezasızlık” dediğimiz gelişmeler var. Bakın, bir sürü işler oluyor: Mafya, çete, siyaset, yargı, gazeteci iç içe, gazeteciler bir kara para aklayıcısının otelinde, yargıçlar orada, bir sürü isimler çıkıyor, devlet görevlilerinin adları çıkıyor, olaylar tek tek tanımlanıyor; hiç kimse duymuyor, hiçbir şey yapılmıyor.

Sayın Bakanım, bakın, siz Adalet Bakanısınız, bir başka Bakan arkadaşınız çıktı dedi ki: “Bir siyasetçi mafyadan ayda 10 bin dolar alıyor.” Mafya da dedi ki: “Ne 10 bini? Ben valizlerle verdim.” Her neyse... Ya, Bakan dedi, mafyacıyı bıraktık, Bakan dedi. Ya, Sayın Bakanım, bu konuyla ilgili bir açıklama, bir araştırma, bir soruşturma açılmaz mı? Bütün milletvekilleri ve siyasetçiler zan altında. Böyle bir ülkede insanlar nasıl kendilerini huzur içinde hissedebilecekler? E, şu oldu, olur. 128 milyar...

“E, efendim, kim astı? Afiş asanları toplayın.” Ya, bir sorun, gerçekten 128 milyar dolar bir yerden bir yere gitti mi? Burada bir ihmal, hata, sıkıntı, problem var mı? Hiçbir şekilde ilgilenilmiyor bunlarla, “Yeter ki vatan sağ olsun” diye bir şey söyleniyor.

Bakın, Sedat Peker adlı bir vatandaş, işte, suç örgütü lideri aranıyor, neyse, dünya kadar şey söyledi, hiçbir şeyi... Her şeyi görmezden gelin. “Yok böyle bir şey.” Ya, yok da... Bazı soruşturmalar açtınız, araştırmalar yaptınız, bazılarını görevden aldınız. Yok, ne oldu? Bütün bu pislikleri “Efendim, bunu söyleyen bir mafya lideridir, onu mu dinleyeceğiz?” diye bıraktınız. Daha evvel de bunu söyleyen aslında ortağımızı, giderayak şeytanlaştırarak terör örgütü lideri “FETÖ’cüler yaptı.” diye dünya kadar yolsuzluk görmezden gelindi, örtüldü. Arkadaşlar, bütün bunlar oldu; bu “tape”leri dinledik. Bunların hepsi yanlış olabilir ama soruşturma açılması gerekiyor, bu konuların yargının önüne gelmesi gerekiyor ve bir şeyler yapılması gerekiyor. Bunlar yapılmadığı zaman ne oluyor? İnsanlarda müthiş bir güvensizlik ortaya çıkıyor ve Türkiye böyle güvensiz bir toplum. Bakın, devlet, devlet görev görevlisi, devletli, arkadaş, dokunulmaz bir şey... Ya, bir olay oluyor, “Efendim, bu olayla ilgili devlet görevlileri filan var.” Kıyamet kopuyor, “Hayır, hiç sesinizi çıkarmayacaksınız, yok.” Allah Allah ya, devlet soyut bir şey; devletin eli yok, kulağı yok, devletin eli kolu insanlardır, onlar yapıyor ne yapıyorsa. Bunun yapılıp yapılmadığını ortaya çıkaracak bizim bir terazimiz, ölçümüz de mahkemelerdir. Niye mahkemelere çıkartmıyorsunuz bunları? Geçenlerde Sayın Genel Başkanımız dedi ki: “Efendim, cari açık uyuşturucuyla finanse ediliyor.” Efendim, kıyamet koşturdu, işte, “Devleti uyuşturucu ticareti yapmakla suçluyorlar.” Kimse uyuşturucu ticareti yapmakla suçlanmadı. Jandarmaya suç duyurusu yaptırıldı, işte, Emniyete... Bir şey demedi ki, Genel Başkan bir şey demedi ki, Emniyet bunu yapıyor, şu bunu yapıyor diye bir şey demedi. Ya, Sayın Cumhurbaşkanı da diyor ki: “Efendim, bunlar şöyle gelen parayı kara para olarak görmeye başladılar.” -Beş dakika verdiniz herhâlde bana süreyi- Kara para olarak değerlendiriyor varlık barışıyla geleni. Değerli arkadaşlarım, daha evvelki bütçelerde de söyledim: Bir ülkede, ekonomi hacmi bizim gibi olan bir ülkede yılda 30 milyar dolar net hata noksan olmaz; 200 milyon olur, 300 milyon dolar olur, 30 milyar dolara yakın para... Bunlar 10 defa çıkarılan varlık barışıyla gelmiştir. Dünyadaki bütün OECD ülkelerine önerildi, bir kere varlık barışı çıkardılar, vergi dolayısıyla dışarıya giden paraları içeri aldılar. 10 defa ve hâlâ yürürlükte. Hangi para geliyor? Peki, geldiği zaman bu paranın kaynağını soruyor musunuz? “Hangi para” diye soruyor musunuz? İlk getirdiğiniz kanunla, 2016’da gelen kanunların birinde yazmıştınız, sonra itirazla kaldırdınız. “Hiçbir soruşturma, araştırma; idari, adli yargılama yapılamaz.” diye yazmıştınız.

Sayın Bakanım, İnsan Hakları Eylem Planı var. Bu İnsan Hakları Eylem Planı’nı Sayın Cumhurbaşkanı 2021 Mart ayında açıklamıştı. Dünya kadar başlık var, önemli şeyler de söylenmişti. Gerçi kaçınıcı eylem planınız, o da ayrı bir şey; işte, 9 tane amaç, 50 tane hedef, 393 faaliyet filan. Peki, Sayın Bakanım, bu eylem planı ne kadar uygulandı, ne oldu bu başlıklarla ilgili? Siz anlattınız, her şeyi yapmışsınız. Peki, dışarıdan şeyler var, bunlara da katılmazsınız. Niye? Avrupa Birliği filan, dış güçler; hadi attık, onları yırttık. İnsan Hakları Derneği dünya kadar hak ihlalinin rapor ediyor her sene. Buna da şey yapamazsanız, bunlar da komünist filan, bunlar da başıbozuk; bunları da attık.

Peki, bakın, size başka bir şey söyleyeyim: Adaletle erişimle ilgili bir rapor; araştırma yaptı, kim yaptı biliyor musunuz? İLKE Vakfı. Ne yazmış İLKE Vakfı, bunun şeylerini incelediniz mi değerli arkadaşlarım yani cezasızlığın ne olduğunu, insanların yargılamayla ilgili ne gibi problemlerinin olduğunu? Hiç sizin verdiğiniz rakamlar yok Sayın Bakanım, sizin verdiğiniz rakamlar yok. Başka? Yargının sağlıklı bir şekilde işlemediğine dair ciddi rakamlar var, bunlara hiç bakmıyorsunuz.

Bunun yanında, bunlara itiraz eden insanları, Türkiye'nin yüz yıllık kurumlarını karalayacak işler ve girişimlerde bulunuyorsunuz. Sayın Bakan, bu çoklu baro nedir? Ne oldu çoklu baroda Sayın Bakan, çoklu baro kurdunuz da ne oldu? "Ele geçirme" dedi biraz evvel Sayın Durmuş, ele geçirme, böyle bir şey olmaz. Yıllardan beri baro vardır; nasıl seçilir, ne olur, işler var. Niye bozuyorsunuz kardeşim ya, niye böyle bir şey yapıyorsunuz? Şimdi de tabip odası... E, tabip odası başkanı ya da üyeleri bir şey yapmış olabilir; tabip odasını yok edecek, kaldıracak; yasaklayın, kaldırın! Ya, Anayasa Mahkemesini bile "Kaldırın." diyen siyasetçiler burada grup konuşmaları yapıyor. Bunlar anlaşılır şeyler değil değerli arkadaşlarım.

Bakın, Cumhurbaşkanına hakaret suçu insanlara eziyet, işkence olarak kullanılıyor değerli arkadaşlarım ya. Böyle bir şey olmaz, elbette hakaret suçtur, Cumhurbaşkanına hakaret etme özgürlüğü diye bir özgürlük yoktur ama her şeyi... Bakın, sizin dediğiniz gibi olmuyor, Cumhurbaşkanının tarif ettiği gibi olmuyor. Dışarıda yaranmak isteyen birisi, alttaki bir eleman yaranmak için önüne geleni Cumhurbaşkanına hakareten içeri atıyor.

Sayın Bakanım, sizin bu İnsan Hakları Eylem Planı'nın en temel problemlerinden bir tanesi terörizmin tarifidir. Arkadaşlar, silah kullanılıyorsa, şiddet kullanılıyorsa "terör" diyeceksiniz. Bakın, sizin tarifinize göre Türkiye'de milyonlarca terörist var. İşinize gelmeyen herkesi teröre yazıyorsunuz; ana muhalefet partisini teröre yazıyorsunuz, öbür partiyi teröre yazıyorsunuz; o örgütü, bu kamu kuruluşu niteliğindeki sivil toplum örgütünü teröre yazıyorsunuz; muhalefet eden herkesi teröre yazıyorsunuz. Bakın, şu anda devam eden davalarda on binlerce insan terörle yargılanıyor. Bu kadar teröristin bulunduğu bir ülke olabilir mi Sayın Bakan, böyle bir şeye olabilir mi, bu nedir yani? Bir grup iktidara gelince diğerini "terörist..." Bakın, FETÖ diye bir olay var, FETÖ. Yeni yeni FETÖ oldu, sizin yanınızda cemaatti; güzel, iyi insanlardı filan bunlar. Ya arkadaş, onlar daha evvel bir grup insanı "terör" diye içeri attılar; siz onlarla kavga ettiniz, onları "terör" diye içeri atıyorsunuz; bu nereye kadar gidecek Sayın Bakan? Bir de yargının bağımsızlığı, denetimi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa sözleşmelerinin üstünlüğünden filan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yirmi saniyeniz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bakın, değerli arkadaşlar, bütün dünya bize gülüyor ya, bütün dünya raporlarına giriyor ya; bir Osman Kavala davası var ki... Anayasa Mahkemesinin kararlarını görmezden geldiniz, yerel mahkemeler görmedi. Böyle bir hukuk düzenine kim güvenecek Sayın Bakanım? Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları var; uymuyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – "Uyduk buna." diyor, nasıl "Uyduk buna." arkadaşlar? Devlet böyle bir şey yapar mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum, bir cümlem var.

O davada, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi "Serbest bırakılsın." dedi, "Tamam, biz zaten o davadan beraat ettirdik." dendi; anında, adam dışarı çıkmadan başka bir dava uydurdunuz ve tekrar adamı ağırlaştırılmış müebbet hapse mahkûm ettiniz. Ya, böyle bir şey olmaz, böyle bir ülkeye, böyle bir devlete...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Bekaroğlu.

Değerli arkadaşlar, şimdi MHP Grubundan Sayın Nurullah Sazak'a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Sazak.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Değerli Başkan, kıymetli milletvekilleri, Sayın Bakanım, muhterem bürokratlarımız ve basınımızın mümtaz temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, Adalet Bakanlığı 2023 yılı bütçe sunumunuz için teşekkür ediyor, Milliyetçi Hareket Partisi olarak bütçeyi desteklediğimizi ifade etmek istiyorum.

Sözlerime başlamadan önce, İstanbul’da İstiklal Caddesi’nde gerçekleştirilen hain terör saldırısında hayatlarını kaybeden vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet, yaralılara acil şifalar, necip Türk milletine ise başsağlığı dilerim.

Türk Devletleri Teşkilatının 9’uncu Zirvesi ve sonrasında “Kıbrıs Türklerini Türk dünyasının parçası olarak görüyoruz ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin Türk Devletleri Teşkilatındaki gözlemci statüsünü memnuniyetle karşılıyoruz.” denilerek yayınlanan Semerkant Bildirisi’nin üzerinden henüz yirmi dört saat geçmeden ülkemizin göz bebeğinde gerçekleştirilen söz konusu terör saldırısının zamanlaması manidardır.

Buradan hareketle, vatandaşlarımızı ve ülkemizin bütününe hedef alan söz konusu saldırıyla ilgili bütün kayıtlar ve veriler titizlikle incelenmeli, bağımsız Türk yargısı tarafından çok kapsamlı, teferruatlı tatbikat yürütülmelidir. Her ne kadar, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca soruşturma başlatılmış olsa da menfur patlamayla hedef Türkiye’dir, necip Türk milletidir. Bu bağlamda, milletimizin, menfur terör saldırısının bütün boyutlarıyla aydınlatılacağına inanmalarını ve sosyal medyada dolaşan asılsız, dezenformatif paylaşımlara itibar etmemelerini önemle rica ve arz ederim.

Kıymetli hazırım, adalet; vatandaş ile devlet arasındaki bağıdır. Fatih Sultan Mehmet Han’ın “Kadıyı satın aldığı gün adalet ölür. Adaleti öldürdüğü gün de devlet ölür.” sözünden hareketle, devletin temelini adalet oluşturmalıdır. Güçlülerin hukukunu değil, hakkın hukukunu oluşturacak, zayıfın güçlüden hakkını rahatça alabileceği adalet tesis edilmelidir. Suçlunun cezalandırılması ve mazlumun mağduriyetinin giderilmesi dileğimizdir. İnsan hayatını doğrudan ilgilendiren kararlar alınırken titizlikle tespit yapılmalı ve zaman gecikmeden adalet tecelli etmelidir. Bir mazlumun haksız yere bir saat tutulmasındansa suçlunun ceza almaması yeğdir.

Bu kapsamda, sık sık insan hakları ve demokrasi vurgusu yaparak adalet isteyen ve eşitliğin adalet olduğunu zannedenler hepimizin malumudur. Hak, sesi çok çıkanların ya da kuru kalabalığın değildir; hak, haklıındır. Kalabalık oluşturup mahkeme salonunu basarak mahkeme heyetini tesir altına almak isteyen ve adaleti kendi talepleri doğrultusunda bekleyen bazı vekillere ve maksatlı barolara Türk yargısının bağımsız olduğunu, istenilenin değil, olması gerekenin yapılacağını hatırlatmak isterim.

Sözlerime son verirken, millî görev olan yeni bir anayasa hazırlanmasına ve yürütülen çalışmalara değinmek ve Milliyetçi Hareket Partisi olarak Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunun 100’üncü yıl dönümünde yeni anayasa vizyonu ile 100 maddelik anayasa önerisini geçen sene hazırladığımızı bir kez daha hatırlatmak isterim. Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli’nin ifade ettiği üzere, Milliyetçi Hareket Partisi olarak başörtüsünü güvenceye alan ve ailenin korunmasını hedefleyen Anayasa değişikliğini sonuna kadar destekliyoruz. Bu çerçevede, Milliyetçi Hareket Partisi olarak görüşümüz belli, kararımız nettir.

Bütçenin necip Türk milletine hayırlı olmasını temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Vakti tasarruflu kullandığınız için ayrıca teşekkür ediyorum

Değerli arkadaşlar, sizler hazırlanın diye bir sıra listesi okuyacağım: CHP'den Turan Aydoğan'la devam edeceğiz, ardından HDP'den Züleyha Gülüm, sonra MHP'den İsmail Faruk Aksu, İYİ Parti'den Naci Cinsli, CHP'den Süleyman Girgin şeklinde devam edeceğiz.

Şimdi Turan Bey, buyurun lütfen.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, hoş geldiniz; öncelikle, yardımcılarınıza ve ekibinize bir teşekkür edeceğim, yiğidin hakkını yiğide vermemiz gerekiyor. Karşılaştığımız güncel sorunlarla ilgili -cezaevlerindeki ziyaretlerimizden tutun vatandaşlarımızın hak ihlallerine kadar- kendileriyle temas kurduğumuz zaman, sağ olsunlar, çözümcü oluyorlar, yardımcı oluyorlar; o anlamda, bir hakkı hazırunun önünde teslim etmem gerekiyor.

Ama Sayın Bakanım, gelir dağılımının bu kadar adaletsiz olduğu, yoksulluğun bu kadar had safhada olduğu, özellikle gelir dağılımıyla ilgili olarak çalışanların yüzde 8'lik payının son bir yıl içerisinde rant grubuna teslim edildiği, istihdamda müthiş bir adaletsizliğin olduğu, kamu görevinde liyakatsizlikle alakalı sınav iptallerine varacak kadar ciddi adaletsizliğin olduğu bir ülkede bizim bu anlattıklarınızla alakalı ikna olma imkân ve ihtimalimiz söz konusu değil.

Özellikle iddianame hazırlama meselesinde cumhuriyet savcılarını ıskat ederek iddianameleri 81 ilin başsavcısının imzasına bağladıktan sonra -Türkiye'deki hukukla alakalı- başsavcıların hareketsiz hâle getirildiği, nötr hâle getirildiği bir gerçeklik yaşıyoruz. Gözümüzün önünde yaşandı; “SPK'de yolsuzluk ve her türlü manipülasyon” iddiasını başvurulara rağmen uzun süre hiçbir başsavcı yukarıya bakmaksızın işlevsel hâle getiremedi.

Yine, aynı şekilde, yargıya müdahalenin had safhada olduğu... Sayın arkadaşlarımız bize buradaki diyor ki: “Mahkemede şunu yaptınız, bunu yaptınız.” Ben size bir hatırlatma yapayım -orada Vefa Salman'ın hakkını aylardır, yıllardır sürüncemede bırakan bir mahkeme var ve bir saygısızlık da söz konusu değil- yargıya müdahale arıyorsanız ben size hatırlatayım: Tahliye kararı vermiş olan bir mahkemeye daha sonra Sayın Cumhurbaşkanı “Kime sordunuz da tahliye kararını verdiniz?” dedi ve orada yedi sekiz saat içerisinde yeniden bir tutuklama hayata geçirilerek tahliye edilen kişi tutuklandı.

Avrupa Konseyinin yolsuzlukla mücadele sınıfta kaldığını ilan ettiği bir ülkede yolsuzlukla mücadeleyle ilgili yasa çıkarılırken “Sivil toplumu yok etmek yerine, gelin, gerçekten yolsuzlukla mücadele edecek yasa çıkaralım.” dediğimizde nüfuslu kişilerle alakalı yasa hükmünü hayata geçirmeden Türkiye'yi gri listeye iten bir yasama organından bahsediyoruz arkadaşlar.

Sayın Bakanım, sizler de bunları izlediniz ve Türkiye artık her türlü ekonomik ilişkide 3 kat, 4 kat daha maliyetli bir ülke hâline geldi. Ben başka bir güncel davayı daha hatırlatacağım burada, İmamoğlu davasını, Sayın Ekrem İmamoğlu'nun. Önceki davaya bakan hâkimin eşine dostuna “Ben baskı altında Sayın İmamoğlu'nun siyasal geleceğini ıskata uğratacak bir karara zorlandım.” dediği iddiası var.

Sayın Bakanım, siz HSK'nin Başkanısınız, bu iddia neden soruşturulmuyor, neden soruşturulmuyor? Biz neden hâlâ zehirli suyun içerisinde hukuk arar hâldeyiz? Siz hepimizden daha iyi bilmelisiniz ki o mahkemeye artık hangi hâkim gelirse gelsin, hangi kararı verecek olursa olsun, hangi iyi niyetle davranıyor olursa olsun bu saatten sonra siz bu ilişkiyi sorgulattırmadığımız, sorgulamadığınız, bunun gerçeğini ortaya çıkarmadığınız süre içerisinde “Türkiye'de bağımsız ve tarafsız bir yargı vardır.” diyecek bir yerde oturmuyorsunuz. Aynı şekilde, Gezi davasında Yargıtay dairesi hiç görmediği bir dosya ile ilgili birleştirme kararı verirken siz yine Bakan koltuğunda oturuyordunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım, bitti süreniz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Bitmez, Türkiye’de adaletsizlik, hukuksuzluk bitmez ama dört dakikada çok net olarak söyleyeyim, Türkiye’de şunu söylemek durumundayız biz de: Eğer kadını satın alırsanız adalet biter; adaletin bittiği yerde devlet biter.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Gelin, el ele verelim, bu devleti bitirmeyecek önlemleri alalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Eleştirilerimizi lütfen ciddiye alın.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Züleyha Gülüm, buyurun.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Taksim’de gerçekleşen terör saldırısında hayatını kaybedenlerin yakınlarına başsağlığı ve yaralılara acil şifalar diliyoruz öncelikle.

Bakanlık bir sunuş yaptı “Temel hak ve hürriyetleri güçlendirdik.” dedi ama Türkiye’ye bir bakalım, yaşama hakkı dahi yok; bıraktım diğer temel hak ve hürriyetleri, yaşama hakkının dahi yok sayıldığı bir ülkede yaşıyoruz. Çocukların panzerler tarafından öldürüldüğü, öldürenlerin cezasızlıkla ödüllendirildiği bir ülkede yaşıyoruz. Kadınların katledildiği, yine, benzer, erkeklerin korunduğu bir ülkede yaşıyoruz. Toplantı ve gösteri yürüyüşleri, ifade özgürlüğü, örgütlenme hakkından bahsediliyor; tümüyle sadece adının kaldığı, kendisinin olmadığı bir ülkede yaşıyoruz. “Kişisel verilerin korunması anayasal hak hâline geldi.” diyorsunuz ama sadece iktidar ve yandaşlarının suçlarını örtbas etmek için kullanılan bir anayasal hak hâline gelmiş durumda. “İdari kararlarla yurt dışı çıkış yasağı verilemez, artık yasayla verilmek durumunda.” diyorsunuz; bırakın vatandaşı, milletvekillerine dahi idari kararlarla yurt dışı çıkış yasağı alındığı bir ülkede yaşamak zorunda bırakılıyor. Basın hürriyetinden bahsediyorsunuz, basın araçlarına artık el konulmadığından bahsediyorsunuz; yerler basılıyor, bürolar basılıyor, bütün aletlere el konuluyor ve basın çalışanlarının, özgür basın emekçilerinin tutuklandığı bir ülkede yaşıyoruz, artık, aletlerine değil, kendilerine el konuluyor, kendileri rehin alınıyor. “Yargı bağımsızlığı, tarafsızlığı” diyorsunuz; o ne ya gerçekten? Biz unuttuk, unutturdunuz, sayenizde yargının bağımsız ve tarafsızlığına dair bir şey kalmadı aklımızda, topluma bir dönün bakın, sizin yandaşlarınız dışında yargı bağımsızlığına inanan yok çünkü bağımsızlık sadece size ve yandaşlarınıza geçerli. “DGM ve özel yetkili mahkemeleri kaldırdık.” diyorsunuz ya, şu anki mahkemeleriniz DGM’lere, özel yetkili mahkemelere rahmet okutuyor, neredeyse onları arar hâle geldik. Şebnem Korur Fincancı’yı “İddialar araştırılsın.” dediği için, mesleğinin temsil ettiği kurumun görevini yerine getirdiği için tutuklattınız, üstelik de bir linç ortamında tutuklattınız. ÇHD davasında sahteliği kanıtlanmış delillerle 22 avukat arkadaşımıza yıllara varan cezalar verdirdiniz, herhâlde siz adaleti savunmasız sağlamayı düşünüyorsunuz, avukatsız bir adalet sizin için daha uygun gibi gözüküyor. Ara buluculuktan methederek bahsediyorsunuz; gidin bu uygulamaya bakın, bu ara buluculuk denen şey iş davalarında işçilerin aleyhine çalışan, haklarının gasbedilmesine neden olan bir araç hâline geldi, işverenler bundan gayet memnunlar. Diğer bir mesele, LGBTİ+’ları tümüyle hedef hâline getirdiniz, bırakın haklarını, bırakın hukuksal mekanizmalardan yararlanmalarını -ki yararlanmaları mümkün olmuyor çünkü toplumda sizin yaydığınız aynı nefret söylemiyle karakollarda da mahkemelerde de karşılaştıkları için mahkemelere ya da karakollara başvuru yapamıyorlar, her türlü ayrımcılıkla karşı karşıyalar, yaşamları dahi tehdit altında, varlıkları dahi tehdit altında.

Cezaevleri ölüm evlerine dönmüş, düşman hukukunu aşan uygulamalarla karşı karşıyayız- hasta mahpuslar ölüme yollanıyor, hamile kadınlar tutuklanıyor, tedaviler yapılmıyor, çıplak arama, kelepçeli muayene, fiziksel şiddet, odaların sürekliliği “arama” adı altında talan edilmesi, savunma evraklarına dahi

el konulması, tüm yasal hakların yok sayılması, keyfî sürgünler, ailelerden uzak cezaevlerinde tutma, bir sürü uygulama sizin uygulamanız. Yetmiyor, yetmiyor, gerçekten yetmiyor size, içiniz mi soğumuyor ne oluyor; idare ve gözlem kurulu kararlarıyla infazları yakıyorsunuz, istiyorsunuz ki şu cezaevine girenlerin hiçbiri bir daha çıkmassın oralardan. Cezaevinde yaşananları, hak gasplarını kamuoyuna duyurmak isteyen tutuklu yakınlarını, anneleri ise gözaltına işkenceyle alıyorsunuz. Çocuklarına işkence yetmiyor, diyorsunuz ki: “Size de işkence yapacağız, siz de sesinizi çıkaramayacaksınız.” Sorunlarını çözme yönteminiz ise yeni cezaevleri yapmaktan geçiyor, gerçekten tebrik etmek gerekiyor.

Bunlarla sınırlı mı? Kadınlar da bu adaletsizlikten payını alanlar arasında olarak bizler de varız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Kadın cinayetleri artarak devam ediyor, çocuk istismarları, kadına yönelik şiddet almış başını gidiyor, 6284 sayılı Yasa etkin uygulanmıyor, koruma kararları etkisizlik, cezasızlık politikası had safhaya varmış, etkili uygulama hak getire, siz bir de diyorsunuz ki: “İstanbul Sözleşmesi’nden çıkıyoruz, vallahi de korumayacağız sizi.” Aileye, erkeğe mahkûm etmeye çalışıyorsunuz kadınları; erkek şiddetiyle, erkek devleti şiddetiyle yaşamaya mecbur bırakıyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz bitmiştir, son bir cümle alayım.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bir de önemli bir husus var, bir dakikanızı rica edeceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Veremiyorum ilave bir dakika süre. Bir iki cümleyle, rica ediyorum.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Şundan dolayı: Bir arkadaşımız hedef, buna ilişkin de kısa bir soru sormak istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Soru-cevap bölümü var, orada kullanabilirsiniz o hakkınızı.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Şu an acil bir durum olduğu için Başkanım, lütfen, rica ediyorum.

Avukat Jiyan Tosun, Adem Taşkaya tarafından sosyal medyada “bombacı” diye hedef gösterildi, Jiyan o sırada müvekkilleri için Küçükçekmece karakolunda görevini yapıyordu. Devletin bilgisi dâhilinde olan telefon numarası ve adres bilgileri hızla yaygınlaştırılarak hedef hâline getirildi. Sosyal medya ve iletişim kanallarıyla sayısız tehdit ve ölüm tehditleri alıyor, hâlen de almaya devam ediyor. Sadece kendisi değil, tüm akrabaları, çocuklar dâhil ölümle tehdit ediliyor, hiçbirinin can güvenliği yok. Suç duyurularına rağmen hâlen etkin bir soruşturma yapılmış değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Lütfen Jiyan ve akrabaları için bir can güvenliği mekanizması acil olarak sağlansın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Sayın İsmail Faruk Aksu’ya söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Sayın milletvekilleri, Değerli Bakan Yardımcıları, bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz için teşekkür ediyorum.

Öncelikle, İstanbul’da, İstiklal Caddesi’nde meydana gelen terör saldırısında -içinde çocukların da olduğu- hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet, yaralı olanlara acil şifalar diliyorum; vefat edenlerin yakınlarına ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum. İstiklal Caddesi’ni kana bulayan

katilin YPG/PYD'den talimat olarak Türkiye'ye kaçak yollardan sızdığı anlaşılmaktadır. PKK-YPG'yi ve arkalarında duran kan emici efendilerini lanetliyorum! Terörizmin arkasına saklanıp Türkiye'nin doğruluğunu durdurmaya çalışanların uğraşları beyhudedir. Bilinsin ki teröre teslim olmayacağız, terörizmin operasyonlarına taviz vermeyeceğiz.

Bir başka husus da burada, Sayın Genel Başkanımızın geçen haftaki grup konuşmasına atfen yapılan değerlendirmedir, bunu reddediyoruz. Sayın Genel Başkanımız konuşmasında, Sayın Bakanın HDP ziyaretinin konusu itibarıyla olağan olduğunu söylemiş, HDP'ye bakışımızın değişmediğinin bilindiğini belirtmiş, ziyaret sebebinin içeriğine bakılmasının önemine vurgu yapmıştır. O içerik başörtüsünün anayasal güvenceye kavuşturulmasıyla, ailenin korunmasıyla ilgilidir; çözüm safkasatıyla bağı, bağlantısı, ilgisi yoktur.

Türkiye'nin öncelikli sorunu terördür. Terörizm hiçbir şekilde masum değildir, bir insanlık suçudur. Terör örgütleri insanlığın ortak can düşmanıdır. O hâlde, insanlığın ortak düşmanı olan, dünyanın terör listesinde yer alan bebek katili, cinayet şebekesi, narkoterör örgütü PKK'yı, YPG'yi lanetleyin.

Değerli milletvekilleri, hukukun sağlıklı işlemesi, adaletin doğru tecelli etmesi şüphesiz ki hepimiz için hayati önemdedir. İnsanlarımızın adaletli ve hakkaniyetli bir sosyal düzen içerisinde yaşamaları hukukun üstünlüğü prensibinin hâkim kılınmasına, hak ve özgürlüklerin uygulamada da güvence altına alınmasına bağlıdır. Çeşitli güç unsurlarının hukuk devleti kurallarına göre sınırlandırılması, güçlünün değil, haklının korunması toplumsal ahengin ve huzurun tesis edilmesi bakımından devletin en temel görevlerindedir. Nitekim Türkiye Yüzyılı ilkelerinden biri de budur.

Sağlıklı işleyen bir adalet sistemi için, suçun oluşmadan önlenmesine ilişkin tedbirlerin alınması, suçun işlenmesinden sonra olaya ait delil ve bilgilerin sağlıklı bir şekilde mahkemelere intikali, mahkemelerin bağımsız, hızlı ve doğru karar vermesi için bu süreci etkin kılacak bilgi teknolojilerinin kullanılması ve diğer mekanizmaların işletilmesi gerekmektedir. Toplumsal huzurun, ekonomik kalkınmanın ve refahın hatta sosyal ve kültürel gelişmenin sağlanması kuşkusuz adaletin ve etkin bir yargı erkinin tesis edilmesiyle doğru orantılıdır. Çağdaş normlara uygun bir hukuk ve adalet sistemi öngörülebilirliği, ekonomik güveni de tesis etmektedir.

Türkiye'nin ekonomik olarak büyümesi ve kalkınması için yatırıma ve üretime, üreten bir ekonomiye sahip olmak için yatırımların ve yeni teknolojilerin ülkemize gelmesine, bunu sağlamak için de hukuk güvenliği ve öngörülebilir bir yargı düzenine ihtiyaç bulunmaktadır. Bağımsız yargı, kuşkusuz vatandaşlarımızın en önemli teminatıdır. Bu teminat sayesinde hukuk devleti varlık bulur ve hukuk kurallarıyla yönetilen bir ülkede toplum, genel hukuk ilkelerinin, adil yargılanma hakkının ve diğer temel hakların uygulanabilirliğinin garanti edilmesini ister. Türkiye'de yakın dönemde bu kapsamda hukuk ve yargı sistemiyle ilgili anayasal ve yasal düzeyde köklü düzenlemeler yapılmıştır. 16 Nisan 2017 halk oylamasında kabul edilen Anayasa değişikliğiyle yargının bağımsızlığı yanında tarafsızlığı da anayasal kural hâline getirilmiş, Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyelerinin çoğunluğunun Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilmesi ilk kez mümkün hâle gelmiş, askerî mahkemeler kaldırılarak yargı birliği sağlanmıştır. Ayrıca, yargı reform paketleriyle hukukun üstünlüğünü esas alan, yargının tarafsız ve bağımsız işleyişini destekleyen önemli demokratik adımlar da atılmıştır.

Türkiye, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi sayesinde, birçok siyasi, ekonomik, diplomatik, kronik ve konjonktürel sorunu kriz hâline gelmeden aşabilmiştir; yargıya ilişkin hükümler daha demokratik ve adil, tarafsız ve bağımsız bir yargı düzeninin teşekkülünü sağlayarak yargı erkinin daha şeffaf ve hesap verebilir bir zemin üzerine inşa edilmesine fırsat ve imkân vermiştir.

Cumhurbaşkanı programına göre, Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından 30 Mayıs 2019 tarihinde kamuoyuyla paylaşılan Yargı Reformu Stratejisi programı çerçevesinde bugüne kadar yapılan çalışmalarla belgede yer alan 256 faaliyetin 180'i hayata geçirilmiştir. Belgenin uygulanma oranı yüzde 70'i geçmiş durumdadır. Program döneminde Yargı Reformu Stratejisi ve İnsan Hakları Eylem Planı çerçevesinde yasal düzenlemelerle birlikte ikincil mevzuat düzenlemeleri de yapılmıştır. Strateji belgesi güven veren ve erişilebilir adalet sistemi temel anlayışına dayandırılmıştır.

Devlet hukuk demektir ve Türkiye bir hukuk devletidir. Bize göre adalet hem Türk devlet geleneğinin alametifarikası hem de milli bekanın nişanesidir. Tarihin her döneminde Türk milleti adaletiyle sivrilmiş böylece adından, şanından gururla bahsettirmiştir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak adaleti temel hak ve özgürlüklerin güvencesi ve devletin temeli olarak görüyoruz. Yargının vatandaşlarımızın tereddütsüz güvenebileceği bir yapıda olması, yargının bağımsızlığına ve tarafsızlığına güvenilmesi sadece arzu ettiğimiz bir şey değil, cumhuriyetimizin temel nitelikleri olan demokratik hukuk devleti olmanın da gereğidir.

Sağlam teminatlara bağlanmış bir yargı bağımsızlığı demokratik rejim için hayati önemdedir. Hukuk güvenliği, hak arama yollarının açık olması etkin, objektif, verimli çalışan bir hukuk ve adalet sistemiyle mümkün olabilecektir. Yargının, siyasi, ideolojik ve diğer aidiyetlerin; ilgi, yönelim ve tercihlerin adalet duygusunun önüne geçmesine imkân vermeyen ve her şartta hakkı savunan bir yapıda olması şarttır. Hâkim ve savcıların liyakat ve vicdan sahibi, “önce Türk milleti” diyebilecek vasıflarda bulunması bağımsız ve tarafsız bir yargı sisteminin teminatı ve yargıya güvenin temel belirleyicisi olacaktır. Bu doğrultuda hâkim ve savcı adaylarının seçimi ve yetiştirilmesinin bu anlayışla sağlanması son derece önemlidir. Tüm bu konularda önemli mesafe katedilmiş, bunun yanında hukukun bazı alanlarında kendini gösteren sorunlarımız da hâlâ mevcut bulunmaktadır, bunların başında Anayasa kaynaklı olanlar gelmektedir. O sebeple Milliyetçi Hareket Partisi olarak, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini kurumsallaştıracak yeni bir Anayasa yapılmasının önemini ve gereğini ortaya koyarak cumhuriyetimizin 100'üncü yılında 100 maddelik yeni bir Anayasa hazırlanıp 4 Mayıs 2022 tarihinde Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli tarafından kamuoyuna duyurulmuştur. Bunlarla birlikte, yıllık programda da vurgulandığı üzere, yargı sistemine ilişkin bazı konularda çalışma ve düzenleme yapılması ihtiyacı da devam etmektedir.

Kısaca, adalet hizmetlerinin etkin ve verimli olarak sunulabilmesi için modern ve yeterli fiziki mekân, teknolojik kapasite ve insan kaynağıyla desteklenen evrensel hukuk normlarına sahip, kişisel verilerin mahremiyetinin korunduğu, hukuk devleti ve hukukun üstünlüğünün gerekleri çerçevesinde yargılama sürecinin hızlı, adil, etkin, güvenli ve isabetli şekilde işlemesine dönük bir adalet sistemi temel amaç olmaktadır. Anayasa Mahkemesi dâhil tüm sistemin Türk devletinin varlık ve bekasını, Türk milletinin birlik ve bütünlüğünü, cumhuriyetimizin kuruluş ilkelerini yaşatma ve koruma anlayışına uygun davranması şarttır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak var olan eksikliklerin tamamlanarak herkesin hukuka sonuna kadar güvendiği bir ortamın inşası için hep birlikte gayret gösterilmesi gerektiğine inanıyoruz.

Bu düşüncelerle bütçenizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum, başarılarınızın da devamını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

İYİ Partiden üyemiz Sayın Naci CİNİSLİ, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, Sayın Bakan Yardımcıları, Bakanlığımızın değerli bürokratları, sayın basın mensupları; ben de sizleri saygıyla selamlıyorum.

Tabii ki ben de Taksim İstiklal Caddesi'ndeki bu hain terör saldırısını kınayarak sözlerime başlamak istiyorum. Türk devleti hiçbir zaman teröre boyun eğmeyecektir, terör ancak yüce Türk devletini meşgul eder ve bunun da sonlanmasını Cenab-ı Hakk'tan niyaz ediyorum. Şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, yaralılarımızı da acil şifalar diliyorum. İnşallah, böylesine hain ve alçak saldırılar bir daha vuku bulmaz.

Sayın Bakanım, toplumsal yaşama doğrudan etki eden, vatandaşlık bağlarını kuvvetlendiren, mülkün temelinde olan bir kurumun başındasınız; bütçeniz hayırlı olsun, sözlerimin başında bunu da belirtmek isterim. Adalet tabii ki vicdanları ferahlatan ve devleti de köklendiren bir kurum; ben buna, adalete halel getirilmemesini başta sizden, tüm Bakanlığınızdan ve adalet mekanizmasında çalışan tüm uzmanlardan özellikle rica ediyorum.

Konuşmanızda Sayıştaydan bahsettiniz, Sayıştay raporlarının öneminden ve hassasiyetinizden bahsettiniz; size bu bakımdan teşekkür ederim. Bu, önemli çünkü maalesef her bakandan böylesine hassasiyet duymadık Sayın Bakan, çok az bakan Sayıştay raporlarından bahsetti -ki bütçe konuşurken onlardan bahsetmemek olmazdı- en azından buna önem verdiğinizizi belirtmeniz de yüreğimize su serpiti.

Gençlerle ilgili alınan karardan bahsettiniz; gençlerin seçilme yaşının, milletvekili olma yaşının 18 olduğundan bahsettiniz. Bu, AK PARTİ tarafından alınan, benim hakikaten dikkatimi çeken, ilgi duyduğum özel, güzel bir karar. Sakıncaları da olabilir ama genel olarak gençlere verilen önem açısından önemli fakat burada bir tezat var, partinizin yaşadığı bir tezat var. Sayın Bakanım, siz gençlerin 18 yaşında Meclise girmesinin önünü açarken bir gençlik örgütünün, Millî Türk Talebi Birliğinin Başkanı bir milletvekili. Yani, 18 yaşındaki genci milletvekili olarak Meclise alıyoruz -sayenizde, evet- fakat Millî Türk Talebe Birliği gibi 1916'da kurulmuş kadim bir kurumun Başkanı, bir talebe olması gerekirken bir milletvekili, 50 yaşına merdiven dayamış bir AK PARTİ milletvekili; çok hazin, çok ibret verici bir durum, bunu da kaydetmeden geçemedim.

Bir başka husus da Cumhurbaşkanlığıyla ilgili, getirdiğiniz soruşturma yetkilerinden bahsettiniz. Doğrudur, eski Cumhurbaşkanının hesap sorması ile şimdiki farklı fakat burada başka bir nüans var. Bana kalırsa Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin ismi yanlış; bence aslında lağvedilen Başbakanlık olmadı, Cumhurbaşkanlığı oldu. Şu anda inanılmaz yetkilerle donatılmış bir başbakanlık sistemi yaşıyoruz. Yani, şu andaki boş, lağvedilmiş mevki Cumhurbaşkanlığı mevkisi; ben, başbakanlık, son derece fazla yetkilerle donatılıp, ismi değiştirilip atadığı bakanlarla hükümeti, ülkeyi idare eden bir makam hâline getirildi diye düşünüyorum.

Burada Durmuş Yılmaz Beyefendi de çok güzel ifade etti, adaletin üzerinden parti tahakkümünün kaldırılması icap ediyor ve bu parti tahakkümü adalet sistemimize, hukuk anlayışımıza ve vicdanlarımıza son derece büyük zararlar veriyor. Yani, adaleti siyasi bir rövanş alma aracı olmaktan kurtarmak gerektiğini düşünüyorum; bu, kimseye fayda getirmez ancak öfkeyi katlandırır, öfke katlanır ve ülkeyi de geri götürür. Artık, bundan sonra siyasetin hakiki siyasi amaçlar üzerinde çalışmasının, ülkenin gelecek projeksiyonları üzerinde çalışmasının icap ettiğini düşünüyorum. Siz de aynısını yaptınız, bundan önceki sayın bakanlar da... Maalesef sayın bakanlardan bir gelecek projeksiyonu göremiyoruz; hep 2002 ile 2022'yi karşılaştıran analizler ve konuşmalar duyduk. Hatta, bir başka Sayın Bakan 2001'e kadar geri gitti, ki bu 2001 ile 2022'yi karşılaştırmak da çok ibretlik. Malumunuz, 2001 Türkiye'nin dip yaptığı bir seneydi ve o dipten sonra da çok özel siyasi değişiklikler oldu. Değerli halkımız bunun cezasını fena hâlde kesti; sizin iktidara geliş hikâyeniz de öyle başlıyor zaten.

Anayasa Mahkemesiyle ilgili de biz burada çok sıkıntılı süreçler yaşıyoruz. Anayasa Mahkemesinin bozduğu kararlara rağmen çok sakıncalı bazı kanun teklifleri tekrar tekrar Meclisimize geliyor Sayın Bakanım, mesela limanların -hiçbir şekilde- rekabete açık olmadan, ihalesiz bir süreçle tekrar adrese teslim verilmesi kanunu maddesi gibi. Allah'tan, AK PARTİ Grubu bu yanlıştan geri döndü ve o kanun maddesini geri çekti.

Hak ve özgürlüklerin etkin korunması, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı, güçlü hukuk güvenliği, adalete kolay erişim, makul sürede yargılanma ve en önemlisi, yargıya güvenin artırılması günümüzdeki en büyük adli ihtiyaçlar yani gücün hakka değil, hakkın güce üstün gelmesini temel prensip olarak kabul etmemiz lazım, bizim her platformda bu prensip üzerine yaşıyor olmamız lazım; bırakın siyaseti, bırakın hukuk düzenini kurmayı.

Anayasa'mızda güvence altına alınan ifade hürriyeti çok büyük darbeler yedi. İfade hürriyeti kişisel ve toplumsal gelişmenin de kaynağı, ekonominin gelişmesinin de kaynağı. Özellikle gençlerimizin ifade özgürlüğü son derece büyük bir sorun teşkil ediyor ve maalesef gençlerimizin vatandaşlık hislerinin zayıflamasına neden oluyor. Bu, adalete güvensizliğin yüzde 70'e kadar çıkıyor olması da çok çok büyük bir problem. Burada özellikle gençler büyük bir rol oynuyor ve yine, mülakat sistemi de onların bu adalete güvensizliklerinde çok büyük bir sorun teşkil ediyor. Maalesef iş adamları bile adalete güvenmiyor ki sizlere yakın iş adamları Londra tahkimlerini tercih ediyorlar. Londra tahkimini tercih etmek, bana kalırsa, hiç de millî bir duruş değildir.

Vaktim çok azalıyor, bir süreçten bahsetmek istiyorum: 2020 yılında "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi" diye bir kanun çıkarıldı. Buradaki amaç -anlıyoruz- AK PARTİ'nin geçmişteki bazı kirli... Kirli geçmişi diyeyim, AK PARTİ'nin kirli geçmişinin silinmesi icap etti. Maalesef sizin sunumunuzda da Bakanlığımızdaki FETÖ yapılanmasıyla ilgili bir söz duymadım. Hâlbuki bundan önceki Bakanlığımız döneminde -bununla ilgili- çok savunduğunuzu hatırlarım yani ben daha siyaseti yakından takip eden bir milletvekili değilken Mecliste bu konuyla ilgili... Bugün terör yapılanması diyoruz, o zaman siz demiyordunuz ama o zamanlar da bunun sakıncaları çok belirgindi ve ikazlara rağmen bir gaflet içinde -zatalinizin değil yalnızca- partinizin ve hükûmetinizin gafletiyle kurumlar, devlet teslim edildi. O zamanlar savunuyordunuz, özellikle sizin çok fazlasıyla konuşmalarınız varken bugün onu göremedik.

2020 yılındaki bu kanun maddesini 2021 yılında başka bir kanun maddesi takip etti. 4.348 cumhuriyet savcısının yetkilerini ellerinden aldınız ve 148 cumhuriyet başsavcısında topladınız yani ben bunu bir kazaya kurban gidilmemesi için riski azalttınız diye değerlendiriyorum. Onun sonucunda da son halka olarak da bu "sansür yasası" denilen sosyal medya yasasıyla zincirin son halkası şimdilik tamamlandı ve ifade özgürlüğü çok fazlasıyla kısıtlanmış oldu ve âdeta insanlara sopa gösterilir hâle geldi.

Bu arada, buraya gelmişken yine bir milletvekilinizin Meclis Genel Kurulundaki ifadesini burada size özellikle sormak isterim Sayın Bakanım. Bu sosyal medya yasasının Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçiliğine danışıldığı söylendi, Genel Kurulda kürsüde bir milletvekiliniz bunu söyledi. Bununla ilgili de izah bekliyoruz, izaha muhtaç çok hazin bir itiraftı maalesef.

Bu arada, adaletin bu durumu yalnızca adalete zarar vermiyor. Dış politikaya ve ekonomiye de son derece zarar veren bir durumdur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Bakanım, ben bunu bir iftira olarak söyleyemiyorum. Bir milletvekilinizin ifadesini zatalinize soruyorum ki umarım bunun olmadığını söylersiniz ama bu söylendi, tutanaklara geçti. Dış politikada ve ekonomide de adaletin yokluğu bizi çok zor durumlarda bırakıyor, bugün bunun sorununu yaşıyoruz.

Vaktim azalıyor.

Cemal Kaşıkçı cinayetinin dosyasının geri verilmesi bir egemenlik ihlalidir, bunu da kayıtlara geçirmek isterim. Rahip Brunson, Alman Gazeteci Deniz Yücel gibi hadiselerden sonra çok çok daha fenası Cemal Kaşıkçı cinayetiyle oldu.

Sayın Başkanım, son...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlemenizi alalım.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Erzurum’dan iki istek; özellikle benim hemşehrilerim burada dile getirmemi istediler. Erzurum Adliyesine ek bina sözü sizden önceki Sayın Bakan tarafından verilmişti; devlette süreklilik esastır, zatalinizden bunu bekliyoruz. Bir de Erzurum’da bir hâkimevi ihtiyacı olduğu yine biliniyor, bunların da giderilmesini rica ederim.

Sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi Süleyman Girgin Bey’e söz vereceğim.

Ardından -hazırlanması bakımından- AK PARTİ’den Ekrem Bey’i anons edeyim.

Süleyman Bey, buyurun lütfen.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basınımızın değerli mensupları; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, “Kadıyı satın aldığı gün adalet ölür, adaleti öldürdüğü gün devlet de ölür.” demişti Fatih Sultan Mehmet. Mustafa Kemal Atatürk ise yüzyıllar sonrasında “Adalet bir devletin esasıdır; bir memlekette adalet olmazsa orada hükümet yoktur, anarşiden başka bir şey yoktur.” demişti. İstanbul’u fetheden ve İstanbul’u işgalden kurtaran iki anlayış devlet yönetiminde adaletin önemini açıkça vurguluyor çünkü adalet devletin temelidir; bir ülkenin itibarı başta adaletidir, demokrasisidir, yarınlara güvenle bakan insanlarıdır. Adaletin olmadığı yerde iş olmaz, aş olmaz -evin huzuru mutfaktan geçer-mutfağın huzuru olmaz; adaletin olmadığı yerde mutfakta da huzur maalesef kalmadı.

Değerli milletvekilleri, unutmayalım ki mevcut adalet sistemi yani şu an gücünün hukuku, ancak emekçi sınıfın bütün örgütlülüklerine saldırmakla hayata geçirilebilirdi ve nitekim de öyle oldu. Şimdi, emekçilerin adalet talebiyle ilgili iki konuya özellikle değinmek istiyorum. İlki, iş cinayetlerinde kamusal sorumluluğu tespit edip ona göre caydırıcı cezalar vermiyoruz; diğeri ise, sendikal örgütlenme süreci işverenlerin yargı oyunlarıyla sekteye uğratılıyor, bunun önüne mevcut mevzuatla geçemiyoruz.

Sayın Bakan, Amasra’daki maden faciası iş cinayetlerini tekrar ülke gündemine getirdi, bu sorunu ciddiye almak için illa işçilerin toplu olarak mı ölmesi gerekiyordu. Bu hususta Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına olduğu kadar adalet mekanizmasının da üzerine düşen görevler var. Ülkemizde her yıl en az altı yedi Soma faciası gerçekleşiyor, en az 2 bin civarı işçimizi doğrudan kazalarda yitiriyoruz; buna meslek hastalıkları nedeniyle ölen işçiler dâhil değil. Bu kadar büyük bir toplumsal ve vicdani sorundan bahsediyoruz.

İş cinayetlerinin ardından olayın nasıl yaşandığının ve sorumlularının kimler olduğunun idari ve adli soruşturmalarla tespiti ve buna bağlı olarak, sorumluların hukuk çerçevesinde hesap vermesi hayati bir konudur. Bu, kayıpları olan ailelerin ve toplumun adalet duygusunu tatmin etmeye dair kamusal görevi yerine getirmek açısından olduğu kadar bir sonraki iş cinayetlerini önleyecek cezaların hayata geçirilmesi açısından da hayatidir. Bu nedenle, iş cinayetlerinde sorumluların tespiti şu an çalışan işçilerimizi korumaya yönelik bir hukuksal ödevdir çünkü sosyal devlet işçileri piyasa koşullarının acımasızlığına terk etmez; denetleyici ve düzenleyici mekanizmalar inşa eder, bu mekanizmalara yönelik sorumlulukları vardır.

Ancak, mevcut cezasızlık pratiği bu denetleyici ve düzenleyici mekanizmaları tahrip etmektedir. İş cinayeti davalarında çoğu zaman gerçek sorumluların yargı karşısına çıkarılması gibi bir durum maalesef söz konusu olmuyor. Denetim göreviyle yükümlü kamu personelinin yargılanmasını sağlamak için izin gerekiyor ancak bu izin çok büyük oranlarda verilmiyor. Birkaç örnek vermek gerekirse Soma faciası sonrası avukatlar Çalışma ve Enerji Bakanlıklarındaki sorumluların yargılanması için başvuru yapıyor, izin çıkmıyor. Anayasa Mahkemesi ise “Hayır, yargılanmalılar.” diyor ancak karar on altı aydan beri Soma Savcılığının önünde bekliyor ve Soma Savcılığı henüz bununla ilgili bir iddianame düzenlemiş, bir dava açmış değil. Diğeri, OSTİM-İvedik davası; bir diğeri de Sakarya’daki havai fişek fabrikasındaki patlama. Hiçbir kamu görevlisi yargılanmadı. Burada amacımız elbette kamu görevlilerini suçlamak değil Sayın Bakan. Türkiye’de hiçbir kamu görevlisi, bir işçimizin dahi ayağına taş değmesini istemez, bundan kesinlikle eminiz. Zaten Anayasa’mızda kamu görevlilerinin yargılanmasının izne bağlanmasının nedeni görevlerini baskı altında kalmadan icra etmelerini sağlamak; suçluyu korumak ya da suçu örtbas etmek değil, aksine, görevini yapanların bunu ispat etmesini sağlayarak aklanmasını sağlamak. Ancak varsa bir sorumsuzluk hukuken cezalandırılmalıdır ki iş cinayetlerinin önüne geçebilelim. Sizi, iş cinayetlerinde kamusal sorumluluk konusunda etkili adımlar atmaya davet ediyoruz Sayın Bakan.

Sayın Bakan, diğer önemli bir konu, işverenin, sendikal örgütlenme sürecini yargı oyunları ile sekteye uğratması. Bu yargı oyunlarının merkezinde yetki tespitine itiraz süreci yer alıyor. Süreç şöyle, şu şekilde işliyor: İşçi sendikası, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına başvuruyor, şartlar yerine getirilmişe Bakanlık sendikaya yetkiyi veriyor ancak işverene altı gün içinde itiraz etme hakkı tanınıyor. 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu (5)’inci fıkrası diyor ki: “İtiraz, karar kesinleşinceye kadar yetki işlemlerini durdurur.” Bu hükmün değiştirilip itirazın süresini yani itirazın yetki süresini durdurmaması gerekiyor. İş koluna itiraz süreci nasıl toplu sözleşme sürecini durdurmuyorsa burada da aynısının geçerli olması gerekiyor. Bu yetki tespiti davası beş altı yıl sürüyor, o süreçte de ne sendika kalıyor ne örgütlülük. Bu hüküm kötüye kullanımın önünü açıyor, sizi bu noktada da adımlar atmaya davet ediyorum çünkü işçilerin örgütlü olmadığı bir ülkede ne demokrasiden ne adaletten bahsetmemiz mümkün değildir.

Bütçenizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ederim.

Ekrem Bey’e söz vereceğim ama yine, hazırlanmaları bakımından birkaç arkadaşın ismini söyleyeyim: Ekrem Bey’den sonra söz sırası CHP’den Sayın Alpay Antmen, Türkiye İşçi Partisinden Sayın Saliha Sera Kadıgil Sütlü...

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Ben sonra...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Size daha sonra söz vereyim.

HDP'den Sayın Hüseyin Kaçmaz, ardından yine CHP'den bir arkadaşına döneriz, başka partilerden milletvekillerine söz veririz.

Ekrem Bey, buyurun.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, çok Değerli Bakanım, sayın milletvekilleri, Adalet Bakanlığının Merkez Teşkilatı bürokratlarımız, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Sekreterimiz ve yine Bakanlık temsilcileri, Adalet Akademisi Başkanımız, Anayasa Mahkemesi Genel Sekreterimiz, Yargıtay Genel Sekreterimiz, Danıştay Genel Sekreteri, Adli Tıp Kurumu Başkanımız ve çok değerli basın mensupları; ben de Adalet Bakanlığımızın ve bağlı kuruluşların 2023 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum. Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Saygıdeğer Bakanım, tabii, hem milletvekilimiz hem Grup Başkan Vekillijimizden sonra 24'üncü Dönemde sizler Adalet Bakanı oldunuz. Adalet Bakanı olduğunuz günden bugüne kadar da gerçekten Sayın Cumhurbaşkanımızla birlikte her türlü, özellikle, insan haklarıyla -ki biraz sonra da sözlerime başlayacağım- dinî vecibelerle ilgili ve özellikle Türk vatandaşı olup da diğer din unsurlarına ait olan, dinî cemaatlara ait olan vatandaşlarımıza da çıkarmış olduğunuz kanunlardan dolayı, ben, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir ferdi olarak sizlere teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, özellikle konuşmama başlamadan önce -İstanbul'da canımız yandı, geçen hafta da biliyorsunuz Ağrı'da canımız yanmıştı, 8 vefatımız olmuştu- İstanbul'da ve Ağrı'da vefat eden kardeşlerimize ben Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum. Terörü ve teröre destek veren herkesi lanetliyorum ve şiddetle kınıyorum!

Tabii, sabah saat ondan beri buradayız. Bu devlet hepimizin devleti. Sadece, devleti yöneten insanların sistemleri farklı olabilir, biz ayrı partilerde olabiliriz, ayrı görüşlerimiz olabilir ama bizim devletimiz, toprağımız, bayrağımız ve İstiklal Marşı'mız hep birdir, bir de olmuştur.

Özellikle, konuşmama başlamadan önce de Sayın Cumhurbaşkanımızın bana göre güzel, veciz bir cümlesi var. Sayın Cumhurbaşkanımız, İnsan Hakları Eylem Planı Toplantısı'nda yaptığı bir açıklamada şöyle der: "Adalet davamızın pusulası insandır, insan onurudur." Dolayısıyla şunu arz etmeye çalışıyorum: Biz, elbette ki geçen hafta itibarıyla ülkemizin, Türkiye Cumhuriyeti devletinin, genç devletimizin 100'üncü yılını kutladık. Burada bu partiyi beğenirsiniz beğenmezsiniz ama AK PARTİ bir vizyon partisidir, AK PARTİ bir gelecek partisidir.

Şimdi, geçmişe dönük olarak baktığımızda, cumhuriyetin ilk kurulduğu günden 1946'ya kadar baktığımızda tek bir parti idare etmiştir, 1950'lere geldiğinizde Demokrat Parti bu bayrağı devralmıştır. Ama şöyle bir şey ortaya çıkıyor veya benim şahsi kanaatim o yönde: Anayasa hukukçuları tarafından yazıldığı zaman, baktığımızda, geçmişe dönük olarak baktığımızda, insan haklarında olsun dinî vecibelerde olsun hep bir kısıtlama vardır. Ama AK PARTİ'yle birlikte, geldiğinizde, bakıyorsunuz, insan haklarında, dinî vecibelerde, demografik yapılar, bölgesel statülerde, her tarafta bir milletimizi düşünen ve milletimizin önünü açan, millete göre bir anayasa düşünen bir iktidar vardır.

Şimdi, Sadi Şirazi'nin bana göre çok güzel bir cümlesi var, şöyle der, güzel bir sözü var, der ki: "Kusur arayan göz hüner görmez, rıza gözü kördür, kusur görmez."

Şimdi, değerli arkadaşlar, özellikle sabahtan beri konuşan birkaç konuşmacımız vardı. "Yargı kurumları kontrol altına alındı." Yani Türkiye'de hiçbir yargı kontrol altına alınmadı. "Yargı yürütmeden bağımsızlaşıyor, herkes dinliyor, sonra darbe geldi." "Cumhurbaşkanı kameralar önünde ülkelerle pazarlık yapıyor." "Tutuklu gazeteci..." "Sansür yasası..." "Türkiye'de rehlin alınan var, siyasetçiler var." "Siyasi görüşler rövanş olarak yargılanıyor."

Yine, Türkiye Büyük Millet Meclisinin... İşte gündem verdiği örnekle söylüyorum, özellikle Kavala örneğiyle ilgili. Şimdi, genelde şöyle, baktığınızda, bakın, muhalefet burada, ana muhalefet burada. Artık onlar kalktı; 1'inci, 2'nci, 3'üncü parti...

Şöyle: Bunu hep söylüyoruz, burası nitelikli olan bir Komisyon. Bu nitelikli Komisyonda şu anda sizin, bana göre sol tarafta oturan hâkim ve savcılarımızın -belki 100'ün üzerinde var- bunların hepsi birinci sınıfa ayrılan hâkim ve savcılardır; ondan beri buradadır. Biz sanki, böyle, karşılıklı olarak oturuyoruz. Bu tarafta özellikle sistemi savunan, karşı tarafta sistemin açıklarını acımasız bir şekilde ortaya çıkan, sanki, böyle milletvekillerimiz var.

Şimdi, bu, hâkim ve savcılarımız burada çıktığı zaman, özellikle Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde ne düşünüyor? Şunu söyleyeyim: Aramızda hukukçular var, Cavit Bey burada. Yani bunu her seferinde de söylüyoruz. Önerileriniz nelerdir? Hani arkadaşlar şunu söylüyor: "Demokratikleşme yok, insan hakları yok, dinî özgürlükler yok." Buna ilişkin olarak, gerçekten, karşıdaki partilerimizin Türkiye Büyük Millet Meclisine sunabilecekleri bir Anayasa Komisyonu veya bir anayasa çalışmasıyla ilgili olarak bize ne önermek istersiniz? Hani, şunu söyleyin, biz de diyelim ki: "Gerçekten, biz sizin, bu çok güzel cümlelerinizden, bu güzel vizyonlarınızdan bir zevk alıyoruz, biz sizi dinliyoruz."

RİDVAN TURAN (Mersin) – Ekrem Bey, yüzlerce şey önerdik şu ana kadar.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şöyle arz edeyim Rıdvan Bey: Benim sizlerden ricam şu -ben geçen gün de size söyledim- ayrı partilerde olabiliriz ama size bir cümle söyledim, dedim ki: "Bakın, sizin duruşunuzu beğeniyorum." Burada önemli olan -deminki arkadaşımız da söyledi- algı yapmak değil, teröre dem vurmamak değil. Bak, ben Ağrı Milletvekiliyim.

Ya, ben size geçen gün domates dağıttım, afiyet şifa olsun. Allah'ımızı severseniz, ya, Ağrı'ya AK PARTİ'den önce giden hangi yatırım var, bana söyler misiniz.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Şimdi de yok.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne yok ya! Nasıl yok ya!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bakın, 114 trilyon liraya biz sadece Diyadin OSB'nin temelini attık. 186 milyon dolara, bakın, biz sadece orada, iki sene öncesinde gittiğimizde...

RİDVAN TURAN (Mersin) – Ya, ben onu söylemedim ki.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hatibi dinleyelim lütfen, rica ediyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – 2 Sayın Bakanımız ve 1 Grup Başkan Vekilimizle biz gittik. Bakın, 20 ton altın; 3,5 ton gümüş gördük ve inşallah 2023'ün sonunda bunları çıkaracağız.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Diyadin...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Dilan Hanım, değerli kardeşim...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Dirayet...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - ...mesela şurada: Önemli olan doğa değil, önemli olan insandır; oralarda ne geziyordu biliyor musun? Teröristler geziyordu.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Şimdi, asıl... Diyadin'in...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bir şey arz edeyim, bak, değerli kardeşim...

(HDP sıralarından gürültüler)

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Saygıdeğer Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Dilan Hanım, size sıra gelecek, o zaman düşüncelerinizi paylaşın, böyle bir usulümüz yok, karşılıklı konuşma usulümüz yok; rica ediyorum. Biraz sonra size sıra gelecek.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Mesele şurada: Şimdi, arkadaş öyle bir şey diyor ki şimdi sevgili milletvekilimiz burada olsaydı... Bütün siyaset kurumu sınıfta kalmıştır. Ya, eğer İçişleri Bakanı bu açıklamayı yapmasa kim yapacak? Efendim, böyle durumlarda akıl veriyor. Bana akıl verme, Meclise akıl verme ama şöyle: Çıkm, deyin ki: “Ya, bu ülkeye terörü, teröristi kim getiriyorsa, yardım yataklığı kim yapıyorsa sizden önce biz onların yakasına yapışacağız.”

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – 50 bin tane...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Şimdi, inanın, işte, biraz önce konuştuğumuz bizim Diyadin dağları var ya, bizim Aladağlar var ya, insanlar korkuyordu kendi köyünde kendi yaylasına gitmek için. Ama bakın, şu anda, hamdolsun, bu devlet şudur: Bu devlete karşı kim gelir ise -terör anlamında, terörist anlamında- devlet gereğini yapmak zorunda. Ben devletin vatandaşsım, devlet beni korumak zorunda, Türkiye Cumhuriyeti devletinin bayrağını, ezanını, toprağını korumak zorunda; bunun başka bir şeyi yok, bunun başka bir açılımı da yok. Ama bunu yaptığı zaman...

Geçmişte kimse o bölgelerde Kürtçe konuşamıyordu. Geçmişte buralarda -beyaz Torosları- siz Genel Kurulda Kürtçe konuştuğunuzda alıyorlardı sizi ensenizden, hemen alıyorlardı.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Başkan...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Siz, şimdi ne yapıyorsunuz? Siz Ağrı’da, Şırnak’ta, Ankara’da, İstanbul’da, İzmir’de, Mersin’de, Yozgat’ta otobüsün üzerine çıkıyorsunuz, Kürtçe propagandanızı yapıyorsunuz; kimse bir şey diyebiliyor mu? Diyemiyor.

(HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yarım dakikanız kaldı.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bir şey daha arz edeyim. Bakın, daha önce hiçbir şey konuşmasanız bile, bakın, hiçbir şey olmasa bile siz kendi çoluk çocuğunuz “Zozan” adını vermiyordunuz. Şu anda siz nüfus müdürlüklerine gittiğinizde herhangi bir sıkıntınız var mı? Hiçbir yerde bir sıkıntı yok.

(HDP sıralarından gürültüler)

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bir şey arz edeyim. AK PARTİ hükümetlerinden önce meçhul cinayetler vardı, şu anda tek bir tane gösteremezsiniz, istisnasız tek bir tane gösteremezsiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi, süreniz dolmuştur.

Son bir cümlelerinizi alalım.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Özellikle işkencede hiçbir şey gösteremezsiniz.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Devlete iftira atıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Saygıdeğer Bakanım, ben...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Devlete iftiradır bu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ne iftiradır, affedersiniz?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ne iftirası?

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – “Beyaz Toroslar” diyorlar efendim, duymuyor musunuz? “Beyaz Toros” ne demek oluyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Nasıl devlete iftira oluyor, anlamadım doğrusu?

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – “Beyaz Toros” ne demek?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ne demek “Devlete iftiradır.” ya?

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – “Beyaz Toros” ne demek?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Nereden çıkardınız siz devletin yaptığı mı?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Bakanım, ben...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – “Beyaz Toros” derken...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bunun devletle ilgisi yok değerli kardeşim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Devletle nasıl ilişki kurdunuz, anlamadım doğrusu.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Bakanım, ben, 2023 yılı bütçenizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Bu vesileyle hepinize saygılar sunuyorum.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – “Beyaz Toros”tan ne kastediyor, onu sormadınız?

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Ağrı Milletvekili Ekrem Çelebi'nin, Adalet Bakanlığının 2023 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ekrem Bey, arkadaşımız çok merak ediyor, “beyaz Toros”la devleti mi kastettiniz siz?

Buyurun, cevap verin.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Değerli Başkanım, devleti kastettiğimiz filan bir şey yok. Şunu söylüyorum: Özgürlükler konusunda AK PARTİ'nin Türkiye'ye getirmiş olduklarını -özgürlüklerle kendini anlatmayı- söylüyorum. Daha önce, özellikle belli yerlerde, siz demografik yapıda kendinizi ifade edemediğinizde, ana dilinizde konuşmadığınızda şu anda kamu sektörünün her tarafında siz kendinizi ifade edebiliyorsunuz; bunu söylemeye çalışıyorum.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – “Beyaz Toros”tan ne kastediyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Cinsli, bir saniye... Ekrem Bey bildiğiniz bir arkadaşımız, siz bu devleti ne kadar seviyorsanız o da seviyor. Şimdi, Ekrem Bey'i böyle...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Cinsli...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Lütfen sorun, “beyaz Toros”tan ne kastediyor? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Değerli kardeşim...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz devleti seviyorsunuz da diğer arkadaşlar sevmiyor mu Sayın Cinsli? Böyle bir düşünce olabilir mi? Hepimiz burada Türkiye Cumhuriyeti devletinin milletvekilleriyiz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Aynen öyle.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kimseyi böyle sorgulama hakkımız da yok, kusura bakmayın.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Başkan, Meclisteyiz, tabii ki...

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.-2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285) ile Sayıştay tezkereleleri (Devam)

a)Adalet Bakanlığı (Devam)

b)Anayasa Mahkemesi (Devam)

c)Yargıtay (Devam)

ç)Danıştay (Devam)

d)Kişisel Verileri Koruma Kurumu (Devam)

e)Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu (Devam)

f)Türkiye Adalet Akademisi (Devam)

g)Hâkimler ve Savcılar Kurulu (Devam)

ğ)Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, devam ediyorum.

Sayın Alpay Antmen, hazırsanız size söz veriyorum.

Buyurun.

Süreniz beş dakika.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli milletvekilleri; öncelikle, İstanbul’da meydana gelen hain ve alçak terör saldırısını nefretle kınıyorum. Hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet, yaralı vatandaşlarımıza geçmiş olsun diyorum, acil şifalar diliyorum.

Sayın Bakanın konuşmasını dikkatle dinledim. Sayın Bakan konuşmasında, 2022’de yaptıklarını ve 2023’te yapacaklarını anlatmaktan çok son yirmi yılını anlattı iktidarlarının, ben de bunu saygıyla karşılayarak bir veda mektubu olarak alıyorum. İnşallah, gelecek yıl, Allah nasip ederse burada Millet İttifakı’nın bütçesini görüşeceğiz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Millet İttifakının bütçesi değil, Türkiye’nin bütçesi; kendinize mi para harcayacaksınız?

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Deminki hatip arkadaşlarımız dediler ki: “Eleştiriyorsunuz, devamlı eleştiri yapıyorsunuz; önerileriniz neler?”

Ben, Mersin’le ilgili Sayın Bakandan üç önemli istekte bulunmak istiyorum: Sayın Bakanım, Erdemli, Mersin’e 30 kilometre mesafeli bir ilçemiz ama burada bir ağır ceza mahkemesi yok fakat iş yükü ve iş cetvellerine bakarsanız burada -yereldeki başsavcılarını dinlemeyin, bir müfettiş göndererek baktırın, Baroya sorun- Erdemli’ye bir ağır ceza mahkemesi gerekiyor.

Keza, Anamur, Mersin merkeze yaklaşık 300 kilometre mesafede, Silifke ilçesine, 150-200 kilometreye gidip ağır cezada duruşmalara giriyor avukat arkadaşlar, vatandaşlar. Ağır ceza mahkemesinin Anamur’da da Anamur ilçesinde de kurulması gerekiyor ve bu arada Anamur’a mutlaka ve mutlaka yeni bir adliye lazım.

Mut ilçemizin de artık ihtiyacı karşılayamayan adliyesinin yenilenmesi gerekiyor.

Ben bu konuda önerilerimi ilettim, giderayak bunları yaparsanız Mersin tarihine yazılırsınız.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Türkiye’nin en önemli sorunlarından biri ekonomik sorunlar, yoksulluk kadar yargı bağımsızlığı ve yargıç tarafsızlığı. Maalesef, güzel ülkemizde hâkimler -talimat alıyor demek istemiyorum, baro başkanlığı yapmış bir hukukçu olarak bundan esef duyuyorum ama-belli bir şekilde karar vermekten ya da kararlarını verirken belli bir yere bakmaktan imtina edemiyorlar. Örneğin, bu konuda Soma davasına bakan Yargıtay Ceza Dairesinin tashihikararda üyelerinin değiştirilmesini; İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanını yargılayan mahkeme hâkiminin teamüllere

aykırı olarak Samsun'a gönderilmesini; kişisel olarak tanıdığım, Mersin'de hâkimlik yapan, Kaşıkçı cinayetine bakan ağır ceza mahkemesinde muhalefet şerhi veren ağır ceza reisinin teamüllere aykırı olarak Maraş'a gönderilmesini; yine, Yalova Belediye Başkanı Vefa Salman hakkında 3 tane lehine bilirkişi raporu varken hâlâ yargılamaya ısrarla devam edilip göreve iade edilmemesini; Osman Kavala davasını, Selahattin Demirtaş davasını ve en son meslektaşım Selçuk Kozağaçlı ve Çağdaş Hukukçulara verilen cezaları; bu arada Gezi olayları nedeniyle olmayan suçtan yargılanıp ceza alan 7 aktivisti, burada, Türkiye'de olmayan yargı bağımsızlığına ve olmayan yargıç tarafsızlığına örnek vermek istiyorum.

Ve Sayın Bakan, bir öneriyle, önerilerimle devam etmek istiyorum. Bakın, 2016 hain ve alçak darbe girişiminden sonra FETÖ'cü 4.500 hâkim ve savcı meslekten atıldı, çoğu da ceza aldı, hak yerini buldu bu anlamda ama maalesef, yerlerine alınan hâkim ve savcılar hâlâ, bunca zamandır tecrübesizlikten, liyakatsizlikten, AKP'nin üyesi, il, ilçe başkanı, milletvekili aday olmalarından doğan belki de şımarıklıkla -bunu da söylemek istemiyorum ama- duruşma yapamıyorlar, karar veremiyorlar, karar verseler karar yazamıyorlar. Ben bir hukukçu olarak, otuz yıllık bir avukat olarak, bir milletvekili olarak, Adalet Komisyonu üyesi olarak sizden rica ediyorum, bu iş bilmez hâkimleri lütfen tekrar eğitime alın ve adalet camiasına katın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Son sözümü de şöyle bağlayayım Sayın Başkan: Adalet çökerse devlet çöker, hepimiz de altında kalırız diyorum.

Bütün heyetimizi, sayın milletvekillerimizi, Sayın Bakanı, bürokratları saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, HDP Grubundan Hüseyin Kaçmaz'ı anons etmiştim ama anlaşılabilir Fatma Hanım'la. Dolayısıyla, önce Fatma Kurtulan Hanım'a söz veriyorum.

Buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri ve bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Az önce AKP yetkilisinin konuştuğu bir iki şeye bir cevap vermek isterim. Şöyle: Partimizin Anayasa konusunda bile bir önerisinin olmadığını söyledi. En çok Türkiye'nin ihtiyacı olduğunu düşündüğümüz Anayasa konusunda çok söz söylemişizdir; demokratik, katılımcı, eşit yurttaşlık temelli bir anayasa istiyoruz; nokta. Ayrıntılarını niyetiniz ciddi olduğunda, gerçekten demokratik bir anayasa yapma durumunu düşündüğünde detaylarını konuşuruz.

“İnsan Ağrı'da gezemiyordu dağlarda.” diyor. Artık, sayenizde Taksim'de de gezemiyoruz, yakında belki Kızılay'da da gezemeyeceğiz. Kalabalık olan yerlerde herkes şu an birbirine şu tembihi yapıyor: Aman aman, bütün aileler, anne-babalar çocuklarına kalabalık yerlere girmeyin diye tembihliyorlar, bundan AKP'nin sanırım haberi yok.

Sayın Bakan, en çok sorun teşkil eden bir alanın Bakanlığını yapıyorsunuz. Artık, günümüzde vatandaşlar yargıyı Anayasa'ya, hukuka, demokrasiye bağlı olmasını isteyen bir durumu, bir gerçekliği, bir Türkiye'yi yaşıyor. Ben, bu kapsamda, cezaevlerinde yaşanan hak ihlalleriyle ilgili birkaç şey paylaşmak istiyorum. Bilmiyorum, biliyor musunuz ben cezaevlerinde sadece Adalet Bakanlığının inisiyatifli, ağırlıklı olmadığını düşünüyorum; daha çok da İçişleri Bakanlığının işleyişe damgasını

verdiğini düşünüyorum. Çok büyük hak ihlalleri yaşandığını biliyoruz. Mesela, şu an haberiniz var mı bilmiyorum; Konya Ereğli’de, Beşikdüzü’nde, Bolu’da açlık grevleri var. Bolu’da bir vatandaş, bir mahkûm ölüm orucunda. Yine, Konya Ereğli’de bir mahkûm, tecridi, İmralı’daki tecridi kınamak için bedenini ateşe verdi; tedavi altına alındı. Şu an koğuşunda, sağlık durumunun iyi olduğunu söylediler; yetkililerden aldığımız bilgi böyle. Bodrum ve Bakırköy’de çok yoğun ihlaller yaşanıyor. Ne yazık ki bu açlık grevleri sağlık, haberleşme, gözlem kurullarındaki hak ihlalleri, adaletsizlik, yemeklerin kötü olması, ticarethane statüsünde faturalandırılan elektrik faturaları gibi hak ihlallerine dair mahkûmlar açlık grevinde yani taleplerini aşağı doğru biraz daha sıralayabiliriz.

Yine, cezaevlerinde ölümler oluyor ama bunlara sıradan vakalarımız gibi bir yaklaşım olduğunu görüyoruz. Mesela, sadece on ayda 69 mahpus yaşamını yitirdi. Sağlığa erişim... Hasta mahpusların sayısının her gün artmasının nedeni sağlığa zamanında erişimin olmaması. Ağız içi arama diye bir şey çıkardınız son zamanlarda, kelepçeli muayeneye karşı bir tepki vardı. Kelepçeli muayene dayatıldığı için mahkûmlar tedavi olmadan dönüyordu ancak şimdi buna ek olarak ağız içi arama, “Aç ağzını, jilet var mı, bir bakacağım.” dediğinde, mahkûmların tepkisiyle karşılaşılıyor ve mahkûmlar sağlık hakkını kullanamadan geri dönüyorlar. İlaç ve tedavi süreçleri aksatılıyor.

Yine, hapishanelerde intihar vakaları çok artıyor Sayın Bakan. Mesela, biz Komisyon olarak dün Espiye’deydik. Espiye’de bir mahkûm şunu söylüyor: “Ben mahkûmken 3 tane ayrı ayrı cezaevinin denetiminde, kurumlardan ‘Yalnız başına kalamaz.’ raporu almışım. Buna rağmen şu an tek kişilik hücredeyim, tek kalıyorum.” diyor. “Yarın bir gün benim başıma bir şey getirildiğinde sorumlusu kim?” diye bize sordu, ben de size sormak isterim. Bu, Espiye’de LGBT’li bir mahkûmdu, Komisyonumuz onu ziyaret etti.

Yine, gözlem kurulları infaz yakma kurullarına dönmüş Sayın Bakan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Evet.

Burada, gözlem kurulları, çok keyfi gerekçelerle, otuz yıl yatan insanı “Pişman olduğunu söyle, seni bırakayım.” diyor. Otuz yıl yatan insan pişman olduğunu size niye söylesin Sayın Bakan? İstemiyorsa bunu zorlamanız gerçekten ne kadar doğru? Şu an elimde o kadar kabarık bir liste var ki otuz yıl yatan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Fatma Hanım, süreniz bitti.

Son cümlelerinizi alayım.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Yine, Sincan Cezaevinde şu an 9 kadın tahliye olması gerekirken gözlem kurullarının çok sıradan... Ama asıl nedeni, pişmanlık göstergesi göstermediği için bırakılmayan mahkûmlar oluyor. Buna da bir el atarsanız iyi olur Sayın Bakan.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, arkadaşlarımızın hazırlanmaları bakımından şimdi yeni bir liste okuyacağım: Önce CHP’den Sayın Süleyman Bülbül’e söz vereceğim, sonra İYİ Parti’den Sayın Behiç Çelik’e, daha sonra MHP’den Sayın Ümit Yılmaz’a, sonra AK PARTİ’den Sayın Bekir Kuvvet Erim’e, daha sonra HDP’den Sayın Dirayet Dilan Taşdemir’e söz vereceğim.

Şimdi Süleyman Bey’den başlayıyorum.

Buyurun lütfen.

Süreniz dört dakikadır.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, şu anda size 2 kitap vereceğim; bu adalet raporu, 8'inci bu kitapların. Bu adalet raporunu Türkiye'de olan hak ihlallerini tarihe not düşmek için tespit ettiğim raporlar bunlar. Bu kitaplar bu yılın 2 kitabı, önceki yıllara ait de var; önceki Bakanımıza da vermiştim, size de veriyorum. Neden veriyorum? 2022 yılının ilk on ayının ülkemizde yaşanan hak ihlallerini, adaletsizlikleri, hukuksuzlukları içeriyor. Umarım okursunuz, yarattığımız Türkiye'deki hak ihlallerini görürsünüz yani eğer "Biraz daha vicdan." diyorsanız -tırnak içinde- şapkanızı önünüze alır, düşünürsünüz Türkiye'de neler olmuş, neler olmamış çünkü burada sunum yaptınız, sunumda diyorsunuz ki: "Adalet, adalet, adalet." Sunum kitapçığımızda, biraz önceki açıklamanızda adaletten bahsediyorsunuz. Memlekette sizin açıkladığımız adalet var mı acaba? Memlekette adalet sadece adliyelerde mi var? Memlekette adalet, hukuk ihlalleri o kadar var ki yani bu kitaplar içine bile sığmayacak şekilde. Bunu size vermek istiyorum.

Sayın Bakanım, bir de şu var: Anayasa'nın 98'inci maddesi açık, İç Tüzük'ün 96'ncı maddesi açık. Size yazılı soru önergesi veriyoruz biz, bu verdiğimiz yazılı soru önermelerini niçin cevaplamıyorsunuz? Bakın, bu yıl bütün milletvekillerimizin size vermiş olduğu toplam 2.126 yazılı soru önergesi var, sadece 3'ünü cevaplamışsınız. Bu 3 arkadaşımız da çok kıymetli arkadaşlarımız, biri yanımda; Alpay Antmen'i; diğeri, Murat Bakan'ı ve diğer arkadaş da Dilşat Canbaz Kaya'yı yani 2.126 soru önergesinin 3'ünü cevaplamışsınız. İlginçtir, ben Adalet Komisyonu üyesiyim; Adalet Komisyonu üyesi olarak size bu yıl 17 yazılı soru önergesi vermişim, birini dahi cevaplamamışsınız yani Anayasa'yı ihlal ediyorsunuz. Siz burada görev yaptınız, milletvekilliği yaptınız yani Türkiye'deki bu "Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi" denilen ucube sistemde nerede kuvvetler ayrılığı vardı, yasama niçin bu kadar etkisiz hâle getirildi, işte burada var. Siz milletvekilliğinden gelip Adalet Bakanı oldunuz ama milletvekillerinin Anayasa'dan doğan hakkını kullanmasına karşı yerine getirmiyorsunuz yani nasıl bir rahatlık bu? Yani çok ilginç geldi bana, bunu da net olarak koyuyorum.

Ayrıca, bugün baktım, yanınızda Bakan Yardımcısı olarak önceki dönem Bursa Milletvekilimiz, arkadaşımız var, Baro Başkanımız var. Yani teşekkür ediyoruz, ona ilişkin öneriler sunduğunuz zaman yerine getirmeye çalışıyor ama yanınızda 2 Bakan Yardımcısını göremedim ben. Biri Hasan Yılmaz, diğeri Akın Gürlek. Yani Hasan Yılmaz'ı görmek isterdim, neden görmek isterdim? Hasan Yılmaz, bildiğiniz gibi, SBK'nin yani SBK Holdingle ilgili Sezgin Baran Korkmaz'ın ve diğer 14 gerçek kişiyle ilgili, olmayan MASAK raporuna dayanarak vermiş olduğu talebiyle yurt dışı, yurt içindeki bütün mal varlığı üzerindeki tedbirin kaldırılmasının talebinde bulunan eski İstanbul Başsavcı Vekili. Bu arkadaş hakkında ben suç duyurusunda bulundum, bir buçuk seneden beri bu arkadaş hakkında suç duyurusunu bilmemeniz mümkün değil ama yanınızda Bakan Yardımcısı yani Adalet Bakanının yanında. Hakkında iddialar olan bir Adalet Bakan Yardımcısıyla nasıl birlikte çalışıyorsunuz? Bu konuda SBK'nin hakkında olmayan MASAK raporuna dayanarak nasıl bir talepte bulundu? Bu konuda soruşturma yapmayı düşünüyor musunuz, bu konuda ne yapmayı düşünüyorsunuz, bunu sormak isterim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, şimdi İYİ Partiden Sayın Behiç Çelik'e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Çelik.

Süreniz beş dakikadır.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, Adalet Bakanlığının değerli bürokratları, kıymetli basın; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

13 Kasım'da İstanbul'da meydana gelen menfur olay hepimizi derinden sarsmıştır. İstiklal Caddesi'nde kaybettiğimiz yurttaşlarımıza Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum. Unutmamalıyız ki bu milletin düşmanları çoktur. Rahmetli Elçibey derdi ki: “Bu dünyada Türk olmak zordur ancak Türk'e düşman olmak daha da zordur.” Bu milletin oyunu alıp iktidara geçip sefa sürenler, hiçbir millî meseleyle ilgilenmeyenler, hırsızlık, soygun, talanla harami düzeni tesis edenler unutmamaları ki Türk milletinin öfkesinde boğulacaklardır.

Yirmi yıllık AKP iktidarlarında sıkıştıkça bir adalet reformu veya yargı reformu ilan edilir, paketler hâlinde, “1'inci paket”, “2'nci paket”, “3” “4” gibi isimler verilir ama her açılan paket, yargıyı, adaleti adım adım geriye götürmüş, milletimizin egemenlik hakkının çiğnenmesine yol açmıştır.

Malumunuz, 5982 sayılı Kanun'da yapılan Anayasa değişikliği başlıca 27 maddeden oluşmaktaydı. 12 Eylül 2010 referandumuyla hayata geçirilen bu Anayasa değişikliği aslında 4 maddeyi esas almıştı. Bunlar da askeri yargının lağvedilmesi, yargı erkinin de bütünüyle siyallaştırılarak FETÖ'ye teslim edilmesi idi; bu, gerçekleşmiştir arkadaşlar o zaman. Düşününüz, 4.500 hâkim ve savcı, 120'ye yakın Yargıtay üyesi, 40'a yakın Danıştay üyesi, Adalet Akademisi, HSYK üyeleri; 15 Temmuz 2016'dan itibaren bunlar alınmıştı, hepsinin ilişkileri kesildi. Demek ki bu Anayasa değişikliği bir reform paketi olmadı, bir yıkım paketi oldu. Bu arada, zamanın Anayasa Komisyonu Başkanı rahmetli Burhan Kuzu'yu da hatırlatmak istiyorum, Sayın Bakan kendisini çok iyi bilir. Komisyonunda aslanlar gibi FETÖ talepleri savunulmuş, hatta referandum için ölümlere bile oy kullandırılmıştır.

Diğer bir konu, 6771 sayılı Kanun'la gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemidir. 16 Nisan 2017'de referandumla gerçekleşen bu Anayasa değişikliği özünde rejimi ve kurucu iradeyi değiştirdiğinden tümüyle Anayasa'ya aykırıdır aslında. Dayatılan devlet düzeni deve kuşu gibi ne deve ne de kuştur; Başkanlık sistemi değildir, parlamenter sistem hiç değildir, ne olduğu meçhuldür. Görülen o ki devleti bütünüyle yozlaştıran, aşındıran, felç eden bir alelade tek adam rejimidir. Türk milleti buna müstahak değildir arkadaşlar. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yargıya yansımaları ayrı bir huzursuzluk kaynağıdır.

Bugün, yaşanmakta olan birçok somut olayda yargı ile sarayın ilan edilmemiş bir asimetrik savaş içinde olduğu da anlaşılıyor; yargıya talimatın zirve yaptığı bu CHS sisteminde sürdürülemez düzeye gelmiş ancak kuru inatla devam ettirilmeye çalışılmaktadır. Platon'un bir sözü var: “Korumakla görevli olanların yıkıma karar verdiği devleti kimse kurtaramaz.”

Değerli arkadaşlar, biz, milletçe anayasal düzenimizin bir haramzadeler grubuna çalışmasını değil, doğrudan geçim zorlukları çeken milyonlarca yurttaşımıza hizmet etmesini istiyoruz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Başkanım, “haramzade” diye bir cümle olamaz yani uyarın.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Bu cümleden hareketle, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi mutlaka değiştirilecek, güçlendirilmiş parlamenter sistem tesis edilecektir.

“Devletin dini adalettir.” diyor Hazreti Ali. “Adalet gücü bağımsız olmayan bir milletin devlet hâlinde varlığı kabul edilmez.” diyor Yüce Atatürk. Biz bu sözlerin tamamen takipçisi ve destekçiyiz. Ama ülkede adalet yok ediliyor, biz yapacağız. Hemen yapacağımız bazı icraatlar var: Hâkimler için yetki ve coğrafi teminat aranacak. Adalet Bakanlığı Müsteşarı, hâkimler...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz dolmuştur, teşekkür ediyorum.

Son bir cümle alayım.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkanım, izin verirsiniz...

...objektif kriterler; fakültelerin, hukuk fakültelerinin sayısı azaltılacak, keyfi tutuklamalar bitirilecek, çoklu baro uygulamasına son verilecek...

Daha söyleyeceklerim var ama burada sözümü noktalyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Bütçenin her şeye rağmen hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun.

MHP'den Sayın Ümit Yılmaz, buyurun lütfen.

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Tabii, ben kısa konuşacağım. Burada, çok değerli hukukçular var, onlara fazla zaman bırakmak istiyorum ama şunu söylemek istiyorum ben de: Adalet Bakanlığımızın 2023 yılının bütçesi inşallah hayırlara vesile olur diyorum.

Bu arada, pazar günü İstanbul'da yapılan menfur saldırıyı ve PKK-PYD/YPG'li teröristlerce yapılan menfur saldırıyı esefle kınıyorum. Bu, PKK-PYD/YPG'nin bir daha bebek katili olduğunu bir daha ortaya çıkarmıştır bu eylem. İnşallah, Avrupa Birliğinde ve ABD'de -bu yapılan eylemin sonuçları neticesinde- en azından bunlara binlerce tır silah verenlerin de kulağına kar suyu kaçır diyorum.

Benim söylemek istediğim -sunumdan beri hemen hemen izliyorum, takip ediyorum- tabii, adalet konusu olunca çok güzel kıssalar da söyleniyor ama hem Fatih Sultan Mehmet'in bir menkıbesini söyleyip ondan sonra "Zulüm 1453'te başladı." diye duvarlara yazan Gezi eylemcilerini ve Gezi eylemini destekleyeceksiniz, bu biraz abesle iştiğal oluyor, lütfen meşrebine göre kıssalar verirsiniz biz de hem kulak asmış oluruz diyorum.

Şunu söylemek istiyorum sadece Sayın Bakanım: Darbe girişiminden sonra görevinden alınan hâkimlerin daha öncesinde görmüş olduğu davalar var ve bu davalarda mahkeme heyetinin 3'ünün 2'si mahkûm edilmiş veya görevinden uzaklaştırılmış. Bu davaların yeniden görülmesi için başvuran mahkûmlarımızın özellikle değerlendirilmesini istiyoruz.

Bir de Sayın Bakanım, infaz koruma memurlarının bu sözleşmeli ve kadrolu ayrımının giderilmesini, bu infaz koruma memurlarının özlük haklarının düzgün şekilde yapılmasını talep ediyoruz. Bir de, tabii, bu infaz koruma memurları emekli olduktan sonra, biliyorsunuz, bireysel silahları tekrar vergi ve harç yoluyla kendilerine veriliyor, bunun da kaldırılmasını talep ediyorlar.

Ben tekrar bütçenizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Sunumuzdan dolayı da size teşekkür ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bekir Kuvvet Erim, buyurun.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, kıymetli milletvekillerimiz, kıymetli hazırın; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ben de birkaç konuya değineceğim; öneri ve proje...

Sayın Bakanım, yediemin depolarındaki araçların, makinelerin genelde yüzde 80'i vasıta; kamyon, nakil araçları, neyse. Bunlar senelerdir duruyor. Bunları ben her gördüğümde içim sızlıyor, milli servet. Bunları belli bir süre sonra, mesela -belli bir süre bekliyor, alıcılar satış istemiyor, masraflı geliyor, şu geliyor- resen sattırsak -TASİŞ tarafından, Ticaret Bakanlığı veya sizin herhangi bir sitenizde- alacağımı mahsup ettirsek, kalanı artık nasıl değerlendirilecekse... Ciddi bir hurda var, bu hurdaların -biliyorsunuz hurda ithal ediyoruz biz; demir, çelik için hurda ithal eden bir ülkeyiz- buraya da bir katkısı olacak yani cari açığa da katkısı olacak. Çalışır vaziyette olan arabalar tamire gidecek satıldığında, bakıma gidecek, servise gidecek; buradan da genel olarak bir katma değer sağlayacak. Bunlar milli servet, duruyor yıllarca; yirmi yıl, on yıl, on beş yıl duran araçlar var, alet, makineler var. Bunlara resen bir çözüm bulmamız lazım ve bunlarla ilgili, bu yediemin depolarının da sıkıntıları var, onlar da rahatsızlar. Bu konuya bir kalıcı çözüm bulursak çok iyi olacak.

Teşekkür ederim.

Diğer konu da karşılıksız çeke hapis meselesi. Şimdi, günümüzde Türkiye'de kullanılan çek, ödeme aracı değil, kredi aracı. Bunun senetten, kredi kartından, bankanın verdiği krediden farkı yok şu anda, şahısların birbirlerine verdiği bir nevi kredi bu. Onun için, böyle bir ceza olmaması lazım; mutlaka bu, çeke hapis işini çözmemiz lazım.

Benim söyleyeceklerim şimdilik bu kadar.

Adalet Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarının 2023 yılı bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Baki Şimşek Bey, buyurun lütfen.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Bakanım, öncelikle bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Sayın Bakanım, tabii, benim bir konuda düzenleme yapılması talebim var. Özellikle 2019 seçimlerinden sonra kanun hükmünde kararnameyle taşerondan kadroya geçirilen işçilerimizin birçoğu -başta Adana, Mersin olmak üzere- binlerce insan işten çıkartıldı ve işten çıkartılan bu insanlar bir cep telefonu mesajıyla işten çıkartıldılar, performans düşüklüğü bahanesiyle işten çıkartıldılar; haklarında hiçbir tutanak olmadan, zabıt olmadan, herhangi bir problem olmadan işten çıkartıldılar. Bu insanlar daha sonra mahkeme yoluna gittiler. Mahkemelerden birçoğu bunları işe iade kararı aldı ama CHP'li belediyeler bu işe iade kararına rağmen bu insanları işe başlatmıyorlar, tazminatlarını da ödemiyorlar. Şimdi, burada Türkiye Cumhuriyeti devletinin almış olduğu mahkeme kararını bir belediye başkanının uygulamamasını biz kabul edemiyoruz. Mahkeme buna işe iade kararı vermişse, bununla ilgili bir yerde bir eksik varsa burada bir yasal düzenleme yapalım. Kanun hükmünde kararnameyle taşerondan kadroya geçen insanlara belli haklar tanındı ama bir iş garantisi sağlanmadı. Dolayısıyla belediye başkanı burada keyfi olarak hareket ediyor, keyfi olarak da binlerce insan işinden gücünden oldu, şu anda evine ekmek götürmüyor; bu konuda mutlaka bir düzenleme yapılmalı. Bu sözleşmelilerle ilgili kanun teklifi önümüzdeki günlerde Türkiye Büyük Millet Meclisine gelecek, kamuda çalışan sözleşmeli personeller kadroya alınacak. Bunlar kadroya alınırken mutlaka bu taşerondan kadroya geçen insanlarla ilgili de bir düzenleme yapalım ve işinden, aşından olan binlerce insan mahkemelerden dönüş kararı almışsa veya keyfi bir şekilde işten çıkartıldığı ispatlanabiliyorsa bunlar geri işlerine dönsünler Sayın Bakanım.

Tabii, bir de Sayın Bakanım, bu ehliyet affıyla ilgili... Gerçekten Türkiye'de, binlerce insanın ehliyetine -ölümlü kazaya sebebiyet vermemiş- ya ceza puanından dolayı ya da başka türlü suçlardan dolayı el konulmuş. Bunların içerisinde geçimini şoförlükle temin eden 300-400 bin insanımız var ve

şu anda da özellikle tır şoförü, kamyon şoförü bulmakta sıkıntı yaşıyor ve büyük firmalar, büyük şirketler yabancı uyruklu vatandaşlardan -onda da yasal eksiklikler var- şoför çalıştırmak zorunda kalıyorlar. Mutlaka, yılbaşından önce, alkollü araç kullanan ya da ceza puanından dolayı ehliyetine el konan ama ölümlü kazaya sebebiyet vermemiş olan vatandaşlarımıza bir defalık bir af çıkartalım, bir yasal düzenleme yapalım. Bu insanlar da bu suçlarını tekrerrüt ettirirlerse, daha önceden altı ay, bir sene, beş sene verilmiyorsa, bunlara on sene, on beş sene ehliyetini bir daha vermeyelim; hem ekonomimiz açısından hem de bu insanların işlerine güçlerine dönüp evlerine bir rızık götürebilmeleri açısından bu düzenlemenin ben olumlu olacağını düşünüyorum. Bu konuda da mutlaka bir yasal düzenleme yılbaşından önce yapılırsa... Gerçekten piyasada da çok ciddi derecede şoför sıkıntısı var; belgesi olan, tecrübesi olan şoför yok. Ben kendi bölgemden biliyorum, Suriyeliler veya başka yabancı uyruklular şoför olarak çalıştırılıyor; bu defa bunların da evrak eksiklikleri oluyor, onlar da trafikte başka sorunlarla karşı karşıya kalıyor. Bu konuda bir düzenleme yapmanızı ben talep ediyorum.

Bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Bu arada İstanbul'da yapılan hain saldırıyı da, PKK-YPG tarafından organize edilen hain saldırıyı da lanetliyorum. Bu ülkenin her bir ferdinin de terörün her türlüüne ve özellikle PKK-YPG tarafından yapılan da kınama yapmasını bekliyor, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, Bakan Bey kısa bir arada. “Ben yine de konuşmak istiyorum.” diyen varsa -bana göre sağ tarafta olanlar- söz verebilirim; değilse, Cumhurbaşkanlığı tarafından devam edebiliriz.

FERİDUN BAŞŞİ (Antalya) – Ben konuşabilirim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ben de konuşacağım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Konuşurum diyorsunuz, peki.

İYİ Partiden Sayın Feridun Başşİ.

Buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

FERİDUN BAŞŞİ (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Plan Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, Sayın Bakan, kıymetli yargı bürokratları; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Bugüne kadar yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı üzerine görüş ve düşüncelerimizi adalet teşkilatının her kademesinde çalışmış biri olarak defalarca dile getirdik; Plan ve Bütçe Komisyonunda konuştuk, araştırma önergesi verdik, soruşturma önergesi verdik, yasa teklifi verdik ama bugüne kadar sonuç alamadık. Bugün ise geçmişte yaşadığımız derin bir hukuksuzluktan söz edeceğim. Hatırlar mısınız bilmiyorum, İYİ Partinin kuruluş sürecine giden yolda da birçok ağır hukuksuzluk yaşamıştık. Milliyetçi Hareket Partisi Genel Merkezi yeterli imzaya rağmen kurultay toplamayınca, mahkemeden kurultayı toplamak üzere çağrı heyeti atanması talebinde bulunmuştuk. 8 Nisan 2016 tarihinde 2. Sulh Hukuk Mahkemesince kesin olarak verilen karara karşı temyiz yoluna başvurulmuştu. Tabii, hukuksuzlukları sayıyorum. Dosya Yargıtay incelemesinde olduğu sırada da Gemerek Sulh Hukuk Mahkemesi tedbir kararı vermişti. Yargıtayda bulunan bir dosyayla ilgili, bırakın Gemerek Sulh Hukuk Mahkemesini, kararı veren mahkeme bile herhangi bir müdahalede bulunamaz. Gemerek Sulh Hukuk Mahkemesince verilen karar Bakanlık talimatıyla uygulanmış ve 15 Mayıs 2016 tarihinde yapılacak kurultay TOMA'larla, cebir kullanılarak engellenmişti. 19 Haziran 2016 tarihinde kurultay yapılabilmiş ancak kurultaya dahi gelmemiş bir kişi kurultayın iptali için dava açmıştı ki siyasi partilerde Dernekler

Yasası uygulandığından kurultaya katılmamış birinin dava açma hakkı dahi yoktur. Davada önce Ankara Adalet Komisyonu Başkanlığı, ardından da Yargıtay üyeliği sözü verilen bir hâkim tarafından hukuksuz olarak tedbir kararı verilmiş, dava da bir yıl sonraya tarih görmüştü. Biz hâkimle ilgili defalarca basın ve yayın yoluyla “Önce Adalet Komisyonu Başkanı yapılacak, sonra da Yargıtay üyesi yapılacak.” demiştik ve hâkim, dediğimiz gibi, önce Adalet Komisyonu Başkanı, sonra da Yargıtay üyesi oldu ve hâlen Yargıtay üyesi olarak görev yapmaktadır. Mahkemenin diğer dosyalarda üç aylık talikler yaptığımız da incelememizde gördük. Duruşmadan bir gün önce bir gazeteci arkadaşım beni telefonla arayarak “Yarın dava bitecek.” dedi, ben de dedim ki “Böyle bir şey olmaz, delillerin tamamı bende. Yarın duruşmaya gittiğimizde asli müdahillik talebimiz de var. Zaten araştırılmasını isteyeceğimiz hususlar da olur.” Dava MHP aleyhine açıldığı için biz de asli müdahillik talebinde bulunmuştuk. Ertesi gün mahkeme hâkimi hiçbir beyan almadan, ilk duruşmada son diyeceklerimizi sordu. Biz dedik ki: “Önce ilk diyeceklerimizi bir alın Hâkim Bey.” Kurultay tutanakları ve diğer deliller elimizde kalakaldık. Hâkim ise asli müdahillik talebimizi, talebimiz olmadığı halde ferî müdahillik olarak davayı karara bağladı ve kurultayı iptal etti. Ferî müdahillerin davayı temyiz hakkı dahi yoktur, biz asli müdahillik talebinde bulunmuştuk. Bir kurultay sürecinde yaşadığımız hukuksuzluklardan sadece iki tanesi bunlar, daha onlarcasını anlatabilirim ama zaman kısıtlı. Maalesef, ülkede tuz kokmuştur, yargı bağımsız değildir, bağımsız olmadığı için tarafsız da değildir. Eğer bugün Türkiye’de yargı bağımsız olsaydı bu kadar yolsuzluk yapılabilir miydi? Bir bakan, kendi şirketine dezenfektan ihalesi verip sonra da hiçbir şey olmamış gibi ortalıkta dolaşabilir miydi? Türkiye’de yolsuzluk bir kanser gibi yayılabilir miydi? Eğer yargı bağımsız olsaydı çiftçilerimiz kredi alamazken devletin bankası eşe dosta “televizyon kanalı satın alsın” diye yüzlerce milyon dolarlık karşılıksız kredi verebilir miydi?

Genel Başkanımız Sayın Meral Akşener’in ifade ettiği gibi, unutanlardan olmayız, olmayacağız. Keyfe ve adamına göre çalışan bu yargı sistemini, haklıyı ezip güçlüyü kollayan bu adaletsiz düzeni hep birlikte alt edeceğiz. Tek adam iktidarının bizi içine çekmeye çalıştığı tüm kısır döngüleri hep birlikte kırıp geçeceğiz. İnsanca yaşayan, hakça bölüşen bir Türkiye’yi hep birlikte kuracağız.

Bu düşüncelerle bütçenin ülkemize, milletimize iyilikler getirmesini diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

MHP’nin bir davasıyla ilgili göndermede bulunduğunuz için söz veriyorum. Bir açıklama olacak. Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- İstanbul Milletvekili Feti Yıldız’ın Antalya Milletvekili Feridun Bahşi’nin Adalet Bakanlığının 2023 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Sayın Başkan, İP’nin sözcüsü illa bir şeyleri kaşımak istiyorsa bizim konuşacak çok sözümüz var. Tarla kurultayı, elbette derin ABD’nin ve FETÖ’cülerin komplosu boşa çıkarıldı ve kendilerine yardım eden “Burhan Niyaz” isimli hâkim de FETÖ terör örgütü üyeliğinden hak ettiği cezayı aldı, herhâlde arkadaşımız ziyaretlerine gitmekle meşgul. Yani yakalandığı yeri falan biliyoruz ama orada çok lüzumsuz bir tartışma açıyorsunuz, altından kalkamazsınız bunun.

Şimdilik bu kadar söyleyeyim yani haddinizi de bilin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

FERİDUN BAHŞİ (Antalya) – Siz bize had bildiremezsiniz.

“Had bildirme”ye cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, daha fazla... Bütçe görüşmesi yapıyoruz son bir defa söz veriyorum.

3.- *Antalya Milletvekili Feridun Bahşi'nin, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

FERİDUN BAŞŞI (Antalya) – Şimdi, ben sadece hukuksuzlukları dile getirdim, ne hâkimi dile getirdim ne hâkimi tanırım ne bir başkasını tanırım. Kimse bana da had bildiremez, herkes kendi haddini bilecek.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) *KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

1.-2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) *Adalet Bakanlığı (Devam)*

b) *Anayasa Mahkemesi (Devam)*

c) *Yargıtay (Devam)*

ç) *Danıştay (Devam)*

d) *Kişisel Verileri Koruma Kurumu (Devam)*

e) *Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu (Devam)*

f) *Türkiye Adalet Akademisi (Devam)*

g) *Hâkimler ve Savcılar Kurulu (Devam)*

ğ) *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (Devam)*

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bütçe sürecine devam ediyoruz.

Ünal Bey, size söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, 2023 yılı bütçenizin milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli milletvekilleri, çok önemli bir Bakanlığın bütçesini konuşuyoruz. Bugün, AK PARTİ döneminde birçok sorunu çözülemeyen, tam tersine yapısal ve zihinsel sorunları derinleşerek devam eden ve sorunlar yumağı hâline gelen bir yargı sisteminin bütçesini konuşuyoruz. Üzülerek ifade edeyim ki liyakatin gözetilmediği, yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını yitirdiği, hâkim ve savcılarının yüzünün saraya döndüğü, yargının siyasetin aparatı ve sopası hâline geldiği, ağır işleyen ve etkinliği olmayan, güven vermeyen ve erişilemeyen bir sistemden adalet çıkmamaktadır. Maalesef, bugün yargı sistemimiz adalet dağıtmayı başaramamaktadır. Oysa, 85 milyon vatandaşımızın tamamı da hızlı, etkin, güven veren ve erişilebilen yargı sistemini fazlasıyla hak etmektedir.

Değerli milletvekilleri, bugün vatandaşlarımızın büyük bir bölümü yargıya hiçbir şekilde güvenmemektedir, güven vermeyen bir yargı ise adalet dağıtmıyor demektir. Yargıtay önceki Başkanı Sayın İsmail Cirit “2016’da geçmişte yargıya güven yüzde 70 idi, şimdi yüzde 30’lara düştü.” diyor. Cumhurbaşkan Yardımcısı Fuat Oktay yasaların herkese tarafsız ve adil uygulandığını düşünenlerin oranının 2018 yılı için yüzde 38,1 olarak gösterdiğini açıklamıştır. Topluma güven vermeyen TÜİK verilerinde bile yargı sisteminde bir ilerleme olmadığı, tam tersine bir gerileme olduğu

gözlemlenmektedir. TÜİK'in yargıya ilişkin verilerine baktığımızda davaların karara bağlanma süresi 2004 yılında yüzde 44,6'ı, 2021 yılında 44,1'e gerilemiş; sizin söylediğiniz aksine toplumda davaların görülme süresinin uzadığına ilişkin genel bir kanaat vardır. Özellikle Yargıtaya bölge adliye mahkemelerinden sonra giden iş kazaları, meslek hastalıkları, işçilik alacağı davaları, ticari davalar ve ceza davaları yönünden on-on beş yıl gibi süren davalar vardır.

Yine, TÜİK'in "yasaların herkese adil ve tarafsız uygulanması" başlıklı verisine göre 2004 yılında yüzde 56,1 iken 2021 yılında yüzde 43,3'e düşmüştür. TÜİK'e göre bile adil ve tarafsız yargı 13 puan gerilemiştir. Aksoy Araştırma'ya göre ise, yargıya güvendiğini ifade edenlerin oranı ise yüzde 18'dir yani Cumhuriyet İttifakı'na oy verenler bile yargıya güvenmemektedirler.

Değerli milletvekilleri, maalesef, yargı sistemimiz Avrupa Birliği ilerleme raporlarında ve dünyanın saygın ve ciddi hukuk kurumlarında da ağır şekilde eleştirilmektedir. 2022 yılı Avrupa Birliği İlerleme Raporu'nda "Avrupa Birliğinin demokrasi, hukukun üstünlüğü, temel haklar ve yargı bağımsızlığının sürekli kötüye gitmesiyle ilgili ciddi endişeleri giderilememiştir." denilmektedir. Dünya Adalet Projesi 2022 Hukukun Üstünlüğü Endeksi Raporu'na göre ise ülkemiz 140 ülke arasında 116'ncı sırada yer almıştır, yargımız açısından çok kötü bir tablodur bu tablo.

Değerli milletvekilleri, "Bu can bu bedende durdukça o Brunson serbest kalmaz." derken papazı bir telefonla Amerika'ya gönderirseniz, 3 sent dolar için Türkiye'nin egemenlik hakkını ihlal ederek Cemal Kaşıkçı dosyasını Suudi Arabistan'a gönderirseniz, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarını uygulamaz, Osman Kavala'yı yıllardır hapiste tutarsanız, adli yıl açılış törenini yargının evinde yani Yargıtayda değil de tek adamın evi olan sarayda yaparsanız, yine, Anayasa Mahkemesine Yargıtayda tek bir gün bile dosya kapağı açmamış olan bir kişiyi üye yaparsanız, hâkim, savcı mülakatlarını tarafsız ve objektif bir şekilde yapmazsanız, ilk defa yazılı sınavda 1'inci olan Oğuzhan Mete'yi mülakatla elerseniz, AK PARTİ teşkilatlarında görev yapan yüzlerce avukatı bir gecede hâkim, savcı yaparsanız, doğal hâkim ilkesine aykırı olarak hâkimlerin görev yerlerini sürekli değiştirirseniz ve hâkim güvencesini ortadan kaldırırsanız, davalar yıllarca bitmez, on-on iki yıl uzatırsanız, yargınız yolsuzluklarla mücadele etmez, yolsuzlukların üzerini örterseniz sizin yargınıza hiç kimse güvenmez.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz bitmiştir.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, şimdi HDP'den Sayın Dirayet Dilan Taşdemir'e söz vereceğim.

Sonraki listeyi de arkadaşlarımızın hazırlanmaları bakımından bir okuyayım: CHP'den Sayın Gülizar Biçer Karaca, Türkiye İşçi Partisinden Sayın Sera Kadıgil, MHP'den Sayın Halil Öztürk, AK PARTİ'den Sayın İbrahim Aydın, tekrar HDP'den Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu şeklinde gideceğiz.

Sayın Dirayet Dilan Taşdemir, buyurun lütfen.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Teşekkür ederim Başkan.

Ben de herkesi saygıyla selamlıyorum, başarılar diliyorum.

Evet, Adalet Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz. Maalesef, ülkemizde aslında hiçbir dönem yargı tam olarak bağımsız olmadı, her dönem muhalifleri susturmanın aracı hâline getirildi ama yargı hiçbir dönemde bu kadar iktidarın sopası hâline de gelmedi maalesef. Daha önce yargı içine yerleşen cemaat üyeleri, evet, yargıyı yozlaştırdılar, kumpaslar kurdular, yalancı tanıklar icat ettiler, ortam dinlemelerine dair "tape"leri değiştirdiler, binlerce insanın suçsuz yere yıllarca cezaevinde tutulmasına neden oldular ama 2016'dan sonra tablo değişti mi? Bizler açısından aslında tablo hiç de değişmedi hatta o dönemleri aratan uygulamalarla karşı karşıyayız. O dönemin cemaatçileri hani bir şey yaparken kılıfına uyduruyorlardı ama bu dönem hâkim ve savcılar aslında kılıfına bile uydurma gereği

duymuyorlar. Bakın, yasaları ihlal ediyorlar, masumiyet karinesini yok sayıyorlar, insanlar bundan kaynaklı linç ediliyor, insanlar tutuklanacağını yandaş basından öğreniyor. Bunun birçok örneğini biz yaşadık; Kobani kumpas davasında, Osman Kavala davasında, yine, Gezi davalarında ki en sonunda Şebnem Korur Fincancı davasında da biz Şebnem hocanın nasıl linç edildiğini, ev aramalarının bile televizyonlarda manipüle edilerek canlı yayınlar şeklinde sunulduğunu biliyoruz.

Yine, özellikle AKP'li siyasetçiler eğer birilerini hedef gösteriyorsa biz bir bakıyoruz ki hemen savcılar harekete geçmiş ama söz konusu yandaşlar ya da AKP içerisindeki siyasetçiler olunca bir türlü savcılar harekete geçmediğini biliyoruz ki bunun somut örneği, Sedat Peker'in ifşalarında görüldü, ya, rüşvetlerden söz etti, yolsuzluktan söz etti, yer bildirdi, isim bildirdi ama bir baktığımızda neredeyse insanlar sosyal medya üzerinden soruşturma açacak, bu konuyla ilgili bir savcı arayışına girdi ama yine, mevcut yargıdan bir ses çıkmadı. Yine, arkadaşlarım da sabah söz etti, Şenyasar ailesi... Hani, orada yaşanan katliama dair sözü edilen bir AKP milletvekili vardı ama ona yönelik de herhangi bir soruşturma ya da bir fezleke düzenlenmedi. Yani bu kadar çok örnek varken son olarak şunu söyleyeyim: Çorlu tren kazasında yakınlarının akıbetini arayan, adalet arayan aileler yargılanır duruma geldi. Şimdi, tam da bu uygulamalardan kaynaklı, evet, yargıya, adalete güven yok. Hani bunun istatistiki rakamlarını paylaştığımızda sabah AKP'li hatip hanım "Bunları nereden biliyorsunuz?" işte "Bu veriler nasıl elde ediliyor?" gibi hani verileri toplamamıza gerek yok, yaşadıklarımız bunun zaten somut örnekleri. Yani bakın, dün IMF bir rapor açıkladı, 19.850 tane dosyayla Türkiye 1'inci sıradaymış.

Diğer bir meseleyse, yine, bu cemaatin kumpas davalarının, o mantığın aslında sürdürüldüğünün bir örneği de Kobani kumpas davası. Bakın, bu kumpas davası nasıl açıldı? 2018 seçimlerinde Cumhurbaşkanı meydanlarda 6-8 Ekim olaylarını gündeme getirdi ve bunun üzerinden bir algı oluşturdu, partimiz hedef gösterildi ve hemen düğmeye basıldı; dosyanın savcısı değiştirildi, yerine Ahmet Altun getirildi, dosyaya yeni bir belge, bilgi girmemesine rağmen soruşturmanın hiçbir aşamasında adı geçmeyen siyasetçilerin isimlerini gönderdi yerel birimlere, bunlarla ilgili bilgi, belge istedi. 3.530 sayfalık iddianame ve 324 klasör eklerini bir haftada mevcut mahkeme inceledi, gözlemledi ve yerinde buldu; davayı kabul etti ve sonra Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesinde yargılama başladı. Dosyanın savcısı Altun, dört yıldır açık yürütülen dosyaya aniden gizlilik kararı getirdi. Tüm uğraşlarına rağmen siyasi faaliyetlerinin dışında bir delil bulamadı, bu sefer yine daha önceki kumpas davalarında gördüğümüz tanıklar arayışına girdi ve daha önce mahkeme salonunda gizli olan tanıklar açık oldu, açık tanıklar gizli oldu. Söyledikleri, ifade ettikleri her şeyin yalan olduğu, iftira olduğu açığa çıktı ama bir şekilde dosya ısrarla bu hukuk garabetine rağmen sürdürülmeye devam ediyor.

Yine, Kobani kumpas davasının iddianamesini hazırlayan ilk heyetin içerisinde bulunan Bahtiyar Çolak ve Savcı Hidayet Kaya "Atadedeler" denilen bir tane suç örgütüne üye olmaktan kaynaklı gözaltına alındı, yargılandı hatta bir dönem ev hapsinde kaldı. Şimdi, bu bir çeteye üye olduğu iddiasıyla gözaltına alınan bir hâkimin verdiği kararları siz tarafsız buluyor musunuz, adil buluyor musunuz? Yani buna inanmamızı bekliyor musunuz? Gerçekten bu konuyu da merak ediyoruz. Ama biz şunu söyleyelim: Kobani kumpas davası siyasi saiklerle partimize yönelik bir kumpas davasıdır ve aslında partimizin kapatılmasına zemin hâline getiriliyor. Bunun birçok örneği var, zamanım olmadığı için tekrar etmeyeceğim.

Yine, cezaevlerine ilişkin -arkadaşlarım söz etti- çok ciddi hak ihlalleri yaşanıyor Sayın Bakan. Evet, 1980'de Diyarbakır, Mamak, Metris cezaevlerinde yaşanan vahşeti biliyoruz, Diyarbakır'a son gidildiğinde Diyarbakır Cezaevi de müzeye çevrileceği söylendi ve kapatıldı. Hani, bunu büyük bir

şeyle de anlattınız ama mesele cezaevini kapatmakla bitmiyor. O dönemki uygulamaların benzerlerini şu anki cezaevlerinde de biz tanıklık ediyoruz yani darp, tehdit, işkence, tekçi hücrede tutma, çıplak arama gibi onlarca aslında hak ihlali var, arkadaşlarım çok saydı, ben geçiyorum.

Yine, bu dönem bir şey icat ettiniz. Yani tutuklulukların tahliyesini engellemeye yönelik “idare ve gözlem kurulları” diye bir şey icat edildi. Şimdi, bunlar keyfine göre insanları cezaevinde rehin tutmaya devam ediyor. Bakın, Mukaddes Kubilay, önceki dönem bizim Ağrı Belediye Eş Başkanımız altı yıl üç ay ceza aldı, cezası bitti. Sadece gerekçe ne biliyor musunuz? Dışarıdan gelen diğer görüşçülere selam verdiği için infazı yakıldı. Bakın, bu infaz yakılma gerekçeleri; fazla su kullandın, çok kitap okudun, serzenişte bulundun, halay çektin, şarkı söyledin, ALES sınavına girmedin, arkadaşlarından kopmadın ve böyle sayısız örnek var. Gerçekten akıl ve vicdana sığmayan uygulamalar.

Yine, cezaevlerine yönelik hak ihlalleri geldiğinde bunu izleyecek bir mekanizma yok. Size soru önergeleri veriyoruz, gündeme getiriyoruz ama bize bir geri dönüş olmuyor. En son, Ağrı’da bulunan Patnos Cezaevine yönelik çok ciddi hak ihlalleri geldi. Bakın, orada 7 kişi yaşamını yitirdi, 2 ölüm şüpheli ölümdü. Biz cezaevi idareleriyle görüşmüyoruz yani cezaevi idareleri telefonlarımıza da çıkmıyor, kapıya gittiğimizde de bizimle görüşmüyorlar ve bunu söylediğimizde “Bakanlığın kararı.” deniliyor. Bakanlığın, milletvekilinin cezaevine gidip idareyle görüşmesini engellediğini söylüyorlar. Bütün cezaevlerinde aynı prosedür yok, biliyorum ama demek ki her cezaevi kendine göre bir hukuk belirliyor, kendine göre bir karar alıyor.

Hasta mahpuslara ilişkin, arkadaşlarım ifade etti; evet, bence artık hasta mahpuslar meselesi hukukun dışına çıkan bir meseledir, vicdani bir meseledir. İnsanlara aileleriyle, yakınlarıyla vedalaşma hakkını tanımak gerekiyor ama maalesef insanlar hastanede yataklara kelepçeli şekilde yaşamlarını yitiriyorlar ve buna aileler de seyirci kalıyor, maalesef bu acı ailelere de yaşatılıyor. Yine, dışarıya bırakılan hasta tutsaklar da birkaç ay sonra zaten yaşamını yitiriyor. Bunun onlarca örneği var yani STK’lerin açıkladığı raporlar var; şu an cezaevlerinde 1.605 hasta tutuklu var.

İmralı cezaeviyle ilgili yani aslında biz orada özel bir infaz rejiminin uygulandığını biliyoruz. Açıkçası hangi yasal mevzuata dayandığı konusunda da bir izahat bekliyoruz. Şimdi, diğer cezaevlerinde uygulanan işte aile görüşü, telefon, avukat hakkı bu cezaevinde hayata geçirilmiyor. Bunun hangi gerekçeyle yapıldığı da izah edilmiyor. Daha önce “koster bozuk” deniliyordu, “hava muhalefeti” deniliyordu, şimdi aile ve avukatlar da bilgi verilmeden bir disiplin cezası olduğu söyleniyor. Bu disiplin cezasının da hani, tek kişilik hücrede kalan bir insanın nasıl bir hücre cezası aldığı, nasıl bir disiplin cezası aldığı da izaha mahkûm. Dolayısıyla bu konuda da iktidarın bir an önce sorumluluk almasını ve bu derinleşen tecrit politikasına son vermesi lazım. SPT, dönem dönem geliyor ama SPT’nin raporlarına da yönelik bir açıklama yapılmıyor, derin bir sessizlik söz konusu. Tabii, dönem dönem, bu İmralı tecrit meselesinden kaynaklı bir manipülasyon da gündeme geliyor, sık sık siyasete konu ediliyor ama ailesinin, avukatlarının Öcalan’la, Sayın Öcalan’la görüşmesi de sağlanmıyor. Dolayısıyla, bir manipülasyon ve siyasete malzeme yapılıyor.

Son olarak da şunu söyleyeyim Sayın Bakan: Yani siz sunumunuzda kadın cinayetleri ve çocuklara dair aslında detaylı bir sunum yapmadınız ama biz biliyoruz; kadın ve çocuklara yönelik suçlar gittikçe derinleşiyor her gün, kadınlar korunamadığı için yaşamını yitiriyor, 6284 sayılı Yasa etkin uygulanmıyor. Bakın, koruma aldığı hâlde kadınlar katlediliyor; Güler Karslı koruma kararı olduğu hâlde eşi tarafından öldürüldü. Yani “koruma” demek, gidip savcılıkta bir belgeyi bir kadının eline vermek değil; aslında bunu takip etmek, kadınlar aradığında bu süreci etkin hâle getirmekle

mümkün ama bu süreçler de işlenmiyor. Hatta üstüne üstlük bir de İstanbul Sözleşmesi'ni kaldırdık. İstanbul Sözleşmesi bu konuda devlete yükümlülük yükliyordu, sorumluluk yükliyordu ama İstanbul Sözleşmesi de bir gecede kaldırıldıktan sonra tabii yükümlülükler uygulanıyor.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Taşdemir, lütfen toparlar mısınız.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Son olarak şunu söyleyeyim: Sayın Bakan, sunumunuzda pasaportlarla ilgili idari tedbir kararlarının, mahkeme kararı olmayan idari tedbir kararlarının kaldırıldığını söylediniz. Hayır, kalkmadı. Mesela, benimki kalkmadı: hiçbir mahkeme kararım yok yani mahkemenin yurt dışına çıkmamı engelleyen bir kararı yok ama iki yıldır idari tedbir kararıyla...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Taşdemir.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Bir saniye, bitiriyorum Başkan.

AYM'nin en son kararından sonra başvuruda bulundum; 31 Temmuzda kaldırdılar, 1 Ağustosta tekrar yurt dışı yaşağı koydular. Gereğini bilmiyorum; idari tedbir yani mahkeme kararı yok. Bu konuda da bir izahat bekliyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

Söz sırası Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Gülizar Biçer Karaca'da.

Sayın Karaca, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, öncelikle bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Ben de geçtiğimiz gün İstiklal Caddesi'nde meydana gelen terör saldırısında yaşamını kaybeden yurttaşlarımıza Allah'tan rahmet, yaralılarımıza da acil şifalar diliyorum. Terörü ve teröristlere yol verenleri ve her türlü terörü lanetlediğimi de burada bir kez daha ifade etmek isterim.

Sayın Bakan, ikinci kez, 29 Ocak 2022'de Adalet Bakanı oldunuz. İlk soru önergemi 14 Şubat 2022 tarihinde size göndermişim; yasama faaliyeti yürüten bir milletvekili olarak 31/10/2022 tarihine kadar, sekiz buçuk aylık sürede toplamda 40 soru önergesi sunmuşum Sayın Bakan, 1 tanesine dahi yanıt vermediniz. Bizler, Türkiye Büyük Millet Meclisinde yasama faaliyeti yürüten ve vatandaşlarımızın bize gelen şikâyetlerini ve taleplerini ve bu konuda yapılması gerekenlere ilişkin ne yapabiliriz? Elimizde kalan tek denetim mekanizması soru önergesi ama maalesef Bakanlığımız süresince şu elimde bulunan 40 soru önergesi Sayın Bakan, 40 soru önergesinde yaklaşık bin küsur soru sormuşum, daha 1 tanesine cevap vermemişsiniz. Milletvekillerinin soru önergeleri neden yanıtlanmıyor? Yoksa milletvekillerini muhatap olarak görmüyor musunuz Sayın Bakan? CİMER'den başvuruyoruz, CİMER'den şu cevap geliyor: "Siz milletvekilisiniz, soru önergesiyle talebinizi ve sorularınızı yöneltebilirsiniz." CİMER'den cevap bu ama sizden bu soru önergelerine hiçbir yanıt gelmiyor.

Sayın Bakan, soru önergelerimizdeki birkaç hususu buradan iletmek isterim. Öncelikle, cezaevlerinden çok sayıda mektup geliyor; sağlık hakkı ihlallerine, eğitim hakkı ihlallerine, cezaevi koşullarının gerçekten zor olduğuna ilişkin, beslenme hakkı ihlallerine ilişkin sayısız mektup alıyoruz ve bu mektupları da doğal olarak, tabii ki Adalet Bakanı olarak size soruyoruz Sayın Bakan. Mesela, Vezirköprü M Tipi Cezaevinde vatandaşın birisi "Sıcak suyumuz günlerdir akıyor, aksa bile çok kısa süreli ve hiçbirimiz sıcak suyu kullanarak duş alma, en temel temizlenme ihtiyacımızı dahi yerine getiremiyoruz." diyor. Kayseri 2 No.lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumundan birisi "Elektrik faturasını ödeyemediğimiz için elektriğimiz kesildi, koğuşumuzda elektrik kullanamıyoruz." diyor. Yine başka

bir cezaevinden, Kocaeli Cezaevinden birisi “Yemekler çok az, aç yatıyoruz, zayıfladık ve beslenme eksikliğine dayalı, çok sayıda hükümlü arkadaşımız hastalanıyor ve ciddi rahatsızlıklarla baş etmek zorunda kalıyor.” diyor.

Yine, Sayın Bakan, 2022 yılının ilk sekiz ayında cezaevlerinde 43 kişi yaşamını yitirmiş. Buna ilişkin sorularımızı soruyoruz: Neden yaşamını yitirmiş? Bunda cezaevi koşullarının etkisi var mı? Neden eğer yaşamını yitirecek bir rahatsızlığı varsa tahliye edilmemiş ya da infaz ertelenmemiş diye soruyoruz, yok. Cezaevleri idare ve gözlem kurullarından bir sürü sorun geliyor bize ama cevap verilmiyor.

Sayın Bakan, daha bugün 2 tane mesele geldi. Şerife Sulukan, İzmir Menemen R Tipi Cezaevinde; yüzde 89 engelli raporu var; beynine pıhtı atması sebebiyle felç geçirmiş ve buna rağmen cezaevine alınmış; ciddi ilaçları kesintisiz kullanması gerekiyor; cezaevinde epilepsi nöbeti geçiriyor, nöroloji uzmanı “Cezaevinde kalamaz.” diyor, hâlâ Adli Tiptan sonuç bekleniyor.

Yine, Elif Özkan “Kahramanmaraş Nurhak’ta ikamet ediyorum.” diyor; eşi Ağrı Doğubeyazıt T Tipi Cezaevinde ve bir yıldan beri 4 çocuğu babasını göremiyor ve kendisi de eşini göremiyor çünkü Kahramanmaraş’tan Doğubeyazıt’a gidecek maddi imkânları yok. Bunun gibi, sayısız hükümlü yakını annesini, çocuğunu, evladını, babasını bir yılı aşkın süredir görmüyor ama nakil taleplerini de maalesef sizler görmezden geliyorsunuz Sayın Bakan.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Karaca, lütfen toparlar mısınız.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Bakan, bugün Anayasa Mahkemesinden bir karar çıktı, bugün gerekçeli karar yayımlandı. Cezaevinde kalmasının mümkün olmadığı doktor raporuyla kanıtlanan bir hasta hükümlünün tahliye edilmediğine -cezaevinde vefat etmiş maalesef- ilişkin Anayasa Mahkemesi diyor ki: “Ölen yakınları bakımından ileri sürdükleri insan onuruyla bağdaşmayan muamele yasağı ihlal edilmiştir.”

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Karaca.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Umut ediyor ve diliyorum ki cezaevinde bu tür raporu olan mahpusların bu Anayasa Mahkemesi kararıyla bir an önce infaz erteleme kararlarının verilmesidir Sayın Bakan.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

Söz sırası Türkiye İşçi Partisinden Sayın Sera Kadıgil’de.

Buyurun Sayın Kadıgil.

Süreniz beş dakikadır.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bozdağ “Adaleti çıkarırsan devlet büyük bir çeteden başka nedir?” diye soruyor Augustinus, bundan on beş yüzyıl önce soruyor. 21’inci yüzyılın ilk yirmi yılında AKP’nin kurduğu düzen bundan daha net ifade edilemezdi diye düşünüyorum, sadece ben böyle düşünmüyorum. Bakın, Aksoy Araştırma bir araştırma yapmış geçtiğimiz mayıs ayında; bu ülkede yaşayan insanların yüzde 15’i yargının tarafsız ve bağımsız olduğunu düşünüyor -sadece yüzde 15’i böyle düşünüyor- geri kalan yüzde 85’i diyor ki: “Bu ülkede ne tarafsız ne de bağımsız bir yargı var.” Bunu sadece ben ya da bizim seçmenlerimiz ya da muhalifler söylemiyor; AKP’li ve MHP’li milletvekillerinin söylediklerine takılmamak gerek çünkü AKP’li seçmene soruyorlar, yüzde 72’si ve MHP’li seçmene soruyorlar, yüzde 80’i “Ben yargıya güvenmiyorum, tarafsız ya da bağımsız olduğunu düşünmüyorum.” diyor.

Sayın Bozdağ, bu sonuçlar, ortalama bir ülkede bile bir adalet bakanının istifa etmesine yeter; buna rağmen siz ne yapıyorsunuz? Geldiniz, bize burada fıkra anlatıyorsunuz ya, bayağı fıkra anlatıyorsunuz. Şu kitapçıkta emeği geçen herkese tek tek teşekkür mü edilir, ne denir bilmiyorum yani yirmi yıllık AKP özetinin bir ironisini çıkar deseler, aha ancak bu kadar çıkarılır. Ben avukatım biliyor musunuz; işini yapamayan, işini yaptırmadığınız avukatlardan biriyim. Siz burada bana gelmişsiniz “lekelenmeme hakkı” “mağdur odaklı adalet” “kadına yönelik şiddete sıfır tolerans” “çocuğun etkin korunması” gibi neler neler... Vallahi ellerinize sağlık yani dedim ya bu bir fıkra.

Mesela mağdur odaklı adalet anlayışınızdan bahsetmişsiniz, sormak lazım: Soma’da katledilen 301 madencinin katillerine hak ettikleri cezayı verdiği için okus pokusla görevlerinden ettiğiniz Yargıtay 12. Ceza Dairesi hâkimleri var ya, onların haberi var mı acaba sizin bu mağdur odaklı adalet anlayışınızdan? Ya da bir AKP milletvekilinin korumaları tarafından eşi ve 2 oğlu katledilen Emine Şenyaşar’ın haberi var mıdır bu çok hayati, çok insani tutumunuzdan? Ya da 10 Ekim gar katliamında yakınlarını kaybedip ancak yedi yıl sonra sayın mahkemelerinizden bir keşif talebi alabilen 10 Ekim ailelerinin haberi var mıdır mesela?

Devam edelim; çocuğun etkin korunması için önemli çalışmalar yapıyor musunuz, tebrik ediyorum hepinizi! Mesela Erzurum’da Diyanet İşleri Başkanlığına ait bir Kur’an kursunda istismara uğrayan çocukların istismarcısı hakkında verilen cezayı bozan istinaf hâkimlerinizin haberi var mı sizin bu tutumunuzdan?

Devam edelim, yargının kurucu unsurlarından bahsetmişsiniz, avukatlar pek önemliymiş sizin için, savunmayı güçlendirmek için önemli adımlar atıyor musunuz. Mesela delil uydurma gereği dahi duymadan, on yıldır süren bir davada 37 savcı, 42 hâkim değiştirip anca ceza vermeyi becerdiğiniz ÇHD’li meslektaşlarımızın haberi var mıdır bu tutumunuzdan? Ya da Zafer turizmin dün hadsiz bir muavini tarafından hedef gösterilip şu an canıyla uğraşan avukat meslektaşımız Jiyan Tosun’un haberi var mıdır, gerçekten çok merak ediyorum.

“Kadına yönelik şiddette sıfır tolerans.” demişsiniz, yani “Ne diyeyim de ne olasınız.” diye bir laf var ya, vallahi ne diyeyim de ne olasınız ya, bu kadar açık söylüyorum arkadaşlar aslında. Mesela maruz kaldığı istismar sonrası intihar eden 18 yaşında bir genç kızın faili eski Uzman Çavuş Musa Orhan’a oy çokluğuyla ödül gibi ceza veren hâkimleriniz bir yanda, Musa Orhan’ın tutuksuz yargılanmasına isyan eden Ezgi Mola’yı cezalandıran hâkimleriniz bir yanda. Yetmiyor, evli olduğu kadını katledip intihar eden daire başkanınızın ardından utanmadan gözü yaşlı taziyeler yayınlayan bürokratlarınız bir yanda bile değil, arkanızda duruyor şu anda. Şebnem Hocaya sabaha karşı gözaltı kararı veren savcılarınız bir yanda, hakkında koruma kararı bulunan Hülya Şellavcı’nın hakkında defalarca şikâyette bulunmasına rağmen katiline bir tazyik hapsini çok gören hâkiminiz başka bir yanda. Mesela hâkim ve savcı atama yönetmeliğini rafa kaldırıp altı günde tüm aşamaları aşıp doğrudan İstanbul’a paraşütle indirdiğiniz, sonra da Sedef Kabaş hakkında tutuklama kararı veren sevgili savcılarınız bir yanda, Gülistan Doku’nun kaybının başşüphelisini adli kontrolle bir günde serbest bırakan savcılarınız başka bir yanda duruyor şu anda Sayın Bakan. Mücella, Çiğdem, Hakan, Can, Mine, Yiğit hapisteler, Osman Kavala 1.841 gündür hapiste; bunları hapiste tutanlar, esir tutanlar bir yanda, yargı reformu paketi masallarıyla sokağa saldırdığımız katiller, tecavüzcüler, mafya babaları, uyuşturucu baronları öbür yanda duruyor. Mesela buluttan nem kapan Sayın Cumhurbaşkanına sırf hakaret etti diye 305 çocuğun hakkında siz işlem başlatmış bir Adalet Bakanısınız, ben kime ne anlatıyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Sayın Kadıgil, toparlar mısınız lütfen.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Haklısınız, toparlayayım çünkü gerçekten ben kime ne anlatıyorum, bilmiyorum.

Kendi yargısını kendi sağlamaya çalışan ilkel bir orman kabilesine döndü koca bir memleket sizin yüzünüzden. Yani size şunu sormak isterim: Bu kadar rezillik yetmedi mi ya? Hani biraz böyle adalet sağlayalım artık, doğru düzgün hâkim, savcı ataması yapalım...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Kadıgil.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Son cümlem Sayın Başkan, son cümlem. Bu parti adına tek temsilcisiyim, son cümlem, bitiriyorum.

Yani şunu demenizi çok isterdim: “Artık bir parça liyakatle hâkim, savcı ataması yapalım.” Ama bunu diyebilecek birisi olsaydınız o sandalyede zaten oturuyor olmazdınız. Siz ki döneminizde atadığınız hâkim, savcılarının yüzde 40’ı FETÖ’den ihraç edilmiş bir Bakansınız, sizin yeriniz bakan sandalyesi değil benim nazarımda sanık sandalyesidir Sayın Bozdağ.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Kadıgil, süreniz tamamlandı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hakaret ediyor Sayın Başkanım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hadi oradan!

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Yalan mı? Hangisi yalan?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hepsı yalan!

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Hangisi yalan? Hepsı doğru!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hepsı yalan!

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, lütfen müdahale etmeyin.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Hiçbir konuda benimle kavga etme, Ergenekon avukatı var karşında.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Söz sırası Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Halil Öztürk’te.

Sayın Öztürk, süreniz beş dakika, buyurun lütfen.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Karşında Ergenekon avukatı var, yanlış kişiyle kavga edersin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bu üslubunuz üslup değil!

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Arkadaşlar, Milliyetçi Hareket Partisi konuşuyor, susar mısınız?

Arkadaşlar, bir dakika ya...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Kadıgil, üslubunuz...

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – AKP’lileri sustur.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, sükunet lütfen.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Arkadaşlar, Milliyetçi Hareket Partisi konuşuyor, susun lütfen ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hakaret ediyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yakışmayan bir üslup ya!

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Ben atamadım, o kadar FETÖ’cüyü ben atamadım, FETÖ’cülerle mahkemede ben mücadele ettim, atayanlar orada oturuyor.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, lütfen...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Başkanım, atın dışarı ya!

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Cevap vermesinler konuşmayayım Sayın Başkan.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hakaret ederek konuşamazsınız!

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Kadıgil... Sayın Aydemir... Lütfen...

Sayın Öztürk'e söz verdim.

Süreyi tekrar başlatıyorum.

Buyurun Sayın Öztürk.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Dışarıda kavga edebilir herkes, burası Plan ve Bütçe Komisyonu.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar, kıymetli basın mensupları, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; öncelikle Milliyetçi Hareket Partisi olarak Adalet Bakanlığımızın 2023 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Değerli milletvekilleri, elbette hukuk devletinin gerekleri doğrultusunda yargılamanın hızlı, adil ve etkin şekilde işlenmesi, adalete erişimin kolaylaştırılması ve adalet sistemine duyulan güvenin artırılması yine hukukun üstünlüğünün hâkim kılınması bizim amaçlarımız arasında yer almalıdır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan Bakanlığın bütçesi için yapıcı ve bütünlleştirici görüşlerimizi dile getirdiğimiz taleplerimizin de yine bu anlamda değerlendirileceğini düşünmekteyim.

Saygıdeğer milletvekilleri, adalet hizmetinin sunumunda görev yapan tüm personelimizin her bütçeden olduğu gibi Sayın Bakanım, 2023 yılı bütçesinden de yine beklentileri bulunmaktadır. Bu kapsamda ekim başı itibarıyla 15.321 hâkim ile 7.416 savcımızın mali ve özlük hakları 2023 yılında beklentileri karşılayacak şekilde geliştirilmeli ve iyileştirilmelidir. Yine, meslektaşlarımız olan avukatlarımızın da bu minvalde genel talepleri ve faaliyet gösterdikleri illerdeki beklentileri -ki baroların fiziki imkânları da- bu kapsamda karşılanabilmelidir.

Diğer taraftan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36'ncı maddesinde düzenleme yapılarak adalet hizmetleri sınıfı oluşturulması çok genel ve haklı bir beklentidir. Bu konuda bizlerin de ilk imza sahibi olarak kanun teklifimiz bulunmaktadır.

Sayın Bakanım, sözleşmeli çalışanların kadroya geçirilmesi, yardımcı hizmetler sınıfı çalışanlarının genel idare hizmetler sınıfına alınması, yine son günlerde uzman zabıt kâtipliği sisteminin hayata geçirilmesi -yine adalet çalışanlarının iş yükünün oldukça yoğun, ağır olduğunu biliyoruz- adliyelerde adalet hizmetleri sınıfı oranının günümüz ekonomik şartlarına uyarlanması da yine beklentiler arasındadır.

Ayrıca Anayasa Mahkemesi bünyesinde görev yapan idari personele verilmekte olan yüksek yargı tazminatının, yoğun iş yükü altında çalışan Danıştay, Yargıtay ve Sayıştayda görev yapan idari personele de verilmesi çalışma barışına katkı sunacaktır kanaatindeyiz. Kaldı ki yine bizim Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu konuda kanun teklifimiz mevcuttur. Bunu da hem Adalet Komisyonunda hem de Genel Kurulda değerlendirip bu haklı beklentiye de bir cevap vermemiz gerektiği kanaatindeyiz.

Diğer taraftan, Sayın Bakanım, özellikle İstanbul gibi büyükşehirlerde, yine Bodrum gibi büyük ilçelerde görev yapan adalet personeline yüksek kiralar nedeniyle ya kamu lojmanı tahsisi yapmak veyahut da kira yardımı gibi bir uygulamayı hayata geçirip onların bu konudaki mağduriyetini de

giderebilmeliyiz. Zira o bölgelere tayini çıkanların, görev yapanların tamamına yakını bir şekilde tayin isteyip küçük illere veya ilçelere gitmek noktasındaki taleplerini sık sık bize iletiyorlar, muhtemelen size de iletiyorlardır. Doğruca bu yapılırsa bu sorunlar bir çözüme kavuşmuş olur.

Yine, infaz koruma memurlarının sınıflarının değiştirilerek birlikte görev yaptıkları jandarma personeli gibi güvenlik hizmetleri sınıfına alınması, ceza infaz kurumları çalışanlarının yapılacak düzenlemeyle öğrenim durumları itibarıyla hak ettikleri derecelere yükseltilmesini de sağlayabilmeliyiz. Sözleşmeli personelin kadroya geçirilmesi, güvenlik riskleri nedeniyle silah taşıma ruhsatlarının harçsız olarak verilmesi, tayin ve terfilerin hakkaniyetli bir düzene çekilmesi de yine bu bütçeden olan beklentiler arasındadır.

Yine, cezaevi sağlık memurlarının görev tanımlamaları ve özlük haklarının iyileştirilmesi de oldukça sık gündemimize gelen bir konudur. Dün yine sosyal medya kanalında, sosyal medyada ciddi bir “tag” açtırılarak bu konuda ciddi bir kamuoyu baskısı yaratmaya çalıştılar. Sanırım dikkatinizden kaçmadı Sayın Bakanım.

Yine, denetimli serbestlik ve icra kâtibi çalışanlarımızın da özlük ve mali haklarının yeniden gözden geçirilerek iyileştirilmesi de bu bütçe döneminde sağlanabilirse aileleriyle birlikte büyük kesimi sevindirmiş olabileceğiz diye düşünüyorum.

Saygıdeğer Komisyon üyeleri, dile getirdiğimiz tüm bu gelişmeler çerçevesinde Adalet Bakanlığı bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyor, yine yüce heyetinizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Öztürk.

Söz sırası Adalet ve Kalkınma Partisinden Sayın İbrahim Aydın'da.

Sayın Aydın, buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, Saygıdeğer Komisyon üyeleri ve milletvekili arkadaşlarım, çok kıymetli bürokratlar ve basınımızın seçkin mensupları; Adalet Bakanlığı bütçesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

İstanbul İstiklal Caddesi'nde meydana gelen bombalı saldırıda hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, ailelerine ve yakınlarına sabır, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun. Terörü, arkasındaki örgütleri ve onların da arkasındaki emperyalist güçleri lanetliyorum.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, Bakanımız çok güzel bir sunum yaptı. Tabii ki son yıllarda yaptığımız çalışmalar bu kısa sürede anlatmak mümkün değildi. Onunla ilgili, biraz daha değindiği yerlerden konuşmak istiyorum.

Adil bir hukuk düzeni kurmak devletin asli görevlerinden biridir. Ülkemiz, Sayın Cumhurbaşkanımız liderliğinde dönüşüm yaşamıştır. Bu dönüşümün temelinde ise insan hakları ve demokrasi odaklı bir yönetim anlayışı yer almaktadır. Geçtiğimiz süreçte, başta Anayasa olmak üzere temel yasalarımızda çok önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden biri bireysel başvuru hakkıdır. Herkes, Anayasa'mızda güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilmektedir.

Kişisel verilerin korunması, ilk defa anayasal ve yasal bir hak olarak düzenlenmiştir. Kişisel verilerin korunmasını sağlamak ve buna yönelik farkındalık oluşturarak bilinç düzeyini geliştirmek, aynı zamanda veri temelli ekonomide özel ve kamusal aktörlerin uluslararası rekabet kapasitelerini artırıcı bir ortam oluşturmak amacıyla Kişisel Verileri Koruma Kurumu kurulmuş.

Bilgi edinme hakkının anayasal güvenceye kavuşturulması, çocuk haklarının ilk defa anayasal koruma altına alınması, sivillerin askerî mahkemelerde yargılanmasına son verilmesi, tutuklama tedbirlerine başvurulmasını zorlaştıracak düzenlemeler yapılması gibi gelişmelerle son derece önemli kazanımlar elde edilmiştir. Tüm bu yeniliklerin uluslararası alanda da karşılığı bulunmaktadır.

İşkenceyle aktif olarak mücadele edildi ve işkence, kötü muamele iddiaları ülke gündeminden tamamen çıkarıldı. Kadınlar için pozitif ayrımcılık ilkesi anayasal güvenceye kavuşturulmuştur. Çocuk haklarına ilk defa Anayasa'da yer verilerek çocukların korunması devlete ve idareye anayasal bir görev olarak yüklenmiştir. Temel kanunlarımız sosyal, siyasal ve ekonomik yapımıza daha uygun hâle getirilmiştir.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu 2004 yılında; 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu 2011 yılında yasalaşarak yürürlüğe girmiş; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda zaman içerisinde önemli değişiklikler yapılarak sistem bütünüyle yenilenmiş ve günümüz ihtiyaçlarına cevap verebilir hâle getirilmiştir. Yeni kanunlar ve mevcut kanunlardaki değişikliklerle hukuki altyapımız günümüz ekonomik ve sosyal şartlarına cevap verebilir hâle gelmiştir.

Geçtiğimiz yirmi yılda, temel hakların korunmasına yönelik icraatın yanında adalet hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde sunulmasını teminen çok önemli yeniliklere imza atılmıştır. Hâkim, savcı ve personel sayıları ile ilk derece genel ve ihtisas mahkemelerinin sayısı artırılmıştır. Cumhuriyet tarihi boyunca hazırlıkları yapılan ancak hayata geçirilemeyen istinaf kanun yolu ülkemize kazandırılmıştır. 20 Temmuz 2016 tarihinde faaliyete geçen istinaf mahkemeleri adli yargıda ilk aşamada 7 bölgede faaliyete geçmiş, süreç içerisinde ise sayı 15'e çıkarılmıştır. 2022 yılında Denizli, Malatya ve Tekirdağ bölge adliye mahkemeleri de kurulmak suretiyle sistem güçlendirilmiştir. İdari yargıda ise ilk olarak 7 bölgede faaliyete geçen istinaf mahkemelerinin sayısı bugün 9'a çıkarılmıştır. İstinaf mahkemeleri, yüksek mahkemelerin iş yükünü azalttığı ve pek çok karar da yüksek mahkemelere gitmeden kesinleştiği için istinaf yargılamalarının makul sürede karara bağlanmasına önemli katkı sunmaktadır.

Yargıda bilişim teknolojisinin etkin biçimde kullanılması, bir yandan hizmetlerin daha hızlı sunulmasını sağlarken diğer yandan vatandaşların sistem üzerinde hizmetlerden faydalanabilmelerini sağlamaktadır. Adalet hizmetlerinin daha hızlı gerçekleştirilmesi için pek çok kurumda entegrasyon gerçekleştirilmiştir.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; 1 Ocak 2019'dan itibaren tebligat çıkarmaya yetkili mercilerin, aralarında kamu kurumlarının, noterlerin, avukatların, bilirkişilerinde bulunduğu gerçek ve tüzel kişilere tebligatları elektronik ortamda göndermesini zorunlu hâle getiren uygulamaya geçilmiştir.

Hayata geçen yeniliklerden biri de hukuk mahkemelerindeki duruşmalara sesli ve görüntülü katılımı sağlamak için geliştirilen e-duruşma sistemidir. Uygulama öncelikle avukatlar için öngörülmüştür, zaman içerisinde taraf, tanık ve bilirkişileri de kapsayacaktır. E-duruşma hâkim, savcı ve avukatlar ile personel için zaman ve emek tasarrufu sağlamaktadır. Bu sayede vatandaşlarımız adalet hizmetlerini daha zahmetsiz alabilmektedir. UYAP bünyesinde sesli ve görüntülü bilişim sistemi kuruldu. Böylece,

vatandaşlarımızın birçok davada ifade vermek için uzaktaki mahkemeye gitmesine gerek kalmamıştır. CELSE, mobil avukat bilgi sistemi uygulaması, e-adalet, vatandaş mobil uygulaması ve Merkezi Takip Sistemi ile yenilikler yargı sistemini hızlandıran diğer uygulamalardır.

Çağın gereklerine, yargının saygınlığına ve ciddiyetine uygun, kaliteli işleyen ve geleceğe dönük olarak planlanan yeni ve modern adliye binaları inşa etmek ana hedeflerimiz olmuş; 2002 yılından bugüne kadar toplam 278 modern hizmet binası inşaatı tamamlanmıştır. Yani eskiden hükümet konaklarının altlarında, merdiven altı olan mahkemelerimiz şimdi modern adliye binalarında görülüyor.

Yargıda Hedef Süre Uygulaması'yla vatandaşlarımızın dava süresiyle ilgili önceden bilgilendirilmeleri sağlandı. Hedef Süre Uygulaması, her bir dava ve soruşturma için hedef süre öngörerek hedeflenen sürede tamamlanamayan dava ve soruşturmaların hızlandırılması amacıyla çözümler üretilmesini ve bu sayede yargılama ve soruşturma sürelerinin kısaltılmasını amaçlayan bir dava yönetim sistemidir.

Tüm dünyada, hukuk uyuşmazlıklarının çözümünde alternatif çözüm yöntemleri giderek artan biçimde uygulanmaktadır. Bu yöntemler, bir yandan uyuşmazlıkların kısa sürede dostane çözümüne hizmet ederken diğer yandan yargı organlarının iş yükünü hafifletmektedir. Ayrıca, uyuşmazlığın sulh ve müzakere temelinde çözüme kavuşturulması toplumsal barışa da katkı sağlamakta ve adalete olan güveni artırmaktadır. 2012 yılında kabul edilen Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu da bu alanda sistemimizde gerçekleştirilen en önemli değişiklik olmuştur. Bazı iş, ticaret ve tüketici uyuşmazlıklarında arabulucuya başvuru dava şartı hâline getirilmiştir.

Geleneksel dava yollarına karşı getirilen alternatif yargı mercileri, her geçen gün artan iş yükünün hafiflemesi amacına da hizmet ederek daha vahim suçlar ve karmaşık davalarda ihtiyaç duyulan zaman ve mali kaynak tasarrufu sağlamaktadır. Türk ceza adalet sistemine 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'yla giren, 5560 sayılı Kanun'la ve 6763 sayılı Kanun'la değişikliğe uğrayan uzlaşma müessesesinin, geleneksel muhakeme usulüne alternatif yöntem olarak, iş yükünün azaltılmasında beklenen etkiyi yaratması ve sisteme katkısının artırılması amacıyla kapsamı genişletilmiş ve uzlaştırma usulü basitleştirilmiştir.

Adalet hizmetlerinin devamlılığının sağlanması için çok önemli olan 2023 yılı bütçesinin hayırlı hizmetlere vesile olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – 2023 yılı bütçemizin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, konuşmanızda milletvekili seçilme yaşını düşürdüğünüzü söylüyorsunuz ama milletvekillerine yönelik saldırıların da iktidarınız döneminde arttığından haberiniz var mı? Çıtınız çıkmıyor, umurunuzda değil.

Sayın Bozdağ “Ülkede işkence yok.” diyorsunuz ama gerçekleri örtbas etmeye çalışıyorsunuz. Sadece bir muhalefet vekili olarak değil... Bakın, 2016, 2018, 2019 ve sonrasındaki CPT raporları açıklandı mı? Hayır. Altı yıl önceki İşkenceyi Önleme Komitesi Raporu baskınız nedeniyle açıklanmamış ve siz “Ülkede işkence yok.” diyorsunuz Sayın Bakan ya! El insaf diyorum size, el vicdan diyorum!

Bakın, elimde Anayasa Mahkemesinin kararları var, onlarca karar var. Bakın, sağınızdaki, 3 ilerdeki kişi AYM yetkilisi, ona da sorabilirsiniz. Cezaevlerinizdeki ihallerle ilgili savcılıkların takipsizlik kararlarına dört beş yıl sonra Anayasa Mahkemesi ağır ihlal kararları veriyor, hepsini takip ediyorum. Kırıkkale F Tipi Cezaevinde mahpusun kolu kırıldı, görüntülere rağmen takipsizlik verildi; Allah razı olsun, Anayasa Mahkemesi ağır bir ihlal kararı verdi ama siz hâlâ Türkiye’de “İşkence yok.” diyorsunuz Sayın Bakan. Bakın, siz AYM kararlarını da umursamıyorsunuz AİHM kararlarını da umursamıyorsunuz; hiçbir şey umurunuzda değil.

“TİHEK” diye bir kurum var, burada yetkilisi var. Kaçırılan insanlar oluyor, işkenceler oluyor, kötü muameleler oluyor; bu kurumun tek bir müdahalesi yok, defalarca o TİHEK yetkililerinin yüzüne de söyledim. El insaf ya! Yani böyle insan hakları kurumu mu olur? Devletin insan hakları kurumu da böyle oluyor işte.

Bakın, Ankara Cumhuriyet Başsavcımız Ahmet Akça’ya da iki üç gün önce söyledim, iktidar vekillerinize hakaret edildiğinde anında dava açılıyor, bize aynı hakaretler edildiğinde anında takipsizlik. O hâkim ve savcılar HSK’ye defalarca şikâyet ettim, edeceğim. Bu böyle olmaz Sayın Bakan.

“Medya özgürlüğü” dediniz; bakın, daha siz sabah konuşurken var ya, Sayın Bakan, Osmaniye’de bir gazeteci, Ahmet Erkan Yiğitsözlü gözaltına alındı; siz konuşurken ya, o sırada yani. Siz, bu ülkeden bu kadar habersizsiniz sanırım. Tecrit, gereksiz disiplin suçları, darplar, spor, sohbet hakları, mektup, iletişim yasakları, nakil engellemeleri nedeniyle mahpuslara cezaevleri bir cehenneme dönmüş durumda. İnanılmaz bir şekilde denetimli serbestlik ve koşullu salıverilmeleri engelliyorsunuz. Ya, gözlem kurulları ikinci mahkemeye döndü. “İlla, pişman ol, seni öyle çıkaracağım.” Bununla ilgili, bakın, Avukat Turan Canpolat Elâzığ Cezaevinde bir mahpus, işi bilen birisi olduğu için dilekçe yazdı “Bununla ilgili bana bir cevap verin.” dedi. Yasal olarak suç işlediğiniz için cevap da veremediniz bu mahpusa.

Bakın, Sayın Bakan, size şunu göstereceğim: Bu sizin faaliyet belgeniz, herkes buna baksın. Ben size bu yıl içinde 750 tane soru önergesi vermişim, cevap oranınız sıfır. Bakın, bundan 3 tane var burada. Düşünebiliyor musunuz, millet adına biz bu soruları soruyoruz. Sadece ben değil, vekillerin 8.844 soru önergesinin 6.731’ine 27’nci Dönemde cevap vermişsiniz ya, bu nasıl bir ilgisizlik, inanılmaz bir şey. Siz milleti bu kadar mı değersiz görüyorsunuz? Biz millet adına soruyoruz Sayın Bakan. Yüzde 80 soru önergesine cevap vermemişsiniz. Ben size boşuna mı Adalet Bakanı değil “zulümat bakanı” diyorum.

Bakın, daha devam ediyor -az evvel başka bir vekilimiz de söyledi- Menemen R Cezaevinde -işkencedir bu, zulümdür- Şerife Sulukan MS hastası, epilepsi hastası, kalp ameliyatı geçirmiş ve onu orada hâlâ, aylardır zulmen tutuyorsunuz, başka bir şey yapmıyorsunuz. İnsanlar cezaevinde kahırlarından ölüyorlar, biliyor musunuz? Yani psikolojik sıkıntılara giriyorlar ve intiharlar konusunda Rusya’yla yarış hâlindeyiz.

Bakın, Rusya’nın nüfusu neredeyse bizim 2 katımız fakat AİHM başvurularında biz 1’inci sıraya geçtik. Bunu da siz çok iyi biliyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son on saniyeniz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yine, bir yıl içinde, ağır hastalıklar, kanser ve intiharlar nedeniyle son on bir ayda 65 kişi hayatını kaybetti. Yani insanları orada çıldırtıyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Süreniz dolmuştur.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkan, son iki cümlemler...

Yine, gündem ettiğim çıplak arama konusunda yoğun başvurular geliyor bize ve bu insanların bize mektuplarının gönderilmesini bile engelliyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, tabii, ben içerikle ilgili müdahalede bulunamam ama çok ağır birtakım ifadeler oldu. Eminim, Sayın Bakanımız cevabını verecektir konuşmasında.

Sayın Bülent Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarım, yüksek yargı organlarının değerli temsilcileri, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, ben uzun konuşmayacağım. Hukukçu arkadaşlarımız var milletvekillerimizden, onlar gerekenleri konuşuyorlar ama çok kısa olarak...

Bu, 2022 AB İlerleme Raporu'nda ifade edilen bazı konular var; bunları önemsiyorum, önemli olduğunu düşünüyorum, bunların dikkate alınması lazım ancak onun haricinde, GRECO, Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubunun raporu da var. Burada, bu rapor, bu GRECO, milletvekilleri ve yargı organı mensupları için kurulmuş, bunların etik kurallara uymasını belirleyen bir grup. 1994'te kurulmuş, o zamandan beri, Sayın Bakanım, 22 tavsiye var, 3'ü yerine gelmiş; 22 tavsiyeden, Türkiye sadece 3'ünü yerine getirmiş GRECO tavsiyelerinin. Maliyede gri listedeyiz, burada galiba kara listedeyiz milletvekilleri ve yargı organ mensuplarının uyması gereken bu etik kurallar açısından. Türkiye'nin, Türk toplumunun buna çok daha fazla uyum gösterebilmesi lazım. Sonuçta etik kurallar, bizim için önemli bunlar. Bu konuda biraz daha gayret sarf edilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Ben, ağırlıklı olarak, kesin hesap konusuna girmek istiyorum. Sayın Bakan, belirttiniz konuşmanızda, kesin hesapla ilgili hassasiyet gösterdiğinizi söylediniz ama geçen yıldan izlemede olan 11 konu var, hiçbirini yerine getirmemişsiniz Adalet Bakanlığı olarak. Bu sene de 11 bulgu var Sayıştay raporunda, bunların da gereklerini yerine getirmeniz gerekiyor. Geçen yılki bulgulara benziyor bu yılki bulgular da; ağırlıklı olarak muhasebe konuları, ağırlıklı olarak ihalelerle ilgili konular; bunlarla ilgili düzenlemeler yapmanız lazım. Biraz azalmış ihaleyle ilgili bulguları Sayıştayın ama yine de var.

Bir de bu, Sincan'da güneş enerji santrali yapımı üç seneden beri bitmemiş. Bu, bu arada bitti mi? 2022 ortalarına kadar bitmemiş, fazla uzamış görünüyor, bulgular arasında tespit ettim, güneş enerji santrali.

Bu, Ceza İnfaz Kurumları İle Tutukuevleri İşyurtları Kurumunun da bu sene Sayıştay raporunda 7 artı 7, 14 tane bulgusu var. Geçen seneden 9 bulgu izlemede ve hiçbirini yerine gelmemiş, hiçbirine ilgili bir şey yapmamışsınız, ne Bakanlığınızda ne de Ceza İnfaz Kurumlarında hiçbir şey yapılmamış. Mesela, binaların aktifleştirilmesi, doğrudan gider yazılması söz konusu olmuş, aktifleştirilmesi gerekiyor. Bunlar belki kurum zararına yol açmamış şu anda ama açabilecek konulardır, dikkatli olunması lazım. Yine, bu Ceza İnfaz Kurumlarında da ihaleyle ilgili bulgular geçen yıla göre biraz azalmış ama yine de ağırlıklı olarak ihalelerle ilgili sorunlar, sıkıntılar var.

Yüksek yargı organlarıyla ilgili olarak kısaca belirteyim; şimdi, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştayın bulguları yok, öyle de olması gerekir ama iç kontrol sistemi kurulmamış her 3'ünde de. Genel Sekreterlerimiz dinlerse... Senelerden beri bu yapılmamış. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre bunun şimdiye kadar yapılması lazımdı. Sadece mali işlemlerle ilgili değil, kurum bünyesindeki her türlü işlemle ilgili bir denetim sistemi kurmanız gerekiyor, o denetim sistemini kurmamışsınız. İç denetim sistemi ayrıca kurulması gereken bir şey ama sistemi ayrıca kurmanız

gerekiyor, iç denetçiler almanız gerekiyor. Bunlarla ilgili olarak her 3 yüksek yargı organımızda da eksiklikler var. Senelerden beri var, hani “Bu sene gider.” falan diye düşündük ama olmadı. Anayasa Mahkemesinde Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı’nın hazırlanmamış olduğu ve iç denetim biriminin bulunmadığı tespit edilmiş. Diğer, Danıştay ve Yargıtay için de benzer tespitler iç kontrolle ilgili olarak var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara)– Bunların giderilmesi gerekiyor, özellikle Genel Sekreterlerimizin ilgilenmesi lazım.

Bütçelerinizin hayırlı olmasını diliyorum, başarılar diliyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ederiz.

İYİ Parti’den Sayın Hasan Subaşı.

Buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; sözlerime başlamadan önce, hain terör eylemini lanetliyor, Taksim’de kaybettiğimiz yurttaşlarımızı rahmetle anıyorum. Milletimizin başı sağ olsun.

Bakanlığımızın bütçesinin de şimdiden hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Bakan, geçtiğimiz haftalarda RTÜK üyeliğinden boşalan üyelik için bir seçim yapıldı ve Divan, seçimde istifa tarihinden itibaren üyelik için hâlihazır tablonun nazara alınmasını istedi. Biz de konuşmamızda... 15 Şubat 2011 tarihinde sizin tarafınızdan, iktidar tarafından hazırlanan RTÜK Yasası’nın 35’inci maddesi ilk seçimde hâlihazır duruma göre seçim yapılacağını amirdir. Yani kanunun önüne bir Başkanlık Divanı kararı öne çıkarıldı oysa kanun çok açıktı. Düşünün, istifa tarihinde o partinin milletvekili üyeleri boşalmış olabilir, başka bir partiye iltihak etmiş olabilir, seçim tarihinde üyeliği bile kalmamış olabilir. Onun için bunun doğrusu, kanunda belirtildiği gibi, seçimin yapıldığı tarih ve hâlihazır aritmetiğe göre seçim yapılmasıdır, kanunda çok açıktır. Hatta, biz de onun üzerine “Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlamadığını biliyoruz iktidarınızı, AİHM kararları bağlamıyor ama hazırladığınız yasalar da sizi bağlamıyorsa ne bağlar?” diye sormuştuk; ben aynı soruyu size de sormak istiyorum.

Sayın Bakanım, yine, geçtiğimiz günlerde Alevi yurttaşlarımızın cemeviyle ilgili bir kanun teklifi görüşüldü. Yine, Alevi yurttaşlarımızın yürüyüşlerinin engellendiği gibi baskı gruplarının da görüş bildirmeleri engellenmişti. Oysa demokrasilerde baskı grupları çok önemlidir. Nedir baskı grupları? Kendi temsil ettikleri zümrenin haklarını savunmak, onların sorunlarını dile getirmek, amaçlarına uygun hizmet vermektir. Şimdi, barolarla ilgili yasa hazırlanırken de biz baroların konuşturulmadığını gördük, Alevi yurttaşların cemeviyle ilgili de. Fakat neyi gördük biz? Baskı grupları belki görüştürülüyor, konuşturulmuyor ama yandaş grupların ortaya çıkıp karşı mahallenin sorunlarını tanımlamaya ve dizayn etmeye kalktığını cemevi tartışmalarında da çok açık gördük. Türkiye on yıllardır kanayıp gelen sorunlarını maalesef çözemiyor çünkü demokrasilerde yerleşmiş olan baskı grupları görev yapamıyor, fikir serdedemiyor ama onun yerine birtakım gruplar, iktidarlara yakın gruplar karşı mahalledeki sorunları kendi tanımlarına göre çözmeye çalıştığı için, dizayn etmeye çalıştığı için Türkiye’nin sorunları on yıllarca sürüp gidiyor. Sağlıklı demokrasilerde bu sorunlar kendi içlerinde tartışılır, herkes

sorunlarını kendi tanımlar, baskı grupları da temsil ettikleri zümrelerin sorunlarını tartışmaya açarlar. Şimdi, 2016 tarihli AİHM kararı da var cemevleriyle ilgili, biz onu da görmezden geliyoruz yani iktidarımızı AİHM kararı da bağlamıyor, o hâlde Anayasa da bağlamıyor diyebiliriz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız...

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Şimdi, referandum gündeme alındı. Başörtüsüne “hayır” çıkarsa başörtüsünü ortadan kaldırıp “Başlarını açın.” mı diyeceğiz ya da “Kadınlar serbestçe giyim kuşamını yapamaz.” mı diyeceğiz? “Evet” çıkarsa “LGBT evliliği olur.” mu diyeceğiz? Bunlarla ilgili anayasal düzenleme yapılmaz, referandum da yapılmaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Son bir cümle alalım, süreniz bitti.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Hukuk devletin ilkelerinden ve yolundan sapmamak en doğrusudur diyoruz.

Saygılar sunuyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi yeni bir liste okuyacağım hazırlanmanız bakımından. Önce CHP’den Sayın Emine Emecan’a söz vereceğim, sonra AK PARTİ’den Sayın İsmail Güneş’e, daha sonra HDP’den Sayın Hüseyin Kaçmaz’a, sonra yine CHP’den Sayın Sezgin Tanrıkulu’na söz vereceğim.

Emine Hanım, buyurun lütfen.

Beş dakika süre veriyorum.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın milletvekilleri, değerli bürokratlarımız, değerli basın emekçileri; öncelikle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, İstanbul’da, İstiklal Caddesi’nde meydana gelen terör eyleminde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet, yaralılarımıza da acil şifalar diliyorum. Terörü lanetliyor, bir daha da böyle vahim olayların yaşanmamasını diliyorum.

Sayın Bakan, Adalet Bakanlığı için 2023 bütçesinde ayrılan kaynak 75 milyar 603 milyon lira, geçen yıla göre artış oranı yüzde 123 ancak bu bütçe acaba adaletin bütçesi midir yoksa çökmüş bir adalet sisteminin bütçesi midir, aslında bunu sorgulamamız gerekiyor. Örneğin, Cumhurbaşkanlığı programında açıkladığınız İnsan Hakları Eylem Planı çerçevesinde “hukukun üstünlüğü” “temel hak ve özgürlüklerin korunması” “özgür birey, güçlü toplum” vurguları var ancak Türkiye’de artık hukuk devletin anlamı bir değişikliğe uğramıştır, günümüzde hakkaniyet ve adalet değerini yitirmiştir Sayın Bakan. Hukukun temel ayağı olan kuvvetler ayrılığı ilkesi çığnemiş durumdadır; yargı, siyasetin bir sopası hâline dönüşmüştür. Artık “suç” kavramını kendiniz tanımlamakta ve yarattığınız suçta uygun yaptırımlara da yine kendiniz karar vermektedir. Siyasal iktidar gerekirse kanun değiştirir yoksa kanun yapar; son dönemlerin uygulaması bu hâle geldi. Yani siz, istediğini suçlayan, istediğini istediği gibi cezalandıran, muhalif ses çıkaran herkesin sesini kısmak için suç ve ceza imalatçısı bir iktidar hâline dönüştünüz. Bu noktada size göre siyasallaşmış isimleri ve grupları hadi bir kenara bırakalım -bir örnek vereceğim- en son bir fırıncı, Ekmek Üreticileri Sendikası Başkanı bu durumdan nasibini aldı, iktidarı eleştiren bir cümle sarf etti diye ertesi gün hemen gözaltına alındı. Tabii, bu örneklere devam edeceğim.

Şimdi, Bakanlığınıza da gelecek olursak Adalet Bakanlığında dün başka bir bakan vardı, bugün siz varsınız, hiç fark etmez çünkü her türlü alınan karar ister ekonomik alanda olsun ister sosyal alanda olsun ister yargı alanında olsun yeni Cumhurbaşkanlığı sistemiyle tek bir kişinin gönlüne ve çıkarlarına göre alınıyor Sayın Bakan.

Tabii, öncelikle kadrolaştınız, AKP iktidarında önce 2010 yılında yaptığımız Anayasa değişikliği referandumuyla yargıda bir cemaat yapılanması, Gülen cemaati yapılanması kurulmuştu. 15 Temmuz 2016'daki başarısız darbe girişiminin ardından boşalttığımız Gülen kadrolarının yerini bu sefer başka tarikat ve cemaatler veya gruplar doldurdu. Yine, 15 Temmuz sonrası yargıda önemli bir hâkim ve savcı açığı da doğdu, onların yerine de kıdemsiz, stajını bile yapmamış, sözünüzden çıkmayacak “çocuk hâkimler” diye tanımlanan hâkimler ve savcılar atandı. Bu kıdemsiz hâkim ve savcılar kısa sürede Ankara ve İstanbul gibi birinci sınıf yargı üyelerinin görev yapması gereken kentlere atandı. Örneğin, Sedef Kabaş ve müzik sanatçısı Gülşen’i tutuklatan İstanbul Savcısı Türkşad Kunthan Uçuk 30 Eylül 2021’de mesleğe başlamıştı.

Bitmiyor tabii; HSK’nin yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı açısından önemi büyük çünkü Kurul, hâkim ve savcıların atama, yer değiştirme, açığa alma, soruşturma açma ve ihraç etme yetkilerine sahip ancak yeni Anayasa’ya göre HSK Başkanı sizsiniz yani Adalet Bakanı, 3 üyesi hariç Kurulun tüm üyeleri de iktidarın istediği isimlerden oluştu TBMM’de son yapılan seçimlerde yani kontrolünüzdeki HSK aracılığıyla hâkim ve savcılar kontrol altında tutuluyor. Örneğin, Cemal Kaşıkçı dosyasının Suudi Arabistan’a devrine karşı çıkan Mahkeme Başkanı Nimet Demir HSK tarafından İstanbul’dan Kahramanmaraş’a sürüldü.

Yargıyı muhalifleri sindirmek için bir araç hâline getirdiniz. İktidarın protesto edildiği Gezi davasında mahkûmiyet kararı çıktı, Osman Kavala yaklaşık beş yıldır cezaevinde. Bu davaların hâkim ve savcılarını incelediğimizde de 3 kez yargılama yapılan Gezi davasında hâkimlerden Murat Bircan’ın 2018’deki genel seçimde AKP’den milletvekili aday adayı olduğu ortaya çıkmıştı.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı Ekrem İmamoğlu davası da bir kurgu oldu, Süleyman Soylu’nun hedef göstermesiyle sürdürülüyor ve yargılanıyor.

Çağdaş Hukukçular Derneği davasında da ilginç bir olay, bir gizli tanık skandalı var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bir dakika izin isteyeceğim Başkanım.

Silahlı yağma, bıçaklı saldırı gibi suçlardan hükümlü olan gizli tanığın tam 141 ayrı davanın gizli tanığı olduğu ortaya çıktı ve duruşmada “Ben çok mahkemede tanığım, bu hangi mahkeme bilmiyorum.” dedi. Şimdi, Sayın Bakan, yani bu davaların hangisinden adalet bekleyebiliriz toplum olarak? Tabii ki Erdoğan’ın “AİHM kararı bizi bağlamaz.” dediği noktada Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin de ihlal kararları uygulanmıyor, başvurularda Türkiye 1’inci sırada.

Sayın Bakan, ya, söyleyecek çok şey var inanım, süre yetmiyor bunları konuşmaya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bir dakikanın bitmesini rica edeceğim, bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bitti bir dakika ama buyurun tabii.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Kadınlarla, kadın cinayetleriyle ilgili de bir şey söylemek istiyorum: 12 Mayıs 2022’de Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’da kadın cinayetlerinin önlenmesiyle ilgili düzenleme yapıldı ama sadece ekim ayında öldürülen kadın sayısı 34. Sayın Bakan, yaptığımız düzenleme ne işe yaradı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum Emine Hanım.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bir de infaz kurumlarında yatan hükümlülerle ilgili son bir şey: Hükümlülerin ödenekleri çok düşük, son bütçede de hiç yer almamış, açlık sınırının altında, aç kalıyorlar. Bunların özellikle gıdayla ilgili, erişimleriyle ilgili ödeneklerinin mutlaka artırılması lazım.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın İsmail Güneş, beş dakika süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanımız, çok değerli bürokratlarımız ve basın mensuplarımız; ben de hepimizi saygıyla hürmetle selamlıyorum. Bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Sayın Bakanım, tabii, geçtiğimiz pazar günü elim bir olay yaşadık ve PKK tarafından yapılan bu olay neticesinde 6 vatandaşımız hayatını kaybetti, 81 vatandaşımız yaralandı, 5 vatandaşımız da yoğun bakımda yatmaktadır. Tabii ki burada terör örgütünü, buna destek verenleri ve arkasında, yanında, sağında, solunda duranların hepsini de lanetliyorum ve kınıyorum. Tabii ki burada hem Adalet Bakanlığımızın hem de Emniyet güçlerimizin sıkı iş birliği ve çalışması neticesinde bu eylemi yapan kişi yakalandı ve neticede bu eylemde ayrıca aşağı yukarı 50 kişi de gözaltına alındı. Bu eylemi yapanlar en ağır cezaya çarptırılacaktır. Bunların yakalanması milletin vicdanını bir nebze de olsa rahatlatırsa dahi Sayın Bakanım ama neticede burada anne-kız, baba-kız ve vatandaşlarımız canlarını yitirdiler. Bunları geri getirmek mümkün değildir. Bunun karşılığında bu teröristlere hangi cezayı verirseniz verin bu sistemde, hiçbir zaman toplumun vicdanını rahatlatmayacaktır diye ben düşünüyorum.

Tabii, ülkemizde 1920 yılından 1999 yılına kadar idam cezası vardı ama bu idam cezası günü geldiğinde işte, siyasiler -burada rahmetle anıyorum- Adnan Menderes, Hasan Polatkan, Fatin Rüştü Zorlu herhangi bir suçları olmamasına rağmen o dönemde idamla cezalandırıldılar. Yeri geldi, işte, 71 muhtırası ve 80 darbesinde gençlerimizin -işte, bir sağdan bir soldan, güya ders vermek amacıyla- insanların idam cezasıyla hayatlarına son verildi. İşte, buradan baktığımız zaman tabii ki idam cezası kötüye kullanılabilir Sayın Bakanım ama diğer taraftan da şunu biliyoruz ki kırk yıldır biz aşağı yukarı PKK terör sorunuyla uğraşmaktayız ve 40 binden fazla canımız bu uğurda gitti ve vatandaşlarımız... İşte, bu teröristbaşı Abdullah Öcalan 99 yılında yakalandı, aşağı yukarı yirmi üç yıldır da bu devletin üzerine bir yük olarak görülmektedir. Milletimizin sizden istirhamı şudur Sayın Bakanım: Milletimiz kasten insanları öldüren bu teröristlerin idam olmasını, idam cezasının geri getirilmesini istiyor.

Diğer taraftan, toplumumuzda bazen gördüğümüz -bunlar psikopat da olabilir, hastalıklı insanlar da olabilir- işte, hepimizin şahit olduğu Özgecan Aslan, Mersin’deki bir genç kızımızın yine aynı şekilde hunharca öldürülmesi bunlara örnektir. Yine, Münevver Karabulut’un aynı şekilde öldürülmesi... Bu gibi suçları işleyenlerin idam cezasına çarptırılması yönünde mutlaka bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

Diğer taraftan, tabii ki adalet alanında çok önemli adımlar attınız. Sizler de bugün saydınız, temel haklar olsun, hak aramayı yöntemleri olsun, demokratik ülke adımı alanında pek çok adımlar atıldı fakat burada ben şunu ifade etmek istiyorum: Hâkimler muhalefetin istemediği şekilde karar verdikleri zaman bu mahkemeler iktidarın oluyor, Sayın Cumhurbaşkanımızın ve AK PARTİ'nin oluyor; kendi lehlerine karar verdikleri zaman “Bu mahkemelerde tamamen Ankara’da hâkimler var.” deniyor ve dolayısıyla bize adalet ve hukuk dersi vermek isteyenlerin mahkemeler kendi aleyhlerinde karar verdiklerinde mahkemeleri nasıl bastıklarını, hâkimlere nasıl hakaret ettiklerini -Allah bunlara bu imkânı vermesin- imkân verilirse nasıl adaletsiz davranacaklarını bize bugünden göstermektedir.

Sayın Bakanım, sürem kısıtlı, özellikle de şunu ifade etmek istiyorum: Özellikle denetimli serbestliğin üç yıla çıkarılması sebebiyle hırsızlık gibi cezaları işleyenlerin kısa sürede salıveriliyor olması... Bu yönde de sizin çalışmalarınızın olduğunu biliyorum ve bunların mutlaka gerekli cezaya çarptırılması gerektiğini düşünüyorum. Pek çok adımlar attınız, burada tabii ki bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Kendi ilimizle de ilgili uzun süreden beri projesi yapılmış olan Uşak Eşme ilçemiz ve Banaz ilçemizin adalet sarayının 2023 yılı yatırımına alınmasını sizlerden istirham ediyorum.

Allah yolunuzu açık etsin diyorum, tekrar başarılar diliyorum. Hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum İsmail Bey.

Sayın Hüseyin Kaçmaz, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri, değerli hazırun; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, İstiklal Caddesi’nde küçücük bir çocuk ile babasının, bir anne-kızın ve bir çiftin canını alan, onlarca sivilin hayatına kasteden bombalı saldırıyı kınıyor, katledilenlerin ailelerine başsağlığı, yaralılarına da acil şifalar diliyorum, halklarımızın başı sağ olsun.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan; aslında daha önce de bu kitabı Sayın Gül’e önermiştim; totaliterlik, otoriterlik ve faşizm araştırmalarında bir klasik değeri taşıyan bu kitabı, Ernst Fraenkel’in Diktatörlük Teorisine Bir Katkı - İkili Devlet kaynağını okumanızı tavsiye ederim. Kabul etmeniz hâlinde de hediye etmek isterim çünkü bu kitabı okuduğumuzda aslında Nazi Almanyası ile Türkiye’deki bu yargı rejiminin değişimi arasındaki o dönüşüm ve benzerliği çok net bir şekilde görebiliyoruz, çünkü sizin bütçe sunuşu yaptığımız kitapçığı takip ettiğimizde aslında sizin norm devleti anlattığımızı bir şekilde görebiliyoruz. Şunu net bir şekilde söyleyebiliriz bu “ikili devlet” kuramı nedir? Bir yandan kendi koyduğu yasa ve kurallara uyan, en azından kitabına uyduran bir norm devleti var; diğer yandan, siyasi icaplara göre verdiği keyfi kararlarla yöneten ve herhangi bir normla kendini bağlı saymayan bir önlem devleti var. Nazi Almanyasındaki uygulama tam da buydu.

Yine, bu ikili devlet, aslında bu iki sistemin yan yana var olduğu bir rejim. Kısmen belirli bir alanın norm veya önlem devletin hükmü altında olduğu bir tür iş bölümünden söz edilebilir. Bazen birbirine paralel, bazen de birbiriyle kesişen ve hatta zıtlaşan bir yerde ama en nihayetinde, her seferinde asıl kudretin önlem devletinde olduğu bir sistem. Niye bunu anlatıyorum? Sadece yargının içinde bulunduğu duruma bakmak için şu birkaç başlığı sabahtan beri arkadaşlarımız söyledi: İktidar partisi üyelerinin suç iddialarına rağmen yargılanmaması, yargıda kadrolaşma, cezaevlerindeki hak ihlalleri, İmralı tecridi, rehin alınan siyasetçiler, yargıda yolsuzluk iddiaları, HDP kapatma davası, Kobani kumpas davası gibi devam eden bu listeye baktığımızda, sadece 2 tanesine baktığımızda aslında

Türkiye'deki yargı durumunu görebiliyoruz. Kobani davasında -arkadaşlarımız da değindi- 2014 yılında bir soruşturma başlatılıyor, 2018'e kadar tek bir hareketlilik yok; 2018'de Cumhurbaşkanlığı seçim sürecinde sistematik olarak hedef gösterme sonrası bir savcı atanıyor ve bu savcı aslında yeri değiştirilmesine rağmen tekrar aynı dosyayı takip etmesi için -ki özel görev verildiği anlaşılıyor- tekrar Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına dönüyor ve sonrasında zaten, bildiğiniz üzere, Kobani kumpas davasının geldiği durum belli.

Yine, kapatma davasına da baktığımızda, aslında yargının ne kadar tarafsız ve bağımsız olmadığını ve aslında siyasi temennilerle hareket ettiğini görebiliyoruz. Bunu nereden biliyoruz? Partimize yönelik kapatma davasına ilişkin ilk iddianame tarihi 17 Mart 2021 yani MHP Büyük Kongresi'nden bir gün önce, Cumhuriyet İttifakı ortağının büyük kongresinden bir gün önce. Yine, Anayasa Mahkemesinin eksik bularak iade ettiği iddianame tekrardan -hiçbir eksiklik de giderilmeden- ikinci iddianame ne zaman geliyor? Bu sefer de 7 Haziran seçimlerinin yıl dönümünde tekrar Anayasa Mahkemesine sunuluyor. 7 Haziranın önemi ne? Aslında, HDP'nin başarısıyla AKP'nin yenilmezlik mitinin tarumar edildiği ve tek başına AKP'nin iktidar olamadığı seçim olarak karşımıza çıkıyor. Yani aslında bu iki durum bile yargının nasıl siyasi temennilerle ve iktidarın temennileri, baskısı ve yönlendirmesiyle hareket ettiğini bize göstermekte.

Tabii, aslında Hitler'in yargıçları ve Führer devletinin inşası üzerine bu konuya biraz değinmek istiyordum ama vakit kalmadığı için sadece şunu söyleyeyim: Adaletin küçüldüğü ülkelerde büyük olan artık suçlulardır Sayın Bakan. Bugün artık Türkiye'de çok çok büyük suçlular var.

Ali Şeriatî'nin güzel bir tavsiyesi vardır, size tekrar hatırlatmak isterim, "Yola Ebû Zer çıkıp Muaviye olmayın." der. Ben de bunu iktidar partisinin yetkililerine ve Sayın Bakanımıza tekrardan hatırlatmak istiyorum. Çünkü bu durum, ülkeyi daha fazla sorunla karşı karşıya bırakma noktasına götürüyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alabilirsem.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Tabii.

Sadece şunu söyleyeyim: Türkiye'de Kürt meselesini çözmediğimiz için 20 Temmuz 2015'ten bu yana en az 6.264 kişi saldırı ve çatışmalarda can verdi ve hep birlikte buna son vermeye çalışacağız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, sürenizi aştınız. Teşekkür ediyorum.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, şimdi Sayın Sezgin Tanrıku'na söz veriyorum.

Buyurun Sayın Tanrıku.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de önceki gün gerçekleşen terör saldırısını lanetliyorum. Yaşamını yitiren yurttaşlarımıza rahmet diliyorum, yaralılara acil şifalar diliyorum.

Sayın Bakan, sizi dinledik, arkadaşlarımızı da dinliyoruz ama mesele, burada bu bütçenin sunumundan daha öte, rejimin niteliğidir. Bu rejimin niteliği değişti, rejimin adı artık demokrasi değil. Bütün bağımsız gözlemcilerle göre oktokrasi ve sert oktokrasiye giden bir yoldayız rejimin niteliği olarak. Dolayısıyla rejim niteliği oktokrasi olursa kurumlar da buna göre şekillenir. O kurumlardan biri de yargıdır. Şu anda Türkiye'de yargı hem var hem yok ve bağımsız ve tarafsız diyebileceğimiz bir yargı kurumu yok. Doğrudan doğruya yürütme organına bağlı, onun genel müdürlüğü gibi çalışan bir yargı

kurumu var kurum olarak ve yine memur olarak çalışan yargıç ve savcılar var. Yani görevini yapan, tarafsızlığa özen gösteren yargıçlar var ama kurum olarak rejimin niteliği bu. Dolayısıyla nitelik böyle olunca da birçok örnek söyleyebiliriz sizlere gerçekten. Yani ben avukatlığımdan, baro başkanlığından çok daha fazla yargı uygulamalarını hem mahkemeleri takip ederek hem de cezaevlerine falan giderek gözlemlemeye çalışıyorum ama inanın –bakın, inanın- 12 Eylül faşist darbesindeki yargılamalar bile şu andaki yargılamalar gibi değil, görmüyorsunuz ve bunun siyasi sorumluluğu da size ait.

Neden size ait? Bakın, tarihte olmamış uygulamalar sizin döneminizde oldu. Bir yargıcı, bir mahkeme başkanını 19, 26 ve 37’nci Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı yaptınız, Çağlayan Adliyesinde dolaştırdınız gezici cezalandırıcı bir heyet olarak, sonra o siyasi kararlarının arkasında siz olduğunuz için getirdiniz Bakan Yardımcısı yaptınız. Bu mesajı çok açık verdiniz, biz bu mesajları alıyoruz. Türkiye’de böyle uygulamalar olmamıştır. Bakın, yanı başınızda Yargıtay Genel Sekreteri var, yanı başınızda; ya, 3 tane üyenin değiştirildiği ve sonra da Soma davasının kararının değiştirildiği bir uygulama Yargıtay tarihinde olmuş mudur? Biz bunları nasıl unutacağız, nasıl unutacağız? Ve bu yargı mensuplarına da söyleyelim, açık açık buradan söyleyelim: Onlarla helalleşmeyeceğiz, onlarla hesaplaşacağız, adil biçimde ama. O 3 Yargıtay üyesi bunun hesabını nasıl verecekler? Veya sizin Bakan Yardımcınız bu kadar çok açık hukuksuzlukların hesabını nasıl vermeyecek?

Bakın, size bir tek örnek vereceğim, sürem doluyor: Bakın, Türkiye otuz yıldan fazladır Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne taraf, mahkemenin yetkisini kabul etmiş. Sözleşmenin 18’inci maddesi devletler bakımından sabıka kaydıdır, sabıka kaydı. Onunla ilgili olarak devletler aleyhine verilen hükümler bir elin parmağını geçmez, çok nadirdir. Bakın, sizin döneminizde Selahattin Demirtaş, Osman Kavala ve en son geçen hafta milletvekilleriyle ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi sizin uygulamalarınız nedeniyle Türkiye’yi 18’inci maddeden mahkûm etti. Bakın, bu tek başına sizin bütün uygulamalarınızı ortaya koyuyor, sabıka kaydınızdır ve sizin peşinizden gider bunlar.

Diyorsunuz ki: “Her şey güllük güllüştü.” Güllük güllüştükse –yanınızda Anayasa Mahkemesinin Genel Sekreteri var- bu kadar dava Anayasa Mahkemesine niye gidiyor? Söyler misiniz, niye bu kadar çok ihlal kararı çıkıyor yargıdan, neden çıkıyor? Veya hâlen 19 bin tane derdest dosya var Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin önünde, 19 bin; Türkiye birinci sırada. Bakın, 90’lı yıllarda böyle değildi; 19 bin dosya var. Anayasa Mahkemesinin filtresi olmazsa Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yerine 5 tane daha mahkeme kurulması lazım. Bu uygulamaların sahibisiniz, dolayısıyla böyle deve kuşu gibi başınızı kuma gömerek olmaz, görün uygulamaları. Düşman ceza hukuku uyguluyorsunuz muhaliflere karşı, her alanda ve yargı vasıtasıyla. Bunları görüyoruz, kayıt altına alıyoruz, hesabını da soracağız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Tanrıkulu, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, şimdi yeni bir liste okuyacağım.

CHP’den yine devam edelim. Cavit Arı Bey söz istemişti, üyemiz; hazırsa...

CAVİT ARI (Antalya) – Biraz daha sonra Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O zaman Kamil Bey, siz hazır mısınız?

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ben de sonra...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok, değilsiniz.

O zaman üyemiz olmayan Levent Bey’e geçelim, siz hazır mısınız?

LEVENT GÖK (Ankara) – Arkadaşlardan sonra...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz de sonra.

Sevda Hanım...

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Tamam.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamam.

Sevda Hanım’la başlayalım, sonra Salih Cora Bey AK PARTİ’den, daha sonra yine CHP’ye dönerim ben. Pardon, HDP’den Ömer Öcalan var, ona söz vereceğim.

Sevda Hanım, buyurun lütfen.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, Bakanlık bürokratları ve katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Adalet Bakanlığı ve diğer bütün bakanlıkların bütçelerinin halkımıza hayırlı olmasını diliyorum.

Bugün Komisyonada Adalet Bakanlığı bütçesini konuşuyoruz ama söz konusu adalet olunca tabii, bütçeden, paradan daha çok şey konuşmak gerekiyor. Bir ülkede hukukun üstünlüğü değil de üstünlerin hukuku varsa o ülkeye yatırım gelmiyor. Bir de ülkede demokrasi sadece belli bir zümre için varsa o ülkeye yatırım yapılsa da zenginleşen halk değil, çıkar sahipleri oluyor. Bir ülkede özgürlük yoksa liyakat da yok, liyakat yoksa kamu kurumları arpalık gibi yönetiliyor. Bütün bunları torbaya attığımızda halka yoksulluk, seçkinlere ise zenginlik kalıyor. Tabii, siz sayısal çoğunluğunuzla bu bütçeyi de geçireceksiniz, burada halkın çıkarı ne olacak? Koca bir hiç. Yapılan onca yolsuzluk, alınan rüşvetler, kara parayla dönen ekonomi vatandaşın yanına kalmış oluyor.

Bugün, kendi Bakanlığına dezenfektan satan Bakanla ilgili hiçbir soruşturma yok, 180 milyon dolar kara para iddiasıyla anılan vekille ilgili bir işlem yok, ayda 10 bin dolar rüşvet alan siyasetçiyle ilgili bir işlem yok ki adı sanı İçişleri Bakanlığı tarafından da bilindiği iddia ediliyor ama söz konusu muhalefet olunca, sizin gibi düşünmeyen vatandaşlar olunca, CHP belediyeleri, CHP’li belediye başkanları olunca hukuka, akla, vicdana aykırı her türlü garabetle, uydurma delillerle soruşturmalar yapılıyor, bilirkişi raporları hiçe sayılıyor ve böylelikle ülkede adalet diye de bir şey kalmıyor. Yolsuzlukların boyutu 600 milyar liraya ulaşmış, koca koca adalet sarayları yapıldı ama bununla adalet olmuyor; içerisinde adalet olmadıktan sonra ülkede ne ahlak kalıyor ne de düzen. Adaletlerin, adalet saraylarının yerini artık sarayın adaleti aldı bu ülkede.

Sayın Bakan, geçen haziran ayında stajyer avukatlar bir çalıştay yaptı, size de herhâlde sonuç raporunu sunmuşlardır, talepleri var. Hukuk fakültelerinin sayısının azaltılması, kontenjanlarının düşürülmesi; stajyer avukatların ilk altı aylık adliye stajı döneminde hâkim ve savcı yardımcılılarıyla aynı ücreti almaları, ikinci altı aylık staj döneminde ise en az asgari ücret seviyesinde aylık almalarına ilişkin ve birçok talepleri var. Nasıl ki tıp fakültesi 6’ncı sınıf ve diş hekimliği 5’inci sınıf öğrencilerine asgari ücret tutarında aylık ödeme yapılacaksa stajyer avukatlar da bunu fazlasıyla hak ediyor ve böyle bir talepleri var. Buna ilişkin kanun teklifimi de temmuz ayında Meclis Başkanlığına sunmuştum.

Ayrıca, Sayın Bakan, İzmir Karaburun’da bir davada olay çıkaran MHP Karaburun İlçe Başkanını tutuklatan savcı ve hâkim gece yarısı kararnamesiyle Şanlıurfa’nın Siverek ilçesine tayin edildi. Olaydan iki hafta sonra Sayın Binali Yıldırım, AKP ve MHP il başkanları ve bir vekili de yanına alarak MHP İlçe Başkanını ziyaret ediyor ve bunu da sosyal medyada yayınıyor. Şimdi bu ne demek oluyor Sayın Bakan? Başbakanlık, Meclis Başkanlığı gibi önemli görevler yapmış bir kişinin, hâkim ve savcının sürülmesinin ardından verilen bu görüntü, adalet sistemine olan inancı sarsmaz mı? Bundan sonra verilecek kararlarda hâkim ve savcılar, siyasi vesayet altına alınmış olmuyor mu? Bunlarla ilgili bir açıklama yapacak mısınız?

Ve son olarak -süremi de dikkatli kullandım- Türkiye’nin tek kurtuluş yolu yeniden hukuk ve adalete dönmektir diyor, Komisyona da çalışmalarında başarılar diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, şimdi, AK PARTİ’den Sayın Salih Cora’ya söz veriyorum.

Buyurun Sayın Cora.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, çok kıymetli milletvekillerimiz; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Adalet Bakanlığımızın 2023 yılı merkezî yönetim bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Tabii, ben de konuşmaları dinledim, genelde hukukçu arkadaşlarımızın konuşmaları oldu. Ancak üzümlük ifade etmek isterim ki burada konuşmalarda birçok milletvekili, münferit davalar üzerinden, beğenmediği yargı kararları üzerinden âdeta yeniden yargılama istercesine ve Adalet Bakanını bu manada göreve çağırırçasına ifadeler kullanarak konuşma yaptılar. Bunun doğru bir üslup olduğunu düşünmüyorum, burası Plan ve Bütçe Komisyonudur, Komisyon da gündemine hâkim bir şekilde çalışmalarını yapmaktadır. Ve şunu ifade etmeliyim ki biz, sizin yargınızı biliyoruz; biz, sizin yargıdan neyi amaçladığınızı, neyi kastettiğinizi biliyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) – Mesela?

SALİH CORA (Trabzon) – Meselası çoktur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, size söz vereceğim, fikirlerinizi söylersiniz. Böyle karşılıklı usulümüz yok, rica ediyorum.

SALİH CORA (Trabzon) – Bu ülkenin vatandaşlarını önce idam eden sonra da yargılama yapan İstiklal Mahkemelerini özlediğinizi biliyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) – Bırak, Allah aşkına ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Söz alacak sözcüleriniz ifade ederler. Buradan ne sözler söylendi yani karşılıklı ifade edilecek.

SALİH CORA (Trabzon) – Yine, bu ülkede yalanlarla, dolanlarla bu ülkenin, bu milletin iradesini temsil eden Başvekilimiz Adnan Menderes’i nasıl idam ettiğinizi ve onu idam ederken “Hangi maddeden yargılanıyorum?” diye sorduğunda “Bunu bana değil, sizi buraya tıkan iradeye sorun.” diyen bir yargıyı özlediğinizi çok iyi bir şekilde fark ediyoruz. (CHP sıralarından gürültüler)

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Menderes’in en çok sevdiği yargıçtı Salim Başol!

SALİH CORA (Trabzon) – Aynı şekilde bunu 17-25 Aralıkta aynı yalanlarla, aynı dolanlarla yapmaya çalıştınız ama yine buna yargının içerisindeki şerefli yargıçlar müsaade etmemiştir. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, söz vereceğim size. Cevabınızı verirsiniz o zaman.

SALİH CORA (Trabzon) – Sizin, sırf kılık kıyafetten dolayı yargısız infaz yapan 28 Şubat yargıçlarını özlediğinizi çok iyi biliyoruz. (CHP sıralarından gürültüler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne oldu, ne oldu canınız mı sıkıldı?

SALİH CORA (Trabzon) – Hâkimin önünde düğmesini ilikleyen siyasetçileri özlediğinizi, aynı şekilde cübbesini askerin karşısında ilikleyen, Batı Çalışma Grubu tarafından davet edildiğinde brifinglere koşu koşu gelen yargıçları özlediğinizi biliyoruz.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ne yaptıysanız onu anlatıyorsunuz.

SALİH CORA (Trabzon) – Bugün sizin adli yıl açılışı nedeniyle Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’ne gelen yargıçlardan rahatsız olduğunuzu biliyoruz. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, demokrasi tahammül rejimidir, farklı fikirlere tahammül edeceksiniz. Sırası geldiğinde siz de fikirlerinizi söyleyeceksiniz. Bu taraftan ne sözler söylendi yani, lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Yine, “kayıp trilyon” gibi safsatayla kendisine siyasi yasak ve hapis cezası getiren merhum Erbakan hakkında karar veren bir yargıyı da özlediğinizi çok iyi biliyoruz. Sırf şiir okuduğu için, yargı mercilerine “ahmaklar” diye hakaret etmeyen, sırf şiir okuduğu için belediye başkanlığından alınıp hapis cezasına çarptırılan “Muhtar bile olamaz.” diye halay çektiğiniz bir yargıyı özlediğinizi çok iyi biliyoruz.

Yine, çok iyi biliyoruz ki siz, 367 garabetine imza atacak yargıçıları özlediniz. Onlarla beraber yargısal aktivizmi hayata geçirecek bir Anayasa Mahkemesini hayal ettiğinizi biliyoruz. Asparagas haberlerle, internette dolaşan belgelerle bir siyasi partiye kapatma davası açan bir yargıyı mı bekliyorsunuz? Böyle bir yargı mı daha çok güven veren bir yargıdır? Böyle bir adalet mi daha çok güven veren bir adalettir?

Değerli arkadaşlar, bu yargıya her şeyden evvel biz müteşekkir olmalıyız. Bu yargı, 15 Temmuzda darbecilere karşı şerefli bir duruş ortaya koyan ve darbeye ilk müdahale eden, darbecileri yargılayan, hukuk nezdinde hesap soran bir yargıdır. Öyle, 17 yaşındaki bir kişinin yaşını 18’e büyüterek ve “Bir sağdan, bir soldan.” diyerek cezaevlerine doldurarak yargılama yapan dönemleri özlediğinizi biliyoruz. Bunları değil, darbecileri yargılayan bir yargıyı istiyoruz ve bu yargı da şu anda mukimdir, vardır. Öyle mahkeme koridorlarında mahkemeleri basarak, mahkemelere talimat vererek bu şekilde çözüm yoluna ulaşamazsınız. Talimatlı yargının kim olduğunu, yargının kimlerin arka bahçesi olarak kullanıldığını geçmişte aziz milletimiz çok iyi biliyor. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, herkes sırası geldiğinde fikrini söyleyecek.

SALİH CORA (Trabzon) – Değerli milletvekilleri, hukuk devletinin inşası noktasında önemli çalışmalar yaptık. Bakın, şu anda siz, Adalet Bakanının gözünün içine bakıyorsunuz. Diyorsunuz ki: “Bu davada niye sessiz kaldınız?” Ama sizin döneminizde Adalet Bakanının cumhuriyet savcılarına kamu davası açması noktasında talimat verme yetkisi vardı; biz bunu kaldırdık, Hâkim ve Savcılar Kuruluna idari ve mali özerklikler getirdik ve bundan dolayı sizin istediğiniz gibi istediğiniz davalara müdahale etmenizin önü kapandığı için rahatsızlık duyduğunuzu biliyoruz.

Anayasa Mahkemesi üyelerinin ilk defa halkın seçtiği Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerince seçilme usulünü benimseyerek yine hukuk devletinde demokratik meşruiyeti kazandıran önemli bir açılım sağladık. Benzer şekilde, Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulunu da yeniden yapılandırdık. Bu ülkede Cumhurbaşkanının hiçbir siyasi sorumluluğu yoktu önceden, sadece vatana ihanet suçundan yargılanabiliyordu. Şimdi, yaptığımız düzenlemelerle Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğu istisnasız bir şekilde sağlanmıştır. Cumhurbaşkanının daha önce resen imzaladığı kararlar ve emirler aleyhine Anayasa Mahkemesi dâhil hiçbir merciye müracaat imkânı yokken şu anda yeni düzenlemelerle beraber bunları kaldırdık ve Cumhurbaşkanının işlemlerine, aldığı kararlara karşı yargı yolunu açtık; işte, hukuk devletini inşa etmenin yolları budur. Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemlere ve diğer kararlarına karşı yargı yolu yine AK PARTİ döneminde açılmıştır. HSK’nin meslekten çıkarma kararlarının önünde yargıya başvuru engeli kaldırıldı. İşkenceyle alakalı birçok iddialar ortaya atıldı. İşkencede zaman aşımını kaldıran iktidar, AK PARTİ iktidardır. Adli sicil kararlarında, arşiv kayıtları seksen yılda siliniyordu; bu muydu adalette hızlı kararlar alabilmek, milletin adalete erişimini sağlamak? Bunların kaldırılması yine AK PARTİ döneminde olmuştur. Adalet hizmetlerinde memnuniyet oranı şu anda yüksektir. Bu, bütün Avrupa’daki veya Türkiye’deki veya başka yerdeki kuruluşların ifadelerinden, raporlarından ortaya çıkıyor. Zaten bunu yargı reformu paketlerinde ortaya

koyduk. Seri yargılama usulü, basit yargılama usulü, ara buluculuk, uzlaşma, e-tebligat, e-duruşma gibi birçok işlemlerimizle beraber yıllardır konuşulan istinafin hayata geçirilmesiyle beraber; hâkim, savcı sayısı, personel sayısı, yeni adliye binalarının hayata geçirilmesiyle beraber hakikaten çok ciddi anlamda yol alınmış durumda ve bu da yargıdaki yükü ciddi derecede hafifletmiştir.

Değerli arkadaşlar, şunu ifade etmek istiyorum: Cumhurbaşkanına hakaret nedeniyle açılan davalardan bahsediliyor. Peki, niye siz araştırmıyorsunuz, Kemal Kılıçdaroğlu'na karşı yapılan hakaretlerden dolayı kaç tane dava açıldı? Meral Akşener'e karşı hakaretlerden dolayı kaç tane dava açıldı? Kaç tane şehit yakını, gazi bu nedenle yargılanıyor? Bunlar hiçbir şekilde mevzu olmuyor ama Cumhurbaşkanına karşı hakaretler üzerinden açılan, resen açılan kamu davaları üzerinden yargıyı eleştirmenizi, yargıya hakaret etmenizi doğru bulmuyorum. Aynı şekilde, maalesef ki firarı bir müfterinin iftiralara dayanarak organize suç örgütü liderinin yaptığı iftiralar üzerinden burada siyaset üretilmesini çok büyük bir acizlik olarak değerlendiriyorum. Yani şunu söylüyorsunuz, sürekli aynı şeylerin üzerinde tepinilip duruluyor.

Ya, Kemal Kılıçdaroğlu, Cumhuriyet Halk Partisinin Genel Başkanı bu Mecliste şunu söyledi, dedi ki: "82 byLock'çu milletvekili var." Bütün milletvekilleri zan altında kalmadı mı? Niye çıkıp açıklayamadı bu byLock'çu vekilleri? Aynı şekilde sizin bir belediye başkanınız çıktı, dedi ki: "Amerika'dan maaş alan milletvekilleri var." Niye çıkıp bunun peşine düşmediniz?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – 10 bin doları alanın peşine düştük.

SALİH CORA (Trabzon) – Yine, bir şekilde Kemal Kılıçdaroğlu'na dayandırılarak bir gazetede şöyle bir ifade çıktı: "Saraydan para alarak parti kurmaya çalışan Cumhuriyet Halk Partili biri var." dediler.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – 10 bin doları alanın peşine düştük.

SALİH CORA (Trabzon) – Niye bunun arkasından, bütün milletvekillerinin töhmet altında kaldığı... Sizleri töhmet altında bıraktılar, niye çıkıp açıklamıyorsunuz? Niye gidip bunun üzerine gitmiyorsunuz?

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Siz açıklayacaksınız ya!

CAVİT ARI (Antalya) – Sen açıkla o zaman kardeşim. Sen zan altında bırakma.

SALİH CORA (Trabzon) – Milletvekilinin hukukunu burada niye düşünmüyorsunuz? Arkadaşlar, bunlara dikkat etmemiz gerekiyor.

Şunu da ifade etmeliyim: Burada, Türk Tabipleri Birliği Başkanının yaptığı açıklamayı hiçbir şekilde fikir ve ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirmek mümkün değildir. Onun yaptığı açıklama açıkça vatana ihanet suçudur, açıkça Türkiye'yi bir savaş suçlusu hükümet ve devlet konumuna sokmak için yapılan bir açıklamadır. Buna müsaade edilmesi söz konusu değildir. Buna herkes tarafından yani sağduyulu Cumhuriyet Halk Partililer tarafından bile tepki konulması gerekiyor. Kimyasal silah kullanıldığı bir iftira olarak hiçbir delil yokken, hiçbir belge yokken, tamamen başkasının yapmış olduğu suflerle beraber bunu, bu iddiaları ortaya koymayı sadece Türk Silahlı Kuvvetlerine bir hakaret değil, cumhuriyetimize, Türkiye Cumhuriyeti devletine açıkça bir saldırı olarak değerlendiriyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız...

SALİH CORA (Trabzon) – Değerli Başkanım, sözlerimin sonunda şunu da ifade etmek istiyorum: Ben aslında Kişisel Verileri Koruma Kurumu üzerine konuşacaktım ama yapılan konuşmaların ardından böyle bir konuşma gerçekleşti.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu her geçen gün kurumsallığını artırmaktadır; ulusal ve uluslararası birçok etkinliği ortaya koymakta ve her geçen gün bu alanda güçlü bir otorite olma özelliğini korumaktadır. Başarıların devamını diliyorum.

Değerli Bakanım, bütçeniz hayırlı ve uğurlu olsun. Sağlık, sıhhat ve başarı diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi 2 arkadaşla söz verip bir araya gideceğim. HDP’den Sayın Ömer Öcalan, CHP’den Sayın Cavit Arı şeklinde.

Buyurun Ömer Bey.

ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) – Sayın Bakan, hoş geldiniz.

Kürt meselesi ağır bir meseledir, sadece kırk yılın bir meselesi de değildir. Aynı zamanda kendimi tanıtayım, Urfa Milletvekili Ömer Öcalan, Halfeti Ömerli köyündenim, “Amara” köyünden. Bu meselenin ağır bir mesele olduğunun bilincindeyiz. Kırk yıllık durum ve öncesi de var tabii ki yüzyıldır ötesi de var. Ağır bir mesele, ciddi bir mesele, bu meseleyi çözmeye girişiminde bulunanlar da bunun farkındadır tabii ki. Büyük acılar yaşanıyor, hâlen de yaşanıyor, büyük ölümler yaşanıyor ve maalesef, çözüm iradesi ortada yok.

Sayın Cumhurbaşkanı 2013 ve 2015 yılları arasında bu işe girdi. Öncesi de var, Oslo görüşmeleri ya da İmralı heyetleri. Gönül isterdi ki başarıya ulaşsın, insanlar ölmesin, ölümler üzerinden siyaset yapılmamasın, milliyetçilik dozajı artırılmasın. Sizin de içinde bulunduğunuz partinin mensupları bu sorunu çözeceydi, Cumhurbaşkanı bu sorunu çözeceydi belki bu toplum rahatlayacaktı, rahat bir nefes alacaktı ama ne oldu? Bu mesele uluslararası bir mesele hâline geldi, hâlen de dallanıp budaklanıyor.

Biz parti olarak bu işin içindeyiz. HDP, Kürt sorununun çözümünde, demokratik yol ve yöntemlerde en büyük öznelere biridir. Ama başvuru yapıyorum ben de, İmralı’da, aynı zamanda amcam Sayın Abdullah Öcalan’la görüşmek için her hafta yapıyorum. Başvurularımız boşluktur Sayın Bakan, ne olumlu bir cevap ne olumsuz bir cevap. Ben kendi adıma olan başvuruları söylüyorum, aynı zamanda bir milletvekili olarak. Biliyorum, belki bu meseleler sizleri de aşabilir, Adalet Bakanlığını aşabilir ama bu iş hamasetle çözülmeyecek, bu iş çatışmayla, ölümle çözülmeyecek. Biz aile olarak da başvuru yapıyoruz Sayın Bakan, her hafta yapıyoruz, avukatlarımız yapıyor. Biz görüşmek istiyoruz, bu iradeyi ortaya koyuyoruz, görüşmeye gitmek istiyoruz. Cumhurbaşkanı bunları iletmeniz lazım. 2015 başarıya ulaşırdı bu ülkeye Nobel Barış Ödülü gelme ihtimali vardı. Siyasal İslam’ın da yüzyıldır yaşadığı sorunlar vardı, temsiliyetini yaptığınızı iddia ediyorsunuz, onlar da çekti ama ne oldu Sayın Bakan? İktidar rahat, bu imkânları kullanmak rahat, güç ele geçince, o koltuk ele geçince “Biz de bunları kullanalım.” anlayışı ön plana çıktı. Biz görüşme talebimizi yeniliyoruz.

Burada size söylüyoruz Sayın Bakan: Bu mesele ciddi bir meseledir. Bu meselenin üzerinden politik çıkar beklemek bu ülkeye zarar veriyor. O dönem bedeninizi taşın altına koyduğunuz söyledi Cumhurbaşkanı, ne oldu 2015’ten sonra, kim kazandı, kim başarıya gitti, ülke mi kazandı? Kürtlerin tabii ki yüzyıldır gasbedilen haklarının iadesi noktasında HDP çalışacak, mücadele edecek. Dilimize bu Mecliste hâlâ “bilinmeyen dil” deniyor Sayın Bakan, “x” deniyor, bunu söylemeyecek miyiz?

İnsanlar cezaevinde otuz yıl yatıyor Başkan, örgüt üyeliği veya yöneticiliği... Orada kurduğunuz heyetler çağırıyor “Pişman mısın, değil misin?” Neyin pişmanlığı? Otuz yıldır orada neyin pişmanlığı Sayın Bakan? Bunları anlatmak lazım. Biliyorum, ben devlet içerisinde kaç tane devlet olduğunu çünkü bir mesele daha var, bunu da bireysel olduğu için söylemek istemiyorum aslında ama yakın zamanda benim de işlerim Avrupa’da olduğu için söyleyeyim: 2’nci sayfada yazmışsınız Sayın Bakan “Vatandaşların yurt dışına çıkma hakkı ve hürriyetlerinin idari kararlarla sınırlandırılmasına son

verdik.” vesaire vesaire. Ben milletvekiliyim, dört yıl üç aydır milletvekiliyiz. Mahkeme kaldırdı, sonra idare mahkemesi tekrar koydu, idare mahkemesi kararını Gaziantep İstinaf Mahkemesine götürdüm. Yenimahalle, Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Vatandaşlık ve Nüfus Müdürlüğüne veriyoruz. Aynı bir devlet Sayın Bakan. İşleme koymuyor, iki aydır peşine düştüm, biletimi aldım, pazartesi gideceğim, işlerimiz var, görüşmelerimiz var. Yani bize farklı bakılıyor, bunu ben biliyorum, partimize farklı bakılıyor. İşleme koyulması için arıyoruz, gidiyoruz, uğraşıyoruz, sonuç yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yirmi saniyeniz...

ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) – Yani devletin içinde birçok devlet olmuş, adalet devleti, İçişleri Bakanı devleti, oranın devleti, buranın devleti. Yani artık devletin çok başlı olduğunu siz de bilin ama biz İmralı’ya gidip Sayın Abdullah Öcalan’la aile olarak görüşmek istiyoruz. Bu, nettir. Yasalardan, ulusal ve uluslararası yasalardan doğan hakkımızdır Sayın Bakan. Sizden lütf istemiyoruz, sizden ayrıcalık istemiyoruz. Aile olarak bu görüşün gerçekleştirilmesini istiyoruz.

Saygılar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, süreniz bitmiştir.

Sayın Cavit Arı, ara öncesi son sözü size veriyorum.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Arayı ne kadar düşünüyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yarım saat düşünüyorum.

Buyurun lütfen Sayın Arı.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları, ilgili kurumların temsilcileri, yüksek mahkemelerin temsilcileri, değerli bürokratlar, basın mensupları; ben de öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, yaklaşık otuz yıllık bir avukat olarak ben ülkede en önemli sorunun yargıya güven sorunu olduğunu bir kez daha ifade etmek istiyorum. Şimdi, bütçe görüşmelerinde daha çok ekonomiyle ilgili değerlendirmelerimizi devamlı yapıyoruz ancak Adalet Bakanlığı görüşmelerinde en önemli esas, bu ülkede yargıya güvenin ne olduğudur. Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısına daha önce biz sormuştuk, kendisi de bize resmî bir cevapla Türkiye’de yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığına dair Türk halkının güveninin yüzde 38’lerde olduğuna dair cevap verdi. Şimdi, eğer bir yargıya yüzde 38’lerde bir güven kalmışsa artık o ülkede adalet kalmamıştır yani vatandaşın adalete olan inancı ve güveni kalmamış demektir.

Şimdi, şunu ifade etmek istiyorum: Bakın, yargı siyasetin etkisi altında mı? Maalesef ki siyasetin etkisi altında. Şimdi, siz özellikle sunumunuzda yargıya olan güveni artırmayla ilgili birtakım çalışmalarınız, gayretleriniz olduğunu ifade ettiniz. Peki, bu anlamda, Sayın Bakan, şöyle bir çalışmanız var mı örneğin: Geçmiş süreçte AKP’ye kayıtlı milletvekili aday, belediye başkanı aday olmuş, efendim, il ilçe başkanlığı yapmış olan ve sayıları yaklaşık 1.100’e kadar ulaştığı bilinen, siyasi kimliğini ortaya koymuş olan ve şu an hâkim, savcı koltuklarında oturan kişilerin görevlerinin sonlandırılmasıyla ilgili bir çalışmanız var mı? Veya bunlar bu koltuklarda oturduğu müddetçe yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığı, daha doğrusu AKP siyasetinden uzaklaştırıldığına dair bir düşünce ortaya koyabiliyor musunuz? Veya yazılı sınavlarda dereceye giren o kadar gencimiz, AKP’li siyasetçilerden referans almadığı için sınavlarda, daha doğrusu mülakatta elenen gençlerimiz acaba tekrar bu mesleğe kabul mu edilmek üzere... Yani nasıl sağlıyorsunuz yargıya olan güveni? Veya başsavcıların illerde iktidarla, iktidarın temsilcisi olan kişilerle yakın ilişki içerisinde görünmek gayretinden mi uzaklaştığına dair bir durum var da oradan bu ifadeyi kullanıyorsunuz.

Sayın Bakan, bakın, sunum kitapçığı sayfa 6'da "Anayasa Mahkemesi üyelerinin ilk defa halkın seçtiği Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisince seçilmesi usulünü benimseyerek Anayasa Mahkemesine demokratik meşruiyet kazandırdık." diye bir cümle var. Önce şunu sorayım mefhumumuhalifinden: Bu düzenleme yapılmaya kadar Anayasa Mahkemesinin demokratik meşruiyeti yok muydu Sayın Bakan? Önce bunu sormak istiyorum size ve devamında da şunu soruyorum: Bakın, Anayasa Mahkemesine seçimi yapan sadece bir Cumhurbaşkanı değil, bugün Anayasa Mahkemesine seçimi yapan kişi aynı zamanda AKP'nin Genel Başkanı yani eskiden sadece Cumhurbaşkanı iken bugün AKP'nin yani bir siyasi partinin Genel Başkanı bu seçimi yapmakta ve bakın, bu seçim nedeniyle Anayasa Mahkemesi siyasi bir mahkeme hâline dönüşmek üzere.

Şimdi, son dönemdeki seçimlere baktığımızda, örneğin Türkiye Büyük Millet Meclisinden yapılan seçime baktığımızda Türkiye Büyük Millet Meclisinin nasıl bir etki altında, nasıl bir kararlar seçimi yaptı hepimiz biliyoruz ve bu seçim süreçlerinde yine Cumhurbaşkanı tarafından yapılan seçimlerle Adalet Bakanlığında görev yapmış, Adalet Bakanlığı Müsteşarı olmuş bir kişinin Anayasa Mahkemesine seçildiği; yine, milletvekili olmuş bir kişinin Anayasa Mahkemesine seçildiği; yine, İçişleri Bakanlığında siyasi kimliğini ortaya koyarak Bakan Yardımcısı görevinde bulunan bir kişinin Sayıştay üzerinden Anayasa Mahkemesine seçildiği; yine, dosyanın kapağını bir gün dahi çevirmeyen bir başsavcının yine aynı şekilde seçildiği; barodan gelen AKP milletvekili adayının yine, Anayasa Mahkemesine seçildiği bir ortamı yaşıyoruz Sayın Bakan. Yani siz böyle bir Anayasa Mahkemesinin nasıl demokratik meşruiyet kazandığını söyleyebilirsiniz? Bugün partili Cumhurbaşkanlığı süreci yaşanmakta. İşte "kuvvetler ayrılığı" dediğimiz, olması gereken en temel bir sistemi maalesef ki bu tek adamlık anlayışı sürecinde ortadan kaldırdınız. Bakın, bugün yargı, siyasetin etkisindedir, ben açıkça söylüyorum. İllere gidin şöyle, bunu gayet açık yüreklilikle görürsünüz: İktidar ilgilendiren konularda hâkimler, savcılar karar vermekte zorlanır ve gözleri bir yerlere bakar vaziyete geldi.

Şimdi, örneğin Antalya'da, Antalya için çok önemli, hayati nitelik taşıyan bir dava vardı; belediyelerden birini, hatta bütün Antalya'yı ilgilendiren bir konu. Bilirkişi raporunda yapılan imar uygulamalarının tamamen usule uygun olduğu çok net şekilde yazılıydı ama ne yaptı mahkeme? Bu, bilirkişi raporlarına hiç değinmeden iki tane gerekçeyle karar verdi Sayın Bakan, imar uygulamasını iptal etti; istinafa gitti. Bakın, istinaf mahkemesi ne karar verdi biliyor musunuz Sayın Bakanım? Bakın, ben otuz yıllık avukatım, böyle bir kararı hayatımda görmedim. Diyor ki istinaf mahkemesi: "Yerel mahkemenin yani Antalya İdare Mahkemesinin kararındaki gerekçelerde hukuki isabet görülmemiş iş de karar, sonucu itibarıyla hukuka uygundur." Siz de avukatsınız, böyle bir kararı hayatınızda gördünüz mü Sayın Bakan? Yani "Gerekçe uygun değil ama sonuç doğru." İşte, bugün yargı, muhalefetin üzerinde, CHP'li belediyelerin üzerinde maalesef bir baskı aracı olarak kendisini göstermekte.

Şimdi, "güven" diyoruz; bugün ülkede yargıya güvenle ilgili gerçekten büyük bir sorun var. Şimdi, örneğin, geçtiğimiz sene baroların genel kurullarını Covid bahanesiyle önlediniz; esas amacımızın Türkiye Barolar Birliğini şekillendirmek olduğunu hepimiz biliyoruz ama o, aynı günlerde ne yaptınız? AKP'nin il kongrelerini, ilçe kongrelerini, kadın kolları, gençlik kolları kongrelerini yapmaktan geri kalmadınız. E, nasıl güvenecek şimdi size vatandaş? Yani siz karar verici olarak bir taraftan kendi kongrelerinizi yaptığımız dönemde baroların yapmış olduğu müracaatları, genel kurul taleplerini reddeden seçim kurulları oldu. Bu kararları veren hâkimler neden o kararları verdi? Sizin, Türkiye Barolar Birliğini şekillendirme gayretinize destek oldular. Siz böyle kararlar alır ve yargıyı böyle kullanırsanız nasıl güvenecek vatandaş size, nasıl tarafsız ve bağımsız bir yargıdan bahsedilebilecek? İşte temel sorun bu Sayın Bakan. Yoksa teknolojinin gelişen koşullarını kullanarak da...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son bir dakikanız.

CAVİT ARI (Antalya) – Bakın, teknoloji gelişiyor ve bu çerçevede de birtakım düzenlemeler, birtakım iyileştirmeler yargı süreciyle ilgili var mı? Var, bunlar olağandır zaten, günün koşulları da buna uygun ama o kararı veren hâkimle ilgili, tarafların gönlünde, vicdanında siyasi nedenlerle bir sorgulama varsa işte orada bütün iş bitmiş demektir. Sayın Bakan, bugün gidin bakın, bir karar verildiğinde tarafların aklında “Acaba bu kişiye siyasi bir baskı mı gitti?” algısı maalesef çok şiddetli şekilde var, işte temel sorun da burada yatar, yoksa diğer teknolojik...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz doldu Cavit Bey.

Son bir cümle alayım.

CAVİT ARI (Antalya) – Bitiriyorum.

Son cümle: Sayın Bakanım, bakın, şunu söyleyeyim: Adliyede sadece hâkim, savcı yok bildiğimiz üzere, 159.265 personel var. Adliye çalışanlarının özlük haklarının iyileştirilmesi gerekmekte. Efendim, yargıyla ilgili 6 tane paket geçti, hiçbirinde adliye çalışanlarıyla ilgili bir düzenleme yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Eğer gerçekten yargı kalitesine ulaşacaksa adliye çalışanlarının da özlük hakları iyileştirilmeli çünkü kaliteli bir yargı için adliye çalışanlarının da hak ettiği değer görmesi gerekir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Arı.

Değerli arkadaşlar, aşağıda hem milletvekillerimiz hem bürokratlarımız için yemek hazırlığımız vardır.

Birleşime saat 19.00’a kadar ara veriyorum, 19.00’da kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Kapanma Saati: 18.27

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 19.03****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 16'ncı Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Müzakerelere kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Tuncay Bey, buyurun lütfen.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım; madem bütçe konuşuyoruz, bir fıkrayla başlayayım, Altan Erbulak'tan dinlemişim. Adana'ya tiyatroya gitmişler, gösteriye. Yaz, çok sıcak, kan ter içerisinde, hamam böceklerinin bol olduğu ucuz bir oteldeler. Oyunu oynamışlar, gece pencere, kapı açık yatıyorlar. Sabaha karşı bir kokuyla uyanmış, taze ekmek kokusu. “Kokuyu takip ederek bir sokak iti gibi fırını buldum.” dedi, Allah rahmet eylesin. Fırıncıya yaklaşmış, biraz da böyle ezik “Kardeşim, senden rica etsem bana 2 ekmek verir misin?” demiş. Hani “Adalet” “taze ekmek” dediler de ondan aklıma geldi. Fırıncı şöyle dönmüş, bakmış, kürekle ekmeği almış “Niye vermeyeyim lan, parasıyla değil mi? Parasını ver al.” Şimdi, “adalet” dediğiniz şey de böyle, parasını verip alacaksınız ama ne kadar alacaksınız? Kime alacaksınız? Paranız neye yetecek? Bütün bunları değerlendirmek gerekiyor.

Bana sorarsanız adalete 1,57 pay ayırmak yetmiyor. Ciddi bir kalite bozukluğu var, çok ciddi sorunlarımız var, kapasite yetersizliği var ve bu bütçeyle bu adaletin Türkiye’de sağlanabilmesini olanaklı görmüyorum.

Strateji Geliştirme Başkanlığındaki arkadaşlardan rica ettim “Bakanlık ne kadar talep etti, siz ne kadarını uygun gördünüz, verdiniz?” diye, herhâlde birazdan rakamı getirirler. Bu para yetersizdir Türkiye’de adaleti sağlamak için. Gelin, bütün gruplarla görüşün, bu işin orta yolunu bulalım. Ne kadar paraya ihtiyacınız varsa verelim, ekmek kadar değerli olan adaleti bugün düştüğü yerden kaldırıp baş üstüne koyalım.

Adalet sizin elinizde bir lastiğe dönüştü. Ne demek istiyorum? Bazı savcının boyunu tutuyor, bazı yargıcın boyunu tutuyor, bazı olayın boyunu tutuyor, bazısında hiç denk gelmiyor, lastik küçülüyor. İsteddiğiniz kadar sündürüp çekebildiğiniz gibi, istediğiniz gibi daraltabilme imkânınız var.

Cezaevlerinin durumu bir rezalet, iş düzenekleri çok kötü. Ben geçmişte de Ceza ve Tevkifevleri genel müdürleriyle iddialara girerdim. İşte, silah çıkacak mı... Hepsini ben kazandım. Şimdi de söylüyorum: Fukaranın suya ödeyecek parası yok, atlet karşılığı su hakkını satıyor. Fukaranın sıcak suya verecek parası yok, tişört karşılığı, pantolon karşılığı, suyunu satıyor, kendisi banyo yapmıyor. Fukaranın elektriğe verecek parası yok. Fukara, cezaevinde en alttaki insan. O insana yardım elini mutlaka uzatmalıyız. O insanı çaresiz bırakmak kendi çaresizliğimizdir.

Şimdi, elli iki, elli bir, elli... Sayın Başkanım, adalete para yetmiyor, adil olmaya vicdan yetmiyor, milletvekili olsanız adalet hakkında konuşmaya süre yetmiyor. Yazık, çok yazık!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz eski gazetecisiniz, az sürede çok şey söylemeyi başararsınız diye düşünüyorum.

Buyurun.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Teşekkür ederim iltifatınız için.

Ben hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Adalet damdaki kuş değil, eldeki kuş, hep damdaki kuşu anlattık.

Sayın Bakanım, Ali Şeriatî'ye arkadaşlar atfettiler, ben de bir sözüyle bitireyim. Diyor ki: “Ne söyleyen söylediğinin farkında ne dinleyen dinlediğinin farkında, herkes hafızın sesinden bahsediyor.” Sayın Bakanım, çok güzel bir konuşma hazırlamış. Hafızın sesi çok güzel, icraat sıfır efendim.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum vakte hassasiyetinize özellikle.

Enis Bey, buyurun.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Sayın Bakan, Sayın Başkan, kıymetli hazırım; benimki biraz daha teknik bir konuşma olacak ama yine, Tuncay Vekilim gibi ben de para isteyeceğim sizlerden çünkü daha dün Espiye Cezaevindeydik İnsan Hakları Komisyonu Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu olarak. Mahkûmlarla yaptığımız görüşmelerin kahir ekseriyetinde, neredeyse tamamında problem yemek kalitesiyle ilgili ve yemek miktarıyla ilgili. Ben iki, üç senedir bu Komisyonunda görevliyim, ilk defa miktar konusunda da şikâyet gelmeye başladı ama bu tesadüf değil; heterodoks ya da ortodoks ya da işte ne “oks”sa öyle bir ekonomi programının tabii sonucu.

Bakın, rakamlara vurursak eğer 14 liraydı geçen sene başında bir iâşe bedeli, 3 öğün hâpishanelerde çıkacak yemeğin toplamı yani denilebilir ki: “Devlet güçlüdür ama imkânları da dardır.” Hayır, yine, bu Komisyonunda bir önceki Sayın Bakanla bu konuda müzakere etmemize rağmen toplam yüzde 20 ile 25 civarında bir artış öngörüldü yemek parasında. Hâlbuki yine, eski tecrübelerimden bildiğim kadarıyla ödenek artışına imkân veren tek Komisyon burası. Bundan sonrası artık Genel Kurulda düzeltilemez. O yüzden mesela geçen seneki yüzde 30'luk artış yetmedi, enflasyonun altında kaldı, daha sonra 22 liraya çıkarmak zorunda kaldı Bakanlık o iâşe bedelini.

Toplam artışa bakarsak, o artış da yine, resmî, TÜİK enflasyonunun altında kaldı. Şimdi, bari bu sefer doğru düzgün bir artış olsun, insanlar yemeklerde ilave eziyet çekmesin, sadece cezalarını çeksin hâpishanelerde diyorum.

Aynı konuda bir diğer maruzatım: Bu iâşe bedelleri tabii ki bedava değil. Bu insanlardan yedikleri yemeğin bedeli devlet tarafından tahsil ediliyor; altı ayda bir, bir fatura çıkıyor yani bin liraya yakın bir -bugünkü rayıçle konuşursak- para isteniyor. Biliyorum, fakir fukara, garip gurebaysa bu para alınmıyor ama ailesi ödeme gücü olanlara da acaba bir şey düşünülemez mi? Yani ne bileyim? Kredi Yurtlar Kurumu kredisinde nasıl ki talebenin mezun olup bir iş bulduktan sonra bunu ödemesi isteniyorsa, mahkûmdan da tahliyeden sonra, bir iş bulduğunda bu paraların kesilmesi daha uygun olabilir diye bir öneride bulunmak isterim.

Son olarak: Elektrik faturaları, 20 kişilik bir koğuştaki yaklaşık 1 milyar lirayı buldu. Dikkat ederseniz -demin söylediğim gibi- yemeğin kötülüğüne bağlı olarak kantin masrafları enflasyon kadar arttı. Hazine ve Maliye Bakanlığının yeniden değerlendirme oranı yüzde 122 yani gerçek enflasyondan hakikaten bahsetmek istiyorsak -konumuz değil ama- bunun üzerinde bir artış olması lazım söylediğim kalemlerde.

Son olarak da bu elektrik meselesini, biliyorum, Bakanlığınız görüşüyor EPDK'yle ama bakın, bir ay geçti, iki ay geçti, üç ay geçti; artık bunun bir şekilde bir sonuca kavuşturulması temennisindeyim.

Bütçeniz hayırlı olsun Sayın Bakanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

HDP Grubundan Serpil Kemalbay, buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Çok teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, cezaevinden bir mektup aldım, sizinle onu paylaşmak için söz aldım; Tuğçe Nur Özbay, Şakran Cezaevi'nden. Tuğçe Nur, 19 yaşında, Berkin Elvan için bir protestodan gözaltına alınmış ve “İstanbul Üniversitesinde IŞİD’çilerin gezmesine tepki gösterdiğim için ve Berkin Elvan için protestoya katıldığım için tutuklandım.” diyor. Yedi yıldır tutsak bir öğrenci, üniversite öğrencisi; cezaevinde birçok hak ihlaline, saldırılara maruz kaldığını söylüyor. Bir hafta öncesinde -ama özel bir şey olmuş- genel arama yapılması esnasında saldırıya uğramış. 2 Kasım 2022 günü koğuşa kısmi arama nedeniyle gelen görevliler tarafından aramada eşyaları birbirine karıştırılmış ve Ayhan isimli bir idari amirle konuşmaya çalışırken gardiyanlarca sesinin defalarca kez bastırıldığını, arama için değil saldırı için geldiğini söylüyor ve burada, gardiyanların, ayakları altında bu genç öğrenciyi ezdiklerini ve saçlarını koparttıklarını söylüyor. Bu zarfın içerisinde Tuğçe Nur Özbay’ın saçları var. Gardiyanlar tarafından kopartılan saçlarını Meclise göndermiş, bize göndermiş, size göstermek istiyorum.

Cezaevlerinden çok sayıda mektup alıyorum. İnsan hakları ihlalleri başta olmak üzere -biraz önce de sözü edilen- cezaevlerinde yaşanan yoksulluk, açlık seviyesine gelmiş olan koşullar, yenilemeyen yemekler, elektrik faturaları, ağır baskılar ve şiddet. Özellikle, hastane sevklerinde -sizin görev alanınızda olmadığını belki söyleyeceksiniz ama- jandarma tarafından götürülürken keyfi muameleler yüzünden hayata geçmemesinden şikâyet ediyorlar çünkü yollarda insan onuruna yakışmayacak muamele gördükleri için hastaneye gitmeyi reddediyorlar. Dolayısıyla aslında infazı yakmaları ve işkence -burada Tuğçe Nur Özbay’ın yaşadığı sorunlardan da anladığımız gibi- cezaevi yönetimlerinin saldırıları, baskıları, keyfi muameleleri aslında 350 bini aşkın insanın cezaevlerinde olduğu bir ülkede çok ciddi, yakıcı sorunlara işaret ediyor. Bu konuların, bu sorunların tek tek çözülemeyeceği aşikâr, bunların bir merkezî politikayla çözülmesi gerekiyor. Her insanın tutuklu olarak yargılanması, özellikle çocuklu kadınların cezaevlerinde tutulması, çocukların da bu nedenle cezaevinde tutulması en ağır, en çok bizim önümüze gelen sorunlardan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yirmi saniyeniz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Dolayısıyla bu sorunların bir an önce çözülmesini, özellikle Tuğçe Nur Özbay için bu uğradığı muameleden dolayı bir şeyler yapmanızı istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Yaşar Kırkpınar’a, sonra Sayın Zeynel Emre’ye, daha sonra da Sayın Ali Mahir Başarır’a söz vereceğim.

Buyurun Yaşar Bey.

Süreniz beş dakika.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım, çok Saygıdeğer Bakanım, Kıymetli Bakan Yardımcılarımız, yargımızın çok saygıdeğer mensupları, değerli basın mensupları; ben de hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, bütçenizin hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyorum.

Güzel ve kapsamlı bir sunum yaptınız, size teşekkür ediyoruz, ekibinize teşekkür ediyoruz.

Tabii, konuşmamın başında, İstiklal Caddesi'nde meydana gelen hain terör girişimini şiddetle kınadığımı ifade ediyorum ve ölenlere Allah'tan rahmet, yaralılarımıza da acil şifalar diliyorum. İnşallah, bu tip terör girişimleri son bulur ve bunları ülkemizde himaye eden, bunların yanında duran, bunlara yaklaşanlar da vazgeçmiş olurlar bu tutumlarından.

Değerli arkadaşlar, burada, yaklaşık iki haftadan beri bir tartışma yürütüyoruz. Özellikle, ferah, feza bir zeminde tartışma yapıyoruz, münazara yürütüyoruz. Tabii, burada, sabahleyin bir kadın hatibimiz -niye “kadın” diyorum? Çünkü kadının bizim için çok hassas, çok ulvi bir birey olduğunun özellikle altını çizerek ifade etmek istiyorum- yakışmayan bir tavırla, yakışmayan bir üslupla burada düşüncelerini ifade etmeye çalıştı. Hakarete varan, küçümseyen, haddi aşan bir tarzla özellikle, hiç doğru olmayan bir tutum ve davranışla AK PARTİ hükûmetlerine ve Sayın Bakanımıza karşı davranışlarını şiddetle kınadığımızı, kabul etmediğimizi ve kötü sözün de sahibine ait olduğunu buradan bir kere daha ifade etmek istiyorum. Tabii, eleştirebilirsiniz, eleştiri en doğal hakkımız ama bunu hakarete varan oranlarda yaparsanız buradaki bütün insicamı bozmuş olursunuz, dolayısıyla bunu belirtmekte fayda var.

Biz, AK PARTİ hükûmetleri olarak her alanda olduğu gibi yargı alanında da çok büyük işlere imza attık. Özellikle, ülkemizde yargı alanında son yirmi yılda, atılan adımlar çok yönlü ve kapsayıcıdır. Bugüne kadar hükûmetimiz, hep, bu nitelikteki çalışmaların ancak stratejik yönetim anlayışıyla gerçekleştirilebileceği düşüncesiyle hareket etti. Geride bıraktığımız yirmi yılda ülkemizin hukuk devleti vasfını güçlendirmek için önemli reformlara imza attığının da altını çizmek istiyorum. Reformlarımızın en önemli unsurlarını insan hak ve hürriyetleri, kadın hakları, çocuk hakları, adalet sistemimizin geliştirilmesi gibi başlıklar altında değerlendirebiliriz.

Bunun dışında, yine -özet olarak geçmek istiyorum- çok önemli düzenlemelerimiz oldu; özellikle, temel hak ve özgürlüklere ilişkin anlaşmaları iç hukukumuzun bir parçası hâline getirdik. İdarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri incelemek için Kamu Denetçiliği Kurumunu kurduk, kişisel verilerin korunması ve bilgi edinmeyi anayasal bir hak olarak düzenleyerek bunu da güvence altına almış olduk. Yine, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunu oluşturarak insan haklarının daha etkin korunmasını da sağlamış olduk. Sivil yargı, askerî yargı ayrımı ortadan kaldırıldı, yargıda birliğin teminini tesis etmiş olduk. Hâkimler ve Savcılar Kurulunun hem çoğulcu kaynaktan seçilmesini hem de üyelerinin önemli bir bölümünün Meclis tarafından belirlenmesini sağlayarak Kurulun demokratik meşruiyetini de bu sayede artırmış olduk.

Ulusal Yargı Ağı Projesi'ni (UYAP)'ı hayata geçirecek teknolojik ve bilimsel gelişmeleri yargının hizmetine sunmuş olduk.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Uzlaştırıcılık ve arabuluculuk sistemini kurarak, taraflara kolaylık getiren alternatif çözüm yönlerini de yine uygulamaya sokmuş olduk.

İkinci derece yargılama yapan istinaf mahkemelerini yine ülkemize kazandırmış olduk. Aynı şekilde, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru imkânını tanıdık. Tabii, bunları çoğaltabiliriz, bunları artırabiliriz. Yüzlerce iyilik ve yüzlerce gelişme oldu yargı sistemimizde.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelenizi alalım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Son olarak Sayın Bakanım, ben bir şeyi, özellikle bir ilçemizin çok ciddi anlamda talebi var, onu burada bir kere daha ifade etmek istiyorum. İzmir’imizin Kemalpaşa ilçesinin adliyeye ihtiyacı vardı. Bu adliyemizin ihalesi yapıldı, yer teslimi yapıldı fakat müteahhit fesih hakkını kullandı. Dolayısıyla şu an vatandaşlarımızın bizden buranın bir an önce yapılmasıyla ilgili talepleri var.

Ben bunu da Sayın Bakanım, sizin ve ekibinizin dikkatine sunuyor, bütçemizin hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi sözü Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Zeynel Emre’ye veriyorum.

Buyurun Sayın Emre.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, kıymetli hazırım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan; iki konuda şahitliğimi bildirmek isterim. Birincisi: 7 Haziran 2015 tarihinden bugüne kadar Parlametodayım. Şahit olduğum bu 8’inci bütçe, bütçe görüşmeleri, AKP iktidarı tarafından yönetilen bu süre içerisindeki 8’inci bütçe görüşmesi. 8’inde de her seferinde daha geriye giden, daha kötü olan, sonuçları daha yakıcı olan bir dönemi yaptığımızı şahitlik ederim. 2011’deki açıkladığımız yani halktan oy alırken “Bizi seçin ey vatandaşlarımız!” deyip de oy aldığınız dönem, bizim halkımıza vadettiğiniz yıllık 2 trilyon dolarlık bir bütçeydi, kişi başına da 25 bin dolarlık bir bütçe vaadiyle vatandaşlarımızdan oy istediniz. Vatandaşlarımız size oy verdi. Şimdi, bugün yaklaşık 9 bin dolarda kişi başına düşen millî gelir. Yine, gayrisafî millî hasılaya da baktığımızda 800 milyar dolar civarında olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla buralardaki hedefleriniz tutmadığı gibi daha kötüye gittiğini görüyoruz.

İkinci şahitliğim: Yine bu sekiz yıllık dönem boyunca Adalet Komisyonu üyesi olarak görev yapıyorum. Türkiye’de adaletin, yargının daha kötüye gittiğine de şahitlik ediyorum. Bunu sürekli gündend güne gözledik ve özellikle son dönemle birlikte yani maalesef bir sistem probleminde kaynaklı, hâkim, savcılarının göreve alınması, atanması, kurulların oluşturulması, yani bunlardan da kaynaklı olduğunu düşündüğümüz son dönem itibarıyla bu erozyon çok daha büyük bir hızla arttı. Buna da şahitlik ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, bakın, Türkiye’de ikili bir hukuk sistemi var; eğer iktidar yanındaysanız, iktidarı destekliyorsanız ona göre bir hukuki muameleyle karşılaşıyorsunuz, eğer iktidara muhalifseniz hukuk size ona göre uygulanıyor. Bakın, ben burada başta hukukçu olmak üzere tüm arkadaşlarımıza sormak isterim: Bir kimsenin hakaret etme özgürlüğü yoktur değil mi? Hep bu tartışılıyor yani hakaret davalarıyla ilgili hep dile getiriliyor. Bir Bakanın hakaret etme özgürlüğü var mıdır? Yoktur değil mi? Biz bunu sürekli yaşıyoruz. Mesela biz geçtiğimiz hafta yine adliyeye gittik. Adliyeye gitme gerekçemiz ne? Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın İmamoğlu yargılanıyor, Bakan Sayın Soylu kendisine “ahmak” demiş kendisine verdiği cevaba istinaden bu sefer sanık sandalyesine oturtuluyor. Şimdi, yani bu denli iki başlı bir hukuk olmaz. Bir de üstüne üstlük, o sürece ilişkin normal yargılamanın işleyişine baktığımızda daha büyük fecaat, yani daha henüz süresi bitmeyen, yer değiştirme cezası aldıkça bunun nedeni bilinmeyen ve hakkında yazılan yazılara göre, birtakım iddialara göre Sayın İmamoğlu’na istenenden daha az cezayı vermeyi düşündüğü için görevden el çektilirdiği ya da uzaklaştırıldığı söylenen bir hâkim var, buna ilişkin beyanlar var, bunlar da orta yerde duruyor. Bakın, bunları biz böyle iddialarla karşılaştığımız zaman soruyoruz yani Anayasa bize yetki vermiş değil mi? Siz yürütmesiniz, biz de yasama üyesiyiz. Millet de bizi seçmiş, yetki vermiş. Anayasa der ki: “On beş gün

içinde cevaplamamız lazım.” Ben Sayın Bakana sordum yani bu tayini, basına yansıyan tayini, HSK bünyesinde bir inceleme olup olmadığını, Hâkim Hüseyin Zengin’in Samsun’a tayin edilme sebebinin ne olduğunu, tayin zamanına daha süre olmasına rağmen neden gittiğini...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz doldu, son bir cümle alayım.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Bakın, bunlar süresi içinde henüz cevaplanmadı, belki yenidir, siz buna cevap verirsiniz ama şunu not düşeyim: Benim sorduğum zor soruların hiçbirine hiçbir bakanlık yanıt vermiyor. Mesela, afla ilgili sorduğum sorular.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ali Mahir Başarır.

Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Evet, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, benim de Sayın Bakana birkaç tane sorum olacak çünkü kendisi bu ülkenin Adalet Bakanı. Öncelikle bir konuda açıklama yaparken, daha ciddi, daha net, daha resmi bilgileri aldıktan sonra açıklama yapmasının daha adil olacağını düşünüyorum. Bakın, Yalova’da bir olay yaşadık ve o an mahkeme salonunda olan havuz medyasının bir gazetecisi gizli bir çekim yaptı ve o videoları böl kes yapıştırarak sosyal medyada paylaştı. Bunun üzerine, siz mahkemenin çözüm kayıtlarını almadan, tüm bilgileri almadan akşam saatlerinde açıklama yaptınız, ertesi gün açıklama yaptınız, Yalova Adliyesini ziyaret ettiniz. Sayın Bakan, gerçekten orada olanların tamamını incelediniz mi? Biz mahkeme bastık mı Sayın Bakan?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – İnceledim.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Bakan, bakın, ben bitireyim lütfen.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Yalan söylüyorsun!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Bakan, bana “Yalan söylüyorsun!” deme. Bana “Yalan söylüyorsun!” deme. Bir sefer, biz orada mahkemeyi takip ediyorduk. 50 milletvekili mahkemeyi takip ederken, mahkeme ara karar verdikten sonra mahkeme salonunu terk ettik; nasıl mahkeme bastık Sayın Bakan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Neyse, sakın olalım arkadaşlar.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Ve oradaki hanımefendi “Defolun buradan!” dedi milletvekillerine Sayın Bakan. Milletvekillerine, oradaki ziyaretçilere hakaret etti. Bunlar bazı videolarda var. Bunları niye konuşmadınız Sayın Bakan? Şimdi, gerçekten siz Adalet Bakanısınız, mahkemeden fezleke geliyorsa, mahkeme videoları, dökümleri veriyorsa, onu inceledikten sonra konuşacaksınız. Siz trollerin ve havuz medyasının ağzıyla açıklama yapmamalısınız.

Gelelim fezlekeye Sayın Bakan. Bakın “Muhterem Fetullah Gülen Hoca Efendi’ye Antalya’dan selamlarımı iletiyorum. Muhterem Fetullah Gülen Hoca Efendi’ye teşekkür ediyorum.”

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne var? Ne zaman dedi?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Bir şey yok.

“...Cemaat ile AK PARTİ arasında bir fitne ateşi yakmayı başaramayacaklar. ‘Stadyumlar olimpiyatlara dar gelecek.’ diyen muhterem Fethullah Gülen Hoca Efendi’ye selamlarımı yolluyorum.”

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne zaman demiş onu?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Bakan, bunu söyleyen öğretmenler, bunu söyleyen memurlar şu anda ceza aldı, Silivri’de koğuş mümessili ama siz Adalet Bakanısınız Sayın Bakan. Size niye bir fezleke gelmedi, size neden bir fezleke gelmedi? Niye gelmedi Sayın Bakan?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bakan 15 Temmuzda buradaydı. 15 Temmuzda siz neredeydiniz?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Size bir soru daha sormak isterim.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Olayı çarpıtma. 15 Temmuzda neredeydin?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – 85 milyonun diline hakaret eden, cumhuriyete hakaret eden Mahir Ünal’a, bu saat itibarıyla, Türk Ceza Kanunu’nun 301’den bir fezleke geldi mi Sayın Bakan? Neden bu fezlekeler, neden bu soruşturmalar hep muhalefeti buluyor? Lütfen, bunu sormak hakkım değil mi? Siz Mahir Ünal’ın açıklamalarından rahat mısınız? Ha, sizin Fetullah Gülen’i övme, bir dönem onunla yürüme, onu da bu Mecliste savunma, ona hakaret eden Kamer Genç’e her lafı söyleme hakkınız var ama Bank Asyanın önünden geçen insanlar tutuklanacak öyle mi? Böyle bir adalet olmaz. Böyle, yüzünüze bakarak söylüyorum, siz bu ülkenin Adalet Bakanıysanız önce bir geçmişteki konuşmalarınıza bakın. Size niye fezleke gelmiyor? Size niye fezleke gelmiyor Sayın Bakan? Mahir Ünal’a niye gelmiyor Sayın Bakan? 5 milyon dolarlık rüşvet sözleşmesi yapan milletvekiliniz var, imzayı reddetmedi, olayları reddetmedi; hâlâ bir tek soruşturma yok Sayın Bakan. 180 milyon dolarlık kara parası, otelleri, Yunanistan’da bir sürü ilişkisi olan bir milletvekiliniz var, Erzurum Milletvekiliniz, niye ona...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son on saniyeniz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Tamamlayacağım, bitiriyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen, son cümlelerinizi alayım.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – ...Neden ona bir fezleke gelmedi Sayın Bakan? Bakın, sizin bunları...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sürenizi aştınız, bir cümleyle, rica ediyorum...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Yirmi saniyeyle tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Lütfen, sizin bunları dinlerken başınızı önünüze eğip bir düşünmeniz lazım; biz neyiz, biz ne durumdayız, arkadaşlarımız ne durumda? Ama mahkeme bastık; Takvim’in, Yeni Şafak’ın haberiyle dokunulmazlıklar kalksın. E, başlayın o zaman fezlekelere; eğer benim bir suçum varsa ben hesabımı veririm ama sen de ver Sayın Bakan!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum.

Sürenizi oldukça aştınız.

Teşekkürler.

Şimdi, devam ediyoruz, diğer partilerden şu an itibarıyla söz talebi olmadığı için CHP’yle devam ediyorum.

Sayın Rafet Zeybek, hazırsanız size söz vereceğim.

Buyurun.

RAFET ZEYBEK (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, sayın protokol; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, devletin temeli adalet, bunda hepimiz hemfikiriz; hukuk devletinin temeli de bağımsız yargı. Bugün Türkiye’de yaşanan en büyük sorunlardan biri, yargının bağımsız olmayışıdır.

Sayın Bakan “Yargı bağımsızdır.” demekle yargı bağımsız olmuyor. FETÖ’nün kumpas davaları sırasında siz “Yargı bağımsızdır.” diye bağırdıydunuz, biz de “Bunlar kumpas davası.” diyorduk. Sonra “Yandıldık!” “Aldatıldık!” dediniz. Sayın Bakan, adalet, ciddiyet ister; devleti yönetmek, ciddiyet ister; eğer yanılıyorsanız, aldatılıyorsanız, o görevleri de yapmayacaksınız. Kimsenin bu ülkeye zarar verme hakkı yok.

Değerli arkadaşlar, bugün Türkiye’de yargı bağımsız değildir, açık olarak söylüyorum, kim eğer “Türkiye’de yargı bağımsız.” diyorsa bu ülkenin gerçeklerini görmek istemiyordur.

Bakın, değerli arkadaşlarım, bir İçişleri Bakanı “Bu ülkede ayda 10 milyon lira rüşvet alan siyasetçi var.” diyecek, iki yıla yaklaştı, kim olduğunu söylemeyecek, bir tek savcı çıkıp “Sayın Bakan, kimdi bu rüşvet veren, rüşvet alan; bunlar resen soruşturulacak suçlar?” diyemeyecek; siz diyeceksiniz ki: “Yargı bağımsız.” hadi canım sen de, yok öyle bir şey, yok öyle bir şey.

Yine, bakın, arkadaşlar “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararını dinlemiyorum.” “Anayasa Mahkemesi kararına uymuyorum.” diyen bir hâkimi Adalet Bakan Yardımcısı yapıyorsanız, bana kimse “Yargı bağımsızdır.” demesin. Yapmayın yani bu gerçeği gizlerseniz, FETÖ’nün verdiği zarar kadar yargıya zarar verirsiniz; bu gerçekleri görün, bunun önlemlerini alın; bu ülkenin bağımsız bir yargıya ihtiyacı vardır, bu ülkenin adalete ihtiyacı vardır; bunu görmemezlikten lütfen gelmeyin.

Değerli arkadaşlarım, bakın, acilen bizim yapmak istediklerimizi söyleyelim. Hâkimler kurulu ile savcılar kurulu ayrılacak, iddia makamı ile savunma makamı eşitlenecek, savcılar kürsüden indirilecek, çoklu baroya son verilecek, hâkimler kurulunda bakan ve yardımcısı olmayacak. Bizim açık vaadimizdir. Biz, bu ülkede adalet dağıtan; bağımsız, tarafsız bir yargıyı kuracağız. Anayasa değişikliğini yapacağız, HSK Kanunu değişikliğini yapacağız; nerede aksatan bir kanun varsa hepsini değiştireceğiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yirmi saniyeniz.

RAFET ZEYBEK (Antalya) - Değerli arkadaşlarım, bakınız, gerçekten inanıyorum, hepiniz adalet istiyorsunuz ve asla kuşkunuz yok, siz de bir gün adalete ihtiyaç duyacaksınız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tarihte yaptınız mı bunları, tarihte?

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Siz de ihtiyaç duyacaksınız bir gün adalete. Eğer bugün adaleti savnamıyorsanız, yarın adaleti isteme hakkınız olmaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alayım, bitti süreniz.

RAFET ZEYBEK (Antalya) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Tufan Köse Bey, hazırsanız size söz verebilirim.

Buyurun.

TUFAN KÖSE (Çorum) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; çok uzun konuşmayacağım, zaten zamanımız da çok sınırlı.

Eskiden de yargımızın çok büyük sorunları vardı ama şu anda bağımsız olmayan, tarafsız olmayan, olmayan yargının bizatihi artık kendisi sorun hâline geldi. Hiç uzatmadan sözlerimi söyleyeyim: 4 tane örnek vereceğim, 4 yargıçtan örnek vereceğim.

4 yargıçtan 2'si coğrafi teminat, sizlerin önem verdiği coğrafi teminat... Hem Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde hem de İnsan Hakları Eylem Planı'nda "2021 yılı içerisinde yerine getireceğiz." diye söz verdiğiniz coğrafi teminat olmadığı için, "İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı -ismini vermeyeceğim- "Kahramanmaraş'a sürüldü." diyeceğim; şimdi, Kahramanmaraş Milletvekili varsa diyecek ki: "Ya, Kahramanmaraş sürgün yeri mi?" Sürgün yeri değil ama İstanbul'da, Cumhurbaşkanının da "Katillerden hesap sormazsak çocuklarımızın yüzüne bakamayacağız." dediği bir davada, Türk milletinin bağımsız yargısının hakkını Suudi Arabistanlı katillere teslim eden mahkemenin Başkanını ama muhalefet şerhi yazan Başkanını siz Maraş'a sürüyorsunuz; 12. Ağır Ceza Mahkemesinin Başkanı.

Yine, 13. Ağır Ceza Mahkemesi var, onu da Tokat'a da değil, Turhal'a gönderiyorsunuz. Bakın, coğrafi teminat olmayınca bağımsız yargı da olamıyor; azıcık bağımsız kalmaya çalışanları yerinden yurdundan ediyorsunuz.

2 hâkim daha var -yargının siyasallaşmasına örnek olsun diye söylüyorum- bunlardan birisine "gizlice hâkim" diyorlar Çağlayan Adliyesinde. Yine Cumhurbaşkanı hangi davaları takip ediyorsa o davalarda, sürekli gidiyor, bir şekilde heyetin içerisinde bulunuyor. Bu kardeşimizi de bakan yardımcısı yapmışınız; ismini vermeyeceğim, isim vermeye gerek yok, herkes biliyor kim olduğunu.

Değerli arkadaşlarım, yine, beş gün Yargıtay üyeliği yapan, beş gün, yalnızca beş gün Yargıtay üyeliği yapan -yine bizzat Cumhurbaşkanının takip ettiği dosyaların savcısı zannedersen, ismini yine vermeyeyim- bir kardeşimizi, bir arkadaşımızı da ne yaptınız? Anayasa Mahkemesine üye yaptınız. Böyle bir yargıdan da herhâlde bağımsızlık ve tarafsızlık beklemek çok da mümkün değil.

Değerli arkadaşlarım, böyle olunca ne oluyor? Hemen söyleyeyim ben size, böyle olunca, şöyle oluyor: Gidiyorsunuz, bir ilin cumhuriyet başsavcısı yahut da komisyon başkanı, iktidar partisinin ya da ittifakın milletvekillerini -ya da diyelim ki Cumhuriyet Halk Partisinin milletvekilleri de olsun- kapıda karşıyor, kapıya kadar uğurluyor; bu görülmüş, duyulmuş bir şey değil. Yani Cumhuriyet Halk Partisinin milletvekilini, il başkanı da karşılaşsın, iktidar partisinin milletvekilini, il başkanı da bir ilin cumhuriyet başsavcısı ya da bir ilin komisyon başkanı karşılayıp kapıya kadar uğurlamasın. Bakın, Amerikan Başkanının halka sesleniş günlerinde herkes ayakta alkışlarken Amerikan federal mahkemesinin üyeleri ayağa kalkmazlar, otururlar; oturanlara dikkat edin, hepsi federal yargıçlardır; yani bağımsız yargı hiçbir zaman ayağa kalkmaz, kapıda karşılayıp kapıya kadar da kimseyi uğurlamaz.

Şimdi, yine fazla uzatmadan... Zamanımız kalmış mı?

Arkadaşlar, geçmişte insanlar FETÖ'cü avukatlar arıyordu biliyor musunuz, FETÖ'cü avukatlar; vallahi, samimiyetle söylüyorum, şimdi de AK PARTİ'de etkili olan avukatlar arıyorlar. Biz Sayın Bakanla 15 Temmuz gecesi yarım saat kol kola geldik burada. O gün şöyle söyleniyordu, şöyle konuşuluyordu: "Bundan sonra devletin yargıya bakışı, iktidarın yargıya bakışı çok farklı olmalı; ortak oturup ortak karar vereceğiz." diye konuşmuştuk o gün, bir süre öyle gitti ama sonra, 20 Temmuzdan falan sonra herhâlde bu işler rafa kaldırıldı.

Yani son söz olarak şöyle söyleyeyim: Ben tabii, burada Bakanı suçlamıyorum ya da yargı mensuplarını suçlamıyorum, daha yukarılardan geliyor bu işler; Cumhurbaşkanının gözünün içine baktığında ne dediğini anlamayan hâkimin ya da savcının, coğrafi teminat olmadığı sürece bağımsız ve tarafsız karar vermesi mümkün değildir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Köse, teşekkür ediyoruz.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Ülkemizde de maalesef yargının kendisi artık bizatihi sorun hâline gelmiştir.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Burak Bey, hazırsanız size söz verebilirim?

Diğer partilerden söz talebi olmadığı için CHP'yle devam ediyorum, eğer olursa diğer partilere de söz vereceğim tabii.

Sayın Burak Erbay, buyurun.

BURAK ERBAY (Muğla) – Teşekkür ederim Başkanım.

Çok Değerli Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan, çok değerli bürokratlar; herkesi, tüm çalışanları saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, 2018 yılında göreve geldik. Burada üst düzey yargı mensubu arkadaşlar da var, ben on beş yıla yakın Muğla merkezde avukatlık yaptım, daha önce de İl Genel Meclisi üyeliği yaptım, birçok görevlerde bulundum ve uygulamadan gelen bir milletvekiliyim. Şimdi, göreve geldiğimiz 2018 yılından bu yana elimizden geldiğince, nitelikli bir yasama faaliyeti yürütülmesi adına çalışma yapıyoruz ve uygulamada -işte, karar verici hâkimlerimiz de var burada- gerçekten o kadar zorlanıyoruz ki ve o kadar yanlış usullerle yürütüyoruz ki yasama faaliyetini, hani takip ediyor musunuz bilmiyorum ama komisyonlarda konuların uzmanları dinlensin, gerçekten konu, olması gereken şekilde tartışılın diye elimizden geleni yapıyoruz. Birçok yasa geldi, işte, dezenformasyon yasasından tutun barolar birliği yasasına kadar birçok yasa geldiğinde biz hep “Müsaade edin, konunun uzmanları gelsin, biz onlardan görüş alalım ve gerçekten olması gereken bir yasa yapalım.” diye çaba içerisinde olduk ama takip ettiyseniz maalesef bunu hiçbir zaman tam anlamıyla başaramadık. Dezenformasyon yasası görüşülüyor, gazete cemiyetlerine sabaha karşı saat ikide, üçte ancak söz verebildik. Spor yasası görüşülüyor, konunun muhatabı spor kulüpleri var, onlara söz veremedik. Baro başkanları içeri alınmadı ya, baro başkanlarımızı, yirmi yıl, yirmi beş yıl mesleğinde görev yapmış baro başkanlarımızı biz içeriye alamadık. Dedik ki: “Ya, gelsinler, birer cümle söz söylesinler.” Biz onları içeri alamadık, gittiler orada banklarda yatmak zorunda kaldılar, böyle bir tabloyla karşılaştık ve bu yanlış uygulamalar sonucunda da her yapılan yasanın, daha görev süremiz dolmadan yanlışlıkları ortaya çıkmaya başladı. İşte, baro yasasından bahsettim mesela -sabahtan da belki konuşulmuştur- açıklama yapıyor barolar, 2 bin sayısını bulmakta zorlanıyorlar. “2 bin sayısını tamamlayalım diye kamudan avukat alalım...” Bilmiyorum Adalet Bakanlığından kaç tane avukat alındı oraya, bu şekilde, Ankara’da bulunan avukatlarla baroların sayısı doldurulmaya çalışılıyor. Yani daha dönemimizi sonlandırmadan bir sürü sıkıntıyla karşı karşıya kaldık. Mesela “imar barışı” diye bir yasa çıkardık -yine, uygulamadan burada hâkimlerimiz vardır belki- inanın o kadar zorlanıyoruz ki bir yasa çıktı apar topar, 2017 yılından önce yapılan inşaatlarla ilgili, o zaman da söyledik “Ya, gelin tartışalım bunu.” dedik, dediler ki: “Orman alanını da olur.” “Sit bölgesi de olur.” “Şu da olur, bu da olur.” Herkese para yatırıldı, daha sonra “O olmaz.” “Orman olmaz.” “O bölge olmaz.” “Bu olmaz.” diye sınırlı birçok uygulama ve en sonunda birçok belge iptal oldu, şu anda binlerce dava var. Vatandaş şu anda hakkını aramak için “Acaba benim kırk, elli yıllık evim yıkılacak mı?” “Belgem iptal olmuş, uzaydan fotoğraf çekilmişti...” Bir sürü sorun var yani yapılan yasanın -o başta anlattığım- doğru götürülmemesinden dolayı onların sorunlarıyla uğraşıyoruz.

Bu yetmiyormuş gibi bölgelerimizde 2/B alanları var, orman alanları var, devam eden hazine davaları var. Muğla’da mesela Köyceğiz’de, Hamitköy’de, Döğüşbelen’de, Zaferler’de, Kavakarası’nda, Seydikemer’de insanlar elli yıldır ekmiş dikmişler alanları, ecrimisil yatırmışlar, istiyorlar ki tapularını alsınlar, çocuklarına bıraksınlar. Kırk yıldır, elli yıldır devam eden davalar var Sayın Bakanım, bunların çözülmesi lazım, Köyceğizli, Muğlalı hemşehrilerimiz bunları bekliyorlar. Kırk, elli yıldır bir dava

çözülmez mi? Bir insanın en doğal hakkı değil mi, tapusunu alıp ektiği diktiği toprakları yarın çoluğuna çocuğuna miras bırakacak mı, bunu bilme hakkı yok mu? Ama maalesef, dediğim gibi kırk, elli yıldan beri devam eden davalar.

Yine, bakın, dezenformasyon yasası, işte, saygı duyarım, öyle diyorsunuz ama biz bunu “tarihin en büyük sansür yasası” diye söylüyoruz. Soruldu ya “Kim karar verecek doğru mu, yalan mı?” diye.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Tamamlayalım Sayın Vekilim.

BURAK ERBAY (Muğla) – Tamam Başkanım, hızlıca tamamlamaya çalışayım.

Şimdi, bir belge göstereceğim, bunun kararlarını maalesef Cumhurbaşkanlığı tarafından atanmış bir kişi veriyor. Bakın, bu Bartın’daki 40 kişinin vefat ettiği -Allah rahmet eylesin- maden faciasıyla ilgili bu dezenformasyon bülteni çıkarılmış, burada denilmiş ki Sayıştayla ilgili olarak: “Gerektirdiğinden daha fazla tedbir alınmıştır.” Yani burada hukukçuyuz, savcılık aşamasında bilirkişi incelemesi olacak, yargı aşamasında belki en az 3 bilirkişi incelemesi olması lazım; buradaki bir sayfalık raporla, bir belgeyle Bartın davasıyla ilgili Sayın Fahrettin Altun karar vermiş arkadaşlar; olabilir mi, bir hukuk devletinde kabul edilebilir bir şey mi bu?

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederim Sayın Vekilim...

BURAK ERBAY (Muğla) – Müsaade ederseniz bölgemle ilgili...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Ama çok geçtiniz süreyi.

BURAK ERBAY (Muğla) – Çok özür dileyerek Başkanım, sadece...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Haydi, hemen toparlayın.

BURAK ERBAY (Muğla) – Tamam, hemen toparlıyorum.

Yani bu şekilde yasaların sıkıntılarıyla uğraşmak zorunda kalıyoruz maalesef.

Aslında birçok konu vardı ama eğer izletebilirim, çok kısa, bölgemle ilgili...

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

BURAK ERBAY (Muğla) – Çok özür diliyorum, hemen açabilirsem...

(Hatibin cep telefonundan bir video izletmesi)

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Böyle bir usulümüz yok Sayın Milletvekili.

Teşekkür ediyorum.

BURAK ERBAY (Muğla) – Hayır, sadece şu açıdan efendim: Bakın, Muğla merkezdeyim, bu teyzemiz 4 tane adliye binası dolaşmış...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Sayın Olcay Kılavuz, lütfen buyurun.

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Kıymetli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan Yardımcılarım, değerli bürokratlarımız ve basınımızın saygın temsilcileri; sizleri saygılarımla ve hürmetlerimle selamlıyorum.

Öncelikle, İstanbul Taksim’de İstiklal Caddesi’nde kalles ve alçak terör örgütü PKK-PYD’nin gerçekleştirdiği terör saldırısında hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Cenab-ı Allah’tan rahmet, yaralı vatandaşlarımıza acil şifalar, yüce Türk milletine başsağlığı diliyorum. Bu hain terör eylemini gerçekleştiren teröristi ve terörün destekçilerini şiddetle ve nefretle lanetliyorum. Türkiye’nin birliğini, beraberliğini, kardeşliğini ve millî güvenliğini hedef alan, Türk milletinin huzur ve refahını baltalamaya

çalışan katil sürüsü ve cinayet şebekesi PKK-PYD ve hiçbir terör örgütü asla amacına ulaşamayacak, Türkiye'nin bölünmez bütünlüğünü hedef alan bölücü alçak teröristler Türk devletinin terörle amansız mücadelesi karşısında Allah'ın izniyle yok olup, defolup gidecektir.

Sayın Bakanım, 31 Mart mahallî idareler seçimlerinden sonra özellikle büyükşehir belediyelerinde binlerce insanımız haksız ve hukuksuz bir şekilde, performans düşüklüğü gibi basit ve sudan sebeplerle, ideolojik gerekçelerle ve partizanca tutumlarla işlerinden çıkarılmışlardır. Masum insanlarımızın feryatları ve fğanları yüreğimizi dağlamaktadır ve üzülererek ifade etmeliyim ki birçok belediye çalışanın aileleri parçalanmış, düzenleri bozulmuştur. Emekleri ellerinden alınan, helal lokmalarını göz konulan, açtıkları davaları kazanmalarına rağmen işe iadeleri sağlanmayan vatandaşlarımızın kazanılmış haklarının verilmesi, işe iadelerinin sağlanması en büyük beklentimizdir. İş yükü artan adliyelerimiz için özellikle Mersin Adliyesine ek bina projesinin tamamlanmasını ve buna ek olarak Mersin Adli Tıp şubesi hizmet binasının tamamlanmasını takdirlerinize arz ediyorum.

Sayın Bakanım, 31 Mart mahallî idareler seçimlerinin ardından, özellikle büyükşehir belediyelerinde terör örgütleriyle irtibatlı ve iltisaklı personellere yönelik operasyonlar gerçekleştirilmiştir. PKK/KCK terör örgütünü övücü, yüceltici şekilde propaganda yaptıkları tespit edilen, PYD/YPG içerisinde faaliyet gösterdiği belirlenen belediye personelleri hakkında gözaltı kararı verilmiş, birçok belediye personeli de terör örgütü üyesi olmaktan, terör örgütü üyelerinin birinci dereceden akrabası olan sözde “değer ailelerinden” olmaktan ve terör örgütü propagandası yapmaktan tutuklanmıştır. Yüce Türk milletinin emeği ve alın teriyle kurulan ve Türk milletine hizmetle yükümlü olan belediyelerimizin devletimizin ve milletimizin aleyhine faaliyet gösteren teröristlerden arındırılması oldukça hayati önemi haizdir. İlgili belediye başkanları vatan, millet ve devlet düşmanı bölücüleri hangi akılla, hangi vicdanla, hangi ızanla işe almışlardır? Belediye başkanlığı yaptığı memleketin evladını işinden, ekmeğinden edip, vatan, millet düşmanı teröristlere belediye kadrolarını peşkeş çekip teslim etmek hangi siyasi anlayışla, hangi siyasi ahlakla bağdaşmaktadır? Belediyelerin bölücü, yıkıcı zihniyete sahip teröristlerden ve destekçilerden temizlenmesi şarttır.

Sayın Bakanım, cezaevlerinin huzurunu, güvenliğini ve asayişini sağlayan, üniformalı olarak görev yapıp 7/24 esasına göre çalışan infaz koruma memurlarının emniyet hizmetleri sınıfına alınması, sözleşmeli personel olarak görev yapanların kadroya geçirilmesi infaz koruma memurlarının talepleri arasındadır.

Son olarak, cana ve mala kastetmemiş, biriken ceza puanları nedeniyle ehliyetlerine el konulan, helal rızkını ve ekmeğini şoförlük yaparak kazanan vatandaşlarımızda ehliyet affı konusunda çok büyük bir beklenti vardır. Zatalinizin takdirlerine arz ediyorum.

Bütçemizin, vatanımıza, milletimize, devletimize hayırlı olmasını temenni ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Gamze Taşcier.

Buyurun lütfen.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; ben de hepinizi selamlıyorum

Öncelikle, sunum kitapçığınızı çok beğendiğimi ifade etmek istiyorum. Tabii, bunu söylerken yanlış anlaşılmasın, gerçekten kâğıt kalitesi çok iyi ama içinde “adalet” adına hiçbir şey yok. Tıpkı yirmi yıl boyunca süslü paketlerle hazırladığınız paketler gibi kitapçık da aynı şekilde.

Sunumunuzda en hassas olduğunuzu söylediğiniz konulardan birine değineceğim, yakın zamanda gerçekleşen bir olay. Bu olayda, Türkiye’de kadınların nasıl sistematik olarak korunmadığını ve nasıl cezasızlık algısının suçluları cesaretlendirdiğini göreceğiz. İzmir’de yaşayan Hülya Şellavcı altı ay önce evlendiği şahsa boşanma davası açıyor, şahıs iş yerindeyken şiddet uyguluyor ve şahitler önünde “Seni öldüreceğim.” diyor. Kadın karakola gidip ifade veriyor, aile mahkemesi tedbir kararı alıyor. Buraya kadar hiçbir sıkıntı yok ama kişi tedbir kararına uymuyor, telefonla ve iş yerine gelerek devam ediyor bu tacizine. Kadın 4 kez başvurmasına rağmen Emniyetten herhangi bir sonuç alamayınca savcılığa gidiyor, avukatı da tedbir kararına uymadığı için şahıs hakkında zorlama hapsi istiyor. Dilekçede özellikle altını çizerek diyor ki: “Yeni bir kadın cinayeti yaşanmaması için hassasiyet göstermenizi bekliyorum.” Ve mahkeme “Seni öldüreceğim.” diyen adam için açılan bu davaya 15 Aralıkta gün veriyor. Bu süreçte, tabii, avukat da tehdit ediliyor ve tehdit ederken katil şunu söylüyor, diyor ki: “Benim hiçbir korkum yok çünkü üç beş ay yatar çıkarım.” Bu, yirmi yılda yarattığınız aslında cezasızlık algısının potansiyel suçlular tarafından nasıl karşılık bulduğunun da çok net bir örneği -ki bunu ben gittiğim hemen hemen bütün kadın davaları cinayetlerinde görüyorum- bütün suçlular ortak söylem gibi “Üç beş yıl yatar, çıkarım.” diyor, gerçekten de öyle.

Sayın Bakan, İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı arasında korkunç bir koordinasyon var, ihmal koordinasyonu. Zincirleme olarak bir ihmal var, Türkiye’de kadınlar sistematik olarak maalesef, korunamıyor.

Kadın, bu kişi mahkemesine yirmi beş gün kala maalesef, öldürülüyor. Tedbir kararına uymayan bu kişiye eğer elektronik kelepçe takılmış olsaydı, bu cinayet işlenmezdi.

Sayın Bakan, bu kitapçıkta yeni yeni yaygınlaşan teknolojileri 2002’yle kıyaslayarak -sanki sizden önce yokmuş gibi- tarayıcıları, yazıcıları yazacağımıza, keşke şu anda kolay ulaşılabilir olan elektronik kelepçe sayısı ilgili planınızı açıklasaydınız; açıklamışsınız, bu sene de sonraki sene de ondan sonraki sene de elektronik kelepçe sayısı tahmininiz aynı, hiçbir değişiklik yok. Mahkemelerden elektronik kelepçe kararı çıkmadığı için mi artmıyor acaba, yoksa bu konuda herhangi bir öngörünüz yok mu?

Son olarak da demişsiniz ki: “Kasten öldürme, işkence, eziyet, tehdit suçlarının kadına karşı işlenmesi hâlinde ceza artırımı işlenmiştir.” Sayın Bakan, en son, biz bu teklifte dedik ki sadece iyi hâl indirimiyle olmaz, haksız tahrik indirimiyle ilgili de düzenleme yapmanız gerekir çünkü haksız tahrik indirimi, maalesef, uygulanıyor, sadece iyi hâl bunu çöremezsiniz. Bu teklif çıktığında “Artık bundan sonra vicdanları rahatsız edecek tek bir karar dahi alınmayacak.” demenizin üzerinden üç ay geçtikten sonra Pınar Gültekin vahşice öldürüldüğünde “Benim vicdanım sızladı.” dediniz. Biz, o gün, bu durumu önceden görmüştük. Şu an, peki, siz hangi noktadasınız? Bunu merak ediyorum. Vicdanınızın sızladığı noktada hâlâ takılıp kaldınız mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler, sağ olun.

Yunus Emre Bey, buyurun lütfen.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli konuklar; hepinizi saygıyla selamlıyorum

Tabii, çok önemli konuşmalar yapıldı. Ben de Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinin bir üyesi olarak bir konu üzerinde durmak istiyorum.

Sayın Bakan, biliyorsunuz, uygulamalarınızla ülkemiz Avrupa Konseyinde 2017'den bugüne tekrar denetim sürecinde olan bir ülke ve Kavala davası kararını uygulamadığımız için de Türkiye hakkında ihlal prosedürü başlatılmış durumda ancak burada çok dikkat çekici bir husus var, o da ısrarlı bir şekilde hem şahsınızın hem Bakanlığın kamuoyunu, bütün dünyayı yanıltan ve doğru olmayan beyanlarla, yanlış beyanlarla Kavala olayını gerçekten saptıran birçok açıklaması oldu.

Şimdi, bir defa, bu kararı uyguladığınızı söylüyorsunuz. Kavala kararının uygulanıp uygulanmadığını zaten siz de çok iyi biliyorsunuz ki Avrupa Konseyinin Bakanlar Komitesi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine tekrar sordu ve temmuz ayında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de aldığı kararla Kavala kararının uygulanmadığı, 46/1'den Türkiye'yi mahkûm etmiş olması zaten kararın Türkiye tarafından uygulanmadığı anlamına geliyor. Bunu bildiğiniz hâlde kameraların karşısına geçiyorsunuz ve "Biz bu kararı uyguladık." diyorsunuz. Sayın Bakan, sormak istiyorum ve hatırlatmak istiyorum. Bakın, 2019'daki Kavala kararında ısrarla deniyor ki: "Burada siyasi bir amaç var. Türkiye'de insan hakları alanında çalışanların, aktivistlerin, siyasetçilerin caydırılması diye bir amaç var ve ben bu yüzden sizi 18'inci maddeden mahkûm ediyorum." Dikkatinizi çekmek istiyorum, bakın, 18'nci madde, gerçekten -benden önceki konuşmacılar da söylediler- hakkında çok az mahkûmiyet verilen bir madde ve bu kapsamda, yine belirtmek istiyorum: Türkiye'nin uluslararası planda da itibarını ayaklar altına alıyorsunuz. Bakın, ihlal prosedürünün sonunda nasıl bir yaptırıma ulaşacağını bilmiyoruz ama şunu biliyoruz: Bütün yaptırımlardan öteye bunun anlamı, Türkiye'de hukukun üstünlüğünün olmadığı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının Türkiye'de uygulanmadığının uluslararası planda tescili anlamına geliyor. Bugün olan durum budur Sayın Bakan. Bunu niçin görmüyorsunuz? Ayrıca, şunu da belirtmek istiyorum, mahkeme diyor ki: "Bu dosyada bir şey yok, bu insanla ilgili hiçbir kanıt yok, hakkında kanıt bulunmayan insanı siz tutuklayamazsınız, hemen salıvermeniz gerekir ancak - işte, bu son bahsettiğim temmuz kararında da tekrar aynı ifade var- siz benim tutuklanamayacağımı söylediğim kişiyi Türk ceza sistemindeki en ağır cezayla, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıyla cezalandırdınız." Sayın Bakan, insaf edin, çıkıyorsunuz kameraların karşısında "Biz bu kararı uyguladık." diyebiliyorsunuz. Ayrıca, bu tutumun iyi niyetle bağdaşmadığını, Türkiye'nin iyi niyetle davranmadığını mahkeme söylüyor. Tekrar belirtmek istiyorum, mahkemenin 16 üyesi bu kararı alıyor, tek karşı oyu da bizim Türk hâkime hanım kullanmış oluyor.

Ayrıca, yine şunu eklemek istiyorum, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi son kararında şunu söylüyor: "Gezi davasıyla ilgili bütün hukuki sonuçları, her türlü hukuki işlemi benim bu kararım geçersiz kılmıştır." Ve bu yine orta yerde bulunurken siz yine kameranın karşısına çıkıp diyorsunuz ki: "Türkiye bu kararı uygulamıştır."

Son olarak şunu da söylemek istiyorum: Hem sizin hem de Sayın Cumhurbaşkanının açıklamaları açık bir şekilde yargıya siyasi müdahale anlamı taşıyor Sayın Bakan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alayım, süreniz doldu.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Söylüyorum Sayın Başkan.

Bu da Türkiye'nin tarihine düşürülmüş bir kara lekedir, bunu da belirtmek istiyorum

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yıldırım Kaya Bey çok kısa bir söz talebinde bulundu, iki dakika, sonra Sibel Hanım'a da kısa bir söz vereceğim.

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Değerli Bakanım, değerli yöneticiler; dün Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunu ziyaret ettim, 1.100 tutuklu ve hükümlünün kaldığı bir cezaevi. Mücella, Mine, Çiğdem "Neden biz burada yatıyoruz?" sorusuna bir türlü yanıt bulamadıklarını anlattılar ama esası şu: Sadece bu mahkûmların

kendilerinin değil ama 1.100 mahkûmun yaşadığı bir sorunu sizinle paylaşmak istiyorum. Günlük yemek ve içme bedeli olarak 22 lira belirlenmiş, 18 liradan 22 liraya çıkmış; bunun yetmesinin mümkün olmadığını söylüyorlar. Kadın cezaevinde pedin olmadığı konusunda ciddi sorunlar yaşandığını söylüyorlar. Yaklaşık 500 kişinin aylık -dışarıdan paralarının- düzenli gelirinin geldiğini fakat onun dışındakilerin dışarıdan bir kaynaklarının olmadığını söylüyorlar. Gündelik temizlik işiyle uğraşan mahkûmların aylık aldıkları ücret 338 lira diye söylediler. Türkiye'nin nevesimde en kaliteli, en nitelikli nevesimini diken kadınların on iki saat çalışıp aylık 600 lira aldığını söylüyorlar.

Ayrıca, bir talepleri var, diyorlar ki: "Kantin alışverişleri geçen yıl da haftada bin liraydı, bu sene de bin lira." Bunun düzenlenmesini talep ediyorlar.

Ayrıca, hijyen sorunu konusunda ciddi bir sıkıntıları var.

Bir de kitap talep edenlerin istedikleri kitaplara -denetim sonrası dahi- ulaşamadıklarını söylüyorlar. Eğer Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu konusunda biraz daha hassasiyet gösterebilirsek çok teşekkür edeceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

YILDIRIM KAYA (Ankara) – Son bir şey söyleyeceğim.

Temizlik konusunda "Son bir yıldır görebildiğimiz en güzel temizlik yapılıyor." diyorlar, olumlu yanlarını da söylüyorlar ama olumsuzluklar konusunda Bakanlığın el uzatmasında fayda var.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun.

Değerli arkadaşlar, şimdi AK PARTİ'den sayın Arzu Aydın'a, sonra da CHP'den Sayın Sibel Özdemir'e söz vereceğim.

Evet, buyurun Arzu Hanım.

ARZU AYDIN (Bolu) – Sayın Başkanım, yaklaşık otuz yıldır avukatlık mesleğini icra ediyorduk milletvekili olmadan evvel; çok şükür bir de avukat evlat yetiştirdik. Tabii, katılımcıların, muhalefetin hiç değişmeyen, bizden olmayanı, daha doğrusu kendilerinden olmayanı yaralayan, karalayan, öteleyen bu tavrı, bir avukat olarak ama aynı zamanda bir avukat annesi olarak, yargı mensubu biri olarak son derece üzüntü verici. Bu sistemle hukuk sistemiyle alakalı, kanunlarla alakalı yapıcı her türlü eleştiri elbette yapılabilir. Lakin, onuru, dirayeti ve duruşuyla tüm meslekler gibi ama onlardan bir öte yargı mensuplarının tamamını, biraz önce yine bir milletvekilimiz "AK PARTİ'li avukatlar daha bir avantajlı bu konuda." dedi; hele de bu mesleği yapmış ve aynı zamanda siyasetin içindeyken yapmış biri olarak ne hâkimlerimizi ne savcılarımızı ne de avukatlarımıza bu şekilde zan altında bırakacak, onları herhangi bir bedel karşılığında şu ya da bu şekilde davranıyormuş ya da korkuyormuş gibi bir hâl ve tavır içinde anlatmak, anlatmaya çalışmak muhalefet yapmak değildir. Bu, tamamen bu meslek mensuplarını karalamaktır. Ben, bu mesleğin bir mensubu olarak yapılan bu davranışı, bu muhalefet anlayışını şiddetle kınıyorum...

BURAK ERBAY (Muğla) – Gerçek bunlar ya!

ARZU AYDIN (Bolu) – ...ve bütün meslektaşlarıma sizi, bu anlayışınızı şikâyet ediyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Sibel Özdemir, buyurun lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Evet, ben de teşekkür ediyorum.

Zamanım çok kısıtlı. Evet, açıkçası bizler de muhalefet partisi mensupları olarak vatandaşlarımızın uygulamada karşılaşılan sorunlarını buraya taşıyoruz ve bu da bizim en doğal hakkımız takdir edersiniz ki. Şimdi, sadece biz değil tabii ki bunu uluslararası raporlar da ortaya koyuyor; ben Avrupa Birliği Uyum Komisyonu üyesi olarak Yunus Hocanın belki bıraktığı yerden devam edeceğim.

Sayın Bakan, Avrupa Birliği raporlarında, yayınlanan raporlarda ciddi geriye gidişler sizin görev alanınız olan alanlarda. İşte, Avrupa Birliği fasıllarından 23'üncü fasıl yargı, temel haklar, 24'üncü fasıl adalet, özgürlük ve güvenlik; ciddi gerilemenin yaşandığı alan ki sizin de ciddi reform paketleri açıkladığınız ve bizim de komisyonlarda, işte, mevkiidışlarımızla yapmış olduğumuz toplantılarda dile getirdiğimiz, gerçekten ısrarla da sonuçlarını beklediğimiz yargı reform paketleri oldu ama bunların hiçbir şekilde uygulamaya dönük sonuçlarını alamadık, somut sonuçlarını; alamadığımız gibi ciddi, endişe verici noktaya taşınan uygulama örnekleri de ortaya çıktı; işte, Kavala davası, işte, Gezi davası ya da diğer akademisyenlerin, insan hakları savunucularının, avukatların, yazarların, her gün karşılaştığımız hukuk sistemindeki, maalesef, yanlış uygulamalar nedeniyle karşılaştığımız sorun alanları Avrupa Birliği raporlarına yansımakta ve olağanüstü hâl dönemi uygulamalarına da döndüğümüze dair de -reform paketlerine rağmen- ciddi eleştiriler yapılmakta. Özellikle, hâkim, savcılar üzerindeki yürütmenin etkisi, siyasallaşması, yönlendirme, yargının bağımsız işlemediğine dair ciddi eleştiriler var raporda; hâkim ve savcıların terfisinde nesnel, liyakate dayalı, yeknesak, önceden belirlenmiş kriterlerin olmadığı... Ya, siz bunun böyle olmadığını söyleyeceksiniz. Yargı reform paketlerinde de bunlara dönük çalışmalar yapıldı ama uygulaması bununla, maalesef, ters yönde. Bu da rapora yansıyor. Bir önceki yılın rapordaki eleştirilerinin hiç dikkate alınmadığı, işte, AİHM kararlarının uygulanmaması... Bu, ciddi; değerli Yunus Emre Hocamız ortaya koydu, ciddi bir durum var burada, bunu siz nasıl değerlendiriyorsunuz ya da ne yapacaksınız bu konuda gerçekten? Burası tam da sizin görev alanınız.

HSK'nin yapısı, hiçbir düzeltme yapılmadı. Hâkim ve savcıların iradeleri dışında görev yerlerinin değiştirilmesi, atama ve yükselmeleri... Hepimiz karşı karşıya kaldık, bir gün görev dahi yapmadan nasıl atamaların gerçekleştiğine şahitlik ettik. Strateji belgesi, yargı reform paketi... Ya, hiçbir yapısal sorun alanına gerçekten ciddi bir şey yapılmadı burada. Ben de komisyon üyesi olarak, biz bürokrasiyle de gittik Avrupa Parlamentosuna, biz bunu anlattık, iyimser baktık, bir şeyler oluyor dedik ama maalesef bunlar olmadı.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun yapısı... Burada, sadece Kamu Denetçiliği Kurumunun görev alanı dışında alanlarda başvuru yapılacak; operasyonel, yapısal, mali bağımsızlığında ciddi sorun alanları var.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu. Biz, burada bu kanunu beraber çıkarttık. İşte, vize kriterlerine uyum noktasında o gün de uyarılmıştık, bu Avrupa Birliği mevzuatına uygun değil, işte, rapor bunu ısrarla ortaya koyuyor yani biz kendi öz eleştirimizi yapıp bu kurumsal, yapısal reformları yapmadığımız sürece uluslararası raporlarda yargı konusunda gerçekten ciddi sorun alanlarını aşamıyoruz.

Yargıya güven. Bakın, yurttaşların yüzde 16'sı yargının bağımsız olduğuna... Kadir Has Üniversitesinin araştırması "Yargı siyasallaştırılmıştır." diyenler yüzde 45 oranında. Siz bunları yok sayabilirsiniz. Peki, siz bir araştırma yapıyor musunuz? Yargıya güven, yargıya siyasal yürütmenin etkisi üzerinde ne diyor vatandaşlarımız?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bunlar sizin temel sorun alanlarınız, buralarda ciddi yapısal sorunlar var ve ciddi reformlar yaptınız ama reformların uygulamada bir karşılığı yok maalesef.

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Orhan Yegin, hazırsanız size söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanımızı, burada bulunan bütün misafirleri ve milletvekillerini, komisyon üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bugün çokça konuşularda, özellikle basın hürriyeti, işte, basında yazılan herhangi bir şeyden, herhangi bir yorumdan hareketle, insanların tutuklandığı, zulme maruz kaldığı, hapislere tıkıldığı gibi şeyler anlatıldı. AK PARTİ iktidarı öncesinde takip ettiğim bir radyo vardı, o radyoda yaşanan bir süreçten bahsederek hemen hızlıca buraya geleceğim. Vaktiyle yurt dışında yaşayan bir kişi vefat ediyor, bir trafik kazası geçiyor. Trafik kazasından sonra cenazesinin Türkiye'ye getirilmesi konuşuluyor, hükümetle sevenleri görüşüyor, ediyor ve Süleymaniye Camisi haziresine hükümet imza atıyor, dönemin Cumhurbaşkanı burayı kabul etmiyor, iptal ediyor onu; bunun üzerine başka bir yer ayarlanıyor ve kişi oraya defnediliyor. Sonra, bunun üzerine bir gazetede “Yiğit ölür, kalır eseri” isimli bir köşe yazısı yayınlanıyor ve o dönem takip ettiğim radyonun sabah programında o köşe yazısını okuduğu için, o köşe yazısını o sabah programında okuduğu için radyoda programı sunan, genel yayın yönetmenliği yapan, radyonun genel müdürü ve bütün yönetim kurulu üyeleri DGM’de ifadeye çağırıldı. DGM’ye ifadeye çağırıldı hepsi. Orada da ne geçiyor, biliyor musunuz ifadeye? İfadeye geçen şey şu: Önce oraya karar verilmiş hükümet tarafından, sonra Cumhurbaşkanı onu kabul etmemiş başka bir yer söylemiş diye yazıyı yazan kişi... Ya, bu şekilde de bir başlık olmaz yani kuyu kazıcılığı; bir oraya kazıyorlar kuyu, bir buraya kazıyorlar anlamında bir şey yazmış. Bu ifadeden dolayı DGM’de hepsi ifade verdi, dava açılmak üzereydi hepsine; af çıktı, davalar açılmadı, kapandı ama aftan dolayı belki onlara dava açılmadı, kurtardı ama radyoları RTÜK tarafından on beş gün kapatıldı.

Şimdi, çok örnek var, sizlerin, her birinizin hayatında şahit olduğunuz, tanık olduğunuz. Türkiye ta oralardan çıktı, bugünlere geldi. Şimdi eksiklerimiz yok mu? Eksiklerimiz elbette var. O günlerden bugüne çok yol aldık, çok badireler atlattık ama bütün bu badirelere rağmen çok yol aldık. Hem vesayetle mücadele ettik hem “hukuk” dedik, hem kapatma davalarına muhatap olduk, hem “kanun” dedik. Evet “Mahkemenin verdiği karar içimize oturmuyor, vicdanımıza oturmuyor ama mahkemenin kararıdır, bu kararın gereği neyse bunu yapacağız.” dedik. Her zaman hukuka vurgu yaparak, hukuka saygı duyarak, canımızı acıttığı zaman bile kararı doğru bulmadığımızı ifade edip hâkimlere bağırarak, çağırarak, el sallayarak, mahkemede dövmeye kalkarak vandalvari hamlelere, hareketlere girerek hiçbir zaman hukuku, hâkimleri, mahkemeleri basar boyuta gelmedik.

Şimdi, bazı iddialar oldu, o iddiaların karşısında bazı gerçekler var. Mesela şimdi, dedi ki: “İktidar vekiline hakaret edilince anında dava açılıyor, anında davalar açılıyor ama muhalefet vekillerine hakaret edilince hâkimleriniz, savcılarınız hiçbir şey yapmıyor Sayın Bakan.” dedi. Sayın Bakanım, burada, sizlerin huzurunda kendilerine söylüyorum: Bakın, gelin, Mecliste yarın önergenizi verin, bir komisyon kuralım. Acaba hangi partilerden hangi milletvekilleri sosyal medyada veya başka mecralarda kendisine hakaret eden insanlara dava açmış? Kim ne kadar para kazanmış? Kim bu işi bir ekonomik gelir yoluna çevirmiş? Buyurun, gelin, Mecliste yapalım. O zaman, belki döner, Sayın Bakandan özür dilersiniz. Buyurun, gelin yapalım bunu.

Şimdi, bakın, arkadaşlar...

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – İftiralar var, iftiralar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, herkes kendi sırasında fikirlerini söylüyor, müdahale etmeyelim lütfen...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Fikirleri konuşurken bir arkasına, önüne bakıp... Bir de değişik, böyle bazı bilgileri gizleyerek konuşanlar var. Şimdi, mesela, bak, ikinci baronun kurulmasıyla ilgili olarak eleştiri yapacak ama diyor ki: “Binlerce üyesi olan baroyla 100 üyesi olan baroyu bir tutunuz.” Ya, öyle bir şey var mı? Kanun ne diyor? “Bir yerde ikinci baro kurulacaksa en az 5 binden fazla üyesi olan baronun olduğu yerde ikinci bir baro asgari 2 bin üyenin müracaatıyla kurulur.” diyor. 100 taneyi nereden çıkardınız? Niye bu tarz bilgileri saptırarak konuşuyorsunuz? Bak, bu bilgileri saptırmadan da haklı konuşmalar, haklı eleştiriler yapılabilir ama böyle bir yolu tercih etmek doğru değil.

Şimdi, yapılan işleri konuşup laf atamayan bazı eser miktarda vicdan sahipleri de var, eyvallah. Şimdi, onlar da diyorlar ki: “Kaç tane eylem planı yaptınız Sayın Bakan? Bu kadar eylem planı olur mu? Ne diyeceğiz biz? Nasıl cevap vereceğiz bu anlayışa? Tarih olduğu yerde duruyor, bundan sonra hiçbir şeye ihtiyaç yok, daha siz niye eylem planı getiriyorsunuz ya? Böyle bir şey olur mu? Yani şaşırılmamak elde değil.

Şimdi, biri çıkıyor, hâlâ İmralı’dakinin cezaevi ortamının yoksunluğunun iddiasıyla “Yok, yapamadı, görüşme trafiğinden dolayı mağdur oldu, edildi.” iddiasıyla konuşup hâlâ aynı yerlerde dönüp duruyor. Birileri, umut bağladıkları, kurtarıcı olarak gördükleri, yurt dışında kaçak yaşayan, yeraltı dünyasının bilinen isimlerinin iddia ve ithamları üzerinden yargının bağımsızlığının tartışmasını yapıyor ve bir zamanlar onlardan çok çektiklerini iddia edenler bile onların iddialarına umut bağlamış, yargıya ayar vermeye kalkıyorlar.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Savcılarınız harekete geçti mi?

ORHAN YEGİN (Ankara) – İşte, bu, sizin siyaseten düşüğünüz aciziyetin resmidir, aciziyetin, başka bir şeyin değil. Nerelerden medet umuyorsunuz?

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Sizin lehinize mitingler yaptı.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Şimdi, Şebnem Korur Fincancı’yu “İddialar araştırılsın.” dediği için -bakın, lütfen iyi dinleyin- “Mesleğini temsil ettiği kurumun görevini yerine getirdiği için tutuklattırınız.” dedi. Bak, bak, ne kadar insanı inciten bir şey değil mi? Peki, olayın aslı ne? O olayın aslı şu: “İddialar araştırılsın.” diye o saf, berrak, duru, temiz cümle kuran kadının asıl kurduğu cümle, ne biliyor musunuz? Diyor ki: “Daha önce de incelemiştim ben, belli ki sinir sistemini doğrudan tutan toksik gazlardan, kimyasal gazlardan, zehirli gazlardan kullanılmış çok çeşitli kimyasal silahlar var. Her ne kadar kullanılması yasak ise de ne yazık ki bu yasaklanmış silahların çatışmalarda kullanıldığını görüyoruz.” Neyin araştırılmasını söylüyor ya? Neyin araştırılmasını söylüyor?

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Kameralarda...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ya, dürüst olun, dürüst! Lafları gizleyerek...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, fikirlerinizi ifade ettiniz, dinleyeceğiz. Herkes sırası gelince fikirlerini söylüyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Kardeşim, deyin ki: “Bu cümleyi kullandı, bu cümleyle adam tutuklanmaz.” Ama cümlesini eğerek, bükerek, kırarak “Araştırılsın.” demiş. Ne araştırılması ya? “Kullanılmıştır.” diyor.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Yanlış biliyorsun.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Şimdi, hanımefendi, bak, siz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle bir usulümüz yok. Rica ediyorum, karşılıklı konuşma usulümüz yok, herkes sırası gelince kendi fikrini ifade ediyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Şimdi, bak, hanımefendi, bir şey söylüyorsunuz, bana göre çok yanlış ve ayıp ediyorsunuz. “Bir avukat sosyal medyada ‘bombacı’ diye hedef gösterildi.” dediniz ve -bak, buna hepimiz üzüldürüz- ama eklediniz, dediniz ki: “Devletin bilgisinde olan telefon numarası ve adres bilgileri hızla yaygınlaştırılarak hedef hâline getirildi, sayısız tehdit ve ölümlerle tehditler alıyor.” Bu kişinin telefon numarasının, adreslerinin bile isteye devlet tarafından sızdırıldığı iması yapıyorsunuz burada. Burada bunu yapıyorsunuz.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Kim sızdırdı o zaman?

ORHAN YEGİN (Ankara) – Hedef gösteren kim, kişiyi hedef gösteren kim? Zafer Partisinin Genel Başkan Yardımcısı.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bilmiyor musun?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle konuşma usulümüz yok değerli arkadaşlar. İkili diyalog usulümüz yok.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bu kişinin yaptığı şeyi devlet yapmış gibi anlatıyorsunuz, sonra da diyorsunuz ki: “İçiniz niye soğumuyor?” Sizin içiniz niye soğumuyor ya, ne oluyor? Ne bu nefret? Bu devlete duyduğunuz nefret nedir? Başkasının yaptığı işi de laf cambazlığıyla devlet yapmış gibi anlatmak bir gelenek midir ya? Nedir bu kin, nedir bu nefret?

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Yanlış anlamışsın.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım, sürem bitiyor, son.

Şimdi, daha geçenlerde, aynı partiden bir arkadaşı, bir kindaşı “Seçimleri AKP kaybedecek ve AKP’liler yargılanacak.”

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu nasıl bir laf? “Kindaşı”

ORHAN YEGİN (Ankara) – “Bunlar parti olarak değil, örgüt muamelesi görerek yargılanacaklar. Onları örgüt üyesi sıfatıyla yargılayacağız.” demişti daha önce bir arkadaşı, bir kindaşı. Şimdi, bugün o partinin diğer bir üyesi “Sizin yeriniz orası değil Sayın Bakanım, sizin yeriniz benim nazarımda sanık sandalyesidir.” dedi. İşte, kindar nesil! İşte, kindar nesil!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, son cümlelerinizi alalım.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Yazıklar olsun bu zihniyete! Yazıklar olsun bu zihniyete! Bu kin ve bu kibir en başta buna başvuranlara zarar, bu kin ve bu kibir en başta bunu kullananları yutar diyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Tamer Osmanağaoğlu...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım, müdahaleler oldu; bir teşekkür etseydik, hayırlı olsun deseydik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun, teşekkür edin.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Sayın Bakanım, bütçeniz hayırlara vesile olsun. Söylenecek çok söz var. Ya, sabırla oturmanın gerçekten zor olduğu dönemler. Bütçeniz hayırlara vesile olsun.

Eksik, saptırarak anlatımlar olmasın, doğru bilgiler üzerinden de eleştirmek mümkün; doğru bilgiler üzerinden konuşalım, istifade edilsin ya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Tamer Osmanağaoğlu, buyurun.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri, değerli basın mensupları ve Adalet Bakanlığımızın saygıdeğer bürokratları; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

SALİH CORA (Trabzon) – Çok güzel konuştu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hatibe söz verdim, rica ediyorum.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – O zaman buna bir cevap vermek gerekir.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Sözlerimin başında...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Çok güzel konuştu.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – İsterseniz tartışmaya devam edin, ben ondan sonra konuşayım arkadaşlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, herkes dikkat etsin. Bir hatibe söz veriyoruz, dinleyeceğiz. Siz konuşurken yapılmasını istemediğinizi başkalarına yapmayın lütfen.

Buyurun.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Sözlerimin başında, İstanbul’da PKK ve PYD terör örgütü tarafından gerçekleştirilen terör saldırısında şehadete erişen vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet, yaralı vatandaşlarımıza ise acil şifalar diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun

Ayrıca, destekledikleri, besledikleri teröristler için taziye mesajı yayınlayan ve utanmadan şehitlerimiz için de taziye mesajı yayınlatabilen, ABD başta olmak üzere sözde medeni dünyanın iki yüzlü karaktersizlerini, terörizmle mücadelede muazzam bir başarı sergileyen güvenlik güçlerimize iftira atmakta birbirleriyle yarışanları “YPG/PYD bize mi saldıracak?” diyerek teröristleri cesaretlendiren şaşkın müfterileri. Terör örgütünün aparatı olmayı maharet kabul edip terör örgütü PKK-YPG’yle birlikte hedef birlikteliğine giren ruhsuzları lanetliyorum.

SALİH CORA (Trabzon) – Biz de lanetliyoruz.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Biliyoruz ki terörle mücadele kararlı bir şekilde devam edecek, sadece dağdaki değil şehirlerdeki ihanet cephesinin de son haşeresinin kafası ezilinceye dek sürdürülecektir. Sahte taziyeler gözümüzü boyamayacak, kahpe tuzakların Türkiye’deki etki ajanları emeline ulaşamayacak, ağızlarından barış kelimesini düşürmeyip barışa hasım teröristlerin serbest kalması için gınaşırı çağrı yapan kepazeler unutulmayacaktır. Dün olduğu gibi bugün de yarı da şehitlerimizin kanı yerde bırakılmayacaktır. Ayrıca, bugüne kadar muazzam operasyonlarıyla birçok terör saldırısının önüne geçen, mezkûr saldırının faillerini on iki saat geçmeden adalete teslim eden Emniyet teşkilatımızı da gayretlerinden dolayı tebrik ediyorum.

Diğer yandan, Türklüğün Akdeniz’in bağrında dalgalanan sancağı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin kuruluşunun 39’uncu yıl dönümünde Kıbrıs Türklüğünü coşkuyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; hiç şüphe yok ki adalet mefhumunun hatlarını ortaya çıkarmak disiplinler arası birçok çalışma yapmayı gerektirmekte, birçok literatürün taranmasını ve incelenmesini de zorunlu kılmaktadır ancak bilinen bir gerçek varsa o da adaletin, toplum hayatını düzenleyen, insan ilişkilerini belirleyen, milletlerin var oluş mücadelesinin temelini oluşturan, hatta devletlerin varlıklarını idame ettirmesi için gereken en önemli ihtiyaçlardan biri olduğudur. Kesin olan şey ise siyaset ve ahlakın birbirini bulduğu ve tamamladığı kesişme noktasının adalet olduğudur. Bu sebeple, Adalet Bakanlığı ve onun çatısı altında görev icra eden müstesna şahsiyetlerin çalışmaları, sadece suçlunun cezasını çekmesiyle değil Türk devletinin bekasıyla da doğrudan ilintilidir. Türk

asrı olacağına iman ettiğimiz önümüzdeki yüzyılın arifesinde, adaletle yoğrulmuş bu topraklarda, bağımsız Türk yargısının ve bağımsız Türk yargıçlarının alacağı her bir kararın tüm insanlığa ilham olması temel dileğimizdir. Bu sorumluluğun farkında olduğunu görmek, hedeflerimize nitelikli bir adalet mekanizmasıyla kavuşma önceliğine itibar edildiğini gözlemek elbette ki sevindiricidir. Bu kapsamda, 2019-2023 dönemini kapsayan Adalet Bakanlığı Stratejik Planı'nda yer alan amaç ve hedeflere ulaşılması noktasında kurumsal manada atılan adımları ziyadesiyle önemsedığımızı ifade etmek isterim. Ceza adaleti sisteminin etkinliğinin artırılması, hukuk yargılaması ile idari yargılamasının sadeleştirilmesi ve etkinliğinin artırılması, performans ve verimliliğin artırılması, insan kaynaklarının nitelik ve niceliğinin artırılması gibi hedeflere ulaşılması için atılan adımlar dikkate değerdir. Hâkim ve savcılarımız dâhil olmak üzere adalet mekanizmasının her bir disiplininin mesleki gelişmelerinin takip edilmesi, niceliklerinin yanında niteliklerinin de artırılması, millî hedeflerimize koşar adım yaklaştığımız günlerde elzemdir. Böylelikle, belli alanlarda uzmanlaşmış bir insan kaynağı portföyüne ulaşmak, yargı bağımsızlığının sağlam teminatlarla garanti altına alındığı bir sistemi kalıcı olarak hâkim kılmak, mağdur haklarının korunması için alınacak koruyucu ve önleyici hukuk anlayışını hâkim kılmak çok daha mümkün olacaktır.

Cumhurbaşkanı hükümet sistemiyle birlikte olan ve ortaya çıkabilecek yeni sorunların hızlı ve adil bir şekilde çözümüne kavuşturulduğu bir sistemin oturtulduğu devlet mekanizmasında, aynı karaktere sahip bir adalet sisteminin oluşturulması kaçınılmazdır. Bu manada, geçtiğimiz yasama yıllarında Türkiye Büyük Millet Meclisine getirilerek yasalaşan ve milyonlarca vatandaşımızın yüreğine dokunan yargı paketleriyle bir hayli mesafe katedildiği inkâr edilemeyecektir. Yeri gelmişken şunu da ifade etmek isterim: Ceza infaz sistemimizdeki temel yaklaşım olan ıslah, topluma kazandırma ve tekrar suç işlenmesinin önlenmesi amacına uygun olarak ceza infaz sisteminde gerçekleştirilen köklü değişiklikler yerinde olmuş ve amacına ulaşmıştır. Çağdaş infaz anlayışının bir gereği olarak lazım gelen değişiklikler bu kutlu çatinin altında gerçekleştirilmiştir, bundan sonra da hükümlü vatandaşlarımızın yeniden topluma kazandırılması için çalışmaların kararlılıkla sürdürüleceğinden, alternatif ceza tedbirlerinin yaygınlaştırılarak devam ettirileceğinden de şüphemiz bulunmamaktadır.

Adalet Bakanlığımız, 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen FETÖ'cü hain işgal girişiminin ardından, takdiri hak eden yargı mensuplarının varlığına şahitlik ettiğimiz müstesna bir kurumdur. Öyle ki kendi oda arkadaşına dahi o adaletin tesis edilmesi için onunla ilgili işlem başlatan, adalet için çaba sarf eden yargı mensuplarımız dün gibi aklımızdadır. Bu minvalde FETÖ'yle mücadele konusu başta olmak üzere Adalet Bakanlığında bundan sonra da çok önemli görevler düştüğü muhakkaktır. Unutulmamalıdır ki adalet varsa devlet ve millet arasındaki bağ sarsılmaz bir hâl alacaktır. Adalet varsa ekonomik, sosyal ve ahlaki gelişme tam anlamıyla gerçekleşecektir. Adalet varsa insanlığın umutla beklediği huzur Türk milletinin eliyle temin edilebilecektir. İnanıyoruz ki adalet, herkesin kendi menfaati için arzuladığı şeyin olması degildir, herkes tarafından bir doğrunun gerçekleştirilmesidir.

Sözlerime son verirken Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli'nin geçmişimiz yıllarda ifade ettiği şu sözleri de dikkatlerinize arz etmek isterim: "Asırlar içinde halkalar hâlinde birbirine eklenilen Türk devleti geleneğinin en mühim, en müessir vasfı adalettir." Merhum Hocamız Profesör Doktor Erol Güngör'ün adalet tanımı kapsayıcı, kuşatıcı ve sadra şifa niteliktedir. "Adalet, bir hakkın haklısına teslimidir." Dolayısıyla, bundan sonra da hakkın haklısına teslim edileceğinden, Türk milletinin karakteriyle bütünleşmiş ve ayrılmaz bir parçası hâline gelmiş adaletin bundan sonra da tesis edileceğinden şüphemiz yoktur.

Ben, bu duygu ve düşüncelerimle bütçemizin, Adalet Bakanlığı bütçemizin yüce Türk milletine hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

HDP Grubundan Sayın Rıdvan Turan.

Buyurun.

RİDVAN TURAN (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli Bakan, değerli bürokratlar; şimdi bu Avukat Jiyan arkadaşımıza ilişkin olarak, bir kimliğin, telefon numarasının sızdırılması değil, yaklaşık 100'den fazla akrabasının, kardeşlerinin, yeğenlerinin, tümünün sızdırılması biçiminde bir şey var. Dolayısıyla, bunu münferit bir mesele olarak görmek mümkün değil. Burada elimde de tek tek bütün şeyler yazılı, isimler, soyadları yazılı. Bu münferiden bir şey değil. Yani bunu, bu bilgilere sahip olan birinin biliyor olması lazım -ki bunun bir kişi olmadığı çok açık- örgütlü, kurumsal bir yapının içerisinde bunu biliyor olması lazım. Bunun büyük olasılıkla bir devlet görevlisi olduğu ortaya çıkıyor. Bütün akrabaları burada, 100 küsur akrabası burada, elimizde.

Şimdi devam edelim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Olasılığı kesin gibi konuşuyorsunuz Rıdvan Bey, olasılığı kesin gibi konuşuyorsunuz.

RİDVAN TURAN (Mersin) – O sebeple şey değil yani münferit bir mesele değil.

Şebnem Hoca meselesine gelince; şimdi Şebnem Hoca yargılanıyor ve mahkeme hüküm vermek için diyecek ki “Bu Şebnem Hocanın iddiaları doğru mudur, değil midir?” Ne olacak arkadaşlar? Ya bunlara hiç bakmadan hüküm kuracak ya da diyecek ki “Bu nedir, bir bakmak lazım.”

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Rıdvan Hocam, o görüntüler uyuşturucu kaçakçısı, uyuşturucu kullanan bir adamın da görüntüsü olabilir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatipleri dinleyelim konuşurken, söz sırası geldiğinde ifade edelim.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Tıp disiplini şöyle bir şeydir: Tıp disiplini ulusal, cinsel, etnik, kültürel, ne olursa olsun bunlara bakmaksızın bir tutum sergiler.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – O görüntüler uyuşturucu kullanan bir adamın da görüntüsü olabilir. Niye onu demiyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatipleri dinleyelim, herkes sırası geldiğinde fikirlerini söylüyor.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Buna birileri; kurulu düzen, müesses nizamın sahipleri “Hakaret.” diyor ya da görmez ama netice olarak bunun böyle olup olmadığını anlamak çok kolay bir yöntemdir. Dolayısıyla Şebnem Hoca kendi uzmanlığı konusunda bir fikir serdetmiştir.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Televizyonunun önünde, televizyona bakarak...

RİDVAN TURAN (Mersin) – Biz bunu serdedimiz, hekimler böyle söylerler. Bu sizin işinize gelse de böyledir, gelmese de böyledir.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Televizyona bakarak mı söylerler?

RİDVAN TURAN (Mersin) – Sonra seninle ilgileneceğim, dur şimdi, bozma insicamımı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatibi dinliyoruz, ikili konuşmayalım lütfen; diyaloga girmeyelim, rica ediyorum.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Bakan, bir başka mesele şu değerli arkadaşlar: Burada bir tartışma sürüyor; karşıdaki cenah, AKP vekilleri CHP'lilere yönelik olarak diyorlar ki “Sizin zamanınızda bundan daha mı iyiydi?” Arkadaş, kurban olayım yani bizim kaderimiz “Üç Aliler Divanı” ile sizin uyduruk yargınız arasında kalmak mıdır ya? Bu mudur bizim hayatımız yani? Bunun başka bir izah tarzı yok mu? Daha insanca, daha demokratik yaşayacak bir ortam yok mu? “Üç Aliler Divanı” da bir sürü insanı haksız yere yargıladı, hatta astı, sonra yargıladı; şimdi sizin yargınızın bundan farkı yok.

Sayın Bakan, şimdi pek çok hukuk profesyoneli konuştu ama ben de hukuk profesyoneliyim; otuz yıldır yargılanan, cezaevine giren, hüküm sahibi olan biri olarak ben de hukuk profesyoneliyim -tırnak içinde söylüyorum bunu- dolayısıyla siz kendi kurduğunuz yargı sisteminin olabilenin en iyisi olduğunu iddia ediyorsanız vallahi yanılıyorsunuz. Bir gün beraber gidelim Tekirdağ F Tipinde bir hücreye girelim, nasıl bir hayat olduğunu orada görürsünüz. Yani şimdi bu ülkenin hukuki olarak adalet açısından ileri gitmesi, daha demokratik bir muhtevaya kavuşması tartışılması gerekirken bakar mısınız ya dehşet dengesine “Senin zamanında böyleydi.” Ben DGM’de de yargıldım arkadaşlar, ne olduğunu biliyorum ama sizin Fetullah cemaatiyle beraber kurduğunuz yargıda da yargıldım. Bak, oradaki bütün hâkimler şu anda cezaevinde, mübaşir dahi cezaevinde orada, biliyor musun? Ama orada kurulan hükümlerle pek çok arkadaşım yurt dışında şu anda, yurt dışındalar. Niye? Sizin ile Fetullahçı hâkimlerin beraber kurduğu, o zaman çok methettiğiniz -şimdi de bunu methediyorsunuz, o da enteresan bir şey ya- o yargının sonucunda arkadaşlarımdan bazıları hayatını kaybetti sürgünde, bazıları da yurt dışında. Buna vicdan dayanıyor mu gerçekten?

Bak, size birisini tanıstrayım Sayın Bakan; Mercek, kadın mı erkek mi bilmiyorum ama adı Mercek. Bu bir gizli tanık. FETÖ’cüler ve sizin beraber yaptığınız cemaatçi ve AKP’li yargıçların döneminde bu “Mercek” kod adlı şahıs -kim olduğunu bilmiyoruz- bir sürü KCK davasında gizli tanık oldu, bir sürü hüküm kuruldu bunun tanıklıklarına ilişkin; sonra, darbe girişimi sonrasında o hâkimlerden kaçan kaçtı, kaçmayan cezaevinde şimdi. Mercek’in sayesinde kurulan hükümler cari; bu insanların bir kısmı cezaevinde, bir kısmı cezaevine girmeyi bekliyor. Şimdi, işin tuhaf tarafı ne? 2016’da Selahattin Demirtaş tutuklandığında çok önemli bir tutuklanma gerekçesi neydi biliyor musunuz? Mercek’in ifadeleriydi. Sonra denildi ki “Bu Mercek kimse mahkeme bunu bir dinlesin.” Bak şimdi -Kobani duruşmalarını kastediyorum- “Mercek’i bir dinlesin.” Mahkeme Diyarbakır Emniyet Müdürlüğüne yazı yazdı Mercek’i dinlemek için. Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü ne dedi biliyor musunuz arkadaşlar? “Vallahi biz bilmiyoruz Mercek kimdir?” Böyle birisinin olmadığını Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü teyit etti, kendilerinin gönderdiği tanıklığın olmadığını söylediler. Biz hangi hukuku konuşuyoruz Allah aşkına ya? Hangi hukuku konuşuyoruz biz? Bundan daha acayip bir şey olabilir mi yani? Bu ne biliyor musunuz arkadaşlar? Bak, bu Freisler çok enteresan bir adamdı, Hitler’in Adalet Bakanlığını ve başyargıçlığını yaptı. Freisler bütün yargıçlara şunu söylerdi: “Siz bir hüküm kurarken Hitler’in ne düşündüğünü düşünün, o olsa hangi hükmü kurardı onu düşünün, ona göre hüküm kurun.” Ve bu, dünyayı felakete götüren bir şeye sebep oldu. Şimdi hangimiz söyleyebiliyoruz bu kurulan hükümler, Mercek gibi bir kepezlelikle Selahattin Demirtaş’ın tutuklanması, Kobani kumpas davasında “Kovuşturmaya yer yok.” denildikten altı yıl sonra bu insanlara tekrar dava açılması ve bunların tutuklanması Erdoğan’ı mutlu etmek için alınan kararlar değil mi? Tam öyle, biliyor musunuz? Bu böyle olduktan sonra, bunun sonrasında bu memleket artık dünyaya, nasıl McCarthyçiliği, Rosenbergler davasını, ABD sistemi bir -Dreyfus davasını- Sacco ve Vanzetti davasını hediye ettiyse Sayın Bakan, sizin başında olduğunuz yargı sistemi de Kobani kumpas davalarını hediye ediyor dünyaya. Dünyanın her tarafında bunların ne türden bir hukuk maskaralığı olduğunu, buraya atanan hâkimlerin nasıl hâkimler olduğunu yargı tarihi yazacak. Bu utanç verici bir şey değil mi? Şimdi bakıyoruz, anlatılıyor ki bize “Yargıda herkes eşit.” 17-25’te sizden yargılanan kimse yok. Bak, bu SPK meselesi yenilir yutulur bir şey değil, sizden sonra

bunlar gün ışığına çıkar Sayın Bakan. Taşkesenlioğlu'na ilişkin hiçbir yargılanma yok, Şenyaşar ailesi davasında ileriye doğru atılmış bir tane adım yok; kayyumların tonla üçkâğıtçılığı çıktı, hırsızlığı çıktı, bunlara ilişkin atılan hiçbir adım yok ama bu böyleyken bir taraftan da cezaevleri gazetecilerle dolu, geçen gün yine 16'sını tutukladınız. Hak ihlalleri çok yoğun. Ben kendi yaşadıklarımı anlatabilirim size yani süngerli oda nedir, yemekler nasıl çıkar, görüşler nasıl engellenir, ailen geldiğinde bir taraftan da sıcak su verirler, ya ailenle görüşmezsin ya banyo yapamazsın; bunların hepsi cezaevinde sürekli yaşanan şeyler. O yemeklerin kalitesi, o insan haklarına aykırı davranışlar, kaba darp, şiddet, çıplak arama; bunların hepsi de bizim yaşadığımız şeyler yani biz size teorik bir şeyden falan bahsetmiyoruz, ben yaşadığım şeylerden bahsediyorum; dinler misin bilmiyorum Sayın Bakan.

Bak, şimdi burada bir vekil -kimdi bilmiyorum ama- idam cezasını övdü. Ya zaten uyguluyorsunuz idam cezasını, şu anda idam cezasını uyguluyorsunuz. Bu yüzlerce hasta mahpusu buna rağmen içeride tutarak yaptığınız şey nedir? Gittim ben Adana mahkemesinde Mehmet Emin Özkan'ın duruşmasına. Adam nerede olduğunu bilmiyor ya, nerede olduğunu bilmiyor; yargılanıp yargılanmadığından haberdar değil adam. Böyle bir insanı hâlâ cezaevinde tutuyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Yüzlerce insanı cezaevinde tutarak siz zaten fiilen idam cezasını uyguluyorsunuz, daha ne idam cezasından bahsediyorsunuz?

Hasta tutsaklar meselesi bir başka mesele, tecrit meselesi başka mesele. Arkadaşlar, Öcalan'a ilişkin duygu durumunuz sizi ilgilendirir; devletin duygusu olmaz, devletin yasaları olur. Bu yasaları uygulamakla mükellefsiniz siz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Turan, geçtiniz sürenizi, son bir cümle alayım.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Son cümlem.

Dolayısıyla tecrit meselesi yalnızca Öcalan için değil, aynı zamanda o adada olan herkes için gayrikanunidir bizim hem cari yasalarımız hem imza attığımız uluslararası anlaşmalar açısından. “Hâlâ onu mu savunuyorsun?” Mesele savunup savunmamak değildir, mesele bir hakkın iadesidir; bunları yapacak mısınız, yapmayacak mısınız Sayın Bakan, bakacağız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Gerçi bu tartışmalardan dolayı benim birkaç dakikam da gitti ama Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Zaten aşağı yukarı bir dakika ilave süre kullandınız; tartışmalardan dolayı ben de müsamaha gösterdim.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Peki, tamam.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aydemir, buyurun lütfen.

Siz de süreyi tasarruflu kullanacaksınız diye inanıyorum.

Buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Eyvallah.

Değerli Bakanım, şahsınızda bütün heyete saygı sunuyorum.

Az önce Orhan kardeşim bir milletvekilinin “Yargılanacaksınız.” ifadesini garip karşıladı, ona dönük birkaç not düştü. Oysa o “Yargılanacaksınız.” ifadesi çok masum kalır. Yargılamadan mahkûm edeceklerini kayda geçenler oldu, Genel Başkanları oldu, efendim, parti yöneticileri oldu, milletvekilleri oldu. Ne dediler? “İktidar olduğumuz günün ertesi günü gazetelere el koyacağız.” dediler,

bunu söylediler. Arkadaşlar, bir başkası, Genel Başkan uluslararası sözleşmeleri falan hiçe sayarak “Efendim, buraya yabancı yatırımcı gelirse onların elinden işlerini alırız, onlara bir şey ödemeyiz.” gibi tehdit dili kullandı. Şimdi, bu dili kullanan, bu yaklaşımı hayata yansıtanların bize, bizde olmayanla yönelmelerinden doğal ne var? O şöyle düşünüyor, diyor ki: “Ben olsam böyle yaparım.” “Ben o pozisyonda olsam, Cumhurbaşkanı pozisyonunda olsam, Adalet Bakanı pozisyonunda olsam yargısız infaz yaparım, hemen defterini dürerim.” Bizde o yok arkadaşlar, biz adaleti insan olmanın ilk basamağı olarak gören bir anlayışı ifade ediyoruz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Defteri nasıl düzersin ?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, müdahale etmeyelim hatibe.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ve bugün burada yirmi yıldır bunları hayata yansıtmışız. Bakın, burada yüzü olmasa daha güzel şeyler...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – İbrahim Bey, defteri nasıl düzersin ?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ali Mahir Bey, burası Genel Kurul değil, Plan ve Bütçe. Rica ediyorum, tamamlamamız lazım. Bir maraton, siz bir gün geliyorsunuz da biz bir ay burada çalışıyoruz, rica ediyorum...

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, arkadaşlar, burada devlete dönük öylesine bir yargılayıcı dil kullanılıyor ki özellikle mesela AİHM’le ilgili burada çok not düşüldü. “Efendim, AİHM’nin vermiş olduğu kararlar hayata yansıtılmıyor, uygulanmıyor.” falan gibi. Bilmeyen, görmeyen, araştırmayan da der ki: “Ya, bu devlet ne kadar böyle cebbar bir devlet, ne kadar yıkan, yok eden bir devlet.” Arkadaşlar, şu ana kadar, bakın, 2021 yılı sonu itibarıyla AİHM’de 6.221 başvuru sonuçlanmış, bizim için, Türkiye Cumhuriyeti devleti için. Efendim, buradan bize noksan, ihlal izafe edilen kaç tane dosya var biliyor musunuz? Toplam 76. Peki, Avrupa Birliği ülkelerine baktınız mı ihlalle sonuçlanan dosya ne kadar? Bakın, biz baktık, çıkardık; 338, arkadaşlar. Eşi emsali yok, bizimle kıyas götürmez. Kaldı ki biz ne yapıyoruz arkadaşlar? Bakın, onunla ilgili de ben bir çalışma yaptım, çıkardım, şu ana kadar 3.730 tane başvuru...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Anayasa Mahkemesi Başkanı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim. Rica ediyorum, defalarca uyararak zorunda bırakmayın beni, böyle bir usulümüz yok.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yani “Şunları yerine getirin.” dediklerini yerine getirmişiz arkadaşlar. Bu kadar, böyle zifiri karanlık bir zihin olur mu ya! Biraz kendinizi, şu beyninizi, beyin haritanızı biraz cilalayın. Böyle bir şey olmaz arkadaşlar, ayıp!

(Gürültüler)

YUNUS EMRE (İstanbul) – Ne demek bu ya?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ya, bakın, değerli arkadaşlarım...

YUNUS EMRE (İstanbul) – Beyinlerimiz küf mü tutmuş?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – O elinle ayağınla, o ne? O hareket ne öyle? Ne biçim konuşuyorsun?

YUNUS EMRE (İstanbul) – Sen niye bizi yargılıyorsun, böyle bir hakkın mı var senin ya?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Düzgün konuş bir defa! Düzgün konuş terbiyesiz! Şımarık!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, günün sonuna geliyoruz, rica ediyorum herkes bir sükûnetini korusun.

Sayın Aydemir, devam edin lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kimsin sen ya! Saygısız!

YUNUS EMRE (İstanbul) – Ağzını topla! Terbiyesiz!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya, ne biçim konuşuyorsun sen ya?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Terbiyesiz! Saygısız! Şımarık!

YUNUS EMRE (İstanbul) – Ağzını topla!

(Gürültüler)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hâle bak ya! Benim bak, Muharrem Bey...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bakın... Bu saate kadar herkes...

Bir saniye Sayın Aydemir, durduruyorum saati, bir saniye...

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye... Bir sakin olun.

Ali Mahir Bey, rica ediyorum.

Değerli arkadaşlar, İç Tüzük'ümüz gereği herkes kullandığı dile, üsluba dikkat edecek; hangi partiden olursa olsun. Bu taraftan da, sağımdan da solumdan da zaman zaman uygun olmayan ifadeler geliyor. Bunlara dikkat edelim, önemli olan içerik, fikirlerimizi ifade etmek, farklı fikirler demokrasinin bir gereği.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben bir şey demedim ya! Ne dedim?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Zihin cilalama.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne var onda, yani cilalamada ne var? Tavrına bak, ben insan gibi söylüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buna hepimiz tahammül edeceğiz ve anlamak zorunda da değiliz. En sonunda herkesi dinleyen millet takdir edecek ama bu saate kadar geldik, bir yorgunluğumuz da var, anlıyorum, sükûnetimizi koruyalım, tamamlayalım lütfen.

Buyurun.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sözü geri alsın ama ya, çok ağır konuşuyor.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, bir defa... Tam da öyle... Ben burada hiçbir şey söylemedim. Sadece şunu söyledim...

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye... Açıklık getirsin İbrahim Bey söylediğine.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sadece şunu söyledim: Devlete dönük bu derece töhmet ifade edici kayıtlar düşmeyelim. Biraz zihinlerimizi cilalayalım dedim. Bak ben de burada...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Erdoğan “Muhalefet katliam yapıyor.” diyordu ya!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kim “Katliam yapıyor.” diyor ya?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Erdoğan diyordu.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne diyordu ya, nerede diyor?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – “CHP katliam yapıyor.” diyordu.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ya, bırak şimdi sen de bırak oraya getirme işi. Ben sizin Genel Başkanınızın lafını söyledim ya, bırak onları ya! Ne ilgisi var ya! Ya bir defa, Muharrem Bey, ben size bir şey söyleyeyim mi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, ne oldu bu akşam saatinde herkes bir celallendi? Bir sakın olalım lütfen, bir sakın olalım. İbrahim Bey ne demek istediğine açıklık getirdi.

Buyurun, devam edin.

(Gürültüler)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bakın, ben şu son hadiseye, sizin karıştığınız son hadiseye hiç girmeyeceğim. Niye? Gereken neyse Sayın Bakanımız zaten gereken notları düşer, oraya hiç girmeyi düşünmedim.

(Gürültüler)

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – AİHM...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bak, arkadaşım... Ama bitti, sürem bitti. Daha şurada üç tane cümle kurdum, beş dakika gitti.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Erkek, böyle bir usulümüz yok, karşılıklı diyalog usulümüz yok. Siz konuşurken kimse müdahale etmedi, rica ediyorum...

Buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – “Beyinler cilalansın.” denilmedi mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Efendim?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – “Beyinler cilalansın.” denilmedi mi?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne var onda? Hayır, beyin cilalamanın neyi var ya?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Neler söylendiğini tutanaktan çıkarırsam...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Tutanağa bakın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben burada dinliyorum, neler neler söylendi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Arkadaşlar... Değerli Bakanım, oraya iki dakika talep ediyorum ben.

Şimdi, arkadaşlar, bakın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesiyle ilgili; verilmiş kararlar var, bunları paylaşmak lazım, bunları herkesin bilmesi lazım. Mesela Fransa’yla ilgili düşünülen notlar var, kararlar var: Malili bir anne ve yeni doğan bebeğin on bir gün süreyle arkadaşlar, efendim, insanlık dışı muameleye muhatap tutularak gözaltında tutulmasını Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bir ihlal olarak göndermiş; Fransa’nın bu ihlale dönük hiçbir karşılık ödemesi falan söz konusu olmamış.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Cumhurbaşkanı kaç tane dava açmış vatandaşlarına?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Türabi Bey, size sıra gelecek o zaman söyleyin, söz vereceğim size.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bir başkası arkadaşlar, yine elimizin altında var; bakın, burada Yunanistan için var. Ve arkadaşlar, bir isim için, bakın, bir isim için, elbette ki bir isim için de adaletsiz davranılmasın, elbette ki hiç kimse adaletsizliğe muhatap olmasın ancak öyle yansımalar var ki özellikle gözümüzü kapatıyoruz. Mesela Yunanistan’da, orada Türk azınlık var değil mi arkadaşlar? Bakın, sizinle bir şey paylaşacağım, bir fotoğraf paylaşacağım; İskeçe Türk Birliği. 1927 yılında

kurulmuş bu; bir dernek, dernek hükmünde bir yapılanma, on binlerce üyesi var, 1927’de kurulmuş, 83’te bunu kapatmışlar. Sonra ne olmuş? Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bir ihlal kararı vermiş, hâlen daha arkadaşlar -bakın, on binlerce üyesi var, Avrupa Birliği ülkesi burası- şuraya minnacık bir tabela koyamıyorlar. Yunanistan, Avrupa Birliği ülkesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin vermiş olduğu karar.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Onlar uygulamıyor, biz de uygulamayalım mı diyorsun?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ya, biz bizden olanı ölümüne yargılıyoruz, öbür tarafı pirüpak diye gösteriyoruz; böyle değil ki güzel kardeşim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Kötü emsal olur mu?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ha, biz burada mesela geçtiğimiz dönem -Tuncay Bey burada- Adalet Bakanlığı bütçesinde ona dönük de özel notlar düştüm; bir hukuksuzluk varsa, gadre uğrayan insanlar varsa, onların acılarını yüreğinde paylaşmayan kimse zaten insan değildir, biz böyle bakıyoruz hadiseye. Yoksa efendim “Ben olursam şöyle yaparım.” diye bakıp buraya yönelmek...

Biraz önce mesela Rıdvan Bey’i de... Ben şok oldum, böyle bir şey olur mu? Hanımefendi “Jiyan Tosun diye birinin telefonu dağıtılmış devlet tarafından.” diyor. Doktor Bey de diyor ki: “Kuvvetle muhtemel öyledir.” Ya, arkadaş bu avukat değil mi? Bunun telefonu herkeste değil mi? Müvekkilleri yok mu? Baro da yok mu bunun telefonu?

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Annesi, babası, kardeşinin...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Akrabaları...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu ne devlete yönelmek ya! Ayıp ya! Böyle bir şey olur mu kardeşim! Sonra Orhan söyledi burada, kim kardeşim, bunun ismini kim zikretmiş? Burada olan bir parti değil, partili değil, bir başka partide genel başkan yardımcısı zikretmiş, siz söylüyorsunuz. Devlete niye bu? Ha, şunun için arkadaşlar: Bakın, işinize geldiğinde sahiplenirsiniz bir mevzuyu ama gelmezse anında kenara çekilirsiniz. Şimdi, şu İstiklal terör olayında olduğu gibi, orada çocuklar katledildi değil mi? Bigünah insanlar katledildi. Şimdi ben bakıyorum, ya arkadaş, bu imansız, kitapsız PKK’lılar bunu kabul etti, “Duran Kalkan” denilen o vicdansız, insanlık düşmanı efendim “Kasım ayı bizim için eylem ayı.” dedi, “Başladık.” da dedi. Buna rağmen oradaki o çocukların katliamından sorumlu tutmama adına sureti haktan gözüküp üstünü kapatacağız; yok öyle bir şey! Öyle bir şey yok! Orada o katliamı yapan PKK kitapsızlarıdır, bu millete, Kürt’e düşman olanlardır.

Bak, Dilan Hanım şunu kabul edelim, PKK başta kime düşman biliyor musunuz? Kürt’e düşman. Biz hep altını çizdik; Kürt “vicdanlı insan” demektir “merhametli insan” demektir “imanlı insan” demektir. PKK nedir? PKK tam tersi, insanlık düşmanıdır. Şimdi, burada da orada yapılan hadise de budur. PKK’nın, PYD’nin bu kararı verdiği çok aşikâr, orta yerde. Efendim, PYD ismini zikretmiyorlar. Niye? Burada da bir kardeşimiz var, benim kendisiyle muhabbetim de var, o da bir vesile PYD’yi makul, masum göstermişti. Ya, bunların hepsi bir güzel kardeşim, bunların hepsi bir, bir.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – AK PARTİ Genel Başkanı...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ya, yazık! Bakın, şurada... Yapmayın!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aydemir, son cümlemenizi alalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, sonuçta bir şey daha söyleyeceğim arkadaşlar.

Bakın, arkadaşlar...

(Uğultular)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, bir müsaade edin, bitirsin Sayın Aydemir.

Son cümlelerinizi alalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bizden olana acımasız yöneliyorsunuz diyor ya, bakın, bir örnek vereceğim size arkadaşlar. Şimdi, arkadaşlar, İspanya’da birisi sosyal medyada gerçek dışı paylaşım yaptığı için -2019 yılında, Muharrem Bey- on beş ay hapis cezası, 1.620 euro para cezası... Yetmez arkadaşlar; bu, kuvvetle muhtemel öğretmen, beş yıl süreyle yapamaz öğretmenlik de, bir de ilave bir şey daha koymuşlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aydemir, teşekkür ediyorum. Hakikaten tamamlamamız lazım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Efendim, bunu bitirdim zaten ya, bitirdim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Not olarak verin arkadaşlara olmazsa.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bir de şunu diyor: “Spor faaliyetlerine de katılmaz.” diyor. Bakın...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Böyle çok var.

Değerli Bakanım, bütçeniz hayırlı uğurlu olsun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bırak ağabey ya, spor faaliyetlerine katılmaması...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Türedi Kayan Bey’e söz veriyorum, kısa bir söz.

Buyurun lütfen.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Adalet Bakanlığı yapıyorsunuz ama Türkiye’de adaletin ismi var ama kendisi yok.

Şimdi, Sayın Bakan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi cemevlerini “ibadet yeridir” diye kabul etmiş, sizler buna uymakta ayak diretiyorsunuz. Bunun gibi bir sürü konular yine aynı şekilde... Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin verdiği kararları uygulamamaktan Türkiye’nin sürekli olarak ceza ödemesini kabul ediyorsunuz. Bunun gibi, Türkiye’ye sadece manevi değil, maddi zararlar da veriyorsunuz, Adalet Bakanısınız.

Sayın Bakan, Trakya’da arazilerde toplulaştırma var, arazi toplulaştırmalarında muazzam bir adaletsizlik var. Bu adaletsizlik şöyle geliyor: Büyük sermaye sahipleri Trakya’dan sürekli olarak on binlerce, yüz binlerce dönüm arazi alıyorlar, bunların her biri parça parça araziler. Bu parça parça arazileri bütünleştirmek için, bildiğimiz kadarıyla, Hükûmete baskı yaptılar ve bu sebeple de bölgemizde bir toplulaştırma var. Toplulaştırmada oynanan oyun... Önce arazinin toprak değeri konusunda çeşitli oyunlar dönüyor. Bu oyunlarla birinci sınıf araziye “ikinci, üçüncü sınıf arazi” sıfatı veriliyor; üçüncü, dördüncü sınıf araziye “birinci sınıf arazi” sıfatı veriliyor, böyle de kayıtlara geçiyor. Ondaki sonra, bu toplulaştırmada dağıtıldığı anda birinci sınıf arazisi olan ikinci, üçüncü sınıf araziye kaydırılıyor; üçüncü sınıf arazisi olan da birinci sınıf araziye kaydırılıyor. Bu değerlendirme kimin için yapılıyor? Bu değerlendirme buralardan arazi alan para sahiplerine ve aynı zamanda da yandaş ve kandaşlara yapılıyor Sayın Bakan.

Bu bölgede, Trakya bölgesinde köylüler isyan aşamasına geldiler. Her gün kapımıza dayanıyorlar “Aman vekilim, bu işi bir sonlandırın.” diye. Sayın Başkan, her köy toplandı, sürekli olarak imza toplayıp mahkemelere başvuruyorlar. Sayın Bakan, köylüyü mahkemeye getirip de orada, mahkeme

kapılarında yaşatmak devletin görevi mi, iktidarın görevi mi? Bu vatandaşlara hakkını teslim etmek, hakkını vermek sizin göreviniz değil mi? Niye bu kadar haksızlık doğuyor? Bu köylüler niye bu kadar çok isyana kalkıyorlar? Ne istiyorsunuz siz bunlardan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kayan, teşekkür ediyorum.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sayın Bakan, bu köylünün bir tek amacı var: İşlerinden para kazanmak, üretmek ve ürettiğiyle de bu toplumu doyurmak. Hatta Trakya'nın değil, Türkiye'nin değil, yabancılardan da karnını doyurmak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler Sayın Kayan, sağ olun, teşekkür ediyorum.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Şimdi, bu üretken bir toplumu siz ne diye adliyenin kapısına bu kadar dikiyorsunuz? Sizin bundan hesabınız nedir, muradınız nedir?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler, sağ olun.

Sayın Öztürk, bir dakika süre istediniz.

Buyurun.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, sizin şahsınızda bütün hazırını saygıyla selamlıyorum.

Bir konuda teşekkürlerimi, bir konuda da teklifimi, talebimi iletmek için söz aldım. Giresun'da idare mahkemesi kurulmasıyla ilgili verdiğiniz kararlardan dolayı şehrim adına teşekkür ediyorum Giresun İdare Mahkemesi için.

Teklifim de Giresun'da müstakil bir adliye binamız yok Sayın Bakanım. Dolayısıyla, bana iletilen bilgilere göre, Türkiye'de müstakil adliye binası olmayan tek il Giresun'muş. Bu konuda Giresun adalet binasının yapım ihalesinin mümkün olan en kısa sürede ihale edilmesini ve inşasının da yine mümkün olan en kısa sürede bitirilmesini talep ediyorum.

Bütçenizin hayırlara vesile olmasını diliyorum, hepinizi saygıyla ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Böylece talepler karşılandı.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Talepte mi bulunuyorsunuz?

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Evet.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki.

Kamil Okyay Sındır, CHP'den.

Buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Adalet Bakanım, bağlı, ilgili kurum ve kuruluşların değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, tabii, öncelikle, ben, her bütçe görüşmesinde her bakanlığın bütçesine bir bakıyorum. Adalet Bakanlığımızın da bütçesine baktığımda, son beş yıl, merkezî yönetim bütçesi artış oranının hep altında kalmış. 2023 yılı bütçesinde de merkezî yönetim bütçesi, bir önceki yıla göre yüzde 155,3'lük bir artış

gösterirken Adalet Bakanlığının bütçesi yüzde 126,9'luk bir artışla bunun gerisinde kalmış. Ayrıca, merkezi yönetim bütçesi içindeki payı da yüzde 1,69'la son beş yılın en düşük seviyesine gelmiş. Bu bütçe ödeneğiyle, başlangıç ödeneğiyle gene bir döneme giriyorsunuz.

Bir diğer konum, Sayıştay, görev, yetki ve sorumlulukları Anayasa'da da tanımlanmış bir yüksek mali yargı organı. En az 11 bulgusunun yerine... Adalet Bakanlığımızın, Sayıştay raporuna baktığımızda 17 bulgusundan bahsediyoruz; bunun 11 bulgusu denetim görüşünün dayanağı olan bulgular. Böylesi bir yargı organının bir başka yargı organının bulgularını hiçe sayması ve bunları yerine getirmemiş olması... Bu 11 ayrı konuda Sayıştayın önceki, 2020 raporundaki bulguların yerine getirilmemiş olması ve bunda ısrarla direnilmesi anlaşılır bir şey değil Adalet Bakanlığı açısından. Bu konunun üzerinde durmanızı özellikle diliyorum.

Bir diğer konu, bütçenizin ön sayfalarında tabii ki performans programı, program alt programları, hedefleri... Burada bir alt program hedefiniz var: Adil, güven veren ve etkin bir adalet sistemini sağlamak. Burada 100 bin kişiye düşen hâkim sayısı ile 100 bin kişiye düşen savcı sayısı artışlarını öngörmüştünüz; 2023'te 20,5 olması, 2024'te 100 bin kişiye düşen hâkim sayısının 21'e çıkmasını yani 0,5 puanlık bir artış, 2025'te ise 24'e göre 1 puanlık... Ama yeni atanan hâkim ve savcı sayısına baktığımızda, bu rakamların bu oranları karşılayamayacak olduğunu görüyorum. Kaldı ki 2025 tahminini de sıfır yazmışsınız ama 1 puanlık da bir artış öngörüyorsunuz. Hani yeni atanan hâkim ve savcı sayısı sıfırken bu 1 puanlık artışı nasıl yapacağınızı ben buradan çıkaramadım.

Bir ikincisi de İnsan Hakları Eylem Planı'nızın gerçekleşme oranını 2020 yılı için yüzde 70 demişsiniz ama Cumhurbaşkanlığı 2023 Yılı Programı'nda bu oran, 2 Mart 2021 tarihinde kamuoyuna açıklanmış olan İnsan Hakları Eylem Planı'nda yer alan 393 faaliyetin 238'inin hayata geçirildiği, diğerlerinin geçirilmediği ve bu oranın yüzde 60,55 olduğu; rakamlarda da bir uyuşmazlık görüyorum, dikkatinizi bu konuya çekmek istedim.

Tabii ki şunu özellikle belirtmek istiyorum ki Sayın Bakanım, ben kamuda görev yapmış bir milletvekiliyim, geçmişimde kamudan da emekli olmuş bir milletvekiliyim. Kamudan siyasete girmek istediğimde, Bornova Belediye Başkanlığına aday olmak istediğimde Seçim Kanunu gereği ayrılırken geri dönüşümden bir sorun yoktu yani aday olmasam veya aday olup seçilemesem aynı görev, makam, yetki, sorumluluklara geri dönme hakkım vardı. Burada iki istisna vardı; bir yargı mensupları, bir de Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları. Yargı mensubu, hâkim ve savcılar için daha doğrusu. Fakat sizin döneminizde Sayın Bakan, bu ülkede... Bu seçim hukukunun ruhu da nedir? Hâkim ve savcıların tarafsız olma sorumluluğu, yükümlülüğü olduğu için; Türk Silahlı Kuvvetlerinde ordumuzun tarafsızlığını sağlamak nedeniyle siyaset rozetini takanların bu görevlere gelmesinin tarafsızlık konusunda şaibeli olabileceği, en azından sorunlu olabileceği konusunda bir ruhudur bu hukukun. Ama sizin döneminizde büyük bir çoğunluğu Adalet ve Kalkınma Partisi üyesi olmaktan daha da öte il, ilçe başkanlıklarında üst düzey görevler yapmış; belediye başkanlıklarına, milletvekilliklerine aday olmuş; meclis üyeliklerinde, başkanlıklarda görev yapmış, siyasi parti rozeti belli olan kişilerin birçoğu, avukatlıktan hâkim ve savcı yapıldı. Seçim Kanunu'nun ruhuna aykırı olan... Madem böyle, o Seçim Kanunu'ndaki o hükmü kaldırın, en azından bu eşitlik olsun eğer adaletiniz buysa.

Bakın, burada bir değerli AK PARTİ'li milletvekili arkadaşım işte geçmişten bahsetti, işte televizyonda bir şey söylediği için DGM mahkemelerine gitti, etti, falan diye. Sayın Bakan, sizin döneminizde RTÜK Halk TV, Tele 1, KRT TV, Flash TV'ye Sayın Genel Başkanımızın Twitter'da canlı yaptığı yayını, TÜRGEV ve Ensar Vakfı üzerinden ABD'ye para aktarıldığını iddia eden bir yayını, Twitter'daki canlı yayını yayınladıkları için para cezası yağmuruna tutuldu bu televizyon kanalları. Sizin bu konuda vicdanınız hiç sızlamadı mı Sayın Bakan? Bu mudur sizin adaletiniz? Aynı

yayını mesela Sayın Genel Başkanımız burada TBMM TV üzerinden grup konuşmalarında da değişik iddialar, değişik konulardaki bilgilerini aktarıyor; orada suç unsuru diye RTÜK TBMM TV'ye TRT 3'e ceza mı yazacak, bu kabul edilebilir mi sizce? RTÜK'ün böylesi keyfî, siyasi, hukuk dışı kararlarına diyecek bir şeyiniz yok mudur yoksa bu da sizin tasvip ettiğiniz bir adalet uygulaması mıdır, bunu da merak ediyorum.

Şimdi Sayın Bakanım, kitapçığımıza baktık, sizi dinledik büyük bir dikkatle; bu söylediklerinizi, yazdıklarınızı, çizdiklerinizi görsək yaşamışlıkları bilmesek... Bill Gates'in bir fıkrası vardı: Cennet ve cehennem tercihte cehennemi tercih ediyor ama meğerse gördüğü ekran koruyucusuymuş. Bu söylediklerinizin hepsi bir ekran koruyucusu mu acaba diye de sormak istiyorum.

Bakın, biliyorsunuz Hukukun Üstünlüğü diye bir endeks var, Dünya Adalet Projesi 2022 Yılı Raporu'nda ülkeler sıralanmış. Türkiye genel değerlendirmede 140 ülke arasında 116'ncı sırada. Bölgesindeki Doğu Avrupa, Güneydoğu Avrupa ve Orta Asya ülkeleri içerisinde 14 ülke arasında 14'üncü sırada. Hükümetin yetkileri üzerindeki kısıtlamalarda 140 ülke arasında 135'inci sırada. Mesela temel haklar üzerinden baktığımızda 134'üncü sıradayız, yine bölgede 14'üncü sıradayız. Yasal yaptırımlar üzerinden 118'inci sıradayız. Bunların bir alt bölümleri var, onlara da dikkatinizi çekmek istiyorum. Mesela Hükümetin yetkililerini, devletin yetkilileri yargı tarafından etkili bir şekilde sınırlanmış mı? Hayır, 125'inci sıradayız. Devletin yetkilileri bağımsız denetim ve izlem tarafından etkili bir şekilde sınırlanmış mıdır? 137'nci sıradayız. Geliyorum, daha fazla uzatmayayım ama mesela yasama organındaki hükümet yetkilileri kamu görevini kişisel kazançları için kullanamazlar, 119'uncu sıradayız. Açık hükümet, açık devlet sıralamasında 105'inci sıradayız ama sivil katılımı 136'ncı sıradayız 140 ülke arasında. En önemlisi de bu temel haklar konusu. Eşit muamele ve ayrımcılığın olmaması hususunda 135'inci sıradayız, bireyin yaşama ve güvenlik hakkının etkin bir şekilde güvence altına alınması konusunda 114'üncü sıradayız, "Fikir ve ifade özgürlüğü etkili bir şekilde güvence altında mı?" kıyaslamasında 136'ncı sıradayız, inanç ve din özgürlüğünün etkin bir şekilde güvence altına alınıp alınmadığı konusunda da 138'inci sıradayız. Daha yeni cemevlerinin ibadethane ve Alevi toplumunun, Alevi inancının bir inanç olduğunu bile reddeden bir kanun teklifini getirdiniz. Toplantı ve dernek kurma özgürlüğünün etkin bir güvencesinin olup olmadığı konusunda da 133'üncü sıradayız, temel işçi haklarının etkin bir güvence altında olup olmadığı konusunda 131'inci, Daha saymakla bitmiyor, bunun alt faktörlerine baktığımızda... Ama bu konuda görünen o ki bizim karnemiz hiç de sizin öyle cennet gibi tanıttığınız adaletimiz, sizin öyle cennet gibi tanıttığınız bir ülkedeki bir adalet değil bu olsa olsa gerçekten bir ekran koruyucu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Gerçeği, yaşadığımızı da yaşayanlar biliyor.

Bu duygu ve düşüncelerimle 2023 yılı bütçesinin hem Adalet Bakanlığımızın hem burada görüşülen tüm kurumların, kuruluşların bütçelerinin 2023 yılında devletimize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, saat dokuzu geçiyor, yarın da devam edeceğiz çalışmalarımıza başka bir bakanlıkla. Bugün daha soru bölümümüz var, sonra gün boyu yapılan değerlendirmelere, sorulan sorulara Sayın Bakanın cevap vermesi için bir süre tanıyacağız. Ardından da bütçeleri oylayacağız yani önümüzde de daha süre var.

Uğur Bey'e son konuşmacı olarak söz vereceğim. Kısa tutmasını rica ediyorum. Uğur Bey'le birlikte 68 milletvekilimize söz vermiş olacağım. Sayın Bakanım, Adalet Bakanlığı bütçesinde bir rekor kırmış olduk böylece, bugüne kadarki en fazla sayıda konuşmacı oldu.

Buyurun Sayın Aydemir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok Değerli Bakanım, Değerli Bakan Yardımcılarım, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım, çok Değerli Yargıtay, Danıştay, Anayasa Mahkemesi Genel Sekreterlerimiz, bağlı tüm kurumlarımızın değerli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin hemen başında pazar günü İstanbul Taksim İstiklal Caddesi'nde hain terör örgütü PKK tarafından düzenlenen bombalı saldırıyı kınıyorum, lanetliyorum. Ölen vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, yaralı vatandaşlarımıza da acil şifalar diliyorum. Terörün her çeşidini lanetliyoruz; kimden gelirse gelsin, nerede olursa olsun hepsini lanetliyoruz. Bununla tabii ki yetinmiyoruz, dolaylı ya da doğrudan destekleyen ülkeler veya kişilerin her birisini de, her birilerini de huzurunuzda hem kınıyorum hem de lanetliyorum. Bunlarla mücadelemiz sonuna kadar, kıyamete kadar devam edecek, iyi ile kötünün mücadelesi devam edecek değerli arkadaşlar.

Evet, ben Adalet Bakanlığımızı konuşurken öncelikle Sayın Bakanıma huzurunuzda teşekkür ediyorum. Yani yıllardan beri tanışıyoruz kendisiyle ne kadar hassas birisi olduğunu, ne kadar adaletli davranmak istediğini, haksızlıklara ne kadar karşı olduğunu şahsen yakından bilen birisiyim.

Tabii, Adalet Bakanlığını konuşurken veya diğer bakanlıkları konuşurken bizim hafıza kaybına uğramamızı isteyenler var, “Dünü bırakın, bugüne bakın.” Arkadaşlar, dünü bırakarak birden bugünden yarınlara konuşursak doğru sentez, analiz yapamayız. Her zaman bunu ifade ediyorum. Dün Türkiye neydi adalet noktasında? Tabii ki kötüydü, herkes bunu kabul ediyor zaten taraflı-tarafsız, değil mi arkadaşlar? Ama bir şeyi de iyileştirirken diyelim ta eksi 100'lerden 200'lerden, eksi binlerden birdenbire artı binlere geçmek kolay değil, yavaş yavaş. Kaldı ki Türkiye, bir 15 Temmuz darbe girişimi yaşadı; en büyük darbeyi -Türkiye yedi ama- belki de Adalet Bakanlığımız yedi bu FETÖ olaylarından dolayı.

Dolayısıyla, işte “Kadrolaşma şudur.” “Adalet Bakanlığı şöyle kadrolaşıyor, böyle kadrolaşıyor.” derken ben hep beraber hafızamızı tazeleyelim diyorum. “Adalet Bakanlığında kadrolaşma” deyince aklımıza kim gelir? Bunu bir sorun, hafızalarımızı tazeleyin; aklınıza kim geliyorsa cevabı kendiniz verirsiniz diye düşünüyorum.

İşte, arkadaşlarımız “Adaletin iki yönü var.” dediler “İktidar partisi milletvekillerine karşı olan yönü, bir de muhalefete karşı olan yönü.” Nasıl? “İktidar partisine karşı açılan hakaret davaları nedense hemen işleme koyuluyor, muhalefete olan hakaret davalarında takipsizlik kararı veriliyor.” dendi arkadaşlarımız tarafından. Arkadaşlar, ben milletvekili olarak burada CHP'li bir milletvekiline tazminat ödedim yani ben iktidar partisi milletvekiliyim, ödediğim yer de CHP'li bir milletvekili arkadaşımız, bir maaşım gitti. Evet yani söylediğim de bir şey yok, nasıl oldu bilmiyorum. Ya, arkadaşımızın ismini vermeyeyim, boş verin. Yani söylediğim de bir şey yok, onun konuşmasına laf atmışım; bir baktık mahkeme kâğıtları falan filan, haydi, bir maaş gitti bizim. Yani bir şey söylerken arkadaşlar, karşı tarafı olduğu gibi “Ya, siz iktidar partisi milletvekilisiniz layüsel dokunulmazlığımız var, size bir şey olmuyor.” dersiniz ben burada alıyorum yani ben iktidar partisi milletvekili değil miyim arkadaşlar? Bakın, yani ödemişim tazminat. Var mı başka CHP'lilerden milletvekili, AK PARTİ milletvekillerine tazminat ödeyen? Zannetmiyorum olacağını.

Bir de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesiyle alakalı arkadaşlarımız konuşuyorlar. Tabii ki her türlü mahkemeye saygımız var bizim arkadaşlar, mutlaka saygımız da olması lazım. Adaletle güveniyoruz, adaletin olmadığı yerde arkadaşlar, insanlıktan, ahlaktan, huzurdan, refahtan, demokrasiden bahsetme şansımız yok. Mesela sadece bir iki saniye, bir dakika düşünün Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafı mı davranıyor, Türkiye'ye karşı tarafsız davranıyor mu olaylar karşısında? Bir bakın, bir düşünün; eğer ki siz diyorsanız ki "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gerçekten özlem çektiğimiz bir mahkeme, çok tarafsız bir mahkeme, hayranız; keşke Türkiye'de de böyle mahkeme olsa." ben yine sizin vicdanlarınıza bırakıyorum, yine bir şey söylemiyorum.

Yani olaylara bakın arkadaşlar, Türkiye'nin gerek ABD'den gerekse Avrupa Birliğindeki ülkelerden -işte, Adalet Bakanlığımız yazıyor- bazı talepleri oluyor. Bize dönüşlerine bir bakın onların ya, bir bakın bakalım. Biz yanlış bir şey mi yazıyoruz? Ben hayret ediyorum; acaba dilekçeyi mi yanlış yazıyoruz, bize niye cevap vermiyorlar veya eksik veriyorlar veya taleplerimiz yerine getirmiyorlar? Bir bakın arkadaşlar, tabii ki Türkiye'deki yargıyı eleştire...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aydemir, rica ediyorum, birkaç cümleyle toparlarsanız çok sevinirim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Dolayısıyla, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesini de değerlendirirken nasıl değerlendirelim? Elimizi vicdanımıza koyalım, bizim ülkemize karşı nasıl bir tutum içerisinde olduğunu hep birlikte gözlemleyelim.

Şimdi, bazı arkadaşlarımız "Türk Tabipleri Birliği Başkanının söyledikleri niye incelenmiyor? İncelensin, gidilsin bakılsın, deneyler yapılsın; sonra hakkında bir karar verilsin." diyor. Arkadaşlar, biz diyoruz ki: Bakınız, Türkiye devletinin Silahlı Kuvvetlerinde kimyasal silah yok; şimdi, Genelkurmay Başkanımız bunu söylüyor, Savunma Bakanımız bunu söylüyor. Şimdi, biri de diyor ki: "Kullandınız." Şimdi, bizim Genelkurmay Başkanına itibar etmeyeceğiz "Türk Tabipleri Birliği Başkanı doğru söylemiş olabilir, gidelim inceleyelim bir ay." Bütün dünyaya bizi reklam yapacak, Türkiye'ye iftira atacak, Türkiye'yi karalayacak, envantere olmayan bir silahı söyleyecek; biz bir şey yapmayacağız, işlem yapmayacağız, diyeceğiz ki: "Ya, hukuk devletiyiz biz, inceleme yapmadan karar veremiyoruz." Arkadaşlar, hukuk devletinden hem adaletin hızlı tecelli etmesini isteyeceğiz, talep edeceğiz, hızlı tecelli etmediği zamanda şikâyet edeceğiz. Adalet en güzel şekilde hızlı tecelli ediyor "Efendim, çok hızlı karar verdi. Niye bunu gözaltına aldınız?" Siz talep ediyorsunuz zaten bunu, biz talep ediyoruz bunu, hep birlikte talep ediyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aydemir, son cümlelerinizi alabilirsek.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Son sözlerim Sayın Başkanım.

Dolayısıyla, arkadaşlar, bazı şeylerde talep ettiğiniz ile uygulamalara baktığınız zaman isimleri kapatın, çeliştirmeyi hep birlikte daha net bir şekilde göreceğiz,

Ya "Yargı uyduruk yargı." Arkadaşlar, yargı uyduruk yargı falan değil; işimize gelmediği zaman "uyduruk yargı" dersek bunun altından kalkamayız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler Sayın Aydemir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Dolayısıyla, Adalet Bakanlığı bütçesinde daha adaletli olmamızı rica ediyorum ve bütçelerimizin, Sayıştayın, Danıştayımızın, Yargıtayımızın, Anayasa Mahkememizin ve Adalet Bakanlığının tüm bütçelerinin hayırlı olmasını, her kuruluşun bereketli olmasını Cenab-ı Allah'tan temenni ediyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, böylece bütçe ve kesin hesap üzerindeki müzakerelerimiz tamamlanmıştır.

Şimdi, soru bölümüne geçiyoruz.

On beş dakika soru sorma süremiz var; bunun on dakikasını Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olan arkadaşlarımız kullanabilirler, geriye kalan beş dakikada da diğer arkadaşlarımızın taleplerini karşılamaya çalışacağız her zaman yaptığımız gibi. Daha sonra da Sayın Bakana söz vereceğim.

Şimdi, soru işlemini başlatıyorum.

Dilan Hanım, buyurun lütfen.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Teşekkür ederim Başkan.

Ben hasta tutsak Mehmet Emin Özkan’la ilgili bir soru sormak istiyorum: Mehmet Emin Özkan şu an 84 yaşında, yirmi beş yıldır cezaevinde; yürüyemiyor, konuşamıyor, olduğu ortamı algılayamıyor; gittiği hastanede doktorlar kendisine “Cezaevinde kalamaz.” diye rapor veriyorlar ama Adli Tıba gittiğinde bunun aksi “Cezaevinde kalabilir.” raporu veriliyor yani Adli Tıp Başkanı da burada, açıkçası sormak istiyorum yani neden böyle bir tutum sergileniyor hasta tutsaklara karşı? Buna ilişkin sizin bir girişiminiz olacak mı?

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Durmuş Yılmaz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Bakanım, 2000’li yılların başındaki muktedirler, siyaseten rekabet etmek yerine hukuku araçsallaştırdılar ve Recep Tayyip Erdoğan’ın siyasette önünü kesmek istediler, bunun için de hukuku kullandılar ama sonucun ne olduğunu hepimiz biliyoruz. Şu anda İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı da benzer bir muameleye tabi tutuluyor. Siz de şu anda muktedirlerden olarak hukukun araçsallaştırıldığını düşünüyor musunuz ve bunu doğru buluyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Cavit Arı...

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakan, CMK kapsamında görevlendirilen zorunlu müdafii ücretlerinin avukatlık asgari ücret tarifesinin çok çok altında olduğu bir süreçteyiz. CMK ücretlerinin daha vicdanlı bir hâle getirilmesi konusunda bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Çelebi...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, bir teşekkürüm var, Ağrı’da idare mahkemesinin kurulmasına ilişkin; ikinci olarak da geçen hafta Ağrı’da meydana gelen kazada gerçekten özellikle DNA tespitlerinde Adli Tıp Kurumu Başkanımıza ve oradaki ekibe teşekkür ediyorum.

Sorum da şu: Tabii, Ağrı’mızın 550 bin nüfusu var; dolayısıyla, Iğdır’ı da kattığımızda ve Ardahan’ı da bizim il üzerine aldığımızda yaklaşık olarak 800 bin nüfus kitlesine sahip oluyor. Sizlerden ricamız şu: İlimizde bir biyoloji ihtisas dairesinin kurulması konusunda talimat vermeniz.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Naci Cınıslı...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Çok teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, zatalinize yalnızca bir Bakan olarak değil üst düzey bir AK PARTİ'li siyasi olarak da bu sorumu yönlendirmek istiyorum: Antalya'nın Demre Belediyesinin, partimizin programı olan, öğrencilere ücretsiz kahvaltı ve öğle yemeği uygulamasını Kaymakamlık bugün durdurmuş. Böylesine insani bir uygulama neden durdurulmuş olabilir? Cevap alabilirsem çok memnun olurum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Emine Gülizar Emecan.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sayın Bakan, 2021 yılında eleştirel konuşmaları nedeniyle gazeteciler, insan hakları savunucuları, aktivistler ve diğerleri olmak üzere kaç kişi hakkında dava açılmıştır ve bu konuşmalar için kaç kişi yaptırım veya cezaya maruz kalmıştır?

Geçim zorluğu ve meslek kaygıları nedeniyle hayatına son veren avukat sayısı kaçtır?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Süleyman Girgin...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Muğla Menteşe ilçesinde yapılması planlanan ve proje aşamasında iken ekonomik sebeplerden dolayı durdurulan yeni adliye binası ne zaman bitirilecek?

Yatağan ilçemizde yapımına başlanan ve subasman aşamasındayken yapımı durdurulan adliye binası ne zaman bitirilecek?

Datça ilçemizde adliye binası bulunmuyor, Kaymakamlık binasının alt kısmı adliye olarak kullanılıyor, bina çok eski ve kullanışsız; yeni bir adliye binası yapılması söz konusu mu?

Ticaret mahkemesi Muğla Menteşe ilçesinde kurulu, en çok iş yükünü Bodrum ve Fethiye oluşturuyor; ayrı komisyon bölgeleri olan Fethiye'de ve Bodrum'da müstakil, ayrı ticaret mahkemeleri kurulacak mı?

Son olarak, adliye personelleri sıkıntılı, atanmış personel yüksek kiralar sebebiyle özellikle Bodrum, Fethiye, Marmaris ve Datça ilçelerinde çalışmak istemiyor; atanmış personel istifa ediyor veya başka bir yere tayin istiyor. Bu problemin çözümü için personel lehine bir çalışmamız olacak mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Osman Kavala ve Selahattin Demirtaş hakkında AİHM kararlarının uygulanmaması konusunda ne düşünüyorsunuz? Bununla ilgili vereceğiniz cevabı da biliyorum, onun önünü almak için şunu söyleyeceğim: "AİHM kararları uygulandı, serbest bırakıldı, yeniden tutuklandı." diyacaksınız ama AİHM, kararında, bu tutuklamanın yani sonraki tutuklamanın da önceki suçun devamı niteliğinde olduğunu da tespit ediyor ve bu kararı kesinleştiriyor. Bu konuda ne diyebilirsiniz?

Diğer sorum, "Kobani kumpas davasında HDP'nin attığı suç değildir." diyen bir AİHM gerçekliği var ve bu karar kesinleşmesine rağmen -HSK Başkanına söylüyorum- bu konuda, bu davanın devamı konusunda size yaptığımız şikâyetleri neden dikkate almıyorsunuz?

10 bin dolar alan siyasetçiyi Süleyman Soylu on sekiz ay önce savcılığa bildireceğini söylemişti. Süleyman Soylu, savcılığa, 10 bin dolar olan siyasetçinin kim olduğunu bildirdi mi Sayın Bakan?

Son olarak da şunu soracağım: AYM kararını tanımayan yani Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve AYM kararlarını tanımayan Akın Gürlek'i neden Bakan Yardımcısı yaptınız?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Rıdvan Turan...

RİDVAN TURAN (Mersin) – Sayın Bakan, geçtiğimiz aylarda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sayın Figen Yüksekdağ, Selahattin Demirtaş başta olmak üzere diğer arkadaşlarımıza ilişkin olarak ihlal kararı vermişti fakat gereğini yerine getirmediniz. Geçtiğimiz günlerde yine, dokunulmazlığı kaldırılan Halkların Demokratik Partisi milletvekillerine ilişkin benzer bir karar 18'inci maddeden tekrar etti. Buna ilişkin görüşleriniz nedir? AİHM'in almış olduğu kararı yerine getirecek, uygulayacak mısınız?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Gülizar Biçer Karaca...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Nisan 2021 tarihinde yürürlüğe giren, açıkladığınız İnsan Hakları Eylem Planı'na göre altı ay içerisinde hâkimlere coğrafi teminat getirileceğini ifade etmişsiniz. Aradan bir buçuk yıl geçti neden hâlâ yerine getirilmedi? Ne zaman yerine getirmeyi planlıyorsunuz?

2018'den bu yana Cumhurbaşkanına hakaret suçundan kaç kişi hakkında soruşturma açıldı, kaç davaya dönüştü, kaç mahkûmiyet kararı verildi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ali Mahir Başarır...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Bakan, Türkiye'de yapılan birçok ihalenin Kamu İhale Kanunu'na aykırı olduğunu görüyoruz ama özellikle Adalet Bakanlığında yapılan bazı ihalelerin Sayıştay tarafından usulsüz olduğunun tespit edilmesi bizi çok üzüyor. 3 tane örnek vereceğim: Yargıtay Başkanlığı hizmet binası ve ilave işleriyle ilgili 598 milyonluk bir ihale, yine Danıştay Başkanlığı eğitim tesisiyle ilgili 64 milyonluk bir ihale, yine Yargıtay Başkanlığı hizmet binasıyla ilgili 1 milyarlık bir ihalenin 21/b'yle yapıldığı ve bununla ilgili Sayıştayın usulsüzlük tespit ettiğini görüyoruz. Eğer Adalet Bakanlığı bunu yaparsa diğer bakanlıklar ne yapmaz? Adalet Bakanlığının bu konuda daha dikkat etmesi gerekmez miydi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Züleyha Hanım...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Hasta mahpusları bir kez daha hatırlatmak istiyorum, hasta ve engelli mahpuslar gerçekten ölüme doğru gidiyorlar. Bu konuda sağlığa erişim ve serbest bırakılmaları konusunda bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz?

Bütçeleri düzenlerken kadınların ve LGBTİ +'ların özgün ihtiyaçlarını düşünerek toplumsal cinsiyete duyarlı bir bütçeye ne zaman geçeceğiz?

Yeni cezaevleri açmak yerine adil yargılamayı, tarafsız ve bağımsız bir yargıyı oluşturmayı önceleniz daha gerçekçi ve doğru değil mi, daha adil değil mi? Bu konuda bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler.

Sayın Abdullah Bey, buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, İmralı tecridine daha ne kadar devam edeceksiniz, sonlandırmayı düşünüyor musunuz?

Diğer bir sorum: Ağrı ve Patnos cezaevlerini ziyaret eden ziyaretçiler havanın soğuk olması nedeniyle dışarıda saatlerce beklemek zorunda kalıyorlar, en azından dışarıda birer kafeterya ya da bekleme salonu yapılması elzemdir. Bu konuda bir tedbiriniz var mı?

Yine, Şenyaşar ailesi ve İstanbul Adliyesinin önündeki adalet nöbetine ilişkin tutumumuz nedir? Buna ilişkin bir hareketiniz olacak mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Turan Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, cezaevinde anneleriyle birlikte kalmak durumunda olan çocuklar sağlığa erişim, uyku vesair gibi temel hakları kullanabiliyorlar mı? Bunu denetleyecek biriminiz var mı? Yaşlarına uygun olarak beslenebiliyorlar mı? Bu işe bedelleriyle bunu nasıl sağlıyorsunuz? Kreş dâhil her yere giderken x-ray cihazından geçiyorlar mı? Koğuşlarda çocuklar için ayrı yataklar var mı? Çocukların olduğu her cezaevinde kreş var mı? Görüş günleri dışında çocuklar dışarıya çıkabiliyor mu? Türkiye’de kaç cezaevinde, kaç çocuk anneleriyle birlikte kalmak durumunda? Eğer bu saydıklarımda ihlal varsa çocuğun üstün yararı açısından bunu nasıl açıklıyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Gergerlioğlu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkürler.

Sayın Bakan “Telefona çıkmayan bürokrati görevden alırım.” demiştiniz. Bana randevu verdiği hâlde bunu iptal eden ve telefonlarımdan kaçan Kandıra F2 Cezaevi Müdürü için ne yaptınız?

Görüntülü görüşme niye siyasi mahpuslara yasak? Aslında yönetmelikte var, inceledim hatta keyfinize göre adli mahpuslara da yasaklıyorsunuz; mesela, Alparslan Kuytul, görüntülü görüşme yapamıyor adli mahpus statüsünde.

Elektrik faturaları niye sanayi elektriği statüsünde? O gariban mahpuslar bir de sanayi elektriği faturasını mı ödesin?

Milletvekillerine -birçok arkadaşımıza, bana- cezaevi ziyaret dilekçelerimize niye cevap bile verilmiyor ve görüştürülmüyoruz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Son bir iki...

Garibe Gezer için selefimiz Sayın Abdulhamit Gül, bir yıl önce “Bir iki ay içinde ayrıntılı açıklamalar yapacağım.” demişti, bir yıl geçti, hiçbir açıklama yapmadınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, vaktimiz daraldı, çok sayıda soru sormak isteyen var.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Gümüşhane Cezaevinde beyaz plastik sandalyede ölen Mustafa Kabakçıoğlu için...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Gergerlioğlu, başka soru sormak isteyen de var. Rica ediyorum...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – ...iki buçuk yıldır Bakanlık bir açıklama yapmıyor. Ne zaman yapacak?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yunus Emre Bey, buyurun.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, zatiatalinize 2 yazılı soru önergesi yöneltmiştim Cemal Kaşıkçı dosyasıyla ilgili. Ne yazık ki iki sorumu da yanıtlamadınız; biri, 6 Temmuz tarihli, bir diğeri de 19 Nisan tarihli. Bu vesileyle tekrar özellikle Riyad Ceza Mahkemesi 1. Ceza Dairesinin gerekçeli kararı bakımından sorduğum soruları -şimdi burada sürem yetmeyecek, bir sorumda 6, öbüründe 9 soru sormuştum- hatırlatmak istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok kısa olursa...

YUNUS EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan, şöyle: Birkaç soruyu o zaman yöneltmek istiyorum. Birincisi, Bakanlığımıza Suudi Arabistan Krallığı Başsavcılığından yazı geldiği iddiaları doğru mudur? Basında yer almıştı. Bu yazının içeriği ve Bakanlığımıza geliş tarihi nedir? Bakanlığımız, Cemal Kaşıkçı davasının devredilmesine dair değerlendirmeleri bu yazıdan sonra mı gündemine almıştır? Bakanlığımız, dosyaların devrini ne zamandan beri değerlendirmektedir? İddiaya konu yazıya Bakanlığınca yanıt verilmiş midir, verildiyse bu yanıtın tarihi ve içeriği nedir?

Son olarak şunu da okuyayım Sayın Başkanım: Bakanlığınız, Suudi Arabistan makamlarından hangi tarihlerde adli yardım talebinde bulunmuştur? Bu taleplere Suudi Arabistan makamlarınca ne yanıt verilmiştir, tarihi nedir?

Yine, bahsettiğim soru önergelerindeki soruların yanıtlanmasını tekrar istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Burak Erbay...

BURAK ERBAY (Muğla) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, bir soru sormak istiyorum. Dünya cenneti bir ilimiz zaten Muğla'mız, korunması gereken bir ilimiz; bu Muğla merkezde Menteşe ilçemizde bir çimento fabrikası yapılmak isteniyor ve burada "ÇED Olumlu" raporu alınmış. Buna karşı da çevre dernekleri, kooperatifler, vatandaşlarımız bir dava açtı idare mahkemesinde ve 25 bin lira bilirkişi ücreti yatırılmasına karar verildi. Bu ücret yatırıldıktan kısa bir süre sonra ne hikmetse idare mahkemesi bilirkişi incelemesinden vazgeçti ve davayı reddetti. Bu, hukuka uygun mudur? Bu konuda ne düşünüyorsunuz veya bir sorumluluk varsa...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

BURAK ERBAY (Muğla) – Son bir soru da Sayın Bakanım, Muğla'mızda yine orman yangınlarında binlerce hektar ormanlık alanımız yandı. Bu konuda hem Bodrum'da hem de Marmaris'te savcılığa suç duyurusunda bulunduk; bir bilirkişi incelemesi yapılmasını, sorumlular varsa tespit edilmesini istedik; ikisinde de "Takipsizlik ve incelenmesine gerek yoktur." diye karar verildi. Bu konuda ne diyeceksiniz, sormak istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Fatma Aksal...

FATMA AKSAL (Edirne) – Sayın Bakanım, ittifaktan birileri...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bekliyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hiç sol tarafa hak vermeyelim mi?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bekliyoruz Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sürekli bu tarafa söz verdim, 1 kişiye söz verdim itiraz ediyorsunuz, böyle şey olur mu yani? Diğer arkadaşımız da milletvekili, öyle şey olur mu?

FATMA AKSAL (Edirne) – Adalet, adalet...

Sayın Bakanım, ittifaktan birileri “Cezaevlerini ölüm evlerine çevirdiniz.” diyor, cezaevlerindeki yetersiz imkânlardan bahsediyor. İttifaktan diğerleri de kendilerine gelen mektuplarda birkaç gündür sıcak su akmadığından şikâyet edildiğini belirtiyor. İttifakın bu yaman çelişkisi sizce nedendir Sayın Bakanım?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Süleyman Bülbül, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, herhangi bir partiye daha önceden üye olup da hâkim ve savcılık mesleğine başlayan kaç kişi vardır?

Aydın’da Merkez Adliye Binası ne zaman bitirilecektir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Hüseyin Kaçmaz, buyurun.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Bakan, çocuk ve gençlik kapalı ceza infaz kurumlarının dışında yetişkin kapalı ceza infaz kurumlarında çocuk koşullarında kalan kaç çocuk vardır?

Bir de ilgili kurumların kullanımına ve bilgi paylaşımına izin veren entegre çocuk bilgi ağı kurmayı düşünüyor musunuz?

Terörle Mücadele Kanunu’ndan çocukları çıkarmayı düşünüyor musunuz?

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Türabi Kayan, buyurun.

Çok kısa olursa...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ağır ceza mahkemesi Lüleburgaz’a geldiği hâlde Lüleburgaz Adliyesi muazzam bir sıkışıklık içinde. Lüleburgaz Adliyesinin yeri tespit edilip alındığı hâlde Lüleburgaz Adliyesi şu ana kadar “Yapılacak, yapıldı.” Yılan hikâyesine döndü Sayın Bakan. Adliye ne zaman yapılacak?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – İkinci sorum da bu toplulaştırma olayında köylüler ile devleti karşı karşıya getirmemek için duruma el koyacak mısınız?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, ilave bir sorunuz mu var? Sizinle bitirelim.

CAVİT ARI (Antalya) – Evet, Sayın Başkan.

CMK 100 ve devamı maddelerinde tutuklama koruma tedbirinin hakaret suçları için uygulanması konusunda ne düşünüyorsunuz?

Bir de peşin infaza dönüşen uzun süreli tutuklamalarda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesinin hak ihlali kararlarına rağmen uzun süreli tutuklamaları CMK hükümleri karşısında nasıl değerlendiriyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, böylece soru bölümünü bitirmiş olduk.

Şimdi gün boyunca ifade edilen görüşlere, eleştirilere, yöneltilen sorulara cevap vermek üzere Adalet Bakanımız Sayın Bekir Bozdağ’a söz veriyorum.

Sayın Bakanım, süreniz otuz dakikadır.

Bilmiyorum bir araya ihtiyacınız var mı ama onu sormadım.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Yok, Değerli Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun lütfen.

Süreniz otuz dakikadır.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ - Değerli Başkanım, Komisyonumuzun çok saygın üyeleri; bugün sabah ondan itibaren Adalet Bakanlığımızın ve yüksek yargımızın ve ilgili kurumlarımızın bütçeleri üzerinde önemli değerlendirmeler yapıldı, sorularla da yeni şeyler ifade edildi. Değerlendirmede bulunan, samimi, yapıcı önerilerde bulunan, eleştirilerde bulunan herkese özellikle ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Abartı yapan, çarpıtma yapan ve burada sorarak iftira yapan ve maalesef bir vekile yakışmayacak üslup takınan arkadaşlarımı burada üzüntüyle izledim, onları sizin takdirinize bırakıyorum ve onların bütün bu iftiralarını şiddetle reddettiğimizi buradan ifade etmek isterim.

Yargı yetkisi konusu son derece önemli, yargımızın bağımsızlığı ve tarafsızlığı son derece önemli, hukuk devleti anlayışımız son derece önemli. Anayasa’mızın 138’inci maddesine göre “Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.” Bu, Anayasa’mızın açık bir hükmü, hepimizin de uyması gereken bir hükümdür.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Cumhurbaşkanı...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Cumhurbaşkanı yapıyor.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Şimdi, deminden beri ben değerli arkadaşları dinliyorum, bir kısmı diyor ki: “Müdahale et; şu işe müdahale et; şu davaya, şu işe, şuna...” Bir kısmı diyor ki: “Müdahale ediyorsun, etmiyorsun.”

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – HSK Başkanı olarak...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Şimdi, bir karar verilmesi lazım. Plan ve Bütçe Komisyonumuzun saygın üyeleri, Adalet Bakanı görülmekte olan davalara müdahale etsin mi etmesin mi yani etsin mi etmesin mi? Şimdi hem “Ediyorsunuz.” diye eleştiriliyor hem “Edilmiyor.” diye eleştiriliyor hem “Haksızlık var, niye yaptırıyorsun?” hem “Sen yapıyorsun.” Şimdi, bunun bir ayarını beraber vermemiz lazım. Esasında Adalet Bakanının yargıya emir verme yetkisi vardı, biz kaldırdık. Cumhuriyet başsavcılarında dava açması konusunda Adalet Bakanı talimat verebiliyordu ama şimdi böyle bir talimat verme yetkisi yok. Benim herhangi bir konuda “Soruşturma başlatın.” yahut da “Kovuşturma için iddianame tanzim edin.” deme hakkım da yok, yetkim de yok, Anayasa da yasalarımız da bana böyle bir yetki vermiyor; olmaması da doğru olandır. Hiçbir kimse yargıya emir ve talimat veremez, tavsiye ve telkinde bulunamaz. Anayasa’mız çok açık. Biz Anayasa’mızda açık olan bu hükümlere önce kendimiz uyup sonra da etrafımızdakilerin uyumu konusunda eleştiriler yapsak ben o zaman diyeceğim ki: Çok doğru bir iş yapıyoruz. Esasında yargı konusunda Meclisimizin

kürsüsü, komisyonlarımız ve gruplarımız âdeta birer mahkemeye döndü; yargılama yapanlar, karar verenler, mahkûm edenler, beraat edenler, sanık sandalyesine oturanlar çoğaldı. O zaman savcılara, hâkimlere, mahkemelere ne gerek var? Madem bunu siyasilerimiz yapacak, milletvekillerimiz yapacak, başkaları yapacak o zaman biz hukuk devletini nasıl işleteceğiz, nasıl ayakta tutacağız? Onun için, bu noktada ben herkesten, her arkadaşımdan asgari düzeyde bir ortak yaklaşımı görmek isterim çünkü hepimizin buna ihtiyacı var. Türkiye’de adalet kadar hırpalanan ikinci bir kavram yok; her hadisede, bakıyorsunuz, yargı kadar hırpalanan ikinci bir alan da yok.

Bakın, birtakım rakamlar paylaşmak istiyorum: Şu anda cumhuriyet başsavcılıklarımız nezdinde 6 milyon 126 bin 458 dosya var. 2021 rakamı, affedersiniz, kesin rakamları getirmek istedim huzuruza, şu anki rakamlar değil. Ceza mahkemeleri 3 milyon 290 bin 195 dosya, hukuk mahkemeleri 4 milyon 331 bin 658 dosya, idare mahkemeleri 393.685, vergi mahkemeleri 192.166. 2021 yılında savcı, hâkim ve mahkemelerimizin önünde toplamda 14 milyon 334 bin 162 dosya var. Hâkimlerimiz, savcılarımız gece gündüz büyük bir özveriyle çalışıyorlar, büyük bir gayreti ortaya koyuyorlar; hakkı tespit etmek, sahibine doğru teslim etmek bakımından önemli çabaları var, önemli gayretleri var.

Görülmede olan kimi içerikler ve yargılanan kişiler nedeniyle siyasi taraftarlık üzerinden hâkimlerimizin, savcılarımızın kararlarını tartmak, eğer siyasi taraftarlığımıza uygunsu “Ankara’da hâkimler var.” uygun değilse “sarayın hâkimi” diye itham etmek hâkimlerimize, yargımıza ve savcılarımıza yapılmış çok büyük bir haksızlık, çok büyük bir hakarettir. Bunu asla kabul etmeyiz, reddediyoruz. Bizim hâkimlerimiz, savcılarımız gece gündüz çalışıyorlar yani bu kadar dosyayı görüyorlar, karara bağlıyorlar.

Burada bir hususun altını da çizmekte fayda görüyorum: Yargı hizmetlerinden memnuniyet konusunu değerlendirirken Adalet Bakanlığı veyahut da mahkemelerimizin verdiği, daha doğrusu mahkemelerimizin verdiği kararların değerlendirilmesini sağlık hizmetleri ya da ulaştırma hizmetleriyle bir değerlendirmek büyük bir haksızlığa yol açar. Neden? 14 milyon dava veya soruşturma var; bunların hepsinin müştekisi var, müdahili var, şüphelisi var, sanığı var, davacısı var, davalısı var. Yargılamalar sonucunda yarısı zaten otomatik, hukuk sistemimiz gereği kaybediyor, kazananlar da istediğini elde edemeyebiliyor bazen; 100 bin tazminat istemiş de 50 bin tazminat çıkmış, kazananı da memnun değil. Öyleyse böyle bir konuda bu sistemin doğasından olan gerçekliği de görerek bir değerlendirme yapmakta fayda görüyorum. TÜİK’in verilerine baktığımızda da bu konuda bizim hükümetlerimiz döneminde önemli iyileştirmeler olduğunu, gördüğümüzü buradan ifade etmek isterim. Değerli arkadaşlar, rakamlar şöyle: 2011 yılında -yine bizim hükümetlerimiz dönemi- yargı hizmetlerinden memnuniyet yüzde 38,9; 2021 rakamının -kesin rakam olduğu için- yüzde 54,8 olarak ortaya çıktığını görüyoruz. Orta düzeyde memnun olanlar 2011’de 8,2; 2021’de 10,0. “Memnun değilim.” diyenler 2011’de 9,6; 2021’de 11,2. Şimdi, tabii, bunlarla ilgili başka veriler de var, bunların hepsini paylaşıp vaktinizi uzunca almak istemem ama buralarda önemli iyileştirmelerin doğrudan yargılama süreçlerine yansıtıldığını bilinmesini özellikle ifade etmek isterim.

Tabii, uluslararası raporlarla ilgili kısma gelince, burada da bizim bir hususu bilmemizde fayda var: Özellikle deminden beri referans gösterilen rapora baktığımızda, işte Dünya Adalet Projesi 2022 Raporu yayınlanmış, raporda Türkiye’yle ilgili değerlendirmeler var. Baktığımızda, Amerika’da birileri bu raporu yayınlıyor ve sponsorlarına baktığımızda pek çok vakıf var, kişi var, avukat var, kurum var. Sponsora göre yazı yazıyorlar, karar veriyor; çok net söylüyorum. Şimdi, buradaki ülkelere baktığımızda -elinizi vicdanınıza koyun- bu sıralamalara baktığımızda, siz Afrika’yı da Asya’yı da Orta Doğu’yu da pek çok ülkeyi geziyorsunuz, gezdiğiniz, gördüğünüz ülkeler içerisinde bu raporda Türkiye’nin önünde adı zikredilen ülkelerin kaçına -Allah rızası için, vicdanınıza sesleniyorum- doğru, bizden ileri

diyebiliriz? Adamlarda hukuk yok, hukukun “h”si yok ama bakıyorsunuz, raporda bizden önce; bas parayı, al raporu. Bu rapor güvenilir bir rapor değil, fonlanan bir rapor ve bu rapor nedeniyle Türkiye’yi buradan yargılamak haksızlıktır ama OECD raporu için aynı şeyi söyleyemiyorum, oradaki verilere biz de dikkat ediyoruz ama parayla, fonlarla destekleyenlere... Şimdi hepsini okuyup vaktinizi almak istemiyorum ama böyle baktığımızda bir sürü isim var ve bunların içerisinde çok farklı şeyler var; bunu arkadaşlarımız isteyen her arkadaşımıza da verebilir. Onun için burada, bu raporlarla ilgili kısımda bu hususun altını çizmekte fayda görüyorum.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gelince... Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi elbette Türkiye’nin, kararlarına uymayı taahhüt ettiği bir mahkemedir ve Türkiye olarak biz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarına bugüne kadar uyduk, bundan sonra da uymaya devam edeceğiz. Buna ilişkin bazı verileri de huzurlarınızda paylaşmak istiyorum. Şu anda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarının icrasının denetimi Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından yapılıyor. Bu Komite 1959 yılından günümüze kadar -bu notun hazırlandığı tarih 31 Ekim 2022- üye ülkeler hakkında 30.318 kararı ihlal ve dostane çözüm kararları icra için AİHM tarafından Bakanlar Komitesine gönderilmiş, bunların 24.108’inin icra süreci tamamlanmıştır. Dolayısıyla, tüm üye ülkelerin AİHM kararlarını icra etme oranının ortalaması yüzde 79,51’dir. AİHM aynı periyotta ülkemiz hakkında 4.307 kararı ihlal ve dostane çözüm kararları icrası için Bakanlar Komitesine göndermiş olup bunlardan 3.782’sinin icra süreci tamamlandı. Dolayısıyla, ülkemizin AİHM kararlarını icra etme oranına baktığımızda yüzde 87,81 olduğunu görüyoruz. Bu noktada, Türkiye, İcra Komitesinin gündeminde olan diğer dosyalar da var, onların icra süreci de devam etmektedir, devam edecektir.

Bir başka rakamı da buradan paylaşmak isterim. Adalet Bakanlığı AİHM’e yapılan savunmaları devraldığı 2012 yılından itibaren AİHM ülkemizle ilgili 85.526 başvuruyu sonuçlandırmıştır. 2012-2021 yılları arasında toplam ihlal sayısı 981’dir. Bu durumda, anılan yıllar arasındaki ihlal oranları yüzde 1,17 olup genel ihlal oranlarının üçte 1’ine tekabül etmektedir. Tüm ülkeler açısından AİHM’in vermiş olduğu ihlal kararlarının tüm kararlara oranı ise yüzde 2,3’tür. Elbette bizim daha iyi olmamız lazım, daha ileri gitmemiz lazım; bunda hiç şüphe yok ama bir hususun da izninizle altını çizmekte fayda görüyorum: Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Türkiye’ye karşı tarafı davranmaktadır, çok net söylüyorum çünkü Yunanistan’da soydaşlarımız, Yunan mahkemelerine açılıp reddedilen ve Yunan yüksek yargısı tarafından onaylanan kararları 2008 yılında AİHM’e götürmüşler, AİHM hak ihlali kararı vermiş; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi daha gündemine dahi almamış. Kaç yıl olmuş...

YUNUS EMRE (İstanbul) – Çarpıtıyorsunuz, çarpıtıyorsunuz!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Niye çarpıtsın ya!

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Ben çarpıtmıyorum, bu rakam doğru bir rakam, ben çarpıtmıyorum; daha orada duruyor. Sadece Yunanistan değil, bakın, İngiltere’yle ilgili var, Fransa’yla ilgili var, Almanya’yla ilgili var, Hollanda’yla ilgili var; onlarca karar var, numarasıyla arkadaşlarımız sizlere verebilir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, gün boyu görüşlerimizi ifade ettik; Sayın Bakan cevap veriyor, lütfen müdahale etmeyelim, rica ediyorum. Burası tartışma platformu değil, Sayın Bakanı ziyaret edin, sonra konuşun kendisiyle.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Biz böyle afaki, üfürükten laflar değil, resmî rakamlar söylüyoruz.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Doğru söylemiyorsunuz, doğru değil.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne duymak istiyorsan onu söyleyelim sana.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, burada ikili diyaloga gireceğimiz bir ortam yok, rica ediyorum...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin gündeminde olan şeyleri söylüyorum. Ben resmî rakamı koyuyorum “Yok.” diyor, ya resmî rakam; o zaman müracaat edin Bakanlar Komitesine, size bizi tekzip eden bir rakam versinler de görelim. Yunanistan’la ilgili on dört yıldır uygulanmayan konuyu Komite gündemine almıyor ama Türkiye’yle ilgili...

Kavala konusunda dosyanın detayına girmek bana yakışmaz, ben Adalet Bakanım, doğru değil ama şunu bir defa görmemiz lazım: Türk yargısı AİHM kararına uyumuş mu? Uymuş. Tahliye etmiş mi? Etmış.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Hayır, hayır, doğru söylemiyorsunuz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Şimdi, bir dakika, ben anlatacağım, siz de dinleyin; ben sizi sabahtan beri dinledim, kaç arkadaş bu konuya değindi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, böyle bir usulümüz yok, diyalog usulümüz yok.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Daha sonra AİHM niyet okuyor “Siz buradan benim kararına uydunuz ama şuradan dolanarak bu kararı bu hâle getirdiniz.” Burası niyet okunacak yer değil, eğer Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi niyet okursa orada adalet olmaz. Şimdi, şeklen burada uygulama yapılmış mı, yapılmamış mı? Burada şekli bir denetim var. Şimdi, bunu yapması lazım, sonra yeni ihlal iddiası önüne geldiğinde onun üzerinde durması lazım. Türkiye’nin uyguladığı kararı niyet okuyarak “Uygulamadı.” diye tasvip ederken... Yunanistan’ın, İngiltere’nin, Almanya’nın, Hollanda’nın, Avusturya’nın, Fransa’nın uygulamadığı onca karar var; onları bir defa dahi gündemine alıp Türkiye’ye karşı yaptıklarını maalesef yapmamıştır; bunu burada ifade etmek isterim.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, burası tartışmaları derinleştireceğimiz bir platform değil, rica ediyorum... Gün boyu görüşlerinizi ifade ettiniz, Sayın Bakanın görüşlerini dinliyoruz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Anayasa Mahkememize bireysel başvuru hakkı başladıktan sonra vatandaşlarımız yeni bir hak arama yolu buldu, bu yeni hak arama yolu vatandaşlarımıza çok şey kazandırdı, ülkemize de çok şey kazandırdı. Biz insan hakları standartlarını, hukuk devleti anlayışını yükseltmek için önemli reformlar yaptık, hayata geçirdik. Şimdi, kitapçıkta okumuş, dalga geçiyorlar, Türkiye’nin Anayasa Mahkemesini Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi vasfına dönüştürmüşüz, binlerce dosyayla ilgili inceleme yapıyor, karar veriyor; buradan bakıyor “Bu, kâğıtta yazıyor.” Yahu, bu dosyalar, bu rakamlar kâğıtta yazıyor da uygulamada yok mu? Deminden beri “İhlal kararları niye şöyle, niye böyle?” diye değerlendiriliyor. Kamu Denetçiliği yüzlerce, binlerce dosyayla ilgili inceleme yapıyor, diğerleri yapıyor; fiilen uyguluyorlar, pek çok konuda adımlar atılıyor.

2021 yılında Anayasa Mahkememize 32.826 adet başvuru yapılmış ve bu karar verilen dosyaların içerisinde yüzde 72’si kabul edilemezlik kararı. Ne demek? Yani başvuru şartı taşımadığı hâlde başvuruda bulunmuş vatandaşlarımız yani böyle de bir sıkıntı var, başvuru hakkı yok ama “Ben bir de oraya göstereyim, bir de oraya götüreyim.” diye hakkı olmadığı hâlde başvuran vatandaşlarımız var. Anayasa Mahkememizde, Adalet Bakanlığı olarak bireysel başvuru konusunu yeniden ele alıyoruz, dostane çözüm çerçevesinde önemli bir kısmını önümüzde getireceğimiz yargı paketi kapsamında Adalet Bakanlığına alacağız, yeni dönemde de bu konuyu daha sağlıklı işleyen bir hâle dönüştüreceğiz; bunu da buradan açıkça ifade etmek isterim.

Ayrıca, hâkimlerimizin, savcılarımızın hem AİHM'in hem de Anayasa Mahkememizin ihlal kararlarına uyup uymadıklarını biz şimdi notlandırıyoruz, HSK notlandırıyor daha doğrusu ve bunlar terfilerde dikkate alınıyor...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bakan Yardımcısı yaptınız, Yargıtay üyesi yaptınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakan Yardımcısı yaptınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, müdahale etmeyelim lütfen.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ – ...ve buna göre terfiler yapılıyor, buna göre notlandırmalar yapılıyor, hâkim ve savcılar uymadıkları takdirde birinci sınıfa ayrılma, birinci sınıf olma ve diğer konularda müeyyidelerle ve gecikmelerle muhatap oluyor; pek çok rakam var, bunu da ifade etmek isterim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Çarpıtıyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, rica ediyorum, rica ediyorum...

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ – Tabii, bu kararlarla ilgili söylediklerimden sonra şunu da ilave etmekte fayda görüyorum; Biz, hâkim ve savcılarımızın...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bu kadar çok çarpıtılmaz ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Tanrikulu, müdahale etmeyin lütfen, rica ediyorum; böyle bir usulümüz yok.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ – ...niteliklerini daha iyi hâle getirmek, donanımlarını artırmak amacıyla Türkiye Adalet Akademisini kurduk; arkasından “hâkim ve savcı adaylığı” müessesesini kaldırdık, şimdi yerine “hâkim ve savcı yardımcılığı” müessesesini getirdik. Hâkim ve savcı yardımcılarını usta-çırak ilişkisi içerisinde hâkimin ya da savcının yardımcısı olarak üç yıl arazide fiilen işin içinde yetiştirecek, dönem dönem Adalet Akademimizde eğitime alınacaktır. Bu açıdan da önemli bir adım attık, üç yıla çıkardık eğitim süresini, önümüzdeki dönemde de bununla ilgili çalışmalarımızı devam ettireceğiz.

Birinci sınıfa ayrılma kriterleri arasına en az 3 defa meslek içi eğitime katılmayı zorunlu hâle getirdik; bu da son derece önemli bir konu ve rehberlik denetiminin mahallinde mahkemelerin, hâkimlerin, savcılarının denetimini iki yılda zorunlu yapılmasını sağlayan yasa Meclisimizin kabulüyle yürürlüğe girdi. 1 Ocak 2023'ten itibaren bunu da hayata geçireceğiz. Bizim amacımız, kürsüdeki hâkim ve savcılarımızın iyi olan niteliklerini daha iyi hâle getirmek ve bunun üzerinde önemli gayretleri, çabaları ortaya koymaktır.

Hâkim ve savcılarımızın alımıyla ilgili de birkaç hususa -pek çok soru da soruldu, değerlendirme de yapıldı- izninizle cevap vermek isterim.

Bizim Anayasa'mıza göre 18 yaşını doldurmuş her Türk vatandaşı seçme hakkına, seçilme hakkına, siyasi faaliyetlerde bulunma hakkına sahiptir. Şimdi, hukuk fakültesinde okuyan öğrencilerin her partide, üniversitelerle ilgili birimleri var gençlik kollarında veya başka yerlerde; her partiden üye gençlerimiz var. Şimdi biz üye olan gençleri sınava girerken ilan etsek “Hukuk fakültesi öğrencilerine siyaset yasak. Eğer hâkim, savcı olmak istiyorsanız bir partiyle üyelik ilişkiniz varsa, faaliyetlerine katıldıysanız siz hâkim, savcı olamazsınız, müracaat dahi edemezsiniz.” desek doğru olur mu, eşitlik ilkesine, hukuk devletine...

CAVİT ARI (Antalya) – Diğer partililere diyorsunuz Sayın Bakan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – HDP'li 1 tane gösterin.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Her partiden var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bir dinleyelim.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Bakın, bu konuda “Ce-Ha-Pe” Grubu benim Bakanlığım döneminde, önceki Bakanlığım dönemi gensoru önergesi verdi, ben bunun hesabını büyük Meclisimize de verdim. Ama hiçbir hâkim şu anda hiçbir partiye üye değildir. Sınava girmeden önce bir partiye üyeliği olabilir, onların hepsi üyeliklerini sonlandırıyorlar. Aksi takdirde, siyasetle en çok iştigal eden hukuk fakültesi mezunlarımızı biz siyaset dışına itmiş oluruz.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, böyle diyalog usulümüz yok; rica ediyorum. Gün boyu konuştunuz, dinleyeceğiz. Konuşturmayacak mısınız Bakan Bey’i? Öyle şey olur mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Önemli olan kararlarda tarafsız mı, bağımsız mı, adil mi ona bakmak lazım. “Cumhurbaşkanı siyasetle uğraşmasın. Efendim, ilişiği kesilsin.” Kesildi, yasak diyelim. Ahmet Necdet Sezer Cumhurbaşkanımızdı, Allah aşkına, Türkiye’nin gördüğü en tarafgir Cumhurbaşkanı değil mi? (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, dinleyelim lütfen.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Benim şahitliğim... Aynen konuşmasındaki gibi değil, Türkiye’nin... Yahu, beni davet etmedi eşim başörtülü diye; eşi başörtülü diye vekilleri ayırdı, eşi başörtülü olanları Çankaya Köşkü’ne davet etmedi. Eşinin başı açık olanları davet etti, benim eşimin başörtülü olduğunu nereden biliyor? Ayrımcılık yapıyor vekiller arasında, bürokratların evine kadar istihbarat gönderiyordu, kusura bakmayın. Burada önemli olan adil davranmaktır.

CAVİT ARI (Antalya) – Adil değilsiniz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Adil, adil... Adil davrandığınızda bu gayet yerine gelir.

CAVİT ARI (Antalya) – Adil davranmıyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Dinleyelim lütfen, rica ediyorum, gün boyu konuştunuz arkadaşlar.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Bakın, bir başka şey... Kadrolaşmadan ben anlamam, biz anlamayız.

Bakın, ben Bakan oldum, göreve başladığımda dedim ki: “Çoğulculuk bizim şiarımız olacaktır.” ve “Yargıda gruplaşmaya, yeni FETÖ’vari oluşumlara asla izin vermeyeceğiz.” diye açıklama yaptık ve bundan sonra da aynı prensip içerisinde gidiyoruz. Ama bakın, şimdi beni eleştirenler... (Gürültüler)

Yahu, Türkiye’nin adalet sistemine 91’den 2002’ye kadar -arada çok kısa bir fasıla var- bakarsanız, sosyal demokrat zihniyette bir dönemde de “Ce-Ha-Pe”li arkadaşlar yönetti. Ben şimdi bir sürü şey anlattım: Şunları yaptık, bunları yaptık... Siz yapsaydınız, elinizden tutan oldu mu? Niye yapılmadı onların hepsi?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yapacağız.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Yani biz yaptık, şimdi de bunları küçümsüyoruz; bunlar büyük işler.

Bakın, devlet güvenlik mahkemelerinin kaldırılmasını konuşanların bazı partilerle ilgili açılmış kapatma davalarında iddianamede bu konuşmaları gerekçe olarak yer alıyor; kolay işler değil.

Biz, bakın, başörtüsünü “Me-Ha-Pe”yle beraber 10 ve 42’yi değiştirdik, Anayasa Mahkemesinde 14 Mart 2008’de bize kapatma davası açıldı. Şimdi konuşuluyor, kolay ama geçmişte bu konularda ağzını açanların başına ne geliyordu, hepimiz biliyoruz.

Bakın, elimde -söyleniği için getirdim, bu kadar haksızlık yapılmasa bunu getirmeyecektim-aldım, geldim; bakın, aynen okuyacağım, başka da yorum yapmayacağım, kadrolaşmak nasıl olurmuş buradan görelim.

CAVİT ARI (Antalya) – O dönemde adalete olan güven yüzde 80’di, sizin döneminizde...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, dinleyelim lütfen.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Bakın, Sayın Mehmet Moğultay ne diyor? Diyor ki: “Sayın Seyfi Oktay zamanında 2 bin civarında hâkim alındı, benim dönemimde bin civarında hâkim alındı, 3 bin hâkim alındı. Bu örgüte kadro vermeyecekler kime verecekler, ‘Me-Ha-Pe’ye mi verecekler? Yapılacak en akıllı hareket, kendi devriktidarında örgütleneceksin, kadrolaşacaksın, bu kadrolar günün birinde gelecek ve senin yolunu açacak. Eskiden sınavlar olurdu, sınavların yapılacağı tarih kimseye bildirilmezdi...”(Gürültüler)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Aynısını siz şimdi yapıyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ya, niye tepki gösteriyorsunuz?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – “...bilinmedik gazetelerde ilanı yapıldı...”

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Onun için yargı ayakta hâlâ, o da bitiyor.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – AKP dönemi hâkim, savcılarından bahset Sayın Bakan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hoşunuza giden şeyler mi söylenecek, öyle şey olur mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – “...Şimdi en azından biz adil davranarak örgütü haberdar ediyoruz, örgütü bilgilendiriyoruz, örgütün sınava girme olanağını sağlıyoruz; yanlış mı yapıyoruz? Ben burada örgütüme demek istemişim ki bakın, bizim dönemimizde her şey açık ve aleni yapılır demek istemişiz ve yargıya müdahale etmek söz konusu değil.” Ya, bunu ben yapmadım. Açık açık diyor ki: “Ben böyle yapıyorum, taraftarlık yapıyorum. Sınavda örgütümden adamları alıyorum, yargıda örgütleniyorum, bunlar benim kadrom olacak, günü gelince ben bunlardan istifade edeceğim.” Şimdi kalkmışlar, bize ders veriyorlar, olmaz öyle şey. Önce geçmişe dönüp bir bakacaksınız. (Gürültüler)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Şimdi de Bakan Yardımcısı var.

CAVİT ARI (Antalya) – Eski milletvekilini hâkim yaptınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, dinleyeceğiz. Gün boyu ifade ettiniz fikirlerinizi, rica ediyorum... Sıra Bakanda...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Geçmiş hepimiz için büyük bir aynadır, bu aynaya hepimiz baktığımızda biz hakikati görürüz.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Şimdi de saray belirliyor.

CAVİT ARI (Antalya) – Şimdi de Bakan Yardımcısını üye yaptınız.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Bakın, bir başka konu, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulumuz vardı, şimdi Hâkimler ve Savcılar Kurulu oldu. Anayasa Mahkememiz vardı.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – HSK’yi kim belirliyor?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Şimdi biz diyoruz ki: “Demokratikleştirdik.” Ya, ben uzayda yaşamıyorum, siz de burada yaşıyorsunuz, beraber yaşıyoruz. Anayasa Mahkememizin üyelerinin içinde Askerî Yargıtaydan 1 üye vardı, Askerî Yüksek İdare Mahkemesinden 1 üye vardı. Anayasa Mahkememiz sivil değildi, sivilleştirdik, üyelerin seçimini eskiden de Sayın Cumhurbaşkanı yapıyordu.

CAVİT ARI (Antalya) – Anayasa Mahkemesine...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Arı, rica ediyorum, sürekli yapmayın ya böyle, olmaz ki.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Ama ne yaptık? Bakın, Anayasa Mahkemesine seçilecek üyelerin bir kısmını Türkiye Büyük Millet Meclisine seçme hakkı verdik, bir kısmını da yine milletin seçtiği Cumhurbaşkanı atıyor. Seçilme kaynaklarını çoğalttık ve çoğulculuğu oraya getirdik ve mahkemeyi sivilleştirdik, demokratikleştirdik. DGM’yi kaldırdık, özel yetkili mahkemeleri kaldırdık. (Gürültüler)

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Eski HSK uygundu, siyaset yoktu içinde.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, on saat boyunca görüşlerinizi ifade ettiniz. Bir dinleyelim lütfen, rica ediyorum... Yok böyle bir usul.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Ve HSYK’de ise yapı neydi? Yapı şu: 3 üyeyi, Yargıtay üyelerinin seçtiği adaylar arasından Cumhurbaşkanı, 2 üyeyi de Danıştayın seçtikleri arasından Cumhurbaşkanı atıyordu; onlar Yargıtay, Danıştaya üye seçiyorlar, onlar da HSYK’ye üye seçiyorlar; kapalı devre işleyen bir kast sistemi vardı. Bakın, daha ilginçini söyleyeceğim: Toplantıya 1 üye katılmazsa kurul toplanamıyordu, Adalet Bakanın da oy hakkı vardı ve hepsi o dönemde. Sekreteryayı Adalet Bakanlığının Personel Genel Müdürü yönetiyor, kararnameyi personel hazırlıyordu. Teftiş, Adalet Bakanlığına bağlı Teftiş Kurulundaydı, hâkim ve savcılar onlar denetliyordu. Şimdi biz ne yapmışız? Kötü mü yapmışız? “HSK” denilen Kurulun çoğulcu kaynaktan seçilmesini sağlamışız. Sonra, bakın, Kurula idari ve mali özerklik vermişiz. Teftiş Kurulunu ikiye ayırmışız, hâkim ve savcıların teftişini HSK’ye vermişiz. Sekreteryayı doğrudan HSK’ye vermişiz, genel sekreterleri vasıtasıyla yürütüyor. Adalet Bakanı dairelerin toplantısına katılmıyor, Genel Kurulda da disiplinle ilgili hiçbir işe katılmıyor. Ben soruyorum; aziz milletimize, bizi izleyen vatandaşlarımızın vicdanlarına da sesleniyorum: Kurulda oy hakkı olan Adalet Bakanı olan -personeli Adalet Bakanına, teftişi Adalet Bakanına- idari, mali özerkliği olan, tüzel kişiliği haiz olmayan bir HSYK mi hukuk devletine, yargının bağımsız ve tarafsızlığına daha uygun yoksa bugünkü mü uygun? Şimdi, en sonunda ne yaptık? Son Anayasa değişikliğiyle de seçilen üyelerin çoğunluğunu seçmeyi Parlamentomuza verdik. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Arı, siz konuşurken böyle yapılırsa hoşunuza gider mi Sayın Arı? Siz konuşunuz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Geri kalan üyeleri de seçilmiş Cumhurbaşkanımız seçiyor, çoğunluğunu Parlamento seçiyor ve Parlamentomuz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sürekli bir şekilde yaşıyorsunuz, rica ediyorum, yok böyle bir şey.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – ...nitelikli çoğunlukla seçiyor ve dolayısıyla son seçimi beraber yaşadık. Genel Kurulda ve Komisyonda büyük bir uzlaşma yapıldı ve bu uzlaşmayla yeni kurul oluştu. Biz doğrusunu yaptık; inşallah, eksiği varsa onları da yeni Anayasa sürecinde birlikte çalışarak iyi bir hâle getirmek için gayret edeceğiz.

Tabii, yargının bağımsızlığı, tarafsızlığı bununla ilgili değil sadece, yargının Fetullahçı terör örgütü FETÖ/PDY tarafından nasıl manipüle edildiğine herkes şahit, bütün Türkiye de bunu biliyor.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Onları kim yerleştirdi oraya?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Bakın, biz geldikten sonra benim... (CHP sıralarından gürültüler)

Bir şey söyleyeceğim, lütfen dinleyin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, dinlemek istemiyor olabilirsiniz ama dinlemek isteyenlerin hakkına riayet edin lütfen.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Şahsıma da iftira atıldı. Benim cevabımı da buradaki saygın heyetin dinlemesi, benim savunma, cevap hakkımın da bir parçasıdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerçekten yorulduk, rica ediyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Lütfen...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Dinleyeceğiz.

(CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle demokrasi olur mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Bakın, bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Her şeyi söyleyeceksiniz, dinlemeyeceksiniz, böyle şey olur mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – On saat konuştunuz. Rica ediyorum...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Sayın Başkan, benim 2011’de Parlamentoda yaptığım bir konuşmayı hiç gündemden düşürmüyorlar. Terör örgütü FETÖ/PDY’nin o zaman terör örgütü olduğuna dair bir mahkeme kararı yok, bir başka şey yok. Türkiye’de hiçbir kimse... (CHP sıralarından gürültüler)

Müsaade buyurun, beni bir dinleyin ama.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Hiç kimse FETÖ...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizin hoşunuza giden şeyleri mi söylesin Sayın Bakan, bunu mu bekliyorsunuz? Böyle şey olur mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Sadece bizim dönemde değil. Bak, bizden önce Cumhurbaşkanlığı yapmış merhum Demirel, hayatta olan Sayın Sezer, merhum Özal, artı başbakanların hepsi, önceki bakanların hiçbiri “terör örgütü” dememiş, hiçbir parti genel başkanı da dememiş, hiçbir partinin temsile yetkili kişisi de dememiş. (CHP sıralarından gürültüler) İlk defa FETÖ/PDY’ye önce “Haşhaşı” sonra “legal görünümlü illegal yapılar” sonra “FETÖ/PDY silahlı terör örgütü” diyen Başbakan, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’dır, Cumhurbaşkanını da Sayın Recep Tayyip Erdoğan’dır. Bunların altında da MGK üyesi olarak benim imzam vardır, şerefle attığım bir imzadır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, on beş dakika sürenizi uzatıyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Ama Sayın Bakanım, benim çok söyleyeceğim var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tabii, tabii, on beş dakika daha uzatıyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – İzin verirsiniz bunları tamamlamak isterim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlarımız izin verirlerse... Sağ olsunlar, sürekli müdahale ediyorlar.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – 25 Aralık 2013'te Adalet Bakanı oldum. Ben FETÖ'yü yargıdan silen adamım. FETÖ'yle mücadeleyi en üst düzeyde yapan adamım.

(AK PARTİ ve CHP sıralarından karşılıklı laf atmalar)

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Bakan olduktan sonra HSK'deki herkesin görevine son veren kanunu getirdik. Teftiş, HSK... Adalet Akademisindeki görevlilere son verdik. Bakanlıkta büyük ayıklama yaptık ve bütün çalışmalarımızı Yargıtaydan, Danıştaydan, yargının içinden FETÖ'yü ayıklamak üzere yaptık. 15 Temmuzdan sonra FETÖ'nün aleyhine konuşan çoğaldı ama biz 15 Temmuzdan önce, 17-25 Aralıkla birlikte FETÖ'ye karşı hem hukuk yoluyla hem de diğer hukuk içinde yöntemlerle mücadeleyi başlatmışız.

Şimdi, Bank Asyaya karşı yargı bir karar vermiş, FETÖ'nün terör örgütü kimliği ortaya çıkmış. Orada gidip kapının önünde durup savunanlar terör örgütüyle irtibatlandırılmıyor, itham edilmiyor ama daha hiçbir vasıf yokken konuşulmuş bir söz getirilip yapıştırılıyor. (CHP sıralarından gürültüler)

STV, Zaman gazetesiyile ilgili süreçler işlerken de öyle. Kapılarında kim durdu? Hakeza şimdi KHK'lileri iade edeceğiz. KHK'liler kimler? Onlarla, FETÖ'yle üyelik, iltisak, irtibat içinde olduğu değerlendirilerek kamudan uzaklaştırılanlar. Şimdi bunu söyleyen başka yerde olacak, ben başka yerde olacağım.

(AK PARTİ ve CHP sıralarından karşılıklı laf atmalar)

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Şimdi, başka bir şey daha...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerçekten yorulduk, lütfen rica ediyorum... Yorulduk artık, rica ediyorum...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – 15 Temmuzda bu Meclisin çatısı altında CHP'li de çok kıymetli arkadaşlarımız vardı, bir kısmı da burada, diğer partilerden de arkadaşlarımız vardı. Benim o sözümü ikide bir pişirip pişirip koyanlar 15 Temmuzda söylediklerimi hiç görmediler. Biz terör örgütü vasfı çıktıktan sonra; FETÖ terör örgütüdür, Fetullah Gülen teröristbaşıdır. Vatanımıza, milletimize, dinimize, devletimize ihanet etmiş hain oğlu haindir. Bütün ekibiyle beraber Amerika'ya uşaklık yapıyor. Biz bunu görüyoruz ve gördükten sonra tavır koymuşuz ve bunun gereğini de yapıyoruz. O sözler o dönemde söylendi ama keşke söylememiş olsaydık fakat o günün şartları içerisinde terör örgütü vasfı ortada olmasa... (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, ifade özgürlüğünden bahsediyorsunuz, Sayın Bakanın ifade özgürlüğüne saygı göstermiyorsunuz. Lütfen, rica ediyorum...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Birisi suç işlemeyen siz onun hakkında olumlu bir şey söylediniz; sonra geldi birini vurdu, "katil" dediğinizde gitti terör eylemi yaptı, "terörist" dediğinizde geldi Meclisi bombaladı, 251 vatandaşımızın şehit olmasında eli var, eli kanlı, 2.191 vatandaşımızın yaralanmasına vesile oldu. Gazi Meclisimizi ve özel harekâtımızı, pek çok yeri bombaladı. Biz bunları gördükten sonra "Terör örgütüdür, haindir bunlar, bölücüdür bunlar, bunların başı da teröristbaş Gülen'dir." dediğimizde 2011'dekini alıp alıp koyacaksınız. Bizim yaptığımız ortada, bizim abdestimizden şüphemiz yoktur. FETÖ'yle, bu ülkede Cumhurbaşkanımızın liderliğinde bu mücadeleyi biz yürüttük.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Sizler büyüttünüz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Çok net söylüyorum: Eğer Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın ortaya koyduğu cesur irade olmasaydı bu mücadele başarıyla yürütülemezdi. Biz onun liderliğinde bu mücadeleyi yürüttük. Bir yandan FETÖ’cü alçaklar, bir yandan onlara destek verenler bizim hakkımızda bir sürü iftirayı servis ediyorlar. Ben rahatsızlandım, bilen arkadaşlar var; benim ölümüm için bu alçaklar beddua seansları yaptılar. Ben, ben FETÖ’yle hiçbir zaman yan yana olmuş değilim, toplantılarına o dönemde giden pek çok şey... Sizi davet ediyorlar, bir yere, gittiğiniz kongreye, o partinin üyesi mi oluyorsunuz? Sizi davet ediyorlar bir derneğe, o derneğe gittiniz, o derneğin üyesi mi oluyorsunuz? Böyle bir şey olabilir mi? Biz hukuk içinde mücadelemizi sürdürdük, sürdürmeye devam edeceğiz.

Bakın, değerli arkadaşlar, hâkim ve savcılar...

(AK PARTİ ve CHP sıralarından karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bir sükûneti sağlayalım. Gerçekten zihnimiz yoruldu artık, yeter. Bizim de insan hakkımız var, rica ediyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Bugüne kadar...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yeter bu kadar.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – 3.885 kişi meslekten çıkarılmış. 217 kişi hakkında meslekten çıkarılması veya görevden uzaklaştırılması kararı sonradan itirazlar incelendiğinde geri kaldırılmış. Danıştay tarafından meslekten çıkarılması kararı kaldırılanlardan 122’si göreve iade edilmiş, son karar bu rakama dâhil değil. 136 kişi hakkında önceden verilen karar veya emekli, istifa işlemi bulunduğu için karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiş. Affedersiniz, yanlış söyledim, bunlar adli tahkikatla ilgili rakamlar, düzeltiyorum yani cumhuriyet savcılarınca adli yargı işlemleriyle ilgili 3.885 hâkim hakkında ihraç, 217’si hakkında meslekten çıkarma, geri verme ve bu kapsamda bugüne kadar toplam 4.359 kişi hakkında işlem yapılmıştır. Ayrıca, FETÖ/PDY kapsamında adli yönden yapılan işlemlere ilişkin de bir istatistik. Bu verdiğim, yanlış ifade ettim, ihraçlara ilişkin istatistik.

Bir de soruşturmalara ilişkin istatistik var. Bugüne kadar 4.646 hâkim ve cumhuriyet savcısı hakkında yürütülen adli işlemlerden dolayı işlem var. Bunlardan 2.238 kişi hakkında mahkûmiyet kararı verilmiş, 992 kişi hakkında beraat kararı verilmiş, 27 kişi hakkında ceza verilmesine yer olmadığına dair karar verilmiş, 811 kişi hakkında cumhuriyet başsavcılığınca kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verilmiştir. 157 kişinin cumhuriyet başsavcılığınca soruşturmaları ve 411 kişinin de mahkemede yargılamaları devam etmektedir. Ayrıca, Adalet Bakanlığında da 7.530 personelle ilgili FETÖ’yle ilgili üyelik, iltisak, irtibat nedeniyle meslekten uzaklaştırıldıklarını ifade etmek isterim. Yargıtay ve Danıştayda da aynı şey yapıldı.

Bu vesileyle yargımızın 15 Temmuz 2016 hain darbe teşebbüsü sırasında ortaya koyduğu onurlu mücadeleyi de buradan saygıyla anıyorum. Bugüne kadar darbe teşebbüsüne kalkışanlara, darbecilere akıldaneliği yapan, yol gösteren ve onlara danışmanlık yapan bir yargı gitmiş, yerine onlara ölümüne karşı duran ve mücadele eden bir yargı geldi. Biz, yargıda birliği kurarak, yargı içerisindeki bütün farklılıkları bir araya getirerek, sadece bizim değil, yargıdaki bütün gruplarla ve diğer farklı görüşlere sahip her bir arkadaşımızla FETÖ’ye karşı büyük bir vatanperverlikle, büyük bir anlayışla iş birliği yaptık. Onlarla konuştuğumda “Bu konuda sizinle beraberiz.” dediler; hem Ce-Ha-Pe’lilerin hem HDP’lilerin hem İYİ Partililerin hem Me-Ha-Pe’lilerin hem AK PARTİ’lilerin çok iyi tanıdığı ve dostu olan arkadaşlar var, biz onlarla beraber omuz omuza mücadele ettik. Siz Bekir Bozdağ’ı bir de onlara sorun, FETÖ’yle nasıl mücadele yapıldı, biz beraber neler yaptık, onlar size daha iyi anlatırlar; bizim

yaptıklarımız ortada. O gün olmasaydı bu yargı... Yani 12 Ekim 2014 HSK seçimi FETÖ'nün belini kiran seçimdir. O seçim olmasaydı acaba 15 Temmuz 2016 gecesi Türk yargısı bu onurlu direnişi ortaya koyar mıydı, koyamaz mıydı?

Esasında, biz, FETÖ'ye karşı verdiğimiz mücadeleyle yargımızın bağımsız ve tarafsız vasfını yeniden kazanmasına neden olduk, yargıda teröristlerin işgaline son verdik. Bundan sonra da -çok net söylüyorum- sadece FETÖ değil, FETÖ gibi hareket eden kim olursa olsun, onların karşısında biz Bakanlık olarak duracağız. Hiçbir gruplaşmaya, hiçbir ekibin, görüşün, ideolojinin, tarikatın, cemaatin, farklı farklı yapıların gruplaşmasına izin vermeyeceğiz. Sınavlarda da diğer iş ve işlemlerimizde de çoğulculuğu esas alacağız. Çoğulculuğun, yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığının en önemli sigortası olduğuna yürekten inanıyoruz; bunu muhafaza ettik, bundan sonra da muhafaza etmeye devam edeceğiz.

Tabii, benim Bakan Yardımcılarımla ilgili de bazı değerlendirmeler yapıldı burada. Tabii, burada kendileri yok, kendileri olmayanlar hakkında değerlendirme yapmanız yanlış, onu ifade etmek isterim. Ama bakın, ama bakın...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Neden yanınızda yok, yüzleri mi yetmedi buraya gelmeye!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dinleyin değerli arkadaşlar ya, bir sakın olun lütfen ya.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Ben şimdi şunu söyleyeceğim...

(CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu nasıl demokratik anlayış, nasıl bir tahammül seviyesi?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Hasan Yılmaz da Akın Gürlek de bu memleketin yetiştirdiği iyi hukukçulardandır; hâkimlik vakarına, savcılık vakarına, haysiyetine, onuruna sahip kişilerdir; bu millete ve bu devlete Anayasa ve kanunlar çerçevesinde hizmet etmiş kişilerdir. Onların verdikleri karar istinaf yolu açık, Yargıtay yolu açık, Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru açık, AİHM açık, bütün denetimlere açık kararlar vermişlerdir. Bu arkadaşlarımıza haksızlık yapmanızı reddediyorum. Bunlar gerçekten iyi hukukçular; siz tanımıyorsunuz, gelin ben sizi onlarla tanıştırayım. Biraz bakın, oturun, konuşun, bir bakın bakalım, değerlendirdiğiniz gibi mi yoksa farklı mı? Ama bunların fevkalade yanlış bir yaklaşım olduğunu burada ifade etmek isterim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Haksızlık yapmıyoruz, suç duyurusunda bulunuyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Tanrıkulu, böyle ikili bir diyalog istiyorsanız, bir gün bir randevu isteyin, gidin Bakanımızla konuşun, burada böyle bir ortam yok yani.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Tabii, Yalova'yla ilgili...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bu kadar çok çarpıtıyor olamazsınız, ben soru soruyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizin istediğiniz gibi mi cevap verecek? Böyle mi sizin hukuk anlayışımız. Böyle mi sizin hukuk anlayışınız!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Bakan, suç duyurusuna karşı ne yapıyorsunuz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Tanrıkulu... Yeter Sayın Tanrıkulu...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Saygısız! Saygısız!

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Arkadaş, benim konuşmamı sen tayin edemezsin. Benim konuşmamı sen tayin edemezsin!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kimin nasıl cevap vereceğine siz mi karar vereceksiniz?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Sorunu tayin edersin, cevabı ben veririm; işine gelirse alırsın, gelmezse eleştirirsin, kusura bakmayın. (CHP sıralarından gürültüler)

Çok açıkça şunu da söylemek isterim: Yargıya karşı, yargı görevi yapan hâkim ve savcılarımıza hakaret edilmesi, Yalova örneğinde olduğu gibi, mahkemeye karşı el kol sağlanması ve hakaret içeren sözler söylenmesi asla kabul edilemez.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Bakan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Tanrikulu, ne yapmaya çalışıyorsunuz! Ne yapmaya çalışıyorsunuz! Bütçemizi konuşuyoruz ve usule uygun bir şekilde Sayın Bakan cevap veriyor, beğenmek zorunda değilsiniz. Size kimse kendisini beğendirmek zorunda değil, rica ediyorum...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ne yapıyorum? Cevabımı versin!

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Bakın, ben o konuda açıklama yapmamaya özen gösterecektim ama baktım iş büyük; fotoğrafları, o görüntüleri izledikten sonra, salondan çıkıp o koridorlarda konuşanları, deşifreleri gördükten sonra... Ben Adalet Bakanım, Hâkimler Savcılar Kurulunun Başkanıyım, orada görev yapan hâkime, savcıya hakaret edene cevap vermek, haddini bildirmek, had bilmeze had öğretmek benim vazifem. Haddini bilmezsin tekisin sen, hukuku ayaklar altına alan adamsın sen, mahkeme basan adamsın sen!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Utanmazsın sen!

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – İnşallah, bunların hesabını vereceksin. Bağıra bağıra, iftiralarını tekrar ede ede suçluluğunu örtemezsin, öyle değil. (AK PARTİ ve CHP sıralarından gürültüler, ayağa kalkmalar)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir oturun yerinize, oturun yerinize; oturun yerinize lütfen.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Sen Türk ordusuna da “satılmış” diyen adamsın. Sen kimin ağzıyla konuşuyorsun? Her yerde kabadayılık yapıyorsun, her yerde, her yerde. Kabadayılığa yer yok hukuk devletinde. (AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, ayağa kalkmalar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Utanmazsın! Utanmazsın! Utanmazsın!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Oturun yerinize...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Bağıra bağıra, hakaret ede ede, hukukçu olduğunu söylüyorsun.

Senin ahlaksızlığına cevap vermeye benim ahlakım yetmez, yaptıklarının bundan başka izah edecek bir cevap yok.

(CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Oturuma beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.16

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 22.19****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 16'ncı Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın Adalet Bakanlığının 2023 yılı bütçesi üzerindeki soruları cevaplarken çıkan tartışmaya ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Öncelikle şunu ifade etmek isterim: Biz demokratik bir ülkemiz, aynı görüşte olsak zaten bir tane parti olurdu, farklı partiler var, her birinin de kendi hassasiyetleri var, kendi fikirleri var, adaletle ilgili kendi anlayışları var, tercihleri var ve bunların hepsi de saygın, hiçbirine de ben yorum yapmak istemem. Milletimiz ifade edilen görüşlerle ilgili bakar, kararını verir, belli bir dönemle ilgili bir hükümete görev verir.

Şimdi, burada, sabahtan beri herkes görüşünü rahat bir şekilde, özgür bir şekilde ifade etti; zaman zaman benim kişisel olarak hiç de uygun görmediğim, son derece aşırı ifadeler de kullanıldı ama sabırla dinledi; Sayın Bakanımız da dinledi, bu tarafta oturan arkadaşlarımız da dinledi. En sonunda, Sayın Bakanımıza ben söz verdim sorulara, yorumlara cevap versin diye. O da kendi görüşlerini ifade etmeye çalıştı ama sürekli bir şekilde... Bakın, olabilir, siyasette o da vardır; arada bir laf atılır, biraz hararet yükselir, bu da siyasetin bir parçası ama sürekli bir şekilde ve Sayın Bakanı konuşurmuyacak bir anlayış içinde, defalarca uyardığım hâlde sürekli bir şekilde müdahaleler yapıldı; bu doğru bir yaklaşım değil. Burası, oturup meseleleri derinlemesine konuşacağımız, sonuçlandıracağımız bir platform değil, Plan ve Bütçe Komisyonu platformu; burada konuşuyoruz, biraz sonra bir bütçeyi oylayacağız. Sayın Bakanla özel olarak, bir konuyu derinlemesine görüşmek istiyorsanız randevu istersiniz, gidersiniz, saatlerce oturursunuz, konuşursunuz; böyle bir ortam değil burası. Hararetin yükselmesiyle birlikte belki Sayın Bakan da kullanmak istemeyeceği birtakım kelimeler kullandı ama bir taraftan da -belki görmüyorsunuz siz- buradan bir milletvekili kalkıp Sayın Bakana doğru yürüdü. Bu doğru bir yaklaşım değil. Ben her ikisini de doğru bulmadığımı ifade etmek istiyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkan, tek bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Bir saniye...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Ben yürümeden önce “ahlaksız” kelimesini kullandı. (Gürültüler)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Hayır, hayır, böyle bir şey yok

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sonra, sonra; sonra söylendi. Siz kalktınız, bağırdınız. Lütfen...

Tabii ki bu kelimeler de kullanılsın, burada tabii ki hiçbirimiz birbirimize bu kelimeleri kullanmayalım ama sizin de yerinizden kalkıp harekete girmeniz çok yanlış, çok yanlış.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Ya, bir Adalet Bakanı hakaret eder mi!

SALİH CORA (Trabzon) – Ya, bir otur yerine ya.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Yalan söylüyor, öyle bir şey olmadı. (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, kifayetimizakere diyorum. Herkesin gözü önünde çereyan etti olaylar. Gerekirse sonradan tutanakları isteriz; kimin önce ne dediğini, kimin sonra ne yaptığını tutanaklardan görürüz.

Şimdi müsaadenizle ülkemizin bütçesini tartışıyoruz ve sonuçlandırmak durumundayız.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.-2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Adalet Bakanlığı (Devam)

b) Anayasa Mahkemesi (Devam)

c) Yargıtay (Devam)

ç) Danıştay (Devam)

d) Kişisel Verileri Koruma Kurumu (Devam)

e) Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu (Devam)

f) Türkiye Adalet Akademisi (Devam)

g) Hâkimler ve Savcılar Kurulu (Devam)

ğ) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakana, sorulara cevabını tamamlaması için söz veriyorum.

Tabii, kaldığımız yerden süreyi başlatıyorum.

Buyurun lütfen.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Sayın Başkanım, cezaevleriyle ilgili çok önemli değerlendirmeler yapıldı. İzinizle, ceza infaz kurumlarımızla ilgili yapılan değerlendirmelere, eleştirilere, sorulara genel bir çerçeve içerisinde cevap vermek isterim.

Tabii, sağlığa erişim son derece önemli. Biz cezaevlerindeki her bir vatandaşımızı, mahkûm oldukları suçlardan bağımsız olarak ailelerinin devletimize emaneti olarak görüyoruz; onların canından, sıhhatinden, her türlü ihtiyacından sorumlu olduğumuz bilinciyle hareket ediyoruz; bir defa, bunun altını çizmek isterim. İşkenceye ve kötü muameleye sıfır tolerans politikasını demin anlattım; böyle bir iddia olabilir, böyle iddialardan bazıları da gerçekten olmuş olabilir ama biz böyle bir iddiayı duyduğumuzda üzerini örtüyor muyuz yoksa üstüne mi gidiyoruz? Hem idari açıdan hem de cumhuriyet savcılıklarımız açısından, böyle iddialar geldiği zaman bunları derhâl değerlendiriyoruz; bir yandan kontrolör gidiyor... Ben bazı olaylarda da bizzat Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulunu görevlendirdim; bana gelen bilgiler üzerine bir görüntü gördüm, derhâl oradaki herkesi görevden aldık, açığa aldık ve savcılığa da suç duyurusunda bulunduk. Böyle bir şey çıktığında lütfen bize gelin. Vekillerimize de diyorum; elinizde görüntü, bilgi, belge varsa alın -kapım açık- lütfen bana gelin, eğer biz üzerine gitmez, gereğini yapmazsak kürsüye çıkın, söyleyeceğiniz ne varsa bir değil, beş fazlasını söyleyin.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Gitmediğiniz için Sayın Bakan, gitmediğiniz için...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Gergerlioğlu, yeter artık, rica ediyorum ya, yeter.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ - Biz bunların hepsini inceleyiyoruz, sosyal medyada kayıtlı olanların hepsini inceleyiyor, bunlara cevap veriyoruz.

Sağlığa erişimle ilgili, şu anda Adalet Bakanlığı bünyesinde görevli, ceza ve infaz kurumlarımızda da görevli tabipler olduğu gibi, aynı zamanda, Sağlık Bakanlığıyla bir protokolümüz de var; bu protokol işliyor. Şu anda, bizim gördüğümüz kadarıyla aksayan yönler yok ama arkadaşlarımızın bu eleştirilerinden sonra bütün bunları değerlendirerek, Sağlık Bakanlığıyla gerekirse yeniden oturup, bu konuyu enine boyuna müzakere edip yeni bir düzenleme, yeni bir protokol yapabiliriz.

Adli Tıpla ilgili, özellikle cezaevinde tek başına hayatını idame ettiremeyecek hükümlülerle ilgili değerlendirmelerden gerçekten ben de üzülüyorum çünkü bu konularda ben de Adli Tıbbın verdiği raporlardan rahatsız olduğumu değişik yerlerde ifade ettim çünkü çok net bazı görüntüler var. Ama onlar da tıbbın kurallarına göre karar veriyorlar, onlar da tıbbi verilere göre karar veriyorlar. Tabii, biz bunu görünce, onlar ellerindeki tıbbi verilere göre “Biz bundan fazlasını, başkasını söyleyemeyiz.” deyince, biz de Bakanlık olarak hasta tutuklu ve hükümlülerle ilgili yeni bir çalışma başlattık; arkadaşlarımız çalışıyor. Çünkü buradaki sorunu aşmak için bizim yeni bir düzenleme yapmaya ihtiyacımız olduğunu görüyoruz. İnşallah, bizim bununla ilgili bir düzenlemeyi yüce Meclisimizin huzuruna getireceğimizi ifade etmek isterim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, son bir beş dakika daha süre veriyorum. Geriye kalanları da yazılı cevaplarsanız sevinirim.

Beş dakika ek süre veriyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Efendim, kadınların bulunduğu ceza infaz kurumlarında kadın hükümlü ve tutuklulara özgü hijyenik ped, katı ve sıvı sabun, çamaşır suyu, çamaşır deterjanı sürekli verilmektedir ve bunlarla ilgili bir sıkıntı yok.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Parayla, parayla!

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Ped vesaire, onlar parayla değil.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Parayla!

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Yok, parayla değil. Hayır, hiçbiri parayla değil, bunların hepsi bedelsiz verilmektedir. Bunu ifade etmek isterim.

Ayrıca cezaevi nakilleri konusunda da pandemi döneminde tabii bazı sorunlar yaşanmış olabilir. 2022 yılında 17.652 kişinin nakli yapılmıştır. Biz bundan sonra da imkânlarımız elverdiği ölçüde cezaevlerindeki hükümlülerini ailelerine en yakın yerlere -imkân varsa- yerleştirilmelerine özen gösteriyoruz. Eskiden bu birkaç ayda bir yapılırmış, bunu değiştirdim, her gün değerlendirme yapılıyor. Eğer şartları varsa o gün, hemen değerlendirme yapılıyor. İmkân varsa da nakli için adımlar atılıyor. Bu konuda bundan sonra da aynı politikayı sürdüreceğimizi buradan ifade etmek isterim.

Tabii, şimdi, cezaevlerinde bulunan çocuklarla ilgili de önemli çalışmalar yapılıyor. Kreşlerin olduğu yerler olduğu gibi, orada onlara özel ortamlar da oluşturuldu; Sincan’da ve Diyarbakır’da hem kadınlar hem çocuklarla ilgili ayrı bir yer de yapıldığını burada ifade etmek isterim. Ayrıca, bunların sayılarını da ihtiyaca göre artıracamız.

15/11/2022 tarihi itibarıyla yetişkin çocuk cezaevlerinde 292 çocuk barındırılmaktadır. Çocuk cezaevlerinde barındırılan çocuk da 2.204’tür. Bu rakamları arkadaşlarımız verdiler, bunu buradan ayrıca ifade etmek isterim.

Tabii, çocuklarla ilgili bir yandan Çocuk Koruma Kanunu çıkardık, bir yandan çocuk görüşme odalarını oluşturduk ama en önemlisi de çocuk teslimine ilişkin insani bir adım attık. Daha önce “teslime konu eşya” diye kayda geçen, icra müdürlükleri marifetiyle, polis ve savcıyla cebren alınıp teslim edilen, çok kötü dramlara neden olan uygulamayı kaldırdık. Şimdi, ülkemizin dört bir yanında çocuk teslim merkezleri var ve burada çocuklar, çocuğun üstün yararı gözetilerek psikologlar, sosyologlar ve uzman kişilerin gözetiminde ailelerine teslim edilmekte, görüşmeleri sağlanmaktadır. İnşallah, 2023’ün sonuna kadar biz bütün ilçelerimizde de bunu hayata geçirecek adımları atmaya planladık. Bunları bir bir hayata geçireceğiz.

Sayın Başkanım, son olarak kadınlarla ilgili birkaç hususun altını çizmekte fayda görüyorum. Kadınlar konusunda biz iktidara geldiğimizde üst soy, alt soya karşı işlenen cinayetler nitelikli cinayet kabul edilir, kız kardeşe karşı işlenen kabul edilmezdi. Biz kız kardeşi buraya dâhil ettik, ağırlaştırılmış müebbet hapis yaptık. Arkasından eşe karşı ve boşanmış eşe karşıyı da ilave ettik; onu da ağırlaştırılmış müebbet yaptık. Arkasından, son paketle, kadının cinayet kurbanı olması hâlinde faile ağırlaştırılmış müebbet cezası verileceğini yasamıza koyduk. Töre saikiyle işlenen cinayetlerin de ağırlaştırılmış müebbetle karşılaşacağını yasamıza koyarak ifade ettik ve aile içi şiddeti resen takip edilen suçlar arasına aldık. 6284’ü yürürlüğe koyduk, önemli müesseseleri hayata geçirdik.

İki şeyi buna ilave edip bitireceğim. 765 sayılı Türk Ceza Kanunu içinde kadınların cinsel dokunulmazlığına karşı işlenen suçlar “Nizamı aile ve adabı umumiye aleyhinde cürümler” başlığı altında düzenleniyordu yani birey olarak cinsel dokunulmazlığa karşı bir suç işlendiğinde Ceza Kanunu kadını görmüyordu. İlkel bir anlayıştı. Şimdi, orada korunan değer kadın değil; nizamı aile, adabı umumiye korunuyordu. Biz geldik, bunları cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar olarak aldık, kadını birey olarak cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar bakımından kabul eden anlayışı yasalastırdık ve yürürlüğe koyduk.

Son bir örnek vereceğim. Çok kötü bir tarihten geliyoruz bu konuda. Hani diyoruz ya: “Cinayetler ağırlaştırılmış müebbet oldu, yaptırımlar bu kadar artırıldı. Niye azalmıyor?” Esasında bir zihniyet değişimine ihtiyaç var. Daha düne kadar, yeni Türk Ceza Kanunu yürürlüğe girene kadar... Eski Ceza Kanunu’muzun bir hükmünü değerli üyelerimize okumuyorum ama ezberden söylüyorum, yanlış varsa arkadaşlarım düzeltsin, diyor ki: “Kişi kendisinin, eşinin –ya da orada sayıyor- bazı akrabalık ilişkisinde olanların namusunu kurtarmak saikiyle veledizina bir çocuğu doğumundan itibaren üç gün içinde yahut da nüfusa tescilinden önce öldürürse beş yıldan başlayan bir ceza verilir.” Ya, bir ülkenin Ceza Kanunu, nikâh içi, nikâh dışı birliktelikten doğsun, masum ve cennetlik olduğuna inandığımız bir çocuğa “veledizina” diyor, 2005’e kadar da bu yürürlükte. Şimdi, ne yapıyor? Beş yıl, 1/2 infaz, yirmi dört gün yatıp otuz gün yatmış sayıldığında neredeyse içeriden çıkıyor, ödüllendiriliyor. Kanun nasıl öldürürse hangi hâllerde indirimli ceza alacağını yolunu gösteriyor ve masum bir çocuğa da “veledizina” diyor. Bu illiklikleri biz temizledik. Şu anda çocuk nikâh içi veya nikâh dışı olsun masumdur, cennetlik, inancımız da öyledir. Buna karşı kim cinayet işlerse işlesin cezası ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıdır.

Böylesi önemli değişiklikleri yaptık, inşallah yeni dönemde bu konularda daha büyük adımlar atacağız ama en önemli adımın zihniyet reformu olduğuna yürekten inanıyoruz çünkü iş mahkemeye geldiğinde bitmiş oluyor; savcı devreye girdiğinde şiddet olmuş oluyor, cinayet işlenmiş oluyor. Esasında onun öncesinde koruyucu hukuk ya da önleyici hukuk dediğimiz diğer politikaları daha güçlü bir şekilde uygulamaya ihtiyacımız olduğunu ifade ediyor, beni sabırla dinlediğiniz için hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Sağ olun bu kapsamlı değerlendirmeler için ama bir şey rica edeceğim: Bu yazılı olarak gelecek cevaplar bir hafta, on gün içinde gelirse Genel Kurul görüşmeleri öncesi arkadaşlarımıza Komisyonumuz aracılığıyla iletmış oluruz. O konuda hassasiyetinizi bekliyoruz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – İzniniz olursa bir soru sorulmuştu da ona cevap veremedim, özel bir soru.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun, son olsun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ – Şimdi, İstanbul’da Avukat Jiyan Tosun’la ilgili hususla alakalı... Şu anda, 13/11/2022 tarih, saat 22.30 sıralarında müşteki Jiyan Tosun ve avukatı Jiyan Kaya Küçükçekmece Adliyesine gelerek, Zafer Partisi Genel Başkan Yardımcısı Adem Taşkaya’nın 13/11/2022 tarihinde Taksim’de meydana gelen hain saldırının failinin kendisi olduğuna ilişkin sosyal medya paylaşımları nedeniyle aynı platform üzerinden birçok kimse tarafından tehdit edildiğini ve can güvenliğinin olmadığını belirterek şikâyetçi olmuştur. Müştekinin terör olayıyla ilgili olmadığı bilgisinin alınması üzerine müştekinin can güvenliği tesis edilerek müşteki ve avukatının polis ekibi aracılığıyla Avcılar Polis Merkez Amirliğine müracaatı sağlanmış ve müştekinin ifadesi alınmış. Ayrıca müştekinin 14/11/2022 tarihinde sabah saatlerinde Küçükçekmece Cumhuriyet Başsavcılığına müracaat etmesi üzerine ayrıntılı beyanı da alınarak dosyaya konulmuş, Avcılar Kaymakamlığına müştekinin can güvenliğinin sağlanması hususunda da savcılık tarafından müzekkere yazılmış. Akabinde, müştekiye çağrı üzerine koruma kararı verilerek karar müştekiye tebliğ edilmiştir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, görüşmelerimiz tamamlandı ama usul gereği “son söz vekilin” anlamında değişik partilere her gün çok kısa bir söz veriyoruz, bugün de Salih Cora Bey’e söz veriyorum.

Buyurun, kısa bir kapanış yapalım.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkanım, Adalet Bakanlığımızın ve ilgili kurumların bütçesini, bugün Sayın Bakanımızın sunumuyla ve Komisyon üyesi milletvekillerimizin ve diğer milletvekillerimizin yoğun katılımlarıyla beraber rekor sayıda konuşmanın gerçekleştiği verimli bir toplantıyla gerçekleştirdik. Eleştiri, görüş ve önerilerin olduğu, zaman zaman da eleştirilerin dozajının arttığı ancak demokratik tahammül çerçevesinde büyük bir sabırla dinlediğimiz konuşmalar oldu. Sorulara cevap bölümünde de Değerli Bakanımız, açık, yüreктen, samimi, gerçekçi, belgeli, delilli, cevaplarıyla beraber tatmin edici açıklamalarda bulundu. Hakikaten, adalet alanında kronik sorunlara yenilikçi çözümler getirerek birçok sorun çözüldü.

Sayın Bakanımıza son olarak şunu ifade etmek isterim: Değerli Bakanım, aslında arife tarif gerekmez, onlara, sözden anlayana bir cümle yeter ama laftan anlamayana destan yazsan fark etmez. Biz, sizi 15 Temmuz gecesi, bombaların altında, milletin kürsüsünde teröristlere karşı yaptığınız meydan okuma niteliğindeki konuşmayla tanıyoruz; sağlık, huzur ve başarı diliyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, böylece gündemimizdeki kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, oylamalara geçiyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) – Başkanım, ben de son bir söz talep ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son sözü bir kişiye veriyoruz, yarın da size veririz.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ama lütfen Sayın Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Her gün bir parti” diye konuştuk.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizin önergeleriniz var, o vesileyle konuşursunuz ama bir kişiye veriyoruz.

Şimdi, oylamalara geçiyoruz.

Sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum.

Adalet Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Adalet Bakanlığının 2023 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 3 adet önergemiz vardır.

1’inci önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Kurum: ADALET BAKANLIĞI

Yıl: 2023

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
1	8.68	01	03.02	2.000.000.000 TL

Cavit Arı

Süleyman Girgin

Emine Gülizar Emecan

Antalya

Muğla

İstanbul

Kamil Okyay Sındır

İzmir

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Arı, galiba izah edeceksiniz?

Buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) – Evet.

Sayın Başkanım, öncelikle Sayın Bakana şunu söylemek istiyorum: Kendisi, Bakan Yardımcısının burada olmadığını dolayısıyla burada olmayan bir kişi hakkında görüşülmesinin, konuşulmasının doğru olmadığını ifade etti. Ben de o zaman Sayın Bakana soruyorum: Rahmetli Mehmet Moğultay, rahmetli olmuş ve burada yok ama arkasından konuştunuz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yeni tartışmalar açmayalım, yeterince tartıştık.

CAVİT ARI (Antalya) – ...ve önceki Sayın Cumhurbaşkanı burada yok, arkasından konuştunuz. Ben de sizin bu tutumunuzun doğru olmadığını ifade ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Ve devamla: Bakan, Sayın Mehmet Moğultay’ın konuşması parti içinde yapılan bir toplantıya istinadendi, toplantıda yapılan bir konuşmaydı ancak Sayın Moğultay döneminde yargıya güven yüzde 80 dolayındaydı...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Neyi savunuyorsun, Allah’ını seversen ya?

CAVİT ARI (Antalya) - ...ve yine sınava girenlerden ancak başarılı olanlar kazanıyordu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyle ilgili bir şey söylemeyecek misiniz?

CAVİT ARI (Antalya) – Torpil yapılmadı, sınav sorusu sınava girenlere verilmedi, yazılıda derece yapanlar mülakatta elenmedi.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ya, bırak ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yeterli... Peki, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2'nci önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Kurum: ADALET BAKANLIĞI

Yıl: 2023

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
1	8.68	01	05.04	2.000.000.000 TL

Cavit Arı

Süleyman Girgin

Emine Gülizar Emecan

Antalya

Muğla

İstanbul

Kamil Okyay Sındır

İzmir

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, önergeyi izah ederseniz sevinirim.

Buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakan, KHK'yle ilgili bizim her zaman yaptığımız açıklama şu: KHK'de beraat edenlerin göreve iade edilebileceğine dair bir görüş açıklanmıştır. Şimdiye kadar, ceza alanların göreve iade edilmesinin uygun olduğuna dair hiçbir Cumhuriyet Halk Partilinin ağzından böyle bir laf çıkmamıştır, ne bizden ne de Sayın Genel Başkanımızdan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyle ilgili konuşursanız... Rica ediyorum...

CAVİT ARI (Antalya) – Ayrıca, bugüne kadar FETÖ'yle mücadelede siz yeni başlamış olabilirsiniz ama bizler ilk günden itibaren mücadele ettik, etmeye de devam edeceğiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

3'üncü önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Kurum: ADALET BAKANLIĞI

Yıl: 2023

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
98	8.4	01	06.05	3.000.000.000 TL

Durmuş Yılmaz

Muhammet Naci Cinisli

Ankara

Erzurum

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

30/10/2019 tarihinde Adalet Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı arasında Yeni Ankara Adliyesi Binası Yapım Protokolü imzalanmıştır. Protokol uyarınca, Yenimahalle ilçesinde bulunan eski MİT arazisinin 250 dönümlük kısmına yeni Ankara Adliyesi yapılacağı belirtilmiştir. Söz konusu arazinin Bakanlığa devredilmesinden sonra geçen üç yıla rağmen henüz temeli dahi atılmamıştır. İhtiyaç duyulan adliye binaları kiralama yöntemiyle kullanılmakta ve kamu zarara uğratılmaktadır. Üstelik kiralanen bu binalar fiziki şartları itibarıyla adliye olmaya uygun da değildir. Her ay yüksek miktarda kiralar ödenen ve dağılık olan adliye binalarının tek bir yerleşkede toplanması için inşaatın ivedilikle başlatılması gerekmektedir. Ayrıca ihtiyaç duyulan illerimizden Erzurum, Malatya ve diğer illerimiz ile ilçelerimizde de adliye binaları yapılmalı ve sürece dair gerekli adımlar atılmalıdır. Önergemizle yargı mensuplarımızın ve avukatlarımızın ihtiyaçlarına uygun binalarda çalışabilmeleri, vatandaşlarımızın adalete erişiminin kolaylaştırılması amacıyla bütçenin ilgili programında artırım yapılmalıdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Önergeler öncesinde okutmuş olduğum Adalet Bakanlığının bütçesini oylarınıza sunuyorum:

(Adalet Bakanlığının 2023 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Adalet Bakanlığının 2021 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Anayasa Mahkemesinin bütçesini okutuyorum:

(Anayasa Mahkemesinin 2023 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Anayasa Mahkemesinin 2021 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yargıtayın bütçesini okutuyorum:

(Yargıtayın 2023 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Yargıtayın 2021 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Danıştayın bütçesini okutuyorum:

(Danıştayın 2023 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Danıştayın 2021 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kişisel Verileri Koruma Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 2023 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 2021 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2023 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2021 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Türkiye Adalet Akademisinin bütçesini okutuyorum:

(Türkiye Adalet Akademisinin 2023 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Türkiye Adalet Akademisinin 2021 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hâkimler ve Savcılar Kurulunun bütçesini okutuyorum:

(Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2023 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2021 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2023 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2021 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böylece, gündemimizdeki bütçe ve kesin hesaplar kabul edilmiştir; hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Sayın Bakanımıza, Bakan Yardımcılarımıza, milletvekillerimize, bürokratlara ve bütün katılımcılara katkıları için teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, 16 Kasım Çarşamba günü saat 10.00’da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.46

